КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кваліфікаційна наукова праця

на правах рукопису

БУТКО ОЛЕКСАНДРА АРТЕМІВНА

УДК 81`42:34.021.8

ДИСЕРТАЦІЯ

ЛІНГВОПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСКУРСУ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРАВА (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА ІСПАНСЬКОЇ МОВ)

Спеціальність 035 – Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Подається на здобуття ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ О.А.Бутко

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Науковий керівник: **Махачашвілі Русудан Кирилевна** –

доктор філологічних наук, професор

Київ – 2026

АНОТАЦІЯ

Бутко О.А. Лінгвопрагматичні особливості дискурсу міжнародного економічного права (на матеріалі англійської та іспанської мов) – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія – Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Київ, 2026.

Дисертацію присвячено вивченню та аналізу лінгвопрагматичних особливостей дискурсу міжнародного економічного права (на матеріалі англійської та іспанської мов).

Актуальність теми дослідження. Однією з визначальних рис сучасного життя є глобалізація економічної сфери, адже всі держави та регіони світу стали взаємозалежними, автаркія зараз є неможливою. Саме тому актуальною виявляється необхідність чіткого регулювання економічної сфери на міжнародному та національному рівнях, що насамперед зумовлено посиленням ролі України в сучасній міжнародно-правовій комунікації, а саме її членством у міжнародних економічних організаціях таких, як СОТ (Світова організація торгівлі), МВФ (Міжнародний валютний фонд), Світовий банк, ЮНКТАД (United Nations Conference on Trade and Development), ЮНСІТРАЛ (United Nations Commission on International Trade Law).

Водночас у теперішньому світі присутня тенденція до регіоналізації економічного життя та відповідних типів дискурсу, що підтверджується існуванням таких впливових регіональних економічних організацій, як МЕРКОСУР (Mercado Común del Sur).

Лінгвістична актуальність дослідження зумовлена потребою надати базовий рівень розуміння дискурсу міжнародного економічного права людині, яка не є спеціалістом в економічній та/або правовій сферах, а також надати юристам та економістам у цій сфері нові інструменти для його інтерпретації. Результати дослідження можуть бути необхідними для перекладачів відповідного дискурсу, викладачів перекладацьких дисциплін, науковців у

сфері загального мовознавства, а також юристів та економістів, зацікавлених в лінгвістичних особливостях дискурсу міжнародного економічного права.

Така необхідність відповідає наступним факторам:

- Ускладненню комунікативного аспекту діяльності актантів.
- Посиленню мовних контактів у інституційних дискурсах.
- Спробами уніфікації термінології дискурсу.

На сьогоднішній день бракує лінгвістичних робіт, безпосередньо присвячених дослідженню дискурсу міжнародного економічного права. Наявні мовознавчі розвідки з різних аспектів юридичного, економічного та міжнародно-правового дискурсу (питання дискурсу права зовнішних зносин, міжнародного гуманітарного права та права прав людини). Зокрема, американський вчений Пітер Гудріч у своїх роботах займався виділенням загальних рис юридичного дискурсу. Відомий науковець Марсель Данесі приділяв увагу соціосеміотичній реконструкції юридичного дискурсу. Розвитку поняття економічного дискурсу присвячені наукові праці В. Жанга та Г. Гренєра (взаємозв'язок лінгвістики та економіки), М. Бєлені-Грайевської (запозичення іноземних слів у економіці). Дослідження Н.К. Кравченко щодо когнітивно-комунікативного аспекту міжнародно-правового дискурсу та взаємозв'язків параметрів дискурсивної структури на матеріалі міжнародно-правового дискурсу м'якого права справили значний вплив на подальший розвиток поняття міжнародно-правового дискурсу.

Таким чином, виявлення системних особливостей дискурсу міжнародного економічного права відповідає макросоціальним викликам участі України в сучасних економічних відносинах та під час імплементації економічних зобов'язань України.

Об'єктом дослідження є дискурс *міжнародного економічного права*.

Предметом дослідження є лексико-семантичні, концептуальні, прагматичні характеристики дискурсу міжнародно-правових економічних договорів.

Матеріалом дослідження стали *два корпуси дискурсу міжнародного економічного права, які складаються з однакової кількості документів (по 70 документів у кожному)*, 90 % з яких є аутентичними текстами одного договору англійською та іспанською мовами, завдяки чому кількість токенів є приблизно однаковою – 232 141 токен у англомовному корпусі та 221091 – у іспаномовному. Вони були створені за допомогою корпусного інструменту Sketch Engine.

Таким чином, обидва корпуси містять 62 резолюції Генеральної асамблеї ООН, присвячені розвитку ЮНСІТРАЛ, три головних документи СОТ – Генеральну угоду про тарифи та торгівлю (1947), Генеральну угоду про торгівлю послугами (1994), Угоду про пов'язані з торгівлею аспекти прав інтелектуальної власності (1994), а також Вашингтонську Конвенцію про вирішення інвестиційних спорів між державами та громадянами інших держав (1965).

У той же час у англомовний корпус, крім вищезгаданих угод, увійшли договори про утворення міжурядових фінансових організацій такі, як Articles of Agreement of the International Monetary Fund (1944, з поправками від 2016 року), Convention Establishing the Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA) (1985), International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) Articles of Agreement (1945, з поправками від 2012 року), International Development Association Articles of Agreement (1960), International Finance Corporation Articles of Agreement (2020).

Водночас через те, що у рамках іспаномовного дискурсу міжнародного економічного права важливу роль займає МЕРКОСУР – регіональна організація, яка допомогла утворити спільний ринок з чотирьох впливових латиноамериканських країн (Аргентини, Бразилії, Парагваю, Уругваю), основні документи, прийняті у рамках цієї організації також увійшли до корпусу, а саме:

- Acuerdo para la Facilitación de Actividades Empresariales en el Mercosur (2004);

- Acuerdo sobre Arbitraje Comercial Internacional del Mercosur (1998);
- Protocolo de Olivos para la Solución de Controversias en el MERCOSUR (2002);
- Tratado para la constitución de un Mercado Común entre la República Argentina, la República Federativa del Brasil, la República del Paraguay y la República Oriental del Uruguay (1991).

Для паралельного аналізу корпусу дискурсу міжнародного економічного права англійською та іспанською мовами нами було обрано програму InterText, а в якості матеріалу дослідження тексти ГАТС англійською та іспанською мовами, тобто були порівняні аутентичні тексти англійською та іспанською мовами та виявлені певні відмінності між ними (відносно невелика кількість активних дієприкметників та можливість використання інверсії в іспанській мові).

Мета дослідження — виявити лінгвопрагматичні особливості дискурсу міжнародного економічного права.

Завдання:

1) охарактеризувати дискурс міжнародного економічного права в міждисциплінарному ракурсі;
2) визначити лексико-семантичні особливості дискурсу міжнародного економічного права;
3) виявити концептуальні особливості дискурсу міжнародного економічного права;
4) визначити функції міжнародного економічного права в англійській та іспанській мовах;
5) виділити прагматичні особливості дискурсу міжнародного економічного права.

Теоретико-методологічну основу дослідження складають теорія мовленнєвих актів (J. Austin, J. Searle), концептологія (О.С. Колесник, А.М. Приходько, Г.І. Приходько), корпусна лінгвістика (Н.М. Бобер, Р.К.

Махачашвілі; K. Aijmer, A. Kilgarriff, D. Landert), маркери дискурсу (M.A. Martín Zorraquino, M. Parrot, J. Portóles Lázaro). Були взяті до уваги останні розробки в сфері аналізу правового (М.А. Зайцева, Н.К. Кравченко; V.K. Bhatia, C.N. Candlin, J.Engberg, D. Heller) та економічного дискурсів (M.C. Álvarez García, J. Bachiller, M. Bielenia-Grajewska, S.A. Busquet, M. Loma-Osorio Fontecha, F. Rainer, A. Redondo Redondo). Під час аналізу правового дискурсу виявилося, що нова сфера лінгвістики – правова прагматика (D. Kurzon, B. Kryk-Kastovsky) – застосовується більшим чином до судового дискурсу (допит свідків, аналіз документів судових засідань), роботи у сфері національного законодавства обмежені партикулярними темами (спрощення правової мови, багатомовність в окремих правових системах та ін.). У той же час міжнародно-правовий дискурс досліджувався тільки в Україні (Н.К. Кравченко). Економічний дискурс, хоча і є видом інституційного дискурсу, не є достатньо розробленим: лише окремі роботи стосуються його термінології (M. Loma-Osorio Fontecha) та лексикології (S.A. Busquet, F. Rainer, A. Redondo Redondo).

Методи дослідження. Були використані як загальнонаукові методи (індукції, дедукції, аналізу, синтезу, узагальнення, конкретизації), так і спеціальні лінгвістичні методи. Зокрема, серед спеціальних лінгвістичних методів ми вважаємо за потрібне звернути особливу увагу на дескриптивний метод, критичний аналіз дискурсу (КАД) та використання корпусних інструментів. За допомогою КАД були виявлені змістовно-концептуальні та структурно-функціональні особливості дискурсу міжнародного економічного права. Нами були використані різноманітні корпусні інструменти (Multidimensional Analysis Tagger, Sketch Engine, InterText), щоб охарактеризувати головні граматичні, семантичні, прагматичні, стилістичні риси дискурсу міжнародного економічного права. Крім того, щоб пояснити деякі відмінності між дискурсом міжнародного економічного права англійською та іспанською мовами (наявність/відсутність латинізмів, архаїчність лексики, ступінь аналітичності мови), нами був обраний

діахронний підхід. За допомогою програми InterText були порівняні аутентичні тексти англійською та іспанською мовами та виявлені певні відмінності між ними (порівняно невелика кількість активних дієприкметників та можливість використання інверсії в іспанській мові).

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягає в тому, що вперше визначені структурно-функціональні та жанрові особливості дискурсу міжнародного економічного права. Вперше визначені його змістовно-концептуальні особливості. Вперше виділені термінологічні, семантичні, стилістичні, прагматичні аспекти дискурсу міжнародного економічного права в англійській та іспанській мовах. Було виявлено функції дискурсу міжнародного економічного права мовами глобального спілкування (англійською та іспанською).

Практичне значення результатів дослідження полягає у тому**,** що його можна буде використовувати під час перекладацької діяльності щодо текстів дискурсу міжнародного економічного права. Його теоретичні напрацювання стануть у нагоді у процесі узгодження термінології законодавства України з міжнародними стандартами у цьому дискурсі. Вони також можуть бути використані при викладанні на курсах “Юридичний переклад”, International Legal English, Economic English, Професійна англійська мова, Теорія тексту та дискурсу, Контрастивна лінгвістика.

Структура дослідження містить анотацію українською та англійською мовами, вступ, три розділи з висновками до кожного з них, загальні висновки, списки використаної наукової та довідкової літератури і додатки. Загальний обсяг дисертації становить 244 сторінки.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, роз’яснено актуальність дослідження, поставлено мету та завдання дослідження; визначено об’єкт, предмет і методи проведення дослідження, розкрито його новизну, практичну значущість результатів роботи, викладено основні положення, які виносяться на захист. **У першому розділі** розкрито теоретичні засади дослідження дискурсу міжнародного економічного права, а саме взаємозв’язок між

прагматикою та дискурсом, характеристику та класифікацію сучасної корпусної лінгвістики, уточнення характеристик економічного та міжнародно-правового дискурсів, надано визначення дискурсу міжнародного економічного права. У **другому розділі** розглянуто методологію дослідження дискурсу, беручи до уваги необхідність поєднати використання корпусних інструментів з критичним аналізом дискурсу, щоб виявити прагматичні особливості дискурсу міжнародного економічного права. У **третьому розділі** представлено результати вивчення дискурсу міжнародного економічного права за допомогою *CADS/corpus-assisted discourse studies* (вивчення дискурсу за допомогою корпусу). У **загальних висновках** підсумовано теоретичні та практичні результати дисертаційного дослідження та окреслено перспективи подальшого вивчення проблематики дисертації.

Ключові слова: дискурс, прагматика, корпусне дослідження, критичний аналіз дискурсу, економічний дискурс, правовий дискурс, міжнародно-правовий дискурс, дискурс міжнародного економічного права, концепт.

ABSTRACT

Butko O.A. Linguopragmatic peculiarities of international economic law discourse in English and Spanish – Qualifying research paper as a manuscript.

Thesis for the Doctor of Philosophy Degree 035 Philology. Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University. Kyiv, 2026.

The PhD thesis is dedicated to the research and analysis of linguopragmatic peculiarities of international economic law discourse in English and Spanish.

The relevance of the research topic. One of the modern life essential features is the economic area globalization since all states and world regions became interdependent, nowadays a closed economy is impossible. Therefore, the clear economic area regulation necessity is relevant that is mainly caused by Ukraine's role strengthening in the modern international legal communication, i.e, its

membership in the international economic organizations such as WTO (World Trade Organization), IMF (International Monetary Fund), World Bank, UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development), UNCITRAL (United Nations Commission on International Trade Law).

At the same time economic life and relevant discourse types regionalisation is presented in the modern world that is confirmed by the existence of such influential regional organizations as MERCOSUR (Mercado Común del Sur).

Linguistic relevance of the research is predetermined by the need to give a basic level of international economic law discourse understanding for an economic and/or legal layperson and also to give this area lawyers and economists new tools to interpret it. The results of this research can be helpful for this discourse interpreters and translators, translation studies lecturers, general linguistics scholars as well as for lawyers and economists who are interested in international economic law discourse linguistic peculiarities.

Such a necessity conforms to the following factors:

- Sophisticating communicative aspect of international economic law actants' work.
- Strengthening language contacts in institutional discourse.
- Discourse terminology unification attempts.

Until now there are few linguistic works directly pertaining to multilingual international economic law discourse. The current linguistic researches concern different aspects of legal, economic and international legal discourse (issues of international relations law, international humanitarian law and human rights law discourse). In particular, the American scholar Peter Goodrich detected common legal discourse peculiarities in his works. Such a prominent linguist as Marcel Danesi paid attention to the legal discourse sociosemiotic reconstruction. V. Zhang and G. Grenier’s (linguistics and economics interconnection), Bielenia-Grajewska’s (linguistic borrowings in the economic discourse) researches are dedicated to the economic discourse notion development. N. Kravchenko’s works on the

international legal discourse cognitive and communicative aspects had a significant impact on the further international legal discourse notion development.

Thus, multilingual international economic law discourse systemic peculiarities detection conforms to Ukraine's participation in the international economic relations macrosocial challenges as well as to Ukraine's economic commitments implementation.

The object of the study is the international economic law discourse.

The subject of the study is lexical, semantic, conceptual, pragmatic characteristics of the international economic instruments and treaties discourse.

Two corpora of the international economic law discourse that include an equal number of documents (per 70 documents in each of them), 90 % of which are authentic texts of the same documents in English and Spanish, serve as **the research material**. Thus, a number of tokens is approximately equal too – 232 141 tokens in the English corpus and 221091 – in the Spanish one. They were created with the help of a corpus tool Sketch Engine.

Therefore, both corpora comprise 62 resolutions of the UN General Assembly regarding UNCITRAL development, three main WTO documents - General Agreement on Tariffs and Trade (GATT, 1947), General Agreement on Trade in Services (GATS, 1994), Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS, 1994) as well as Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States (ICSID Convention) that is also known as Washington Convention (1965).

Furthermore, English corpus except the above-mentioned documents includes intergovernmental financial organisations Articles of Agreement such as Articles of Agreement of the International Monetary Fund (1944, amended in 2016), Convention Establishing the Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA) (1985), International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) Articles of Agreement (1945, amended in 2012 року), International Development Association Articles of Agreement (1960), International Finance Corporation Articles of Agreement (2020).

As MERCOSUR, a regional organisation that helped to found a common market of four influential Latin American countries (Argentina, Brazil, Paraguay, Uruguay) takes an important part in Spanish international economic law discourse, some basic documents adopted under the aegis of this organisation also form its Spanish corpus as follows:

- Acuerdo para la Facilitación de Actividades Empresariales en el Mercosur (2004);
- Acuerdo sobre Arbitraje Comercial Internacional del Mercosur (1998);
- Protocolo de Olivos para la Solución de Controversias en el MERCOSUR (2002);
- Tratado para la constitución de un Mercado Común entre la República Argentina, la República Federativa del Brasil, la República del Paraguay y la República Oriental del Uruguay (1991).

InterText was elected for parallel analysis of English and Spanish international economic law discourse and two GATS authentic texts were used as **the research material**. As a result, some differences between these texts were detected: approximately little number of participles I and possible inversion use in Spanish, etc.

Digital corpora tools (Sketch Engine, MAT (Multidimensional Analysis Tool), InterText are applied for the empirical data analysis.

The aim of the research is to detect international economic law discourse linguopragmatic peculiarities.

The tasks include:

1. To characterise international economic law discourse in the interdisciplinary aspect.
2. To indicate lexical and semantic international economic law discourse peculiarities;
3. To indicate conceptual international economic law discourse peculiarities;

4. To detect international economic law discourse functions in English and Spanish;
5. To distinguish pragmatic international economic law discourse peculiarities.

The theoretical background includes the speech acts theory (J. Austin, J. Searle), conceptology (O. S. Kolesnyk, A. M. Prykhodko, H. I. Prykhodko), corpus linguistics (N. M. Bober, R. K. Makhachashvili; K. Aijmer, A. Kilgariff, D. Landert), and discourse markers (M. A. Martín Zorraquino, M. Parrot, J. Portóles Lázaro). The latest researches in legal (N. K. Kravchenko, M. A. Zaitseva; V. K. Bhatia, C. N. Candlin, J. Engberg, D. Heller) and economic (M. C. Álvarez García, J. Bachiller, M. Bielenia-Grajewska, S. A. Busquet, M. Loma-Osorio Fontecha, F. Rainer, A. Redondo Redondo) discourses were taken into account. During the legal discourse analysis, it was found out that a new linguistic area, legal pragmatics, (D. Kurzon, B. Kryk-Kastovsky) mostly applies to the courtroom discourse (witness examination, trial documents analysis) when works concerning national legislation are dedicated only to particular topics (legal language simplification, multilingualism in some legal systems, etc.). Meanwhile, international legal discourse was studied in detail only in Ukraine (N. K. Kravchenko). Although economic discourse is a kind of institutional discourse, only some articles involve its terminology (M. Loma-Osorio Fontecha) and lexicology S. A. Busquet, F. Rainer, A. Redondo Redondo).

The scientific novelty and the theoretical significance of the research means that structural, functional and genre international economic law discourse peculiarities are indicated for the first time. Its conceptual peculiarities are indicated for the first time. Lexical, semantic, and pragmatic international economic law discourse aspects in English and Spanish are detected for the first time. The functions of international economic law discourse in languages of international communication, i.e. English and Spanish, are established.

The practical significance of the research results presupposes that they can be applied while translating the international economic law discourse texts. The theoretical research results are necessary in order to conform Ukraine’s legislation

terminology to the international standards in this discourse. They can also be used for teaching such subjects as Legal Translation, International Legal English, English for Economists, Professional English, Theory of the Text and Discourse, Contrastive Linguistics.

The structure of the research includes an abstract in Ukrainian and English, an introduction, three chapters with conclusions to each of them, general conclusions, lists of scientific and reference literature used. The work consists of 244 pages.

In the introduction, the choice of the research topic is justified, the relevance of the research is explained, the purpose and objectives of the research are set; the object, subject and methods of carrying out the research are determined, its novelty, practical significance of the results of the work are revealed, the main provisions that are submitted for defence are set out, and the information about the testing of the research results is provided. **The first chapter** reveals the main theoretical foundations of the international economic law discourse study, i.e. pragmatics and discourse interconnection, modern corpus linguistics characteristics and classification, economic and international law discourses peculiarities clarification; the international economic law discourse definition is given. **The second chapter** reveals international economic law discourse analysis methodology taking into account the necessity to combine CDA (critical discourse analysis) and corpus tools use in order to detect international economic law discourse pragmatic peculiarities. **The third chapter** presents the results of international economic law discourse study with the help of *CADS/corpus-assisted discourse studies.* In general conclusions PhD thesis theoretical and practical results are summarised, the prospects for further research on the problems of the dissertation are outlined.

Key words: discourse, pragmatics, corpus-based research, critical discourse analysis, economic discourse, legal discourse, international economic law discourse, international legal discourse, concept.

СПИСОК НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ, У ЯКИХ ВИСВІТЛЕНО НАУКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові статті, опубліковані у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1.Butko, O.A. (2023). Economic Discourse: Main Peculiarities in English and Spanish. *Studia Philologica*, 21, 35-45. http://dx.doi.org/10.28925/2311-2425.2023.213

2. Butko, O.A. (2025). International Legal Discourse in English: its Notion and Main Peculiarities. *Studia Philologica*, 24(1), 34-44. http://dx.doi.org/10.28925/2311-2425.2025.24

3. Butko, O.A. (2025). International Economic Law Discourse in English and Spanish: a Short Overview. *Transcarpathian Philological Studies*, 41 (1), 185-188. https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.41.1.29

4. Butko, O.A. (2025). English International Economic Law Discourse: its Multidimensional Analysis. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Філологія*, 11, 12-16. 10.32782/philspu/2025.11.2

Публікації, у яких додатково висвітлено наукові результати дисертації:

5. Butko, N. & Butko, O. (2023). A Short Analysis Of English Legal Discourse. *XXIV Міжнародна науково-практична конференція «Current scientific opinions on the development of current education» (June 19-21, 2023, Milan, Italy)*, 208-209. *https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2023/05/Current-scientific-opinions-on-the-development-of-current-education.pdf*

6. Butko, N.H. & Butko, O.A. (2023). A Glimpse on the WTO Law Multilingualism, its Issues and Challenges. *XXV Міжнародна науково-практична конференція «Promising ways of improving science and scientific solutions» (June 26-28, 2023, Warsaw, Poland)*, 147-148 *https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2023/05/PROMISING-WAYS-OF-IMPROVING-SCIENCE-AND-SCIENTIFIC-SOLUTIONS.pdf*

7. Butko, O. (2023). The Pragmatics and the Discourse Interconnection. *II International scientific and practical conference «Modern Approaches to Problem Solving in Science and Technology» (November 15-17, 2023) Warsaw, Poland, International Science Unity*, 372-374, https://isu-conference.com/arkhiv/modern-approaches-to-problem-solving-in-science-and-technology/

8. Butko, O. (2024). Multilingualism as a Sociocultural Phenomenon. *XXV International scientific and practical conference «Current Trends in the Development of Scientific Research in Today's Conditions» (May 29-31, 2024). Florence, Italy, International Scientific Unity*, 162-165, https://isu-conference.com/arkhiv/current-trends-in-the-development-of-scientific-research-in-todays-conditions/

9. Butko, O.A. (2024). Corpora Use in Modern Linguistics. *II Всеукраїнський науково-практичний семінар «Лінгвістика, лінгводидактика та міжмовна комунікація: сучасний стан та проблеми» (4 жовтня 2024 року, м. Харків). Харків: Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба)*, 29-30. https://www.researchgate.net/publication/385136148_Corpora_Use_in_Modern_Linguistics

10. Бутко, О.А. (2025). Право та критичний аналіз дискурсу. *3rd International Scientific and Practical Conference "Innovative Solutions in Science: Balancing Theory and Practice" (April 28-30, 2025, San Francisco, USA)*, 183-188. https://www.eoss-conf.com/en/archive/innovative-solutions-in-science-balancing-theory-and-practice-28-04-25/

11. Butko, O.A. (2025). Lexical Peculiarities of English and Spanish International Economic Law Discourse. *The 5th International Scientific and Practical Conference «Modern Perspectives on Global Scientific Solutions» (October 13-15, 2025, Bergen, Norway)*, 206-208. https://www.eoss-conf.com/en/archive/modern-perspectives-on-global-scientific-solutions-13-10-25/

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ 18

ВСТУП 19

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ДИСКУРСУ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРАВА 29

1.1. Дискурс та прагматика як об'єкти сучасних лінгвістичних досліджень 29

1.2. Корпусна лінгвістика та корпусна прагматика 33

1.3. Економічний, правовий та міжнародно-правовий дискурси 40

1.4. Поняття концепту в лінгвістиці 67

1.5. Поняття концепту в праві 75

1.6. Поняття дискурсу міжнародного економічного права 77

Висновки до розділу 1 87

РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИСКУРСУ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРАВА 89

2.1. Методологічні засади дослідження правового дискурсу 89

2.2. Корпусні та цифрові інструменти як методи дослідження дискурсу міжнародного економічного права 97

2.3. Критичний аналіз дискурсу (КАД) як метод дослідження дискурсу міжнародного економічного права 107

2.4. Контрастивна лінгвістика у дослідженні дискурсу міжнародного економічного права 109

Висновки до розділу 2 112

РОЗДІЛ 3. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ, КОНЦЕПТУАЛЬНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСКУРСУ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРАВА АНГЛІЙСЬКОЮ ТА ІСПАНСЬКОЮ МОВАМИ 114

3.1. Лексико-семантичні особливості дискурсу міжнародного економічного права 114

3.2. Концептуальні особливості дискурсу міжнародного економічного права 125

3.3. Прагматичні особливості дискурсу міжнародного економічного права 143

Висновки до розділу 3 177

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ 178

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 180

СЛОВНИКИ ТА ДОВІДКОВІ ДЖЕРЕЛА 210

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ ООН ТА ІНШИХ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ 212

ДОДАТКИ 231

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЄС - Європейський Союз

КАД - критичний аналіз дискурсу

МБРР - Міжнародний банк з реконструкції та розвитку

МВФ - Міжнародний валютний фонд

МПЦПП - Міжнародний пакт з цивільних та політичних прав

ООН - Організація Об'єднаних Націй

СОТ - Світова Організація Торгівлі

СПЗ - спеціальні права запозичення (використовуються у рамках МВФ)

CADS – corpus-assisted discourse studies (вивчення дискурсу за допомогою корпусу)

GATT/ГАТТ - General Agreement on Tariffs and Trade

GATS/ГАТС - General Agreement on Trade in Services

MAT - Multidimensional Analysis Tagger

MERCOSUR - Mercado del Sur

NAFTA - North American Free Trade Agreement

TRIPS/ТРІПС- Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights

UNCITRAL/ЮНСІТРАЛ – United Nations Commission on International Trade Law

ВСТУП

Дисертацію присвячено дослідженню дискурсу міжнародного економічного права як важливого елементу сучасного суспільного життя та міжкультурної комунікації. Лінгвопрагматичному аналізу підлягають міжнародно-правові договори англійською та іспанською мовами. В межах дослідження, *міжнародне економічне право розуміється як сукупність принципів і норм, які регулюють взаємовідносини між суб'єктами міжнародного права та між ними й іншими учасниками міжнародних економічних відносин у процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності* (В. Чубарєв, С. Жорж, Нгуєн Куок Дінь, П. Дайє, А. Пеллє). Корпус нормативно-правових документів та система суб'єктів міжнародних економічних відносин становить, відповідно, міждисциплінарне підґрунтя лінгвістичного дослідження лінгвопрагматичних особливостей відповідного дискурсу.

Актуальність теми дослідження. Однією з визначальних рис сучасного життя є глобалізація економічної сфери, адже всі держави та регіони світу стали взаємозалежними, автаркія зараз є неможливою. Саме тому актуальною виявляється необхідність чіткого регулювання економічної сфери на міжнародному та національному рівнях, що насамперед зумовлено посиленням ролі України в сучасній міжнародно-правовій комунікації, а саме її членством у міжнародних економічних організаціях таких, як СОТ (Світова організація торгівлі), МВФ (Міжнародний валютний фонд), Світовий банк, ЮНКТАД (United Nations Conference on Trade and Development), ЮНСІТРАЛ (United Nations Commission on International Trade Law).

Водночас у теперішньому світі присутня тенденція до регіоналізації економічного життя та відповідних типів дискурсу, що підтверджується існуванням таких впливових регіональних економічних організацій, як МЕРКОСУР (Mercado Común del Sur).

Лінгвістична актуальність дослідження зумовлена потребою надати базовий рівень розуміння дискурсу міжнародного економічного права людині,

яка не є спеціалістом в економічній та/або правовій сферах, а також надати юристам та економістам у цій сфері нові інструменти для його інтерпретації. Результати дослідження можуть бути необхідними для перекладачів відповідного дискурсу, викладачів перекладацьких дисциплін, дослідників у сфері загального мовознавства, а також юристів та економістів, зацікавлених в лінгвістичних особливостях дискурсу міжнародного економічного права.

Така необхідність відповідає наступним факторам:

- Ускладненню комунікативного аспекту діяльності актантів.
- Посиленню мовних контактів у інституційних дискурсах.
- Спробами уніфікації термінології дискурсу.

На сьогоднішній день бракує лінгвістичних робіт, безпосередньо присвячених дослідженню дискурсу міжнародного економічного права. Наявні мовознавчі розвідки з різних аспектів юридичного, економічного та міжнародно-правового дискурсу (питання дискурсу права зовнішних зносин, міжнародного гуманітарного права та права прав людини). Зокрема, американський вчений Пітер Гудріч у своїх роботах займався виділенням загальних рис юридичного дискурсу. Такі науковці, як Марсель Данесі, приділили увагу соціосеміотичній реконструкції юридичного дискурсу. Розвитку поняття економічного дискурсу присвячені наукові праці В. Жанга та Г. Гренєра (взаємозв'язок лінгвістики та економіки), М. Бєлені-Грайевської (запозичення іноземних слів у економіці). Дослідження Н. К. Кравченко щодо когнітивно-комунікативного аспекту міжнародно-правового дискурсу та взаємозв'язків параметрів дискурсивної структури на матеріалі міжнародно-правового дискурсу м'якого права справили значний вплив на подальший розвиток поняття міжнародно-правового дискурсу.

Таким чином, виявлення системних особливостей дискурсу міжнародного економічного права відповідає макросоціальним викликам участі України в сучасних економічних відносинах в міжкультурному

комунікативному контексті та імплементації економічних зобов'язань України.

Актуальність дискурсу міжнародного економічного права та значущість означеної проблеми, а також її недостатня теоретична розробленість зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: **"Лінгвопрагматичні особливості дискурсу міжнародного економічного права (на матеріалі англійської та іспанської мов)".**

Зв'язок праці з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до наукової теми Факультету романо-германської філології Київського столичного університету імені Бориса Грінченка «Цифрова трансформаційна лінгвістика та міжкультурна комунікація у романо-германських мовах», номер державної реєстрації 0123U102796, 05.2023-05.2028 рр. Тему дисертації затверджено Вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол № 10 від 30 листопада 2023 р.) та уточнено Вченою радою Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (протокол № 9 від 25 вересня 2025 р.).

Об'єктом дослідження є дискурс *міжнародного економічного права*.

Предметом дослідження є лексико-семантичні, концептуальні, прагматичні характеристики дискурсу міжнародно-правових економічних договорів.

Матеріалом дослідження дискурсу міжнародного економічного права стали *два корпуси дискурсу міжнародного економічного права, які складаються з однакової кількості документів (по 70 документів у кожному)*, 90 % з яких є аутентичними текстами одного договору англійською та іспанською мовами, завдяки чому кількість токенів є приблизно однаковою – 232 141 токен у англомовному корпусі та 221091 – у іспаномовному. Вони були створені за допомогою корпусного інструменту Sketch Engine.

Таким чином, обидва корпуси містять 62 резолюції Генеральної асамблеї ООН, присвячені розвитку ЮНСІТРАЛ, три головних документи СОТ – Генеральну угоду про тарифи та торгівлю (1947), Генеральну угоду про

торгівлю послугами (1994), Угоду про пов'язані з торгівлею аспекти прав інтелектуальної власності (1994), а також Вашингтонську Конвенцію про вирішення інвестиційних спорів між державами та громадянами інших держав (1965).

У той же час у англомовний корпус, крім вищезгаданих угод, увійшли договори про утворення міжурядових фінансових організацій такі, як Articles of Agreement of the International Monetary Fund (1944, з поправками від 2016 року), Convention Establishing the Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA) (1985), International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) Articles of Agreement (1945, з поправками від 2012 року), International Development Association Articles of Agreement (1960), International Finance Corporation Articles of Agreement (2020).

Водночас через те, що у рамках іспаномовного дискурсу міжнародного економічного права важливу роль займає МЕРКОСУР – регіональна організація, яка допомогла утворити спільний ринок з чотирьох впливових латиноамериканських країн (Аргентини, Бразилії, Парагваю, Уругваю), основні документи, прийняті у рамках цієї організації також увійшли до корпусу, а саме:

- Acuerdo para la Facilitación de Actividades Empresariales en el Mercosur (2004);
- Acuerdo sobre Arbitraje Comercial Internacional del Mercosur (1998);
- Protocolo de Olivos para la Solución de Controversias en el MERCOSUR (2002);
- Tratado para la constitución de un Mercado Común entre la República Argentina, la República Federativa del Brasil, la República del Paraguay y la República Oriental del Uruguay (1991).

Для паралельного аналізу корпусу дискурсу міжнародного економічного права англійською та іспанською мовами нами було обрано програму InterText, а в якості матеріалу дослідження тексти ГАТС англійською та

іспанською мовами, тобто були порівняні аутентичні тексти англійською та іспанською мовами та виявлені певні відмінності між ними (відносно невелика кількість активних дієприкметників та можливість використання інверсії в іспанській мові).

Для аналізу емпіричного матеріалу були використані такі **цифрові корпусні інструменти**, як Sketch Engine, MAT (Multidimensional Analysis Tool), InterText.

Мета дослідження — виявити наявність та лінгвопрагматичні особливості дискурсу міжнародного економічного права.

Завдання дослідження:

1) охарактеризувати дискурс міжнародного економічного права в міждисциплінарному ракурсі;

2) визначити лексико-семантичні особливості дискурсу міжнародного економічного права;

3) виявити концептуальні особливості дискурсу міжнародного економічного права;

4) виділити прагматичні особливості дискурсу міжнародного економічного права;

5) визначити функції міжнародного економічного права в англійській та іспанській мовах.

Теоретико-методологічну основу дослідження складають теорія мовленнєвих актів (J. Austin, J. Searle), концептологія (О. С. Колесник, А. М. Приходько, Г. І. Приходько), корпусна лінгвістика (Н. М. Бобер, Р. К. Махачашвілі; K. Aijmer, A. Kilgarriff, D. Landert), маркери дискурсу (M. A. Martín Zorraquino, M. Parrot, J. Portóles Lázaro). Були взяті до уваги останні розробки в сфері аналізу правового (М. А. Зайцева, Н. К. Кравченко; V. K. Bhatia, C. N. Candlin, J. Engberg, D. Heller) та економічного дискурсів (M. C. Álvarez García, J. Bachiller, M. Bielenia-Grajewska, S. A. Busquet, M. Loma-Osorio Fontecha, F. Rainer, A. Redondo Redondo). Під час аналізу правового дискурсу виявилося, що нова сфера лінгвістики – правова прагматика (D.

Kurzon, B. Kryk-Kastovsky) – застосовується більшим чином до судового дискурсу (допит свідків, аналіз документів судових засідань), роботи у сфері національного законодавства обмежені партикулярними темами (спрощення правової мови, багатомовність в окремих правових системах та ін.). У той же час міжнародно-правовий дискурс досліджувався тільки в Україні (Н. К. Кравченко). Економічний дискурс, хоча і є видом інституційного дискурсу, не є достатньо розробленим: лише окремі роботи стосуються його термінології (M. Loma-Osorio Fontecha) та лексикології (S. A. Busquet, F. Rainer, A. Redondo Redondo).

Методи дослідження. Були використані як загальнонаукові методи (індукції, дедукції, аналізу, синтезу, узагальнення, конкретизації), так і спеціальні лінгвістичні методи. Зокрема, серед спеціальних лінгвістичних методів ми вважаємо за потрібне звернути особливу увагу на критичний аналіз дискурсу (КАД) та використання корпусних інструментів. За допомогою КАД були виявлені змістовно-концептуальні та структурно-функціональні особливості дискурсу міжнародного економічного права. Нами були використані корпусні та цифрові інструменти (Multidimensional Analysis Tagger, Sketch Engine, InterText), щоб охарактеризувати головні лексико-семантичні, прагматичні, концептуальні риси дискурсу міжнародного економічного права. За результатами цього корпусного дослідження були отримані та проаналізовані певні лексико-семантичні показники, що стало необхідним етапом у процесі виявлення лінгвопрагматичних особливостей дискурсу міжнародного економічного права.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягатиме у тому, що вперше будуть визначені структурно-функціональні та жанрові особливості дискурсу міжнародного економічного права. Вперше будуть визначені його змістовно-концептуальні особливості. Вперше будуть виділені термінологічні, семантичні, стилістичні, прагматичні аспекти дискурсу міжнародного економічного права в англійській та іспанській мовах. Буде виявлено ступінь лінгвопрагматичної відповідності текстів дискурсу

міжнародного економічного права мовами глобального спілкування (англійською та іспанською).

Наукову новизну одержаних результатів узагальнено в таких положеннях, що виносяться на захист:

- Систематизовано наявну інформацію про особливості економічного та міжнародно-правового дискурсів, зокрема, був проведений критичний аналіз міжнародно-правового дискурсу за методикою van Leeuwen (1996).
- Вперше було дано визначення дискурсу міжнародного економічного права.
- Вперше був проведений критичний аналіз дискурсу міжнародного економічного права.
- Вперше було проведене корпусне дослідження дискурсу міжнародного економічного права.
- Вперше були виявлені прагматичні, лексико-семантичні та концептуальні особливості дискурсу міжнародного економічного права.
- Вперше були визначені функції дискурсу міжнародного економічного права.

Практичне значення результатів дослідження полягає у тому**,** що його можна буде використовувати під час перекладацької діяльності щодо текстів дискурсу міжнародного економічного права, теоретичні напрацювання стануть у нагоді у процесі узгодження термінології законодавства України з міжнародними стандартами у цьому дискурсі. Також вони можуть бути використані при викладанні на курсах “Юридичний переклад”, International Legal English, Economic English, Професійна англійська мова, Теорія тексту та дискурсу, Контрастивна лінгвістика.

Особистий внесок здобувача. Представлена дисертація є самостійно виконаним дослідженням, результати якого були одержані здобувачем в процесі тривалого опрацювання матеріалів дослідження. Всі теоретичні та

практичні результати, представлені захисту, були досягнуті в ході самостійної роботи здобувача. Підбір та вивчення джерел дослідження, міжнародних економічних договорів, були здійснені здобувачем особисто.

Апробацію результатів дослідження здійснено на відкритих засіданнях кафедри германської філології Факультету романо-германської філології Київського столичного університету імені Бориса Грінченка в період між 2023-2026 рр., а також на семи конференціях, серед яких шість міжнародних: XXIV Міжнародна науково-практична конференція «Current scientific opinions on the development of current education» (19-21 червня 2023 року, Мілан, Італія) –опубліковано тези з теми "A Short Analysis Of English Legal Discourse"; XXV Міжнародна науково-практична конференція «Promising ways of improving science and scientific solutions» (26-28 червня 2023 року, Варшава, Польща) – опубліковано тези з теми "A Glimpse on the WTO Law Multilingualism, its Issues and Challenges"; II International scientific and practical conference «Modern Approaches to Problem Solving in Science and Technology» (15-17 листопада 2023 року, Варшава, Польща) – опубліковано тези з теми "The Pragmatics and the Discourse Interconnection"; XXV International scientific and practical conference «Current Trends in the Development of Scientific Research in Today's Conditions» (29-31 травня 2024 року, Флоренція, Італія) – опубліковано тези з теми "Multilingualism as a Sociocultural Phenomenon"; II Всеукраїнський науково-практичний семінар «Лінгвістика, лінгводидактика та міжмовна комунікація: сучасний стан та проблеми» (4 жовтня 2024 року, м. Харків) – опубліковано тези з теми "Corpora Use in Modern Linguistics"; 3rd International Scientific and Practical Conference "Innovative Solutions in Science: Balancing Theory and Practice"(28-30 квітня 2025 року, Сан-Франциско, США) – опубліковано тези з теми "Право та критичний аналіз дискурсу", the 5th International Scientific and Practical Conference «Modern Perspectives on Global Scientific Solutions» (October 13-15, 2025, Bergen, Norway) – опубліковано тези з теми "Lexical Peculiarities of English and Spanish International Economic Law Discourse".

Публікації. Основні теоретичні положення та практичні досягнення дисертації відображено в 11 наукових публікаціях, із яких чотири – у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; і сім публікацій, в яких додатково розкрито результати дисертації. Загальний обсяг публікацій – 3,9 друк. арк.

У тезах "A Short Analysis of English Legal Discourse" у співавторстві з Н. Г. Бутко внесок О. А. Бутко полягає в тому, що вона висунула гіпотезу дослідження, проаналізувала сучасні теорії щодо правового дискурсу, що становить 80% тексту.

У тезах "A Glimpse on the WTO Law Multilingualism, its Issues and Challenges" у співавторстві з Н. Г. Бутко внесок О. А. Бутко полягає в тому, що вона висунула гіпотезу дослідження, виявила особливості мови права СОТ, види невідповідності між текстами різними офіційними мовами, що становить 80% тексту.

Структура дослідження містить анотацію українською та англійською мовами, вступ, три розділи з висновками до кожного з них, загальні висновки, списки використаних джерел (285 позицій, з них 240 – іноземними мовами), наукової та довідкової літератури (40 позицій) і додатки. Загальний обсяг дисертації **становить 244** сторінки.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, роз'яснено актуальність дослідження, поставлено мету та завдання дослідження; визначено об'єкт, предмет і методи проведення дослідження, розкрито його новизну, практичну значущість результатів роботи, викладено основні положення, які виносяться на захист. **У першому розділі** розкрито теоретичні засади дослідження дискурсу міжнародного економічного права, а саме взаємозв'язок між прагматикою та дискурсом, характеристику та класифікацію сучасної корпусної лінгвістики, уточнення характеристик економічного та міжнародно-правового дискурсів, надано визначення дискурсу міжнародного економічного права. У **другому розділі** розглянуто методологію дискурсу, беручи до уваги необхідність поєднати використання корпусних інструментів

з критичним аналізом дискурсу, щоб виявити прагматичні особливості дискурсу міжнародного економічного права. У **третьому розділі** представлено результати вивчення дискурсу міжнародного економічного права за допомогою *CADS/corpus-assisted discourse studies* (вивчення дискурсу за допомогою корпусу).

У **загальних висновках** підсумовано теоретичні та практичні результати дисертаційного дослідження та окреслено перспективи подальшого вивчення проблематики дисертації.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ДИСКУРСУ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРАВА

1.1. Дискурс та прагматика як об'єкти сучасних лінгвістичних досліджень.

Одним з головних надбань лінгвістики XX століття стала поява критичного аналізу дискурсу (далі – дискурс або КАД), яка збагатила як дослідження усного мовлення, так і письмових документів.

Стаття Explorations in the Functions of Language (Halliday, 1973) своєю спробою знайти нове визначення мові фактично стає початком розвитку функціональної лінгвістики. «Критична лінгвістика» виникла з роботи Language and Control (Fowler et al., 1979), яка була присвячена виявленню особливостей публічного дискурсу, а саме розшифровці прихованої ідеології у контексті соціальних інституцій.

Цей критичний підхід використовував методологію, розроблену в рамках постструктуралістської, конструктивістської та марксистської критики (Belsey, 1980; Eagleton, 1976; Harari, 1979; Norris, 1982). Крім того, він знаходився під глибоким впливом Франкфуртської школи (Connerton, 1976), тобто дискурс розвивався під впливом «критичної соціології». Фактично КАД використовували для аналізу будь-якого виду публічного дискурсу (газети, памфлети, телевізійні програми, закони, судові рішення), так і соціально значущих проблем (расизм, сексизм, соціальна стратифікація, доступ до правосуддя). Таким чином, критичні лінгвісти одночасно з наукою займалися просвітницькою діяльністю.

Це призвело до того, що послідовники Н. Хомського та його трансформаційно-генеративної граматики не визнавали КАД, вважали його лише засобом маніпуляції. Незважаючи на це, дискурс був визнаний у межах функціональної лінгвістики, яка і забезпечила його своїми теоретичними напрацюваннями та методичними прийомами (Fowler, 1996).

У 90-х роках минулого століття проблеми, з якими стикався дискурс, ставали все складніше, розробленого методологічного апарату виявилося

недостатньо для їхнього вирішення. Почалися перші вдалі спроби поєднати дискурс з прагматикою (Wilson D., & Sperber D., 1993; Sperber D., & Wilson D., 1995).

Прагматика, як сфера лінгвістики, була вперше розроблена у 1930-х рр. такими вченими, як Р. Карнап (1937), С. Морріс (1938) та С. Пірс (1955), які вважали синтаксис формальним відношенням знаків один до одного, семантику – взаємодією знаків з об'єктами та/або концепціями, які вони позначають, а прагматику – взаємодією знаків з їхніми користувачами та інтерпретаторами (Carnap, 1937; Morris, 1938; Peirce, 1955). Тобто прагматика розглядалася, як вивчення тих аспектів значення, які, по-перше, залежали від контексту, а, по-друге, систематично відділялися від тлумачення змісту або логічної форми.

Теорія про мовленнєві акти ("*speech acts*"), створена J.Austin (1962) та розроблена його учнем J. Searle (1969), затвердила прагматику як одну з головних сфер лінгвістики.

Визначною датою у систематичному розвитку основ прагматики стало проведення лекцій відомим філологом Grice (1967), у яких було майстерно доведено, що регламентування особливостей використання мови спрощує можливості опису структури мови.

З кінця минулого століття сфера досліджень з прагматики значно розширилася – від співпраці з синтаксисом та семантикою до взаємодії з іншими галузями лінгвістики (історична лінгвістика, дискурс, граматика, комп'ютерна лінгвістика, фонетика, когнітивна лінгвістика).

Прагматика – це галузь мовознавства, яка стосується використання мови в певних ситуаціях (Безугла, 2015). Прагматика, як і дискурс, стосується сфери поза структурою окремих речень, тобто зосереджується на одиницях більш високого порядку. Більш того, вона досліджує об'єкт свого вивчення через розгляд та тлумачення контексту, через визнання наміру мовця та через встановлення прихованої інформації, яку слухач мав би знати до розмови.

Аналіз дискурсу, як правило, проводиться з використанням здобутків семантики та синтаксису, але основна увага приділяється прагматиці, тому що здобутки прагматики особливо важливі для пояснення феноменів семантики та синтаксису (Bader, & Abdel-karim, 2010). Дискурс нагадує прагматику, адже також вивчає особливості використання мови, але відрізняється від прагматики своїм наголосом на структурі текстів та фокусі на більш великих зразках мови. Доки спеціаліст з дискурсу досліджує мову, яку вживають інтерлокутори, він має прийняти перспективність прагматики. Це означає, що він змушений застосовувати поняття прагматики (акт мовлення, імплікатура, ввічливість та ін.) у своєму дослідженні.

Предмет дослідження прагматики став добре відомим сучасним лінгвістам, хоча ще кілька десятиліть тому ситуація була протилежною. У той час прагматика була місцем, куди тодішні філологи збирали всю неактуальну та неточну інформацію. Зараз погляд на прагматику зовсім інший. Потрібно зазначити, що багато науковців вважають, що ми не можемо повністю зрозуміти природу самої мови, якщо ми не зрозуміємо прагматику.

Контекст – це концепція, яка слугує, щоб виявити чітку відмінність між прагматикою та дискурсом. У той час, коли у прагматиці контекст є більш особистим за природою, у дискурсі він визначає місце та час, у яких здійснюється комунікативна діяльність, тобто не бере до уваги мовця. Іншими словами, прагматика займається фізичним або зовнішнім контекстом, а дискурс більше стосується лінгвістичного контексту.

Крім контексту, питання наміру допомагає розмежувати прагматику від дискурсу. Експерт з прагматики часто тлумачить висловлювання відповідно до наміру або значення, наданого мовцем.

Чисельні сучасні підходи до дискурсу є прагматично орієнтованими, тому що вони працюють з використанням мови. Це наголошується у гібридній сфері лінгвістики, відомій як дискурсивна прагматика. Вона розглядає такі проблеми, як виконання послідовності мовленнєвих актів. Ця нова

лінгвістична підгалузь має два різновиди: інтеракційна та міжкультурна (Al-Hindawi, & Saffah, 2017).

Д. Вершуерен вважає інтеракційну дискурсивну прагматику когнітивним, соціальним та культурним підходом до лінгвістичних явищ (Verschueren, 1999). Ця нова підгалузь проголошує ідею, що прагматичне дослідження повинно також керуватися соціальними та культурними обмеженнями для використання мови, крім висловлення наміру.

З іншого боку, міжкультурна дискурсивна прагматика заснована на припущенні, що міжкультурність є явищем не лише інтеракційно та соціально пов'язаним, але також залежним від відповідних культурних норм та моделей, які представляють мовленнєві спільноти, до яких належать інтерлокутори (Al-Hindawi, & Saffah, 2017).

Отже, надбання дискурсу є достатньо корисним для розвитку прагматики, зокрема, щодо кращої оцінки не тільки того, як люди інформують своїх співрозмовників, але й беруть участь у всіх типах комунікації.

У межах дискурсивного підходу мовці та слухачі мають розглядатися як тимчасові однодумці, які разом намагаються реконструювати значення та зберегти свої соціальні відносини. За допомогою змісту концептуальних висловлювань мовець звертає увагу слухача до відповідного ряду припущень та робить більш помітними ті, які він/вона очікує, щоб слухач використав. Таким чином, він/вона допомагає слухачу обрати ментальний контекст, щоб розтлумачити те, що було сказано, та виявити необхідну інформацію з імпліцитного змісту (Padilla Cruz, 2015).

Завдяки використаним процедурним засобам (маркери дискурсу, займенники, дейксиси, інтонація, вигуки і т. д.) мовець показує, як слухач повинен ставитися до різних частин інформації, та допомагає йому створити адекватні описи, які відповідають ставленню та наміру мовця (Wilson, & Sperber, 1993). Відповідно, комунікацію можна описати як гру в м'яч, у якій мовець робить перший хід у розмові, а потім передає чергу слухачу, який потім

робить так само (Sperber, & Wilson, 1995). Значення поступово створюється, а також підтверджується або змінюється під час цієї гри (Padilla Cruz, 2015).

Таким чином, дискурс та прагматика – взаємопов'язані галузі мовознавства, які складно досліджувати окремо. Теперішня ситуація характеризується багатьма міждисциплінарними ініціативами, які виходять за межі окремих галузей. У прагматиці цей перетин особливо виявлений у працях з корпусної прагматики. У той час, коли методи корпусної лінгвістики стали загальновживаними в дискурсі, їх використання в прагматиці досі обмежене. Інша сфера міждисциплінарного розвитку – це зростання уваги до просодичних та мультимодальних факторів у дослідженнях з дискурсу та прагматики (Taylor, 2016; Butko, 2023: 372-374).

1.2. Корпусна лінгвістика та корпусна прагматика.

Корпусна лінгвістика з'явилася, як наслідок всеосяжного поширення нових технологій. Однак потрібно зауважити, що її широке використання у сфері дискурсології є відносно новим явищем. Ще на початку XXI століття створення корпусів майже не було поширено в цій сфері. Це більшою мірою сталося через те, що вчені-дискурсологи були, як правило, зацікавлені в дослідженні дискурсів, пов'язаних з певними соціальними практиками (Fairclough, 1993:226), тому що, хоча іноді корпуси того часу (наприклад, British National Corpus – BNC) могли містити актуальний матеріал, як правило, вони складалися досить досконало, тому в корпусі не було достатньої кількості необхідних даних для наукового аналізу.

Водночас методи корпусної лінгвістики вже тоді налічували свій історичний досвід у деяких традиціях аналізу дискурсу. Наприклад, у 1970-ті роки Мішель Пешо використовував доволі складну форму граматичного аналізу у якості додатку до марксистської теорії дискурсу. Важлива частина його методології представляла собою трансформацію речень у корпусі в групу простіших структур та використання дистрибутивних процедур, щоб виявити повторювані практики еквівалентності та заміщення (Thompson, 1984: 238-47). У французькій лінгвістиці ще наприкінці XX століття стало

загальноприйнятим створення статистики використання слів та багатоваріантних статистичних аналізів – основи сучасної лексикометрії – для дослідження дискурсу політичних текстів (Bonnafous & Tournier, 1995). У той же час у Великій Британії корпусні інструменти використовувалися для аналізу словосполучень та створення конкордансів для проведення аналізу дискурсу (Hardt-Mautner, 1995). Отже, методологічно існує стійка традиція симбіозу між цими лінгвістичними сферами.

Більш того, ще в минулому столітті виник метод порівняння стандартного корпусу мови з корпусом текстів певного дискурсу. Наприклад, Майерс (1991) розглядав засоби зв'язності в наукових та науково-популярних статтях з молекулярної генетики. Зокрема, він виявив, що в наукових статтях більше використовуються лексичні засоби зв'язності, ніж в науково-популярних. Вчений міг би порівняти корпус дискурсу статей у цій сфері зі стандартним дискурсом мови (наприклад, BNC) (McEnery& Wilson, 2001:114-115).

Наразі корпуси застосовуються в усіх сферах лінгвістики: дискурс, прагматика, лексикологія, фразеологія, стилістика. Більш того існує багато міждисциплінарних робіт, присвячених широкому колу проблем гуманітарних наук, наприклад, в межах психології, права, політології.

Отже, описовий метод був замінений підходом, зосередженим на зборі великої кількості даних. Це означає, що до початку комп'ютерної ери науковці більше покладалися на свою інтуїцію, але ситуація почала радикально змінюватися наприкінці XX століття.

Коли ми розглядаємо питання корпусів, то нам потрібно пам'ятати про особливості їхньої типології. Перш за все потрібно зауважити, що будь-який корпус повинен бути водночас достатньо великим та збалансованим. З цієї точки зору його розмір допомагає провести фундаментальні дослідження, а для того, щоб результати таких досліджень були достатньою мірою об'єктивними, корпус повинен бути представлений всіма стилями та жанрами приблизно в однаковій кількості.

Внесок корпусів широко застосовується в таких сферах лінгвістики, як критичний аналіз дискурсу, соціолінгвістика та культурна лінгвістика. Наприклад, коли ми говоримо про українську мову, треба згадати про GRAC (General Regionally Annotated Corpus of Ukrainian), який слугує головним інструментом для того, щоб виявити основні варіанти української мови, а також їхні риси (Shvedova & von Waldenfels, 2021).

Крім того, важливо пам'ятати, що традиції корпусної лінгвістики були створені за кордоном так, що наявні корпуси включають практично всі регіональні мови (наприклад, Aranea, підготовлений Владимиром Бенко в рамках спільного Project of UNESCO Chair in Plurilingual and Multicultural Communication (Comenius University in Bratislava) та Ľ. Štúr Institute of Linguistics (Slovak Academy of Sciences); GloWbE, Corpus del Español: Web/Dialects, створені Марком Девісом та ін.) та навіть деякі діалекти (Corpus of Spoken Rusyn).

Однак, якщо ви вчений та хочете провести фундаментальне дослідження, то чужих корпусів може бути недостатньо. У такому випадку необхідно створити власний корпус за допомогою спеціальних інструментів, так званих корпусних менеджерів (наприклад, Sketch Engine, AntConc, Corpusomat) (Махачашвілі & Білик, 2019; Butko, 2024: 29-30; Makhachashvili & Bilyk, 2021).

Такі відомі дослідники, як Kilgarriff & Kosem (2012), розробили чітку та зрозумілу типологію корпусних інструментів:

1. Засновані на комп'ютері (стаціонарні) інструменти та онлайн інструменти (Computer-based (standalone) tools vs. online tools). Деякі інструменти працюють з моделлю корпусу, знаходячись на комп'ютері користувача. Головними комерційними представниками лінгвісти вважали WordSmith Tools (Scott, 2008) та MonoConc Pro (Barlow, 2002), обидва з яких широко та успішно використовувалися у викладанні. Безкоштовною альтернативою, яка працює схожим чином, є Antconc (Anthony, 2024). З іншого боку, онлайн корпусні інструменти надають

користувачам доступ з будь-якого пристрою. Приклади таких інструментів включають Sketch Engine (Kilgarriff et al., 2004), KorpusDK, створений відділом цифрових словників та корпусів текстів, та інструменти Марка Девіса.

2. Партикулярні корпусні інструменти та незалежні від корпусу інструменти (Corpus-related tools vs. corpus-independent tools). Деякі корпусні інструменти можна використовувати лише для роботи з одним корпусом, тобто вони є партикулярними. Їхніми прикладами є SARA та BNCWeb, дві вузькопрофільних програми, створених для обслуговування British National Corpus (BNC), а також інструмент, запропонований Real Academia Española для роботи з іспанським референтним корпусом, Corpus de Referencia del Español Actual (CREA). Окрема група партикулярних корпусних інструментів включає в себе інструменти, які мають одну й ту саму програму для того, щоб отримати доступ до декількох різних попередньо завантажених корпусів. Зокрема, KorpusDK потрібен для роботи з декількома датськомовними корпусами. Подібним чином використовуються корпусні інструменти та програмне забезпечення, розроблене Марком Девісом для доступу до провідних корпусів американською англійською, іспанською та португальською. Веб-сайти цього дослідника є одними з найбільш популярних корпусних ресурсів, особливо його Corpus of Contemporary American (COCA) (Davies, 2009). Більшість інструментів є незалежними від корпусу, що означає те, що вчені можуть завантажити будь-який свій корпус для його подальшого вивчення (Sketch Engine, Corpus WorkBench, WordSmith Tools, MonoConc Pro, AntConc, Korpusomat).
3. Підготовлений корпус та Інтернет як корпус (Prepared corpus vs. web as corpus). Більшість корпусних інструментів вживається для того, щоб здійснити лінгвістичне дослідження, проводиться збір корпусів текстів, що і є корпусами в традиційному сенсі. Однак сам Інтернет може розглядатися як величезний корпус, з дуже значними обсягами текстів

різними мовами, а лексикографи часто використовують його таким чином (Kilgarriff & Grefenstette, 2003). У такому випадку Google та інші пошукові системи можуть розглядатися у якості корпусних інструментів, тому що у відповідь на будь-який запит вони знаходять та показують певну кількість випадків мережевого використання запиту. Вони не були створені на потребу лінгвістів, але вони є дуже корисними, надаючи доступ до Big Data. Деякі інструменти були створені, щоб бути посередниками між пошуковими системами та користувачами. Ці так звані мережеві конкордансери переформатовують результати пошуку у вигляді конкордансу та пропонують інформацію, яка могла б допомогти лінгвісту. Однією з таких провідних систем є Webcorp (Kehoe & Renouf, 2002).

4. Прості інструменти та просунуті інструменти (Simple tools vs. advanced tools) у залежності від кількості різних виконуваних ними функцій. Завдяки зростанню кількості корпусів та корпусних лінгвістів інструменти поступово ускладнюються. Крім базових функцій (конкорданс, колокація ключові слова та ін.) з'являються і нові, такі, як синтаксична розмітка. Прикладами простих інструментів є AntConc та MonoConc Easy (Barlow, 2009). Більш просунуті інструменти необхідні для лінгвістів, особливо лексикографів (Sketch Engine, Korpusomat, KorpusDK).

Крім розробки детальної типології корпусних інструментів, Kilgarriff & Kosem (2012) розподілили їхніх користувачів на декілька цільових груп:

- Лексикографи.
- Дослідники у сфері лінгвістики та студенти.
- Викладачі мови та люди, які її вивчають.

Таким чином, корпуси текстів стали звичайним інструментом в лінгвістиці, їх використовують у всіх її сферах, починаючи з історичної лінгвістики та закінчуючи теоретичним синтаксисом. Як правило, корпуси

складаються з необробленого матеріалу, насиченого метаданими (жанр, діалект, дата першої публікації, стать автора, місце його народження та ін.) та лінгвістичною анотацією (тегування слів). Було розроблено багато інструментів, як у якості програмного забезпечення, так і веб-сторінок, які роблять можливим використання цих даних без попередньої IT-освіти.

Ще наприкінці минулого століття існували лише деякі спеціалізовані ресурси, присвячені тегуванню синтаксису (наприклад, Penn Treebank) (Priestley et al., 2024). Відродження статистичних методів у комп'ютерній лінгвістиці привело до поступового поширення банків дерев (*treebanks*) – великих, синтаксично анотованих корпусів. Увага науковців була загалом сконцентрована на сучасних мовах: англійській (Marcus et al., 1993), чеській (Hajic, 1998), японській (Kurohashi & Nagao, 1998), іспанській (Moreno et al., 2000), французькій (Abeillé et al., 2000), італійській (Montemagni, et al., 2000), німецькій (Brants et al., 2002). Одночасно з'явилися деякі синтаксично анотовані корпуси і в історичній лінгвістиці: середньовічної англійської (Kroch & Taylor, 2000), ранньої сучасної англійської (Kroch et al., 2004), давньоанглійської (Taylor et al., 2003), середньовічної португальської (Rocio et al., 2000), перекладів Нового Заповіту декількома індоєвропейськими мовами (Haug & Jøhndal, 2008). Синтаксично анотовані корпуси створюються і для «мертвих» мов. Зокрема, Bamman & Crane (2010) створили банки дерев для давньогрецької та латини.

За останнє десятиліття у рамках Universal Dependencies (UD) було створено велику кількість банків дерев. Зараз більше ніж 200 банків дерев для більше 150 мов доступні на веб-сторінці Universal Dependencies (UD). Головним їхнім недоліком є те, що необхідна спеціальна підготовка для їхнього використання. Це є прямим наслідком того, що структура таких корпусів є занадто ускладненою. Більшість з них заснована на таких їхніх мовах опису, як INESS (Meurer et al., 2012), Grew (Guibon et al., 2020) або Semgrex (Bauer et al., 2023), які дозволяють користувачу розпізнати складні

обмеження у синтаксичній структурі, але роблять ознайомлення та розуміння досить складним (Priestley et al., 2024).

Таким чином, корпус став одним з головних інструментів лінгвіста, тому що його вживання є нагальним у всіх сферах. Зараз спостерігається постійна тенденція до зростання популярності цього інструмента.

Великий вплив на розвиток сучасної дискурсології та корпусної лінгвістики справили роботи Biber (1988, 1989) щодо регістрів (*registers*) та типів текстів. Його методологія складається із застосування статистичної процедури, відомої як аналіз факторів (*factor analysis*), щоб ідентифікувати певні комбінації лінгвістичних особливостей, які з високою вірогідністю збігаються в текстах певного типу. Ця процедура дозволила лінгвісту впорядкувати тексти свого корпусу, які він спочатку зібрав з London-Lund Corpus of Spoken English та Lancaster-Oslo-Bergen Corpus of British English, згідно з відповідністю до шести вимірів (*dimensions*), які включають певні групи лінгвістичних рис, – загалом 67 рис в оригінальній багатовимірній моделі.

Таким чином, усі тексти англійською мовою стають частиною багатовимірного простору, у якому положення кожного тексту/групи текстів залежить від частоти рис, що належать до відповідного виміру.

Виміри Biber використовує статистично для того, щоб проаналізувати варіацію регістрів у певних професійних видах дискурсу – університетських усних та письмових регістрів, типів розмовного тексту, письмових правових регістрів, літератури XIX століття. Крім того, вони слугують і методом діахронних досліджень, вивчаючи еволюцію англійської та деяких інших мов (Fanego & Rodríguez-Puente, 2019).

На перетині корпусної лінгвістики та прагматики з’явилася корпусна прагматика. На відміну від семантики та синтаксису, корпусна прагматика досі не є автоматизованою. Це спричинено тим, що наявність морфологічного, синтаксичного та іноді семантичного тегування не дає досліднику можливості отримати контекст висловлювання.

Фактично лінгвіст у сфері корпусної прагматики виконує свою роботу у декількох етапах:

- Збір корпусу.
- Використання корпусних інструментів для морфологічного, синтаксичного та іноді семантичного тегування відповідного корпусу.
- Аналіз отриманих текстів корпусу за допомогою лінгвопрагматичних підходів (виявлення та опис мовленнєвих актів, функцій дискурсу, прагматичних маркерів).

Потрібно зауважити, що в корпусній прагматиці аналізуються отримані за допомогою корпусних інструментів граматичні та синтаксичні дані. Зокрема, використовуються такі корпусні інструменти, як MAT (Multidimensional Analysis Tagger). (Aijmer, 2020; Landert et al., 2023)

Отже, *корпусна прагматика* – сфера лінгвістики, яка знаходиться на перетині корпусної лінгвістики та прагматики та поєднує використання корпусних інструментів у лінгвістичному дослідженні з аналітичною діяльністю науковця.

1.3. Економічний, правовий та міжнародно-правовий дискурси.

Світова глобалізація економіки, міжнародне спілкування стають усе важливішими. Використання мови, яку розуміє велика кількість людей, є необхідним для того, щоб таке спілкування було можливим. Проблеми, які стосуються мови та її взаємовідносин з економікою, привернули до себе увагу науковців (Zhang & Grenier, 2012).

Мова економіки є багатоцільовою. Вона надає членам економічної спільноти таким, як споживачі, банкіри або інвестори, інструменти, необхідні для обговорення різноманітних проблем бізнеса. Більш того, цей дискурс використовується не лише спеціалістами, які належать до обмеженої та лінгвістично гомогенної групи через те, що ми всі беремо участь в економічних відносинах прямо та опосередковано.

Таким чином, мова економіки тісно пов’язана з повсякденним використанням мови. Ця риса також підкреслюється Катамбою, який стверджував, що «іноді жаргон групи спеціалістів входить у загальну мову більш широкої спільноти. Це особливо вірогідно може статися, коли діяльність такої підгрупи є модною або прямо впливає на життя більш широкої спільноти» (Katamba, 2004, p. 168).

Вищезазначене є чітким випадком, коли мова економіки, як і сама економіка, визначає багато речей з нашого повсякденного життя, тому що ми всі беремо участь в економічній діяльності, будучи роботодавцями, найманими працівниками, покупцями та ін.

Незважаючи на важливість економічного дискурсу для повсякденного життя людини, існує мало сучасних лінгвістичних робіт, присвячених цьому виду дискурсу. Навіть з філософської точки зору економічний дискурс почали детально вивчати тільки наприкінці минулого століття (Amariglio, 1990; Benton, 1990; Klamer, 1990).

Декілька визначальних характеристик окреслюють сьогоднішній стан економічного дискурсу. Найбільш важливою з них є глобалізація, особливо в економічній сфері. Однак цей процес не є новим явищем, адже торгові контакти були популярними навіть у суспільствах, які існували багато століть тому (Dogan & Michailidou, 2008). Такі комерційні відносини вплинули на лінгвістичну поведінку членів тих суспільств.

Зокрема, ми повинні пам’ятати, що товари, техніка та мода, хоч і відігравали певну роль у міжкультурному обміні, не змінювали структуру цих культур. Це сама мова, яка впливає не лише на інші мови, але, перш за все, на те, як населення думає та говорить (Lucy, 1997). Найбільш очевидними джерелами цього впливу є запозичені слова.

Як вказує Дж. Мілрой, «лінгвістична інновація виконується людьми, у яких є багато зв’язків всередині спільноти, але у яких водночас є велика кількість зовнішніх контактів» (Milroy, 1992, p. 81). Саме тому запозичення настільки сильно поширені у мові економіки, яка завжди, з одного боку,

визначалася міжкультурними контактами, а з іншого боку, внутрішнім спілкуванням у межах цієї спільноти (Bielenia-Grajewska, 2009).

До рис економічного дискурсу можна віднести емоційність, виразність, чіткість, стислість, стереотипність та практичне використання (Савелюк, 2020). Англійська та іспанська є мовами міжнародного спілкування, тобто є панівними у царині економічних транзакцій. Отже, існує достатня кількість робіт, присвячених головним особливостям економічного дискурсу в цих мовах. Зокрема, Бєленя-Грайевська описує запозичення економічного дискурсу англійської мови (Bielenia-Grajewska, 2009). Алварес вивчав міжнародну комерційну мову в іспанській, як частину економічного дискурсу (Álvarez García, 2011).

У наукових колах є поширеною думка, що у економічного дискурсу – гібридна природа, тобто він поєднує у собі риси точних та гуманітарних наук (Bachiller & Fraile, 2015, p. 443). Цю ідею можна підтвердити наступними твердженнями:

1. Метафора широко використовується для того, щоб наголосити на важливості цього дискурсу та допомогти будь-якому економісту висловити все, що він/вона знає щодо відповідної теми.
2. В економіці є два основних прояви: з одного боку, це наукова доктрина, а з іншого, це практика переконання суспільства. У досконалому суспільстві економічний дискурс повинен говорити абсолютну правду у той час, коли фактично економіст намагається запевнити свою аудиторію щодо відносної правди, що є так званою формою тлумачення. Цей прагматичний аспект відрізняє дискурс від інших наукових.
3. Цільова аудиторія економічного дискурсу може бути умовно розподілена на три підгрупи: професіонали, експерти з суміжних сфер (юристи, політики і т. д.) та пересічні люди. Таким чином, згідно з дослідженням Бачильєра та Фрайле (Bachiller &Fraile, 2015, p. 444), економічний дискурс складається з трьох видів словникового запасу:

- Технічний словниковий запас, який включає і економічну термінологію (англ. *stock exchange, bond, security;* укр. *біржа, облігація, цінний папір*);
- Напівтехнічний словниковий запас, який може використовуватися як у мові загального вжитку, так і в економічному дискурсі (англ. *cryptocurrency, mortgage*; укр. *криптовалюта, іпотека*);
- Слова загального вжитку, які часто виражені метафорами (англ. *invisible hand of the market, equilibrium price*; укр. *невидима рука ринку, ціна рівноваги*)

Отже, економісти часто використовують двозначну мову, коли вони пояснюють такі соціальні явища, як виробництво, споживання та інші види повсякденної економічної діяльності.

4. Економічний дискурс представлений декількома різновидами: загальноекономічний, комерційний та фінансовий (Alcaraz, 2000, pp. 7-16). Відповідно до Алкараса, загальноекономічний дискурс створюється «чистими економістами, які були теоретично сформовані в університетах» (Alcaraz, 2000, p. 73). У результаті цього він має багато слів англійського та латинського походження в усіх європейських мовах. Комерційний дискурс також включає в себе запозичення. Наприклад, ми можемо знайти в іспанській латинізми (*el mercado, el comercio, valor*) та запозичені з англійської слова (*exclusivo, el marketing, el dumping*). Однак фінансовий дискурс або «словниковий запас торгових фінансистів» використовує більш розмовну термінологію. Цей різновид економічного дискурсу характеризується лінгвістичною гнучкістю та постійним створенням нових термінів, що відображає складність міжнародних перемовин.
5. Економічний дискурс в англійській, іспанській та українській мовах виражений біноміалами (англ. *goods and services, supply and demand*; ісп. *los bienes y los servicios, la oferta y demanda*; укр. *товари та послуги,*

попит і пропозиція), словосполученнями з прикметників та іменників (англ. *global market*; ісп. *el mercado mundial*; укр. *глобальний ринок*), латинізмами (англ. *deficit, inflation*; ісп. *el déficit, la inflación*; укр. *дефіцит, інфляція*), словосполученнями з іменників та прийменників (англ. *application for employment, claim against the company*; ісп. *una solicitud de empleo, una demanda contra la empresa*; укр. *заява про прийом на роботу, позов проти компанії*), дієслівними словосполученнями (англ. *to close a deal;* ісп. *cerrar un trato*; укр. *закрити угоду*), прислівниковими словосполученнями (англ. *according to the company's values, beyond reasonable doubt;* ісп. *según los valores de la empresa, más allá de toda duda razonable*; укр. *відповідно до цінностей компанії, поза розумним сумнівом*) (Redondo Redondo, 2017).

6. Науковець Лома-Осоріо (2004) описує структуру економічного тексту як схему, яка складається з аргументів та контраргументів та, як правило, формулює будь-яку гіпотезу у вигляді риторичної рекурсії.

Як і багато інших дискурсів спеціального призначення, економічний дискурс є здебільшого уніфікованим у всьому світі. Існує багато термінів, так званих інтернаціоналізмів. Така уніфікованість є результатом декількох століть лінгвістичного взаємозв'язку головних європейських мов. Як результат, вивченню запозичень відведено центральне місце в історичному дослідженні економічної термінології.

Зокрема, до кінця епохи ренесансу італійська була головним джерелом запозичень особливо щодо термінології, яка стосувалася подвійного запису банківського обліку та переказного векселю (тратти), двох італійських інновацій. Після Тридцятирічної війни (1618-1648) французька стала панівною мовою, хоч і англійські купці XVII століття також зробили свій внесок. Під час XIX століття та у першій половині XX століття формування економічних термінів стало багатосторонньою справою, з французькою, німецькою та англійською як мовами-донорами запозичень. Чітке походження деяких термінів серед цих мов іноді складно розпізнати, тому що вчені в той час усе

ще читали публікації, написані всіма цими мовами, та іноді навіть ті, що видані італійською. Найбільш виключний вплив англійської не був помітним до кінця Другої світової війни. Навіть після цієї дати, однак, французька продовжувала обмежено впливати; у той час, коли деякі дослідники дивувалися, чому англійське словосполучення *brain drain* було адаптовано до іспанської як *fuga de cerebros*, а не *drenaje de cerebros*, звісно, поясненням було те, що джерелом запозичення було французьке словосполучення *fuite des cerveaux*. Навіть достатньо нещодавно французька зберігала деякий вплив, у таких сферах, як термінологія, пов'язана з ЄС, та термінологія, яка стосується супермаркетів, економічного сектору, де французькі компанії були першими. Наприклад, полиці в супермаркетах називають *lineales* в Іспанії на честь французького *linéaires*, термін, який не використовується в Латинській Америці.

Серед вчених, сферою досліджень яких є недавнє минуле або економічні неологізми, вивчення англіцизмів є улюбленою темою, яка, до речі, викликає час від часу зацікавленість і у пересічних людей. Романські мови відрізняються ступенем сприйнятливості до англіцизмів. Італійська вважається однією з найбільш сприйнятливих мов. В Іспанії збереженню лінгвістичного пуризму приділяється велика увага, але, незважаючи на це, англіцизми використовуються в мовленні, хоч і досить рідко включаються до словників. Це питання повинно розглядатися окремо для кожної іспаномовної країни, тому що ситуація в них щодо економічного дискурсу значною мірою відрізняється. Наприклад, у тих випадках, коли в Іспанії говорять *marketing*, який вимовляється ['marketin], у Мексиці застосовують термін *mercadotecnia*, а в Колумбії та Венесуелі – *mercadeo.* Як показано у дослідженні Райнера та Шніцера (2010), адаптація англо-американських економічних термінів має місце в усіх країнах без узгодження, що веде до достатньої термінологічної варіації. У Франції англіцизми стали предметом національного інтересу. Офіційні термінологічні комітети були утворені в 1970-х роках з метою запропонувати французькі еквіваленти для англомовних термінів не тільки у сфері економіки, але й усюди, де це було можливим. Ефективність такого виду

мовної політики безперервно оцінювалася. Постійно існувала відмінність між офіційними публікаціями, чиї автори були законодавчо зобов'язані використовувати терміни, рекомендовані комітетами, та ЗМІ або розмовною мовою, де, як правило, переважали англіцизми. Дискусія щодо англіцизмів у цілому ведеться щодо неадаптованих слів у той час, коли тисячі кальок залишаються непоміченими (Rainer, 2018).

Метафорична мова з'явилася в економічному дискурсі завдяки економічній журналістиці, репортажам новин, інтерв'ю та аналітичним дискусіям відомих експертів з економіки, а також телевізійним програмам та підручникам з економіки. Відкрите використання метафоричної мови завжди було визначальною рисою журналістського дискурсу. Однак в економічному дискурсі експресивна мова не була провідною доти, доки економічна журналістика не набула популярності.

Економічний дискурс, особливо у сфері публічної та макроекономічної політики, застосовує динамічну мову, що є постійно необхідним для того, щоб прийняти нові терміни для нових концепцій. З цією метою економісти, банкіри, журналісти використовують метафори як стилістичні засоби (Busquet, 2021).

Зокрема, метафори стосуються валют, учасників ринкових та біржових відносин, об'єктів та суб'єктів економічних відносин, оціночних економічних характеристик і т. д. Метафори означають абстрактні концепції, які набувають змісту в спеціальному контексті. Значення метафор у економічному дискурсі походить з різних джерел, включаючи міфологію, Біблію, інші релігійні тексти, історію, культурні особливості країни, її звички та традиції. Основною метою метафор у економічних текстах є вплив на свідомість читачів, який стає можливим через їхню експресивну та емоційну забарвленість. Економічні метафори використовуються у наступних лексико-семантичних мікросферах: банківській та фінансовій, виробничій, економічної політики. Поділ на ці мікрогрупи є довільним, адже одна метафора з термінологічним значенням може належати одразу до декількох сфер.

Всередині економічного дискурсу панівна концепція *money* має експресивне концептуальне значення як з позитивною, так і негативною конотацією. Лексико-семантичне поле з негативною конотацією включає такі метафори, як *black money, dodgy money, blood money* і т. д. Позитивна конотація зазвичай позначається такими словосполученнями, як *white money, honest money* і т. д. Концепція *electronic money* є зараз загальновживаною. Топоніми, антропоніми та зооніми є найбільш поширеними метафорами економічного дискурсу в англійській мові. Опис метафор визначає соціально-політичні, психологічні та культурні риси англомовної економічної сфери (Aimenova et al., 2019).

Метафора, яка асоціює певних тварин з окремими видами біржових трейдерів (*bears* та *bulls*), є одним з найбільш відомих прикладів. *A bear* – це вид спекулянта, який продає цінні папери, тому що він/вона передбачає, що ціна впаде і за рахунок цього він/вона пізніше отримає прибутки від їхньої покупки за нижчою вартістю. Існують різноманітні теорії щодо використання цього слова, багато з яких розглядають цю метафору як парафраз широко відомого англійського прислів'я: *"Don't sell the bearskin before you have killed the bear"*. Більш того, ця метафора застосовується для характеристики ринків періоду низьких цін (*bear markets*), а також для опису ситуацій, коли існує тенденція *bear market*, а потім формується *bull market* – так звана *bear trap*. *A bull* – це спекулянт, який вважає, що вартість цінних паперів зросте. Частота застосування *bear* та *bull*, а також похідних від них термінів *bearish* та *bullish* є достатньо високою в економічному дискурсі англійської мови. Ці усталені метафори традиційно відповідають *bajista* та *alcista* в іспанській мові. Однак іноді замість них використовуються терміни *pesimista* та *optimista.*

Усі метафори, які застосовуються в економічному дискурсі, є мертвими метафорами, тому що їхнє значення вже стало буквальним, тобто є частиною словникового запасу англійської та іспанської мов (Searle, 1999).

Це підтверджується тим, що ці метафори вже мають словникове, а не контекстуальне значення. Зокрема, слова *bear* та *bull* можна знайти у цьому

значенні в Cambridge Dictionary, а *bajista* та *alcista* – в Diccionario de la Real Academia Española.

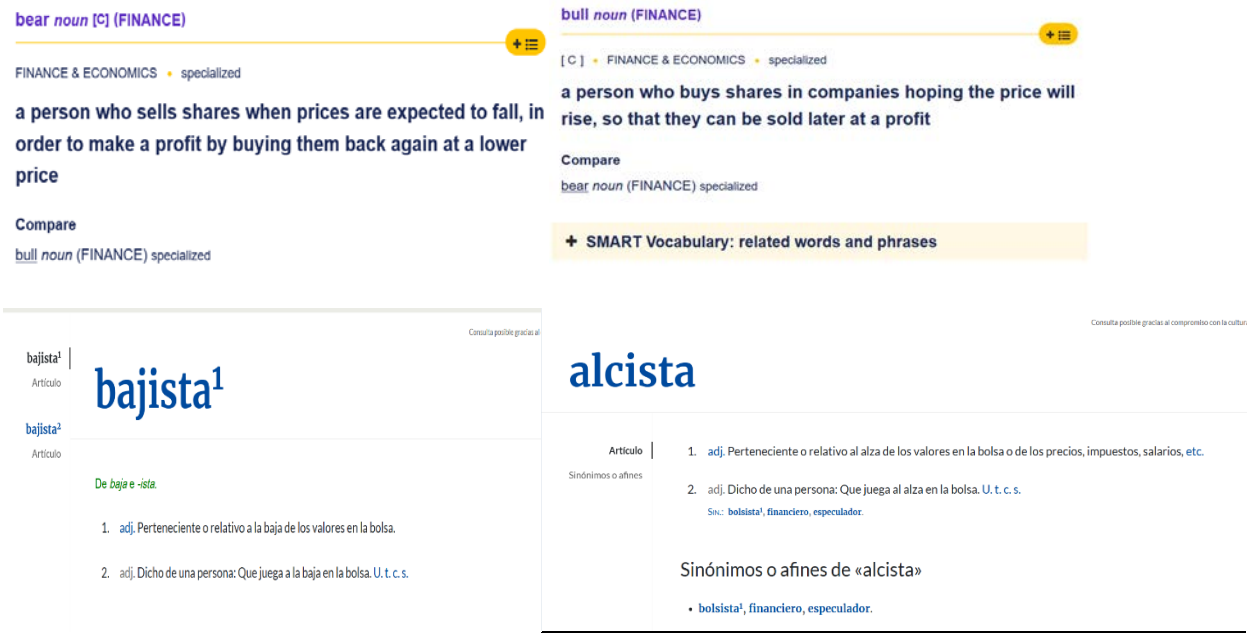

Деякі метафори економічного дискурсу в іспанській мові є тільки кальками з англійської. Калька – це дослівний переклад слова, яке стосується іншої мови та вважається «невидимим запозиченням» (Yebra, 1984, p. 345). Це імітаційна конструкція, яка відтворює форму іноземного слова або виразу. Типові приклади включають: *the Debt Service* (англ.) – *el Servicio de la Deuda* (icп.), *country risk* (англ.) – *riesgo país* (icп.) (Busquet, 2021).

Dirven et al. (2007: 1224-1226) зазначають, що дослідження англомовного економічного дискурсу зосереджені навколо такого засобу концептуалізації, як метафора. Перш за все науковці працювали з економічним популярним дискурсом, розрахованим на більш масову аудиторію. Зокрема, Boers (1997) під час корпусного аналізу редакційних статей виявив, що метафори економічного HEALTH та FITNESS поєднуються з метафорами економічної RACE, а порівняння економічної діяльності з концептами WAR та FIGHTING є загальновживаними, що підтверджується висновками робіт

Eubanks (2000) та Koller (2002). White and Herrera (2003) у своїх дослідженнях описали цілу низку метафор, включаючи BUSINESS IS A JUNGLE, у якій COMPANIES є PREDATORS та/або PREY, а також BUSINESS IS WAR та BUSINESS IS COLONIZATION. Таким чином, за такою логікою компанії є ORGANISMS, які живуть у несприятливому середовищі та знаходяться під загрозою повного знищення.

Крім того, Dirven et al. (2007: 1224-1226) пояснюють те, що метафори можуть застосовуватися і для того, щоб підкреслити, і щоб приховати прагматичне значення економічного дискурсу. Зокрема, вищезазначені концепти (BUSINESS IS A JUNGLE, BUSINESS IS WAR, BUSINESS IS COLONIZATION) зосереджуються навколо основної мети цього дискурсу – досягнення успіху за рахунок інших. BUSINESS IS A TEAM SPORT у якості концепту (Cubo de Severino et al., 2001) пропонується скоріше для пересічних людей або новачків у провадженні економічної діяльності.

Економічний дискурс характеризується трьома головними явищами в англійській та іспанській:

1. Зміна граматичних категорій, особливо номіналізація дієслів для того, щоб показати процеси, а також прикметників для того, щоб показати умови та якості (*implementation, administration* (англ.); *restructuración, integración* (ісп.)).
2. Використання еліпсису, пасивного стану та неперехідних дієслів, як прямий наслідок процесу номіналізації. В цілому пасивний стан частіше застосовується в англійській, ніж в іспанській. Однак пасивний стан широко вживається в економічному дискурсі іспанської мови для того, щоб підкреслити його безособовість, тобто підмет у реченні виражений не автором, а самою дією (*La situación fue criticada.* (ісп.) – *The situation was criticised.* (англ.)).
3. Застосування персоналізації та метафор, яке допомагає пояснити абстрактні концепції (*accountability, value, validity, welfare* (англ.); *la*

responsabilidad, valor, la validez, el bienestar (icп.)) (Butko, 2023: 35-45; Redondo Redondo, 2017).

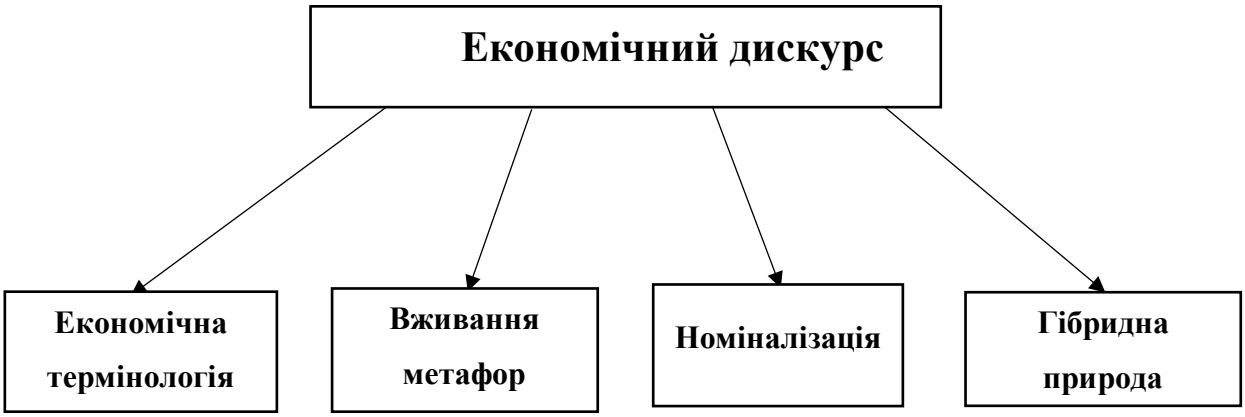

У сучасному глобалізованому світі право відіграє визначальну роль та регулює всі види соціальних інтеракцій. Англійська стала провідною мовою права ще за часів Британської імперії. Саме тому корисно вивчати особливості юридичного дискурсу на прикладі англійської мови.

Перш за все, юридичний дискурс англійської мови визначається вживанням особливої термінології, включаючи запозичення з французької (*attorney, felony, accuse, plaintiff, acquit*) та латини (*de facto, de jure, mutatis mutandis, covenant, ipso facto*). Це легко пояснюється історією англійського права. Використання французької мови та латини в судових провадженнях остаточно закінчилося тільки в 1731 році.

Н.А. Гайдук та Є.О. Піскус (2025) виявили концептуальні засади термінології сучасного англомовного юридичного дискурсу, так звані його фундаментальні принципи, зокрема:

- Точність (виключення двозначності під час тлумачення термінів);
- Однозначність (чітке значення терміну у певному юридичному контексті);
- Системність (логічна взаємопов’язаність термінів);

- Нормативність (юридичне закріплення термінів у нормотворчих актах та обов'язковість їхнього використання).

На наш погляд, принципи точності та однозначності можна поєднати в один – принцип правової визначеності, у якому точність є його внутрішньою характеристикою, а однозначність – зовнішнім проявом.

На концептуальні засади термінології сучасного англомовного юридичного дискурсу впливає її диференціація за сферами застосування. Зокрема, виділяють наступні сфери:

1. Законодавча термінологія;
2. Наукова юридична термінологія;
3. Професійна термінологія практичних юристів (Гайдук, & Піскус, 2025).

Незважаючи на вищенаведене, часто стверджується, що двозначна мова юристів означає зловживання, націлене на звичайних людей. Варто зазначити, що прецедент – головне джерело права у Великій Британії та Сполучених Штатах Америки. Таким чином, не законодавці, а судді є головними творцями права. Деякі судові рішення (наприклад, Bromley London Borough Council v Greater London Council (1982)) є доказом того, що принаймні частково звинувачення в упередженості юридичного дискурсу є обґрунтованими (Goodrich, 1984).

Відповідні норми морфології та синтаксису відрізняють юридичний дискурс від інших видів соціального дискурсу. Двокрапки та крапки з комою дуже часто використовуються для того, щоб підкреслити унітарний характер правових документів.

Порівняльне дослідження щодо British National Corpus (BNC) та корпусу юридичних контрактів, проведене під егідою Projeto COMET у Бразилії (2007 р.) виявило, що списки частоти використання не є однаковими в різних жанрах. Дані, отримані від висновку Адама Кілгаріффа (24 May 2007) розкрили значні відмінності між цими двома корпусами. Наприклад, в юридичному дискурсі найбільш вживані слова належали до службових частин мови (*the, of, or, and, to, in*), що зумовлено його синтаксисом. Наприклад,

частота вживання сполучника ‘*or*’ – це прямий наслідок комунікативної мети забезпечення інклюзивності, що є надзвичайно важливим для того, щоб включити всі можливі обставини та умови.

З прагматичної точки зору юридичні документи накладають обов’язки та надають права фізичним та юридичним особам. Як результат, правовий дискурс представляє імперативну мову примусу. Ми повинні брати до уваги, що це означає можливість зловживання владою за певних обставин.

Правовий дискурс завжди покладається на інституції, які розробляють та тлумачать право. Такі ритуальні характеристики, як елітична влада юристів та наявність повноважень щодо покарання відрізняють правовий дискурс від суміжних – політичного та релігійного.

Інституційна ієрархія заснована на сильно структурованих церемоніальних, ритуальних та дискурсивних процедурах підтвердження та санкціонування, але найбільш явним та фундаментальним проявом права є монополія та організація уповноваженого та організованого суспільного насильства. Більш того, багато вчених вірять, що насильство та терор є головною рисою правової інституції та її соціального досвіду.

Тлумачення правового дискурсу не обмежується лише його семантичними та синтаксичними особливостями, тому що при вивченні окремих документів чи корпусів потрібно слугуватися і соціопрагматичними чинниками (Bhatia & Candlin, 2008).

Ще однією особливістю правового дискурсу, яка притаманна йому в усіх мовах світу, є його нечіткість (*vagueness*) та невизначеність (*indeterminacy*). Деякі лексичні одиниці, які використовуються в правовому дискурсі, (*законний інтерес/legitimate interest, розумний час/reasonable time, належне сповіщення/due notice*), не мають чіткого значення, а тому можуть тлумачитися лише в судовому порядку.

Таким чином, значення таких сталих виразів повинні тлумачитися відповідно до соціопрагматичного контексту особливо у випадках законодавчої інтерпретації. Нечіткість (*vagueness*) стосується семантики

окремої лексичної одиниці, а невизначеність (*indeterminacy*) – прагматики всього висловлювання (Engberg & Heller, 2008).

Ми можемо проілюструвати концепцію нечіткості та невизначеності на прикладі дискурсу міжнародного економічного права, а саме ст. 7 ТРІПС, присвяченої цілям її прийняття.

The protection and enforcement of intellectual property rights ***should*** *contribute to the* ***promotion of technological innovation*** *and to the transfer and dissemination of technology, to the* ***mutual advantage of producers and users*** *of technological knowledge and in a manner conducive to social and economic welfare, and to a* ***balance of rights and obligations.***

La protección y la observancia de los derechos de propiedad intelectual ***deberán*** *contribuir a la* ***promoción de la innovación tecnológica*** *y a la transferencia y difusión de la tecnología, en* ***beneficio recíproco de los productores y de los usuarios*** *de conocimientos tecnológicos y de modo que favorezcan el bienestar social y económico y el* ***equilibrio de derechos y obligaciones****.*

Потрібно, *щоб захист та охорона прав інтелектуальної власності сприяли* ***підтримці технологічної інновації*** *та обміну та поширенню технологій,* ***взаємній перевазі виробників та користувачів*** *технологічних знань таким чином, щоб це підвищувало соціальний та економічний добробут та зберігало* ***баланс прав та обов'язків****.*

Підтримка технологічної інновації (*promotion of technological innovation/ promoción de la innovación tecnológica*), взаємна перевага виробників та користувачів (*mutual advantage of producers and users/ beneficio recíproco de los productores y de los usuarios*), баланс прав та обов'язків (*balance of rights and obligations/equilibrio de derechos y obligaciones*) є максимально нечіткими поняттями, виявити значення яких у разі торговельного спору повинен Орган з вирішення спорів у рамках СОТ.

Більш того, беручи до уваги той факт, що і англійська, і іспанська є офіційними мовами СОТ, але при тлумаченні перевага надається англійській, цікавим є те, що замість *should* в англійській у іспанській було використано

deberán, що фактично є еквівалентом *will have to*. Таким чином, через невідповідний переклад модальність статті 7 іспанською нечітко передає соціопрагматичну мету висловлювання – побажання та пораду державам вести себе певним чином (*should*).

Отже, ми можемо зробити висновок, що головні риси правового дискурсу в англійській мові включають:

1) використання спеціальної термінології, включаючи запозичення з французької та латини;
2) відповідні норми синтаксису та морфології;
3) імперативний характер;
4) інституціоналізація;
5) певний ступінь нечіткості та невизначеності (Butko & Butko, 2023: 208-209).

Особливістю сучасної дискурсології та текстології є те, що, як правило, проводяться дослідження правового дискурсу на національному рівні. Одним з провідних напрямів таких досліджень стало вивчення особливостей дискурсу кримінального права (Shuy, 2001) та процесу (Зайцева & Пєтухова, 2013; Zaitseva & Ericsson, 2024; Zaitseva & Malieieva, 2024; Zaitseva, 2025), а також цивільно-правових договорів (Awe & Fanokun, 2018; Hernández García, 2022).

Тенденція до поширення глобалізації проявилася наприкінці Другої світової війни як наслідок багаточисельних спроб досягти сталого миру у світі. ООН та її агенції (ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, ІКАО та ін.) були створені, щоб слугувати цій амбітній цілі.

Міжнародно-правовий дискурс фактично існував і до формування перших міжнародних організацій, але набув свого сучасного вигляду лише в другій половині XX століття. Зараз міжнародно-правовий дискурс став надзвичайно важливим, тому що він є визначальним для підтримки миру, справедливості та демократії, а також для всеосяжної ліквідації дискримінації, голоду та бідності. Щоб досягти цієї мети, існує шість офіційних мов ООН (англійська, французька, китайська, російська, іспанська, арабська). Отже,

вивчення міжнародно-правового дискурсу є актуальним у будь-якій країні (Gotti, 2008). Однак англійська є провідною мовою цього дискурсу (Mowbray, 2014).

Міжнародно-правовий дискурс включає в себе модифіковані риси двох автономних видів дискурсу – правового та дипломатичного.

Правовий/юридичний дискурс характеризують такі риси, як багатослівність, використання спеціальної термінології, включаючи латинізми, власні норми морфології та синтаксису, імперативний характер, інституціоналізація (Goodrich, 1984; Butko & Butko, 2023). Наукова дискусія щодо спрощення мови правового дискурсу досі ведеться, але залишається майже безрезультатною. Незважаючи на це, правовий дискурс постійно привертає увагу лінгвістів до своїх особливостей. Більш того, існує багато міждисциплінарних досліджень, які стосуються взаємозв'язку між правом та мовою (Whittaker, 2014; Coaguila, 2005; Dellavalle, 2017; Goy, 2022; Le Cheng & Machin, 2023).

Дипломатичний дискурс втілює в собі водночас чіткість та двозначність. Чіткість необхідна для того, щоб досягти згоди між сторонами спору. Двозначність може бути як умисною (наприклад, гра слів, використання евфемізмів), так і випадковою через те, що мови та культури значним чином відрізняються і навіть використання англійської у якості мови міжнародного спілкування не може повністю вирішити цю проблему (Scott 2001:153-156).

Дипломатія також давно входить до сфери інтересу лінгвістів. Хофстеде (2001), зокрема, розглядає такі риси дипломатичного дискурсу, як владна дистанція, запобігання неточності, індивідуалізм/колективізм, маскулінність/фемінність. Едвард Холл та Мілдред Холл (1990) вивчали важливі фактори міжкультурних розбіжностей. Вони виділяли два різних рівні для культурних відмінностей: низькоконтекстні культури, які характеризуються чітким та прямим спілкуванням, та висококонтекстні культури, які широко відомі своєю неявною та непрямою комунікацією, де невербальні засоби спілкування та спосіб висловлення думок є важливими

факторами. Американська англійська є типовим прикладом низькоконтекстної культури, а британська англійська, японська та арабська – взірцями висококонтекстуальних культур (D'Acquisto, 2017).

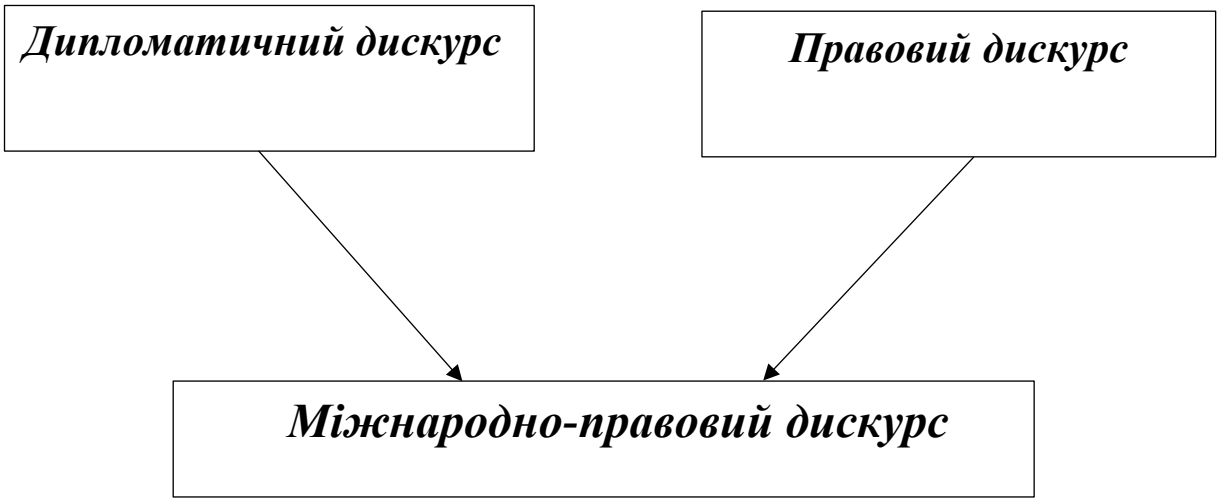

Інституціоналізація міжнародно-правового дискурсу означає, що цей тип дискурсу сформований під егідою міжнародних організацій. Варто зазначити, що будь-який багатосторонній міжнародний договір є результатом не тільки дипломатичних перемовин, але й ретельної роботи секретаріату міжнародної організації.

Асиміляція у вигляді колективізації широко застосовується у міжнародно-правовому дискурсі:

> ***All peoples*** *have the right of self-determination. By virtue of that right* ***they*** *freely determine* ***their*** *political status and freely pursue* ***their*** *economic, social and cultural development* (Article 1 of the International Covenant on Civil and Political Rights).
>
> ***Усі народи*** *мають право на самовизначення. Завдяки цьому праву* ***вони*** *можуть вільно визначати* ***свій*** *політичний статус та вільно прагнути до* ***свого*** *економічного, соціального та культурного розвитку* (стаття 1 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права).

Вона вживається в цьому прикладі для того, щоб підкреслити рівність усіх народів у міжнародних відносинах.

Вербальна надлишковість, виражена детальними описами, є невід'ємною частиною міжнародно-правового дискурсу. Ця риса є особливо важливою, тому що є висока вірогідність непорозуміння в міжкультурному спілкуванні. Навіть носії англійської та іспанської мов часто розуміють той самий термін по-різному, тому що ці мови є поліцентричними (британська англійська та американська англійська; кастильська іспанська та латиноамериканська іспанська). Ця ситуація існує у всіх типах дискурсу, але набуває особливої значущості у правовому та міжнародно-правовому дискурсах. Отже, вербальна надлишковість властива правовим визначенням у міжнародних договорах:

(c) "full powers" means a document emanating from the competent authority of a State designating a person or persons to represent the State for negotiating, adopting or authenticating the text of a treaty, for expressing the consent of the State to be bound by a treaty, or for accomplishing any other act with respect to a treaty; (Article 2 of the Vienna Convention on the Law of Treaties).

(c) «повноваження» означає документ, який походить від компетентного органу держави, яка призначає особу або осіб представляти державу для переговорів, прийняття або встановлення автентичності тексту договору, для вираження згоди держави на юридичну обов'язковість міжнародного договору, або для виконання будь-якої іншої дії, пов'язаної з міжнародним договором; (стаття 2 Віденської конвенції про право міжнародних договорів)

Імперсоналізацію, включаючи широке вживання пасивного стану, можна знайти у будь-якому міжнародно-правовому документі:

1. *In localities where the coastline* ***is deeply indented and cut into****, or if there is a fringe of islands along the coast in its immediate vicinity, the method of straight baselines joining appropriate points* ***may be employed*** *in drawing the*

baseline from which the breadth of the territorial sea ***is measured***. (Article 7 of the United Nations Convention on the Law of the Sea).

1.У місцевостях, де берегова лінія ***є надто нерівною****, або якщо є група островів вздовж берегу, метод вихідних ліній, які поєднують відповідні точки,* ***може застосовуватися*** *шляхом окреслення вихідної лінії, від якої* ***вимірюється*** *широта територіального моря* (стаття 7 Конвенції ООН про морське право)

Надмірна урочистість є рисою міжнародно-правового дискурсу, яка вказує на його тісний зв'язок з правовим дискурсом. Основним втіленням цієї особливості є преамбули міжнародних договорів:

The States Parties to the present Convention,

Considering the fundamental role of treaties in the history of international relations,

Recognizing the ever-increasing importance of treaties as a source of international law and as a means of developing peaceful cooperation among nations, whatever their constitutional and social systems,

…*Have agreed as follows:* (preamble of the Vienna Convention on the Law of Treaties)

Держави-сторони чинної конвенції,

Розмірковуючи над основоположною роллю міжнародних договорів у історії міжнародних відносин,

Визнаючи постійне зростання важливості міжнародних договорів у якості джерела міжнародного права та способу мирного співробітництва між державами, що розвиваються, незважаючи на існування різних конституційних та соціальних систем,

... Погодилися на наступне: (преамбула Віденської конвенції про право міжнародних договорів)

Латинізми та запозичення з французької широко застосовуються в міжнародно-правовому дискурсі. Ця риса міжнародно-правового дискурсу історично зумовлена, тому що, з одного боку, латина була головною мовою

правового дискурсу в Європі впродовж довгого часу, а з іншого боку, французька була відома як панівна мова дипломатичного дискурсу в Європі до початку XX століття. Цю особливість міжнародно-правового дискурсу можна проілюструвати прикладами з багатьох сучасних міжнародних договорів:

The text of a treaty is established as authentic and definitive: (a) by such procedure as may be provided for in the text or agreed upon by the States participating in its drawing up; or (b) failing such procedure, by the signature, ***signature ad referendum*** *or initialling by the representatives of those States of the text of the treaty or of the Final Act of a conference incorporating the text* (Article 10 of the Vienna Convention on the Law of Treaties).

Текст міжнародного договору вважається автентичним та остаточним: а) шляхом такої процедури, що може бути надана в його тексті або погоджена державами, що брали участь у його розробці; або (b) за відсутності такої процедури шляхом підписання, ***підписання ad referendum*** *або парафування представниками тих держав тексту міжнародного договору або Фінального Акту конференції, що включає цей текст* (стаття 10 Віденської конвенції про право міжнародних договорів).

1.The sending State must make certain that the ***agrément*** *of the receiving State has been given for the person it proposes to accredit as head of the mission to that State. 2. The receiving State is not obliged to give reasons to the sending State for a refusal of* ***agrément*** (Article 4 of the Vienna Convention on Diplomatic Relations).

1.Акредитуюча держава повинна запевнитися, що агреман держави перебуванння був отриманий для особи, яку вона пропонує в якості голови місії до тієї держави. Держава перебуванння не зобов'язана надавати роз'яснення акредитуючій державі у разі відмови в агремані (стаття 10 Віденської конвенції про дипломатичні відносини).

Як ми можемо побачити, латинізм (***signature ad referendum***) вживається у першому випадку, а французьке запозичення (***agrément***) – у другому.

Більш того, до лексичного запасу міжнародно-правового дискурсу входить багато слів, які походять з правового дискурсу, як архаїзмів (***wherein, thereof*** та ін.), так і юридичних термінів:

IN WITNESS WHEREOF *the undersigned Plenipotentiaries, being duly authorized* ***thereto*** *by their respective Governments, have signed the present Convention* (Article 53 of the Vienna Convention on Diplomatic Relations).

У присутності *уповноважених, що підписали наступне та були відповідно уповноважені* ***на це*** *своїми урядами, підписали чинну Конвенцію* (стаття 53 Віденської конвенції про дипломатичні відносини)

Subject to this Convention*, ships of all States, whether coastal or land-locked,* ***enjoy the right*** *of innocent passage through the territorial sea* (Article 17 of the United Nations Convention on the Law of the Sea).

Відповідно до цієї Конвенції*, судна всіх держав незалежно від того, чи мають вони вихід до моря,* ***користуються правом*** *вільного проходу через територіальне море* (Стаття 17 Конвенції ООН про морське право).

Невизначеність є спільною рисою як для правового, так і для міжнародно-правового дискурсу, тобто люди та групи є, як правило, невизначеними в усіх міжнародних договорах:

1. ***Every human being*** *has the inherent right to life. This right shall be protected by law.* ***No one*** *shall be arbitrarily deprived of his life* (Article 6 of the International Covenant on Civil and Political Rights).

1. ***Кожна людина*** *має невід'ємне право на життя. Це право повинно захищатися законом.* ***Жодна людина*** *не може бути свавільно позбавлена її життя* (стаття 6 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права).

У той же час міжнародно-правовий дискурс створює категорії. Наприклад, Статут ООН розрізняє категорію миролюбних держав, приналежність до якої є передумовою для членства в ООН:

Membership in the United Nations is open to ***all other peace-loving states*** *which accept the obligations contained in the present Charter and, in the judgment*

of the Organization, are able and willing to carry out these obligations (Article 4 of the UN Charter).

Членство в ООН є відкритим для ***всіх інших миролюбних держав****, які приймають обов'язки, що містяться в чинному Статуті Організації, здатні та бажають виконувати ці обов'язки* (стаття 4 Статуту ООН).

Список найменш розвинутих країн є подібним прикладом. Він створюється під егідою ООН та її агенцій та включає найбільш вразливі країни. Існує велика кількість критеріїв, яким такі країни повинні відповідати як для включення в цей список, так і для виключення з нього: критерій доходу, заснований на 3-річному середньому показнику ВВП на душу населення у доларах США; індекс людських активів, який складається з двох підіндексів – здоров'я та освіти; індекс економічної вразливості та вразливості довкілля (UN list of least developed countries).

Фактично всі країни можна розділити на три нерівні категорії у міжнародно-правовому дискурсі: розвинуті країни, країни, що розвиваються, та найменш розвинуті країни.

Категоризація міжнародно-правового дискурсу тісно пов'язана з його іншою визначною рисою – двозначністю, яка іноді трансформується в політику подвійних стандартів (Zhang, 2015).

Наприклад, імперативні норми міжнародного права (jus cogens), визначені Уставом ООН, є деяким чином неузгодженими. Територіальна цілісність та право на самовизначення народів є протилежними, і така правова колізія веде до зростання напруження та до нових збройних конфліктів. Більш того, застереження арабських країн, які стосуються прав людини, зокрема, прав жінок, заохочують до фрагментації міжнародно-правового дискурсу та неповаги до нього.

Наприклад, Бахрейн тлумачить статті 3 (рівне право чоловіків та жінок на користування всіма цивільними та політичними правами), 18 (право на свободу думки, сумління та віросповідання) та 23 (права, що стосуються

шлюбу та сімейного життя) МПЦПП так, щоб вони не суперечили приписам ісламського шаріату.

Нам треба, звісно, пам'ятати, що міжнародно-правовий дискурс створюється через систему поступок та угод. Однак такі угоди не повинні підривати основи міжнародно-правового дискурсу. Саме тому головною метою міжнародно-правового дискурсу є збереження балансу між універсальним порядком та інтересами окремих держав.

Синтаксис міжнародно-правового дискурсу характеризується пануванням складнопідрядних та складносурядних речень. Це потрібно для того, щоб досягти достатнього рівня чіткості та ясності. Конвенція ООН з морського права є провідним зразком цієї риси.

З прагматичної точки зору у міжнародно-правового дискурсу є дві основні особливості. З одного боку, він регулює відносини на міждержавному рівні, що дозволяє підтримувати та відновлювати міжнародну стабільність. З іншого боку, міжнародно-правовий дискурс переконує держави, як і народи, добросовісно виконувати свої зобов'язання та втримуватися від використання збройних сил. Отже, особливо важливо підвищувати обізнаність про міжнародно-правовий дискурс. Це може стати складовою освітніх програм для молоді, програм середньої та вищої освіти.

Треба також взяти до уваги, що обидва прагматичні аспекти є рівними за важливістю, тому що норми міжнародно-правового дискурсу юридично зобов'язують, але прямо не накладають відповідальність на відміну від приписів правового дискурсу. Це випливає з природи міжнародно-правового дискурсу: держави є суверенами та, як результат, в них є юридичний імунітет.

Наприклад, на держави не можна подавати позов, якщо ними не був попередньо наданий дозвіл на це (зокрема, юрисдикція ЄСПЛ та МС ООН). Подібним прикладом стало створення ЄС: держави передали частину своїх суверенних прав наднаціональній організації (спільна валютна політика, спільний митний ринок).

Отже, міжнародно-правовий дискурс в англійській мові включає в себе водночас риси дипломатичного та правового дискурсів. Зокрема, завдяки впливу дипломатичного дискурсу міжнародно-правовий дискурс також характеризується широким використанням запозичень з французької, двозначністю, категоризацією, надмірною урочистістю (D'Acquisto 2017; Zhang 2015).

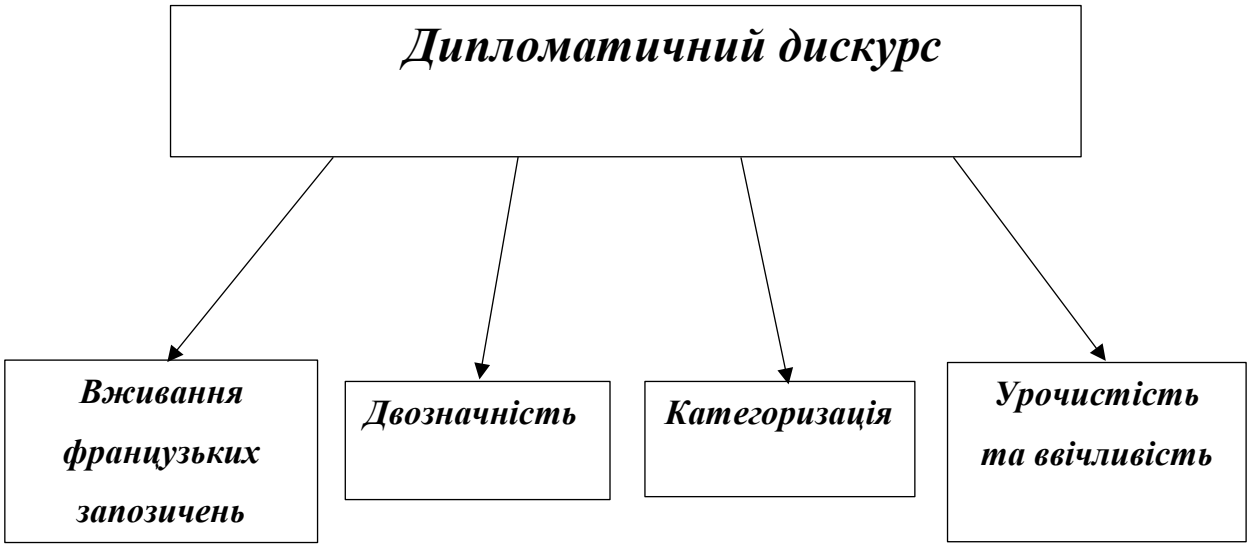

Такі особливості міжнародно-правового дискурсу, як інституціоналізація, багатослівність, постійне вживання латинізмів, деяких архаїзмів та юридичних термінів є логічним наслідком його генетичного зв'язку з правовим дискурсом (Goodrich, 1984).

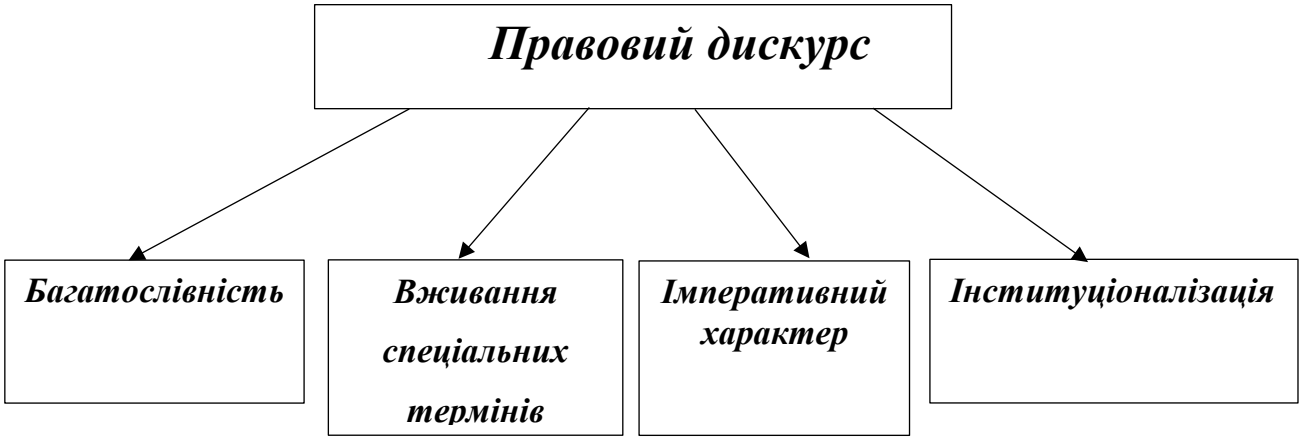

Однак за своєю природою міжнародно-правовий дискурс є унікальним. По-перше, такі його якості, як асиміляція, невизначеність та імперсоналізація підтверджують його автономність. По-друге, у міжнародно-правового дискурсу є дві головні мети: регулювання відносин на міждержавному рівні та переконання народів та націй у підтриманні миру й стабільності у всьому світі.

Таким чином, міжнародно-правовий дискурс відіграє важливу роль в сучасному житті. Фактично він був сформований на перетині дипломатичного та правового дискурсів. Отже, у міжнародно-правового дискурсу є такі визначальні риси, як:

1. Асиміляція, зокрема, колективізація використовується для того, щоб вказати на всеохоплюючий характер міжнародно-правового дискурсу.
2. Інституціоналізація, тобто створення ООН та її агенцій.
3. Вербальна надлишковість, тобто детальні описи.
4. Двозначність, яка іноді веде до політики подвійних стандартів та навіть до фрагментації міжнародно-правового дискурсу.
5. Вживання латинізмів як вклад правового дискурсу та запозичень з французької мови як результат невід’ємного зв’язку з дипломатичним дискурсом.
6. Імперсоналізація, часто виражена за допомогою використання пасивного стану.
7. Надмірна урочистість, що уособлює його спорідненість з дипломатичним дискурсом.
8. Невизначеність.
9. Вживання слів, які асоціюються з правовим дискурсом, у тому числі архаїзмів та юридичної термінології.
10. Категоризація.
11. Панування складнопідрядних та складносурядних речень.
12. Регулювання та переконання як дві головні мети міжнародно-правового дискурсу (Butko, 2025: 34-44).

Відомий шведський науковець Ulf Linderfalk (2013, 2021) виділяє в міжнародно-правовому дискурсі таку лексико-семантичну категорію, як концептуальні терміни (*conceptual terms*), що включає в себе головні міжнародно-правові концепти (state immunity/державний імунітет, territory/територія, reservation/застереження).

Дослідник (Linderfalk, 2021) використовує теорію актуальності (Sperber & Wilson, 1986), відповідно до якої висловлювання розуміються не ментальними конструкціями адресантів щодо навколишнього світу, а ментальними конструкціями того, як вони здатні його зрозуміти.

U. Linderfalk (2021) виявив наступні комунікативні функції концептуальних термінів:

- Заощаджують час для правового обґрунтування.
- Підвищують нормативність правових аргументів.
- Допомагають зрозуміти правові висловлювання більш системно.
- Створюють нове значення термінів, сприяють еволюції міжнародно-правового дискурсу.
- Забезпечують розуміння інших концептуальних термінів.
- Сприяють розвитку етичної складової міжнародно-правового дискурсу.
- Допомагають приховати недостатність правових знань.
- Підтримують поширення нових правових знань.
- Запобігають появу зацікавленості адресантів щодо наміру адресату.

На наш погляд, потрібно пояснити кожну з цих функцій окремо, беручи до уваги той факт, що фактично один концептуальний термін може виконувати будь-яку з цих функцій в різних контекстах:

- ***Заощадження часу для правового обґрунтування.***

Право на самовизначення (*right to self-determination*) стало невід'ємною основою міжнародно-правового дискурсу для деколонізації Африки та Азії після закінчення Другої світової війни.

- ***Підвищення нормативності правових аргументів.***

Такі концептуальні терміни, як форс-мажор (*force majeure*) та стан лиха (*calamity*) широко використовуються державами, щоб уникнути настання міжнародно-правової відповідальності. Зокрема, форс-мажор використовується для того, щоб не виконувати свої зобов'язання або відкласти їхнє виконання через непередбачувану ситуацію (війна, землетрус та ін.). Стан лиха є приводом неуповноважено увійти у територіальні води судну, яке знаходиться в критичному стані.

- ***Більш системне розуміння правових висловлювань.***

«Законні інтереси обмежень прав людини» в міжнародно-правовому дискурсі можна тлумачити лише, коли розумієш концептуальний термін «права людини».

- ***Створення нового значення термінів.***

Практика Європейського суду з прав людини є прикладом еволюційного тлумачення положень Європейської конвенції з прав людини, включаючи і концептуальні терміни – більш вузьке тлумачення для «катування» ("*torture*") та широке для «свободи слова» ("*freedom of expression*").

- ***Забезпечення розуміння інших концептуальних термінів.***

«Державний імунітет» (*state immunity*) може допомогти зрозуміти такий термін, як «судовий імунітет», відповідно до якого ніхто не може подати позов до суду щодо порушень держав прав, як фізичних та юридичних осіб, так і інших держав без попередньої згоди на це від відповідної держави.

- ***Сприяння розвитку етичної складової міжнародно-правового дискурсу.***

Поява після Другої світової війни таких концептуальних термінів, як геноцид (*genocide*), злочини проти людяності (*crimes against humanity*), воєнні злочини (*war crimes*), зробило міжнародно-правовий дискурс більш антропоцентричним.

- ***Приховання недостатності правових знань.***

У випадку, коли у міжнародно-правовому дискурсі є певна неузгодженість або прогалина, юристи посилаються на концептуальні терміни *jus cogens*

(обов'язкові норми міжнародного права) або *erga omnes* (обов'язки держави перед усією міжнародною спільнотою).

- ***Поширення нових правових знань.***

Концептуальний термін самооборона (self-defence) дозволяє познайомитися з двома складовими, які є притаманними для всього міжнародно-правового дискурсу – пропорційністю (*proportionality*) та своєчасністю (*urgency*).

- ***Запобігання появи зацікавленості адресантів щодо наміру адресату*** відповідає вищевизначеній функції *переконання* міжнародно-правового дискурсу. Наприклад, іракська війна 2003 роки або цьогорічний напад на Іран засновані на концептуальному терміні "*non-proliferation of mass destruction weapons*" («заборона поширення зброї масового знищення»). Адресант не може з точки зору етики задавати питання щодо відповідності цього концептуального терміну нормам *jus cogens* (обов'язкові норми міжнародного права) щодо самовизначення народів та заборони втручання у внутрішні справи держави, тому що на перший погляд такі військові операції слугують забезпеченню миру та процвітання у всьому світі.

1.4. Поняття концепту в лінгвістиці.

Концептологія є однією з головних складових когнітивної лінгвістики в Україні у той час, коли у західній науці їй приділяється увага переважно польськими та скандинавськими дослідниками та відводиться допоміжна роль в теорії прототипів.

Водночас концепти завжди існують у межах дискурсу, а когнітивною основою дискурсу є певні концепти (Приходько, 2008). Ключовим терміном концептології є концепт. Відповідно до класифікації за сферою застосування усі концепти поділяються на наступні групи:

- Текстові – рівень метаобразів художнього/нехудожнього твору;
- Художні – рівень художньої картини світу певного митця;
- Естетичний – рівень мультимодальності.

Маніфестація концептів нерозривно взаємопов’язана з профілюванням концептів. Профілювання концептів (їхнє вербальне визначення в тексті або дискурсі) залежить від наступних факторів:

1. Поступова зміна значення слова під час діахронного розвитку мови часто зумовлюється прогресом науки та суспільства. Наприклад, головним значенням слова *host* раніше була *ворожа армія*, а зараз ним стало *господар* (Oxford English Dictionary; Merriam-Webster: America's Most Trusted Dictionary).
2. Поява нових значень та їхнє одночасне існування в синхронії. У сучасній англійській мові *keyboard* асоціюється не тільки з музикальним інструментом, але і з комп’ютером, тобто його можна віднести до різних концептуальних полів (MUSIC, INFORMATION TECHNOLOGIES);
3. Розбіжності в концептуальних картинах світу. Зокрема, хоча концепт JUSTICE українською можуть перекладати як справедливість, він відповідає українському концепту ПРАВОСУДДЯ, що зумовлено традиціями англійської класичної філософії (Hobbes, 1651; Locke, 1824; Воробйова, 2011; Приходько, 2008).

А.М. Приходько (2013, 2020) розглядає взаємозв’язок двох ключових понять сучасної лінгвістики – дискурсу та концепту. Він констатує наявність своєрідного конфігуративного дуалізму в концептуальній структурі дискурсу, що дозволяє дослідити ці два поняття з двох наукових точок зору – дискурсоцентричної (вивчення дискурсу через призму його концептів) та корпусоцентричного (аналіз особливостей окремих концептів у різних видах дискурсу). Зокрема, у наукових роботах застосований концептоцентричний підхід: виявлені характеристики концепту ЧАС у розмовному, офіційно-діловому, публіцистичному, політичному, рекламному, релігійному, педагогічному дискурсах, а також головні риси концепту КРАСА у художньому дискурсі.

І. Фісак (2014) наголошує на багатозначності концепту та його частковому отожненні зі словом «поняття». Категорія «концепт» є загальновизнаною у психології, логіці, літературознавстві, філософії. Водночас концепт вважається одним з головних термінів когнітивної лінгвістики. Різноманіття підходів до концептів у лінгвістиці зумовлює необхідність подальшої розробки певної універсальної теорії, яка б поєднала всі наявні точки зору науковців з цього питання.

Н. В. Плотнікова (2020) досліджує концепт з точки зору мовної картини світу, яка тісно пов’язана з концептуальною картиною світу. Більш того, дослідниця використовує поняття «концептосфера» та «мікроконцептосфера», які є складовими концептуальної картини світу. Н. В. Плотнікова привертає увагу до того факту, що концепт розглядається на п’яти рівнях: філософському, логічному, психологічному, культурологічному та літературному.

У своїх роботах Ю. В. Шарапановська (2021) зазначає про те, що саме концепт є основою мовної картини світу. На її думку, концепт має складнішу структуру, ніж слово. Як правило, лінгвістичні підходи до поняття «концепт» зводяться до декількох основних.

Перш за все, найбільш широкий підхід включає до концептів тільки лексеми, значення яких є частиною національної мовної свідомості та формують «наївну картину світу» носіїв мови. Образ у структурі концепту створюється за рахунок його чуттєво-розумового сприйняття, тобто навколишня реальність відображається через органи почуттів. Найбільш важливі у мовній свідомості народу елементи концепту стають його основою, а інші знаходяться на його периферії. Наприклад, центральною частиною концепту ПРИБУТОК (PROFIT) у національній мовній свідомості залишаються гроші, а нематеріальні цінності (наприклад, ділова репутація) відіграють менш важливу роль.

Загальна кількість таких концептів, на думку науковців, створює мовну картину світу певного народу, на якій заснована і його культура. Цей підхід

втілює концептуалізацію світу в лексичній семантиці, головним його прийомом є створення концептуальних моделей, за допомогою яких можна виявити головні елементи семантики концепту, а також стабільні зв'язки між ними.

Структура кожного концепту складається з трьох рівнів. Перший рівень вважається найбільш актуальним, тому що він використовується всіма носіями мови, таким чином, він складається зі всіх комунікативних та ментальних характеристик концепту. На другому рівні існують лише додаткові риси, які є актуальними тільки для окремих соціальних груп населення. Третім рівнем дослідники вважають головну форму концепту, на основі якої будуються інші концепти.

Концепти є оперативними одиницями людської свідомості, а тому відрізняються не тільки у різних мовах, але й в кожної людини. Концепти є настільки ж природніми, як і слова. Концепт – інтегративне явище для свідомості людини, мови та суспільства (Sharapanovska, 2021; Шарапановська, 2021).

Наукова діяльність професора О.С. Колесника присвячена лінгвокультурології та, зокрема, міфосеміотиці. У своїй статті він приділяє увагу концептам-цінностям, які є невід'ємною умовою для формування мовних картин світу. Відповідно до багатовимірної динамічної моделі мовної картини світу концепти-цінності є відносними константами фізичної, інформаційної, ментальної або семіотичної природи, які забезпечують відносний гомеостаз системи та протидіють її надмірній ентропії та руйнуванню. Окрім таких універсальних та, як правило, абстрактних цінностей, вчений виділяє специфічні, які є властивими певному народу або етносу. Такі національні концепти-цінності впливають на процес створення категорій, а тому часто стають анти-цінностями, так званими табу, для інших народів. Цінності-концепти виникають з різних джерел шляхом використання метафор, метонімій, алюзій та оксиморонів. Цінності-концепти можна розподілити за джерелом їхнього походження.

О. С. Колесник виділяє наступні групи цінностей-концептів у стародавніх міфічних та епічних творах:

1. Життєві, зокрема, концепт LIFE (ЖИТТЯ);
2. концепт DEATH (СМЕРТЬ);
3. концепт POWER (ВЛАДА), яка стосується взаємодії у SOCIAL SPHERE (СОЦІАЛЬНА СФЕРА), MILITARY SPHERE (ВІЙСЬКОВА СФЕРА), SACRED SPHERE (САКРАЛЬНА СФЕРА);
4. концепти OBJECTS/ ARTEFACTS (ОБ'ЄКТИ/АРТЕФАКТИ) та TREASURE (СКАРБ);
5. абстрактні концепти, як самі VALUES (ЦІННОСТІ);
6. Концепти групи SPACE (ПРОСТІР);
7. Концепти зі сфери MILITARY (ВОЄННИЙ), включаючи VICTORY (ПЕРЕМОГА);
8. Концепти з SACRED SPHERE (САКРАЛЬНА СФЕРА), до яких, зокрема, відносяться SUPERNATURAL POWER (НАДЗВИЧАЙНІ СИЛИ) або DEITY (БОЖЕСТВО) (Kolesnyk, 2018).

А. С. Копитіна (2019) визначає особливості створення концептуального поля та співвідношення між пізнанням, мовою та комунікацією. Зокрема, кожне концептуальне поле проходить три фази свого створення та розвитку:

1. Когнітивний рівень відповідає моменту зародження ідеї концепту в процесі пізнавальної діяльності.
2. Лінгвістичний рівень – фактичне оприлюднення концепту за допомогою символів мови.
3. Соціальний рівень – початок взаємодії з іншими одиницями мови, що надає можливість додати нові конотації до значення.

Потрібно зауважити, що дослідниця попереджає про те, що у повсякденному житті процес створення концептів можна уявити у вигляді замкненого кола, адже концепти постійно поширюються у суспільстві у тому числі і через біологічні чинники.

На наш погляд, прикладом цього кола можна вважати науково-педагогічну діяльність. Кожне покоління студентів наново знайомиться з вже давно відомими концептами та знаходить в них нові особливості у той час, коли деякі риси концептуального поля поступово стають неактуальними. Отже, такий безкінечний процес можна представити у вигляді уроборoса, що є у цьому випадку уособленням замкненого кола (Kopytina, 2019).

Синонімом концептуального поля в концептології стало номінативне поле. Зокрема, у нових дослідженнях українських вчених використовуються сучасні методи для визначення меж певного концепту. І. Поліщук та І. Осовська (2025) у своїй роботі, присвяченій концепту PSYCHOTRAUMA в англомовному науковому дискурсі, побудували для вивчення вищевказаного концепту модель DIMEAN (Diskurslinguistische Mehr-Ebenen-Analyse). За допомогою цього методу дослідниці поетапно ідентифікували 868 номінативних одиниць з публікації “Road to resilience: From traumatic experiences to psychopathologies” (2022) з бази PubMed, класифікували їх у 21 лексико-тематичну групу, які потім були об’єднані в шість номінативних макрополів. Кінцевим результатом цієї наукової роботи стало виявлення внутрішньої організації номінативного поля концепту PSYCHOTRAUMA, тобто його ядра, ближньої та дальньої периферій.

У той же час виявлення номінативного поля концепту не є єдиним методом сучасної концептології.

Наприклад, Г. І. Приходько (2024) зосередила свою увагу на дослідженні концепту CRIME у англомовному дискурсі. Зокрема, вчена визначає, що він є як концептом-сценарієм, так і концептом-фреймом. Як концепт-фрейм CRIME складається з певних компонентів: інформація про його скоєння, час та місце, тип, жертви, свідків, прибуття поліції, спосіб скоєння, прохання про допомогу. Типи злочинів фактично відповідають концепту-сценарію CRIME, тому що стосуються його окремих етапів та елементів у певному часі та просторі. Крім того, дослідниця констатує, що цей концепт, як і всі інші, є за

своєю природою метафоричним, тобто злочин порівнюється з товаром, живим організмом, стихійним лихом та/або шляхом.

Л. П. Науменко (2016) у своїй статті зауважує, що професійними концептами англомовного бізнес-дискурсу є BUSINESS, WORK, TRADE, GOODS, MARKET та деякі інші. У той же час ці концепти включають в себе економічні терміни (*business cycle*), номенклатурні назви (*Happy Meal*), назви компаній, програм, документів, фахових періодичних видань (*Financial Times*), професійну лексику (*business trip*), брендові назви (*Cartier*), професійні титули (*Chairman Emeritus*), бізнес-метафори (*lame duck*), бізнес-фразеологію (*business of the day*), бізнес-кліше (*open for business*), ділові жаргонізми (*dough*), перифрази (*moneyman – financier*), порівняння (*Sells like hotcakes*), евфемізми (*optimization - dismissal*), абревіатури та акроніми (A-1 – top quality rating), професійно марковані паремії (*Business is a two-way street*), афоризми відомих бізнесменів, мовні парадокси, гру слів, алюзії, словникові та наукові дефініції, пропозиційні структури, жанрові форми або їх елементи. Професійними концептами дискурсу є BUSINESS, WORK, TRADE, GOODS, MARKET та деякі інші. Така негетерогенна структура обумовлена дуальною природою бізнес-дискурсу: з одного боку, він є логічним, а з іншого, йому властива образність та метафоричність, характерна для наївно-мовної свідомості.

У лінгвопрагматиці, зокрема в теорії актуальності (*relevance theory*) було розроблено поняття концептів ad hoc (*ad hoc concepts*), які є ситуативними концептуальними репрезентаціями, необхідними для розуміння сенсу повідомлення. Вони можуть виражатися наступними способами:

- Звуження значення («телефон» у значенні «смартфон»);
- Розширення значення («маленький» у значенні «відносно маленький»);
- Метафоричне розширення значення («пацюк» у значенні «нечесна людина») (Piskorska & Padilla Cruz, 2023; Wilson & Carston, 2007).

Р. Лангакер (1986) вважає, що значення слова дорівнює його концептуалізації. На думку науковця, семантика повинна включати в себе структурний аналіз та чіткий опис концептів, як нових, так і сталих. Таким чином, семантика не є автономною сферою лінгвістики, тому що повний аналіз значення можливий лише за умови визначення особливостей його когнітивного сприйняття.

У своїх дослідженнях Л. В. Барсалоу (Barsalou, & Wiemer-Hastings, 2005; Yeh, & Barsalou, 2006) виявив, що зміст абстрактних концептів можна визначити лише за допомогою ситуацій та умов, пов'язаних з ними, тобто контексту.

Модель розробки сценаріїв – динамічний процес співпраці, під час якого лінгвістичні норми працюють у якості основи спільної конструкції можливих сценаріїв інтерпретації. Таким чином, сценарій – структурована репрезентативна ситуація, а саме обмежена кількість вірогідних ситуацій, які відповідають спільним припущенням інтерлокутора, лінгвістичним нормам та комунікативним цілям. Відповідно, розробка сценаріїв є координованою спробою визначити простір можливих тлумачень, яка визначає висловлювання згідно із взаємно визнаними умовами (Geha, 2025).

У той же час в українській науці існує інше уявлення про природу сценарію/скрипту, відповідно до якої він є окремим видом концепту, який носить послідовний характер у темпоральному вимірі (Стрельченко, 2018; Тихоніна, 2025).

У цілях нашого дослідження ми вирішили використати вітчизняне визначення сценарію задля більш детальної інтерпретації концептів дискурсу міжнародного економічного права.

Таким чином, концепт широко використовується в лінгвістичних дослідженнях, тому що прагматична мета будь-якого тексту або дискурсу підтверджується певними концептами, які обираються автором. Потрібно наголосити, що концепти існують на трьох рівнях: універсальному (властиві всьому людству), національному та індивідуальному. Універсальний рівень

належить до сфери лінгвокультурології, національний – до лінгвокультурології та соціолінгвістики, а індивідуальний – до психолінгвістики. У той же час концепт виступає і одним з ключових та невід'ємних понять когнітивної лінгвістики, а у лінгвопрагматиці досліджується проблема концептів ad hoc. Більш того, абстрактні концепти можуть тлумачитися лише за умові наявності сценаріїв/скриптів.

1.5. Поняття концепту в праві.

Як вже було вищезазначено, в іноземній науці концепти, як правило, не розглядаються з точки зору лінгвістики, але є об'єктом вивчення філософії (Millikan, 2017) та психології (Kalish, 2015).

Ми вважаємо, що через те, що дослідження є міждисциплінарним, необхідно виявити, чи вивчався концепт з точки зору правової теорії.

R. Dworkin (1986, 2011) розробив теорію конструктивної інтерпретації права, ключовим поняттям якої став концепт.

R. Dworkin (2011) поділяє всі можливі людські концепти на три групи:

- Критерійні (*criterial*).
- Природні (*natural-kind*).
- Інтерпретативні (*interpretive*).

Критерійні концепти – концепти, які одноголосно визначаються за умови відповідності певним критеріям. Наприклад, КВАДРАТ – рівносторонній прямокутний чотирикутник, МЛИНЦІ повинні бути виготовлені за певним рецептом.

Природні концепти – такі концепти, що є чітко визначеними в природі, такими, як певні хімічні сполуки чи види тварин. Наприклад, РАДІОАКТИВНІСТЬ, ЕЛЕКТРИЧНА НАПРУГА, КОРОЗІЯ.

Правові, як і моральні концепти, R. Dworkin (1986, 2011) виділяє в окрему групу *інтерпретативних концептів* через те, що їх визначають відповідно до певних парадигм в суспільстві, тому вони можуть відрізнятися у будь-якій країні у певний проміжок часу.

Таким чином, для виявлення правового концепту потрібно виконати триетапну процедуру:

- Виявлення актуальної практики, яка асоціюється з певним концептом.
- Ідентифікація ключових цілей практики.
- Ідентифікація кращих засобів реалізації цієї практики.

Наприклад, у разі суттєвого зростання ціни на будь-який товар за відсутності економічного обґрунтування через змову декількох підприємств, які вирішили підвищити свій прибуток, головні концепти будуть відрізнятися в Україні та державах-членах ЄС, що обумовлено лінгвістичними особливостями їхніх правових систем, тобто наявними *актуальними практиками*. В Україні такі питання входять до повноважень Антимонопольного комітету України (АМКУ), тобто законодавство спрямовано на *боротьбу з монополіями*, а головним концептом є МОНОПОЛІЯ. У той же час у державах-членах ЄС метою уповноважених органів є підтримка справедливої конкуренції (*fair competition*), тобто ключовим концептом у праві є COMPETITION (КОНКУРЕНЦІЯ).

Головним недоліком цієї інтерпретаційної теорії вважається те, що концепти повинні розумітися інтерлокуторами однаково (*matching model*). На практиці навіть концепт LAW (ПРАВО) не має однакове значення у різних юрисдикціях. Правові концепти, які використовуються у повсякденному житті, зовсім по-іншому визначаються юристами. До таких концептів можна віднести DEFAMATION (НАКЛЕП), PIRACY (ПІРАТСТВО), GENOCIDE (ГЕНОЦИД), TORTURE (КАТУВАННЯ).

Можливим способом усунути цей недолік теорії Дворкіна науковці вважають застосування моделі стосунків (*relational model*) замість теорії відповідності (*matching model*). Завдяки такій модернізації навіть при неоднаковому розумінні концепту інтерлокуторами такі концепти можна виявляти та тлумачити. Для цього потрібно виявити спільну практику використання концепту у суспільстві. Значення концепту у такому випадку

визначається раціоналізацією його тлумачення. Таке тлумачення концепту характеризується певними особливостями:

- Ставлення до практики використання концепту як до основної одиниці його тлумачення.
- Ідентифікація інтересів його використання.
- Визначення, згідно з яким зміст концепту найкраще відповідає цим інтересам (Schroeter et al., 2020).

На наш погляд, саме така теорія тлумачення концептів на практиці використовується в звичаєвому міжнародному праві. Зокрема, для появи міжнародно-правового звичаю необхідно дві складові:

1. Норма звичаєвого міжнародного права.
2. Послідовна та постійна практика його використання.

Поступово міжнародно-правові звичаї стають частиною міжнародно-правових договорів (Віденська конвенція з дипломатичних відносин 1961 року, Віденська конвенція з права міжнародних договорів 1969 року, Конвенція ООН з морського права 1980 року). Відповідно, концепти, на яких засновані звичаєві норми, залишаються дійсними в рамках міжнародного договірного права.

Отже, як і інші дискурси, правовий та міжнародно-правовий дискурси не можуть існувати без концептів.

1.6. Поняття дискурсу міжнародного економічного права.

Після кінця Другої світової війни перші міжнародні фінансові організації (Міжнародний валютний фонд, Світовий банк та ін.) були створені для того, щоб підтримувати економічний розвиток та стабільність. Незважаючи на цей факт, Світову організацію торгівлі (СОТ) заснували тільки в 1994 році, як прямий наслідок розпаду Радянського Союзу та появи економік перехідного періоду.

Хоча дискурс міжнародного економічного права відіграє значну роль у регулюванні глобальної економіки, досі не існує фундаментальних

лінгвістичних робіт, присвячених його проблемам. У той же час науковці ретельно вивчають міжнародно-правовий дискурс (Azadbakht, 2019; Butko, 2025; Кравченко, 2007; Kravchenko & Nikolska, 2020; Pozhar, 2021; Smolka & Pirker, 2016) так само, як і економічний (Aimenova, et al. 2019; Alcaraz, 2000; Álvarez García, 2011; Bachiller & Fraile, 2015; Bielenia-Grajewska, 2009; Busquet, 2021; Butko, 2023; Loma-Osorio, 2004; Rainer 2018; Rainer &Schnitzer 2010; Redondo Redondo, 2017; Savelyuk, 2020; Zhang & Grenier, 2012).

Англійська мова є мовою міжнародного спілкування, так званою lingua franca, але іспанська також обрана для цього дослідження, щоб представити дискурс міжнародного економічного права у деяких універсальних (СОТ) та регіональних економічних організаціях (Меркосур – Mercado Commún del Sur). Зокрема, уривки з Генеральної угоди щодо тарифів та торгівлі (ГАТТ), Генеральної угоди щодо торгівлі послугами (ГАТС), Угоди щодо вільної торгівлі Північної Америки (діяла до 2020 року та була замінена оновленою версією) були обрані, щоб виявити головні риси цього дискурсу.

Дискурс міжнародного економічного права тісно пов’язаний з двома суміжними видами дискурсу – міжнародно-правовим та економічним, тому що він був створений на їхньому перетині тільки наприкінці Другої світової війни. Попри це ми можемо дослідити унікальні особливості цього відносно нового дискурсу.

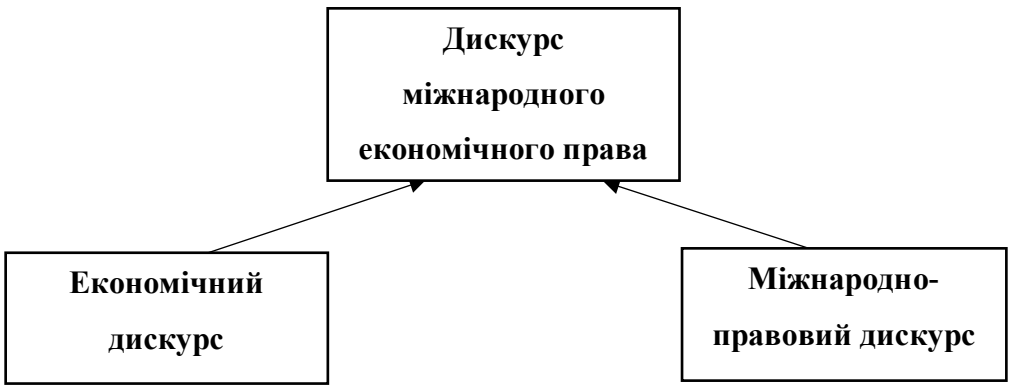

Відкриваючи будь-яку угоду, яка належить до дискурсу міжнародного економічного права, перш за все ми приділяємо увагу його специфічному лексичному запасу. Фактично до нього входять як правові, так і економічні терміни.

With respect to any measure covered by this Agreement, each Member shall accord immediately and unconditionally to ***services and service suppliers*** *of any other Member treatment no less favourable than that it accords to like* ***services and service suppliers*** *of any other country* (Article II of General Agreement on Trade in Services, 1994).

Відповідно до будь-якого заходу, що регулюється положеннями цієї Угоди, кожний член повинен надати негайно та безумовно для ***послуг та постачальників послуг*** *будь-якого іншого члена режим, не менш сприятливий, аніж той, який він надає для таких самих* ***послуг та постачальників послуг*** *будь-якої іншої країни* (стаття II Генеральної Угоди про торгівлю послугами, 1994).

Las disposiciones del apartado a) no se interpretarón en el sentido de que impongan a ningún Miembro la obligación de establecer tales ***tribunales*** *o* ***procedimientos*** *cuando ello sea incompatible con su estructura constitucional o con la naturaleza de su* ***sistema jurídico*** (Artículo VI de Acuerdo General sobre el Comercio de Servicios, 1994).

Положення підпункту а) не можуть тлумачитися таким чином, щоб вимагати від жодного члену створення таких ***судів*** *або* ***процедур****, які були б несумісними з його конституційною структурою або природою його* ***правової системи*** (стаття II Генеральної Угоди про торгівлю послугами, 1994).

Дискурс міжнародного економічного права відрізняється вербальною надлишковістю, тому що деталізовані описи відповідають його прагматичній меті – регулювати міжнародні економічні відносини:

In cases in which a party to a proceeding voluntarily and without good reason refuses access to, ***or otherwise*** *does not provide necessary information within a reasonable period, or significantly impedes a procedure relating to an enforcement*

action, a Member may accord judicial authorities the authority to make preliminary and final determinations, affirmative or negative, ***on the basis of*** *the information presented to them,* ***including*** *the complaint or the allegation presented by the party adversely affected by the denial of access to information,* ***subject to*** *providing the parties an opportunity to be heard on the allegations or evidence./ En caso de que una de las partes en el procedimiento deniegue voluntariamente y sin motivos sólidos el acceso a información necesaria* ***o de*** *otro modo no facilite tal información en un plazo razonable u obstaculice de manera sustancial un procedimiento relativo a una medida adoptada para asegurar la observancia de un derecho, los Miembros podrán facultar a las autoridades judiciales para formular determinaciones preliminares y definitivas, afirmativas o negativas,* ***sobre la base de*** *la información que l es haya sido presentada,* ***con inclusión de*** *la reclamación o de la alegación presentada por la parte afectada desfavorablemente por la denegación del acceso a la información,* ***a condición de*** *que se dé a las partes la oportunidad de ser oídas respecto de las alegaciones o las pruebas.*

У випадках, коли сторона провадження добровільно та безпідставно відмовляє надати доступ або іншим чином не надає необхідну інформацію у розумний строк, або значно перешкоджає процедурі, що стосується правоохоронної діяльності, держава-член Угоди може надати судовим органам повноваження виносити попередні та остаточні рішення, позитивні або негативні, на основі інформації, наданій ним, включаючи скаргу або звинувачення, подане стороною, що постраждала від відмови у доступі до інформації, за умови надання сторонам можливості бути заслуханими щодо звинувачень або доказів (ст.43 ТРІПС).

Інституціоналізація – дуже важлива риса дискурсу міжнародного економічного права, тому що всі його джерела створені під егідою міжнародних економічних організацій (МВФ, НАФТА, СОТ, Світовий банк та ін.).

У той же час ці організації вводять в обіг деякі нові категорії (*developed countries, developing countries, least-developed countries* – СОТ, *original*

members, other members (Eng.), *miembros fundadores, otros países miembros* (Esp.) – МВФ).

Для деяких видів дискурсу однією з особливостей є застосування таксономії актантів (класифікації актантів). Зокрема, у своїй роботі про міжнародно-правовий дискурс О. А. Бутко (2025) виділяє такі види держав, як, наприклад, миролюбні країни, визначені Уставом ООН, або створений під егідою ООН список найменш розвинутих країн.

Таксономія актантів в дискурсі міжнародного економічного права фактично використовується як система ідентифікації «Свій-Чужий» (Civila, et al., 2020). Ми можемо прослідкувати це на прикладі МВФ: лише члени-власники спеціальних прав запозичення (СПЗ) фактично мають право голосу, тобто уповноважені приймати головні рішення в рамках організації, що регулюються Статутом МВФ:

Each member of the Fund that deposits with the Fund an instrument setting forth that it undertakes all the obligations of a participant in the Special Drawing Rights Department in accordance with its law and that it has taken all steps necessary to enable it to carry out all of these obligations shall become a participant in the Special Drawing Rights Department as of the date the instrument is deposited… (Article 17, Articles of Agreement of the International Monetary Fund).

Кожен член Фонду, який депонує у Фонді документ, що встановлює прийняття обов'язків учаснику Департаменту зі спеціальних прав запозичень відповідно до свого закону та вжиття усіх необхідних заходів, щоб зробити можливим виконання цих обов'язків, повинен стати учасником Департаменту зі спеціальних прав запозичень з тої дати, коли документ був депонований … (стаття 17 Угоди про створення МВФ).

Таксономія актантів у дискурсі міжнародного економічного права відкриває широкий простір для маніпуляцій так само, як і в будь-якому іншому виді дискурсу, зокрема, дипломатичному (Гольцева, 2023) та медійному (Білик, 2023; Любимова, 2024; Шкворченко, 2023).

Зокрема, оновлення списків найменш розвинутих країн та країн, що розвиваються, є гострим політичним питанням (List of Developing Countries). Широко відомими є тривалі запеклі суперечки щодо статусу Китаю як країни, що розвивається. У вищезазначеному випадку щодо таксономії держав-членів МВФ маніпуляція є навіть ще більш явною: лише держави-власники СПЗ фактично є повноправними членами організації.

Таким чином, у багатьох випадках таксономія актантів створює нерівність для держав у дискурсі міжнародного економічного права. Наприклад, Китай, як країна, що розвивається, може зловживати своїм статусом у випадку торгових спорів. У той же час у МВФ лише повноправні члени формують його стратегію розвитку.

У порівнянні з міжнародно-правовим дискурсом імперативний характер є однією з невід'ємних частин дискурсу міжнародного економічного права. Наприклад, будь-який член СОТ може звернутися до Органу щодо вирішення спорів для того, щоб закінчити або попередити торговельну війну. Більш того, контрзаходи врегульовані в певних сферах (демпінг, субсидії та ін.) угодами СОТ. З лінгвістичної точки зору це виражено через використання модальних дієслів.

*The CONTRACTING PARTIES **may**, at any time, in special circumstances, authorize* a contracting party to enter into negotiations for modification or withdrawal of a concession included in the appropriate Schedule annexed to this Agreement subject to the following procedures and conditions…* (Article XXVIII of the General Agreement on Tariffs and Trade).

*СТОРОНИ ДОГОВОРУ **можуть** у будь-який час, за відповідних обставин, уповноважити сторону договору вступити в переговори щодо зміни та виходу з поступки, включеної у відповідний Розклад, що є додатком до цієї Угоди, відповідно до наступних процедур та умов…* (стаття XXVIII Генеральної угоди про тарифи та торгівлю).

*Las Partes **podrán** acordar por escrito la modificación del Anexo 104.1, para incluir en él cualquier enmienda a uno de los acuerdos a que se refiere el párrafo*

1, y cualquier otro acuerdo en materia ambiental o de conservación (Artículo 104 de Tratado de Libre Comercio de América del Norte).

*Сторони **зможуть** письмово погодити зміну Додатку 104.1 для того, щоб включити в нього будь-яку зміну в одну з угод, яка б стосувалася пункту 1, та до будь-якого іншого договору, пов'язаного з ним або його збереженням* (стаття 104 Договору про вільну торгівлю Північної Америки).

Дискурс міжнародного економічного права дуже чіткий та майже однозначний, що відрізняє його від обох видів дискурсу – економічного та міжнародно-правового. Економічний дискурс іноді може бути занадто метафоричним, тому що з його прагматичних завдань є переконання цільової аудиторії (Butko, 2023). У той же час двозначність є ключовою рисою міжнародно-правового дискурсу, яка походить з дипломатичного дискурсу (Butko, 2025). Цю особливість можна легко пояснити: головною прагматичною метою дискурсу міжнародного економічного права є регулювання глобальної економіки до максимально можливого рівня. Саме тому дефініційність властива цьому виду дискурсу. Зокрема, будь-яка міжнародна економічна угода містить список основних термінів, який чітко та навіть надто надмірно їх пояснює. Наприклад, ГАТТ, як і додатки до нього, намагаються визначити всі економічні та правові терміни. Крім того, деякі дефініції надаються і в інших статтях угоди.

*The contracting parties **recognize that dumping, by which products of one country are introduced into the commerce of another country at less than the normal value of the products,** is to be condemned if it causes or threatens material injury to an established industry in the territory of a contracting party or materially retards the establishment of a domestic industry./ Las partes contratantes **reconocen que el dumping, que permite la introducción de los productos de un país en el mercado de otro país a un precio inferior a su valor normal,** es condenable cuando causa o amenaza causar un daño importante a una rama de producción existente de una parte contratante o si retrasa de manera importante la creación de una rama de producción nacional.*

Держави-учасники угоди визнають, що демпінг, у процесі якого товари однієї країни вводяться в комерційний обіг іншої країни за ціною товару, що є нижчою за норму, буде засуджуватися, якщо він спричиняє або загрожує спричинити значну шкоду усталеній галузі промисловості країни-учасниці або значно сповільнює створення національної галузі (ст.6 ГАТТ).

The term "countervailing duty" shall be understood *to mean a special duty levied for the purpose of offsetting any bounty or subsidy bestowed, directly, or indirectly, upon the manufacture, production or export of any merchandise./* ***Se entiende por "derecho compensatorio"*** *un derecho especial percibido para contrarrestar cualquier prima o subvenciyn concedida, directa o indirectamente, a la fabricación, la producción o la exportación de un producto.*

Термін «компенсаційне мито» має застосовуватися, щоб позначити спеціальне мито, що стягується з метою відшкодувати перевагу або субсидію, що надається прямо чи непрямо виробництву або експорту будь-якого товару (ст. 6 ГАТТ).

Як ми бачимо з цих двох прикладів дефініція може надаватися, як прямо (*"countervailing duty"/"derecho compensatorio"*), та і опосередковано (*dumping*).

Враховуючи все вищевказане, урочистість є визначальною для преамбул документів, які є частиною дискурсу міжнародного економічного права.

… ***Recognizing*** *that their relations in the field of trade and economic endeavour should be conducted with a view to* ***raising standards of living****, ensuring full employment and* ***a large and steadily growing volume*** *of real income and effective demand, developing* ***the full use of the resources of the world*** *and expanding the production and exchange of goods,*

Being desirous of contributing to these objectives *by entering into reciprocal and mutually advantageous arrangements directed to* ***the substantial reduction*** *of tariffs and other barriers to trade and to* ***the elimination of discriminatory treatment*** *in international commerce,*

Have through their Representatives agreed as follows: [the General Agreement on Tariffs and Trade].

*…**Визнаючи,** що їхні стосунки у сфері торгівлі та економіки потрібно вести з точки зору **підвищення рівня життя**, забезпечуючи повне працевлаштування та **великий обсяг реального доходу, як і його поступове зростання,** та справжній попит, розвиваючи **повне використання світових ресурсів** та розширюючи виробництво та обмін товарами,*

***Бажаючи** сприяти досягненню цих цілей введення взаємних та взаємовигідних домовленостей, направлених на **значне зменшення** тарифів та інших перешкод для торгівлі та **ліквідацію нерівного ставлення** в міжнародній торгівлі,*

Через своїх представників погодилися на наступне… (Генеральна Угода про тарифи та торгівлю)

Ми можемо зробити висновок, що мова преамбули будь-якого дискурсу достатньо нечітка через те, що вона завжди створюється тільки задля того, щоб висловити волю сторін підписати будь-який договір.

Домінування складнопідрядних та складносурядних речень є прямим наслідком вербальної надлишковості.

*In order to create an effective deterrent to infringement, the judicial authorities shall have the authority to order **that** goods **that** they have found to be infringing be, without compensation of any sort, disposed of outside the channels of commerce in such a manner as to avoid any harm caused to the right holder, **or, unless** this would be contrary to existing constitutional requirements, destroyed./ Para establecer un medio eficaz de disuasión de las infracciones, las autoridades judiciales estarán facultadas para ordenar **que** las mercancías **que** se haya determinado que son mercancías infractoras sean, sin indemnización alguna, apartadas de los circuitos comerciales de forma que se evite causar daños al titular del derecho, **o que** sean destruidas, siempre que ello no sea incompatible con disposiciones constitucionales vigentes.*

Для того, щоб створити ефективний механізм стримування правопорушення, судова влада повинна мати повноваження наказати, щоб товари у випадку викриття такого порушення були вилучені з комерційного

обігу без будь-якої компенсації таким чином, щоб уникнути спричинення будь-якої шкоди їхньому законному власнику, або, якщо це не порушує чинні конституційні вимоги, були знищені (ст. 46 ТРІПС).

Так само, як і міжнародно-правовий дискурс, дискурс міжнародного економічного права існує на двох різних рівнях – універсальному (СОТ, Світовий банк, МВФ) та регіональному (МЕРКОСУР, ЄС). Однак це не приводить до фрагментації цього дискурсу. Ми можемо пояснити це тим, що регіональний рівень фактично керується універсальним. Таким чином, такі відомі економічні організації, як СОТ, Світовий банк, МВФ можна назвати трьома стовпами сучасного дискурсу міжнародного економічного права, адже їхня діяльність слугує основою для його базової лексики, а також спрямовує його подальший розвиток.

Отже, ми можемо виділити такі головні особливості дискурсу міжнародного економічного права в англійській та іспанській мовах:

1. Вживання економічної та правової термінології.
2. Вербальна надлишковість.
3. Імперативний характер.
4. Таксономія актантів.
5. Інституціоналізація.
6. Дефініційність.
7. Урочистість лише в преамбулах.
8. Домінування складнопідрядних та складносурядних речень.

9. Регулювання як головна прагматична мета.

Усе вищезазначене дозволяє зробити висновок, що дискурс міжнародного економічного права є гібридним видом дискурсу (Butko, 2025: 185-188).

Отже, *дискурс міжнародного економічного права* – окремий вид дискурсу, який з'явився на
перетині економічного та міжнародно-правового дискурсів у другій половині XX століття під впливом глобалізаційних факторів.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Були виявлені головні особливості економічного дискурсу в англійській та іспанській мовах: зміна граматичних категорій, особливо номіналізація дієслів для того, щоб показати процеси, а також прикметників для того, щоб показати умови та якості (*implementation, administration* (англ.); *restructuración, integración* (ісп.)); використання еліпсису, пасивного стану та неперехідних дієслів, як прямий наслідок процесу номіналізації. (*La situación fue criticada.* (ісп.) – *The situation was criticised.* (англ.)); застосування персоналізації та метафор, яке допомагає пояснити абстрактні концепції (*accountability, value, validity, welfare* (англ.); *la responsabilidad, valor, la validez, el bienestar* (ісп.)).

Були визначені головні риси правового дискурсу в англійській мові: використання спеціальної термінології, включаючи запозичення з французької та латини; відповідні норми синтаксису та морфології; імперативний характер; інституціоналізація; певний ступінь нечіткості та невизначеності.

Міжнародно-правовий дискурс був проаналізований як дискурс, що був створений на перетині дипломатичного та правового дискурсів.

Були визначені основні риси дискурсу міжнародного економічного права: вживання економічної та правової термінології; вербальна надлишковість; імперативний характер; таксономія актантів; інституціоналізація; дефініційність; урочистість лише в преамбулах; домінування

складнопідрядних та складносурядних речень; регулювання як головна прагматична мета.

Було надано визначення *дискурсу міжнародного економічного права* як окремого виду дискурсу, що з'явився на перетині економічного та міжнародно-правового дискурсів у другій половині XX століття під впливом глобалізаційних факторів.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИСКУРСУ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРАВА

2.1. Методологічні засади дослідження правового дискурсу.

Дослідження права лінгвістичними засобами не було поширеним до другої половини XX століття та навіть зараз, як правило, обмежується сферою національного права. Такий стан речей був зумовлений відсутністю методологічних засад для дослідження правового дискурсу.

Зі сфери лінгвістики та теорії літератури з'явилася юридична семіотика та деконструкція лише у той час, коли з філософії чітко виділилася юридична герменевтика. Усі роботи в цих напрямах поглибили дослідження інших дисциплін у межах феномену права та уможливили взаємне збагачення багатьох технік критичного дискурсивного аналізу, де право виступає засобом складної системи комунікацій. З іншого боку, відповідно до наявних традицій право покращило комунікативну теорію права, критичну та наративну теорію права, а також теорію комунікативних дій.

Одним з перших прикладів, який розглядає право за допомогою засобів лінгвістики, зокрема, семіотики, а також застосування цих досліджень у сфері соціальних наук стали наукові праці французького вченого Еріка Ландовського. Для цього науковця основною метою семіотики стала розробка загальної теорії для визначення поняття *«юридичний»* не тільки у якості корпусу лінгвістичних виразів, а також і сполучення певних інституцій, акторів, ситуацій та рішень, діянь та юридичних актів. Поняття *«юридичний»* через складність загальної системи потребує формування моделей, які є не тільки лінгвістичними або текстуальними.

Відповідно до висновків Ландовського, місцем перетину семіотики та права є поняття акту, тому що розвиток наративної граматики потребує створення багатьох *«акторів»,* що позначає існування в юридичній сфері різних соціальних ролей, які виконуються цими *«акторами»*: позивача, судді чи законодавця. Конвергенція означає структурування права як наративу, у якому створена граматика поширюється на диверсифіковані дискурси та

практики, поєднані за принципом загальної зрозумілості з точки зору семіотики.

Однак сам Ландовський визначив, що саме знаходиться на перших місцях цієї дисципліни, а також місце семіотики права у загальній теорії дискурсів та практик норми (Landowsky, 1993). Завдяки здобуткам постструктуралізму дослідження в цій сфері стали більш ґрунтовними та поширеними у Франції, Іспанії, Великій Британії та країнах Латинської Америки, що сприяє подальшому розвитку семіотики.

Головний недолік семіотики становить необхідність аналізу та оцінки юридичних акторів, що є особливо важливим, адже це є наріжним каменем дискурсивного аналізу права. Найбільш важливу проблему семіотики становить вибір найбільш адекватних методів для дослідження права таким чином, який не десакралізує його соціальну роль та водночас збагачує його зміст.

Герменевтика, запропонована Гансом-Георгом Гадамером, посідає центральне місце у сучасній дискусії щодо важливості мови та здатності до її сприйняття та розуміння. За його думкою, саме для розуміння потрібно тлумачення, а тлумачення розвивається за допомогою мовних засобів, які намагаються пояснити об’єкт та водночас обрати необхідну мову для його тлумачення. На основі таких припущень можна сказати, що герменевтика зберігає інтерпретацію тою ж мірою, що і допомагає зрозуміти детермінований контекст. Не є необхідним зобов’язанням створення трансцендентальної герменевтики.

У той же час Енріко Берті вважає, що гадамерівська герменевтика ніколи не може бути достатньо чіткою, але залишається унікальною у своїй аргументації та можливості підтвердити представлені наукові зауваження. Саме тому герменевтика зберігає тісний зв’язок з правом, тобто вживається при вивченні, інтерпретації та застосуванні юридичних норм (Vattimo, 1994).

Незважаючи на той факт, що філософське надбання Гадамера не було безпосередньо пов’язано з юридичною герменевтикою та догматикою, воно

стає у нагоді для вирішення конкретних питань з точки зору логіки. Наприклад, головним для судді є правильна інтерпретація, яка з точки зору гадамерівської філософії визначається, як розуміння золотої середини між історією та сьогоденням (Gadamer, 1977).

Теорія інтерпретації, яка широко використовується у конституційному праві, знаходилася під опосередкованим впливом герменевтики. Подальше використання герменевтики задля тлумачення юридичних норм поглибить зв'язки права з історичною традицією. Такі ідеї були запропоновані відомим філософом права Рональдом Дворкіним, який представив використання юридичної інтерпретації у вигляді моделі, яка надає метод правового аналізу та загальної юридичної інтерпретації (Dworkin, 1986).

Застосування деконструкції як засобу інтерпретації права не здобуло значної кількості прихильників, більш того спровокувало явно негативну реакцію з боку академічної спільноти.

В цілому деконструкція Жака Деріди може слугувати у якості теорії та практики активної інтервенції, спрямованої на досліджуваний текст, з метою пошуку його смислу та раціональності інституційного дискурсу, пошуку його фундаментальної та незмінної основи, пошуку його гомогенності та ідентичності, що відповідно до деридівської філософії, матеріалізується у міфах «логофоноцентризму» традиційного дискурсу.

Головною відмінністю, запропонованою Дерідою, став руйнівний характер, що є неодмінним наслідком деконструкції юридичного дискурсу, який складається з текстуальних нашарувань, які можна окремо інтерпретувати та трансформувати, тому що за визначенням у дискурсу немає єдиної основи. Деконструкція не розглядає право як дискурс у процесі розвитку, за яким можна продовжувати еволюціонувати, але ставить під сумнів фундамент самого права та розкриває матеріальні секрети, яким воно відповідає.

Взаємозв’язок між правом та його деконструкцією також розглядається Дерідою з різних кутів зору. Зокрема, науковець наводить різні міркування, зокрема, щодо деконструкції права:

1. Здатність до деконструкції права робить деконструкцію можливою.

2. Нездатність до деконструкції правосуддя не робить деконструкцію можливою, однак не можна плутати ці поняття.

3. Як наслідок, деконструкція проводиться у сфері, яка знаходиться між здатністю до деконструкції права та нездатністю до деконструкції правосуддя.

Незважаючи на те, що це здається лише грою слів, дерідівська деконструкція вважає, що правосуддя не підлягає деконструкції, тому що деконструкцією є саме правосуддя. З цього можна зробити висновок, що у деконструкції немає чіткої проблематики, що практика деконструкції не намагається знайти наріжний камінь дискурсу, а тільки розкриває сумнівні властивості принципу влади та імперії, який походить з сили згідно з сучасним поняттям права. Дерідівська граматологія концентрується на зусиллях щодо репрезентації у вигляді судження базових концепцій сучасного лінгвістичного дискурсу, частиною якого з-поміж інших є правовий дискурс (Derrida, 1994).

Зокрема, використання деконструктивістських критеріїв до правового дискурсу робить невеликий внесок у вирішення конкретних проблем, хоча і становить цінне зусилля у визначенні керівних засад усього правового порядку, а також дозволяє виявити недоліки у походженні чинної раціональності права. Загалом це відповідає оцінці де Перетті, яка заперечує догматичну та ортодоксальну функціональність деконструкції (De Peretti Della Rocca & Derrida, 1989).

Іспанський науковець Хосе Роблес запропонував основи комунікативної теорії права. З самого початку ця теорія наполягала на ставленні до права як до комунікативного феномену, а не тільки як до примусового порядку, який застосовується до людської діяльності, засобу соціального контролю або ідеалу правосуддя. Більш того, вона бере до уваги лінгвістичний характер права та проводить узгодження між аналітичним та герменевтичним

методами, які використовуються при глибокому дослідженні багаточисельних дискурсів.

Так само, як семіотика ґрунтується на актах та акторах правового дискурсу, Роблес розглядає правові рішення як “акти мовлення” та поділяє їх відповідно до встановлених критеріїв на дві категорії:

1. Екстрасистемні рішення, які представлені так званими прецедентними рішеннями, що є зразком для подальшого врегулювання правових спорів;

2. Інтрасистемно-тематичні рішення, до яких входять всі інші рішення.

Ця відмінність наголошує на повністю комунікативному характері права, а саме, що результатом усного дискурсу є створення організаційно-регулятивного тексту, де вся дискусія може вестися щодо питань інституційної вербалізації мовними засобами нормативного змісту, аргументів та внутрішньої відповідності. Відповідність фундаментальних елементів повністю застосовується до права та походить з особливостей репрезентації його наративів.

Таким чином, відповідно до праць науковця, у комунікативної теорії права є дуже прагматична функція, згідно з якою її об’єкт вивчення можна аналізувати на трьох рівнях: формальної теорії права, догматичної теорії права та теорії правового рішення. Більш того, можна виявити аргумент з позиції правового, зокрема, і законодавчого дискурсу щодо відмінності між правовим та літературним дискурсами. У той час, коли функцією першого є створення інституцій та встановлення певного правового порядку, а прагматичною особливістю другого є потенціальна можливість створювати нові реальності.

Можна зробити висновок, що для досягнення стабільного балансу у комунікативній теорії Роблес вказав на динаміку права, але формальна структура теорії дуже заплутана через ті ж недоліки, що і в семіотики, тому що насправді недостатньо створити концепцію актів мовлення, хоча і ця теорія і зробила внесок до вивчення виконання усних актів, виявлення наявних правових відносин та їхнє більш детальне дослідження з точки зору розвитку дискурсу (Robles, 1998).

Іспанський вчений Хосе Кальво так само, як і його співвітчизник Роблес, приділяв особливу увагу у своїх дослідженнях як семіотиці загалом, так і її юридичному різновиду. Однак Кальво вважав основним своїм науковим методом використання наративного дискурсу до права та оцінював розповідь як етичний та моральний аргумент. Ця техніка, відома як *наралізис (narralysis),* використовує своєрідну комбінацію між семіотикою та деконструкцією, а також захищає раціональність як критерій вивчення правових прецедентів. Таким чином, рішення для того, щоб бути раціональними та виваженими, повинні, як і історії, бути реалістичними.

Тест на раціональність прямо вживається щодо конституційного права та непрямо – щодо теорії юридичної аргументації. Там можна знайти інші подібності як передумови його відповідності та когерентності, також представлені у стандартній теорії аргументації Нейла Маккорміка, хоч Кальво, крім того, робить висновок, що раціональність передбачає наявність цінностей, задекларованих Конституцією. З іншого боку, роботи Кальво несуть значний інтерес для вивчення преамбул та виявлення цілей Конституцій та Цивільних кодексів для того, щоб потім перевірити їх як наративні тексти на раціональність та правову визначеність.

Отже, наративістська теорія має на меті вивчення кодексів у повністю літературних термінах. Таким чином, необхідно виявити, які саме елементи цієї теорії особливо важливі для правових рішень, але які водночас важко застосовувати для повсякденної догматичної роботи, де, відповідно до думки багатьох науковців, виявляється більш сприйнятливим вживання герменевтики. Незважаючи на це, не є визначальним той факт, що ми повинні відмовитися від нових оцінок цих теорій, але також нам потрібно зауважити, що існують певні заперечення стосовно цієї теорії (Calvo, 1996).

Найбільш повним та довершеним обґрунтуванням вивчення права як дискурсу стали теоретичні розробки німецького філософа Юргена Габермаса, які стали частиною теорії комунікативної дії. Результати праць науковця передбачали вдосконалення поняття раціональності, яка міститься у самій

мові, що дозволяє вирішувати парадокси сучасності так само, як і звернутися до найціннішого у традиції збереження основи сучасних західних суспільств. З цією ж метою теорія комунікативної дії розглядає наступні три взаємопов'язані компоненти:

1. Концепцію комунікативної раціональності;

2. Концепцію суспільства, яке поєднує парадигми життя та системи;

3. Теорію сучасності, яка пояснює соціальні патології.

Всередині цієї схеми право слугує системою дії, інтегрованої до соціальної частини світового життя, де право демократичної держави приводить до інституціоналізації, яка керується легітимним правом процедур та комунікативних передбачень для формування дискурсу точки зору та волі, що робить можливим легітимне створення правових норм.

Потрібно уточнити, що Габермас всебічно вивчав поняття легітимності нормативних систем та приділяв при цьому особливу увагу теоріям аргументації, призначенням яких було спробувати ретельно реконструювати формальні прагматичні умови явно раціональної поведінки. Відповідним чином можна зрозуміти поширення досліджень, присвячених вивченню юридичної аргументації, зокрема, у сфері правових рішень, де точно стало більш необхідним поняття легітимності.

Однак, крім того, Габермас виявив «юридизацію» процесу легітимації, яка визначається панівною тенденцією зростання ролі права у сучасних суспільствах та має дві основні форми: перша – розширення права шляхом юридичного регулювання нових соціальних сфер, досі неформального; друга – конденсація права, при якій правовий дискурс розповсюджується і в інших – природоохоронному, економічному, захисту прав людини. Цей процес заохочується надзвичайною складністю соціальних систем та щоразу більш нагальними вимогами вирішити проблеми в межах права демократичної держави.

За актуальністю теоретичні дискусії поширюються на сферу юридичної догматики та є частиною досліджень раціональності законів, де є важливим

включення на рівні юридичної практики критеріїв легітимності на основі чіткого визначення типу раціональності. З цієї точки зору теорія комунікативної дії може надавати необхідну основу для покращення нової загальної теорії права, що підтримується комунікативною раціональністю. Так само це роз'яснив Роберт Алексі, коли він зазначив, що практична загальна аргументація, необхідна у правовому дискурсі, повинна відповідати спеціальним формам, правилам та умовам.

Отже, теорія Габермаса вживається у сфері правових рішень та поширює свої висновки на конкретні ситуації з повсякденного життя (Habermas, 1998; Alexy&Atienza, 1989).

Теорії тлумачення права у сфері лінгвістики

№	Розробник теорії	Запропонована теорія
1.	Ерік Ландовський (Франція)	Розробка поняття «юридичний» у семіотиці, понять «акт» та «актори» для права.
2.	Ганс-Георг Гадамер (ФРН)	Герменевтика як спосіб тлумачення права.
3.	Рональд Дворкін (США)	Використання юридичної інтерпретації у вигляді моделі.
4.	Жак Деріда (Франція)	Деконструкція юридичного дискурсу.
5.	Хосе Роблес (Іспанія)	Основи комунікативної теорії права.
6.	Хосе Кальво (Іспанія)	Метод використання наративного дискурсу до права (*narralysis*).
7.	Юрген Габермас (ФРН)	Вдосконалення поняття раціональності.

Довершеність практичного аналізу дискурсу щодо позаправових дисциплін та повнота теорій дискурсу, які виникли з самого права, становлять явну демонстрацію важливості розглядати право, як дискурс, а не тільки як

нормативний текст. Наявність різних підходів дозволяє досліджувати право у різних вимірах без його догматизації, уникаючи деформацій щодо відповідних галузей права та залишаючи нові наукові перспективи щодо того ж об'єкта вивчення.

Отже, дослідження правового дискурсу лінгвістичними засобами вплинуло на теоретико-методологічні засади обох наук. Зокрема, у лінгвістиці був удосконалені методи критичного аналізу дискурсу та деконструкції, а у праві були змінені підходи до юридичної техніки.

У цій роботі були використані вищевказані підходи для кращого використання критичного аналізу дискурсу.

2.2. Корпусні та цифрові інструменти як методи дослідження дискурсу міжнародного економічного права.

Задля виявлення особливостей дискурсу міжнародного економічного права англійською та іспанською мовами необхідно провести його корпусне дослідження. Ми вважаємо, що це є нагальним питанням для отримання верифікованих результатів та для можливого ствердження/спростування висновків критичного аналізу дискурсу міжнародного економічного права. З цією метою ми взяли до уваги методологію інших корпусних досліджень (Denysova & Tsapro, 2024a; Denysova & Tsapro, 2024b; Kolesnyk & Holtseva, 2022; Liashko et al., 2022; Makhachashvili & Bilyk, 2019; Makhachashvili & Bilyk, 2021; Zhang et al., 2023). Усі ці роботи присвячені вивченню різних типів дискурсу, зокрема: академічного (Denysova & Tsapro, 2024a; Denysova & Tsapro, 2024b), дипломатичного (Kolesnyk & Holtseva, 2022; Zhang et al., 2023), медійного (Makhachashvili & Bilyk, 2019; Makhachashvili & Bilyk, 2021), біблійного (Liashko et al., 2022).

Більшість досліджень у правовій лінгвістиці можливо провести лише за допомогою створення дослідником власного корпусу, тому що загальнодоступні корпуси не містять необхідних текстів. При створенні свого корпусу ми слугувалися принципами, які є фундаментальними для формування будь-якого корпусу, до яких належать наступні:

- Відповідність між питаннями дослідження та відібраним матеріалом, що означає достатню кількість часу та уваги, приділених під час планування та створення корпусу.
- Аутентичність текстів, тобто їхня мова є природньою, з мінімальним впливом на неї з боку дослідника.
- Репрезентативність (representativeness) корпусу, що виражена у вигляді варіативності текстів корпусу та збалансованості його розміру та змісту (Wright, 2025).

Необхідність створення власного корпусу дискурсу міжнародного економічного права була спричинена дослідженням його особливостей у певному контексті.

У процесі проведення дослідження з використанням корпусу текстів було здійснено низку аналітичних операцій, спрямованих на виявлення ключових лінгвістичних параметрів дискурсу міжнародного економічного права:

- Морфологічна обробка (*morphological processing*), яка складається з декількох етапів. Перш за все проводиться токенізація корпусу (*tokenization*), під час якої будь-яка одиниця тексту, відділена пробілом, стає окремим токеном. Це представляє складність для корпусної лінгвістики з прагматичної точки зору. Наприклад, окрема цифра, дата, частина певної форми дієслова, навіть хибодрук можуть стати окремим токеном. Отже, під час наступного етапу морфологічного аналізу та синтезу (*morphological analysis and synthesis*) ще більше зростає кількість випадків морфологічної омонімії, що означає для дослідника необхідність перевіряти результати морфологічного аналізу самостійно.
- Синтаксична обробка (*syntactic processing*) включає в себе парсинг (*parsing*), тобто створення синтаксичних дерев, та тегування частин мови (*part-of-speech tagging*). Парсинг існує не в усіх корпусних менеджерах, а тегування, при якому токен наділяється тегом – частиною

мови, яка згідно з даними відповідного інструменту, є найбільш вірогідною в конкретному випадку, є поширеним майже в усіх корпусних менеджерах.

- Семантична обробка (*semantic processing*), яка характеризується розподіленням токенів за певними семантичними категоріями (речі, поняття та ін.). (Mani, 2013; Shvedova & von Waldenfels, 2021)

Потрібно зауважити, що не всі корпусні інструменти, які підходять для англійської мови, можна застосувати для іспанської мови. Зокрема, за допомогою інструменту багатовимірного аналізу корпусу (Nini, 2019), створеного відповідно до розробок Д. Байбера (Biber, 1988; Biber, 1989; Biber, 2001) були проведені дослідження англомовного корпусу текстів для того, щоб виявити головні граматичні та стилістичні особливості дискурсу міжнародного економічного права.

Багатовимірний аналіз був вперше запропонований американським корпусним лінгвістом Дугласом Байбером у 1988 році для того, щоб описати лінгвістичну варіативність між усним та письмовим регістрами англійської мови. Корпус для багатовимірного аналізу 1988 року складався з 481 сучасних усних та письмових текстів британською англійською, обраних з 23 категорій регістру, включаючи 15 з Lancaster-Oslo-Bergen Corpus та 8 з London-Lund Corpus of Spoken English. Лінгвістичні риси (лексичні, граматичні, синтаксичні та комунікативні риси), розглянуті в цьому аналізі, використовуються мовцями та письменниками, щоб створити та зрозуміти різні тексти або дискурси у певному контексті вживання мови. Беручи до уваги гіпотезу про те, що лінгвістичні риси співпадають у текстах для досягнення певних комунікативних цілей, Байбер винайшов рішення з 7 факторів, які складалися з 67 лінгвістичних рис, шляхом їхнього аналізу для того, щоб виявити виміри варіацій регістрів (Biber, 1988, Chaps. 4 & 5; Biber, 1995, Chap. 5).

Згідно з Байбером (1988) шість функціональних вимірів засновані на групі певних рис, які функціонально не суперечать одна одній та легко тлумачаться у якості вимірів варіацій регістрів.

Багатовимірний аналіз 1988 року, заснований на великому корпусі текстів широко використовується, як надійний засіб для аналізу варіації регістрів у різних сферах (Biber & Conrad, 2013; Conrad & Biber, 2013). По-перше, досліднику не потрібно створювати новий інструмент для аналізу або тлумачити корпус самостійно. По-друге, науковець, користуючись цим інструментом, може одразу порівняти свій корпус з вже наявними (Nini, 2019). Варто зауважити, що у той же час існують нові дослідження, в яких пропонуються нові версії багатовимірного аналізу (Conrad & Biber, 2013; Zhang, 2023).

Відносно нещодавно розроблений теггер з багатовимірного аналізу (Multidimensional Analysis Tagger) також зосереджується на шести вимірах, які водночас визначають жанрові риси певного корпусу та залежать від його основних морфологічних та синтаксичних кількісних показників (кількість іменників, прикметників, певних форм дієслова, синтаксичних конструкцій та ін.), які майже не відрізняються від запропонованих Байбером.

Ці шість вимірів включають, зокрема, наступні:

1. Спрямований/Інформаційний дискурс (*Involved and Informational discourse*) – низькі кількісні показники цього індікатора означають, що текст є інформативним (наприклад, академічна проза), а високі бувають у інтерактивного тексту (наприклад, повсякденна розмова). Високий показник цього виміру характеризується великою кількістю дієслів та займенників, а низький - великою кількістю іменників, довгих слів та прикметників;
2. (Не)зосередженість на наративі (*Narrative and Non-Narrative Concerns*) – низькі показники цього індикатора вказують на те, що текст не зосереджений на наративі, а високі – властиві художній прозі (наприклад, роман). Високий показник цього виміру може вказувати на значну кількість дієслів у минулому часі та займенників у третій особі;
3. (Не)залежність від контексту (*Context-Independent Discourse and Context-Dependent Discourse*) – низькі показники означають, що текст залежить

від контексту (наприклад, спортивні новини), а високі показують, що він незалежний від контексту (наприклад, наукові тексти). Високий показник цього виміру означає, що у тексті багато номіналізацій, а низькому притаманна велика кількість прислівників;

4. Відкрите вираження переконання (*Overt Expression of Persuasion*). Високий показник цього виміру властивий для текстів, які чітко виражають точку зору автора, а також оцінку можливості певних подій (наприклад, професійне листування). У той же час високий показник може вказувати на значну кількість модальних дієслів;
5. (Не)абстрактна інформація (*Abstract and Non-Abstract Information*). Високий показник цього індикатора означає, що текст надає інформацію у технічному стилі, абстрактно та формально (наприклад, науковий дискурс), який, як правило, характеризується великою кількістю пасивних конструкцій та сполучників;
6. Додавання інформації онлайн (*On-line Informational Elaboration*). Високий показник цього індикатора вказує на те, що текст є інформативним за природою, але створений за певних часових обмежень (наприклад, промови), що часто виражається за допомогою постмодифікацій іменних фраз.

За результатами багатовимірного аналізу будь-який текст або група текстів може бути розподілений до одного з наступних типів:

- Близька міжособистісна взаємодія (*Intimate Interpersonal Interaction*) – телефонні розмови між друзями.
- Інформаційна взаємодія (*Informational Interaction*) – взаємодія тет-а-тет, телефонні розмови, імпровізована мова, особисте листування.
- Наукова демонстрація (*Scientific Exposition*) – академічна проза, офіційні документи.
- Демонстрація вчень (*Learned Exposition*) – академічна проза, офіційні документи, огляд преси.

- Наратив уяви (*Imaginative Narrative*) – романи про кохання, художня література, підготовлені промови.
- Тексти загального наративу (*General Narrative Exposition*) – прес репортажі, статті редактора друкованого/електронного видання, біографії, неспортивні новини, наукова фантастика.
- Ситуативний репортаж (*Situated Reportage*) – спортивні новини.
- Ситуативне переконання (*Involved Persuasion*) - імпровізована мова, професійне листування, інтерв'ю, співбесіди.

Multidimensional Analysis Tagger (MAT) класифікує кожний текст відповідно до найближчого типу текстів, запропонованого Байбером (1989) із застосуванням евклідової відстані. Якщо користувач обирає для аналізу корпус текстів, надаються середні дані для всього корпусу.

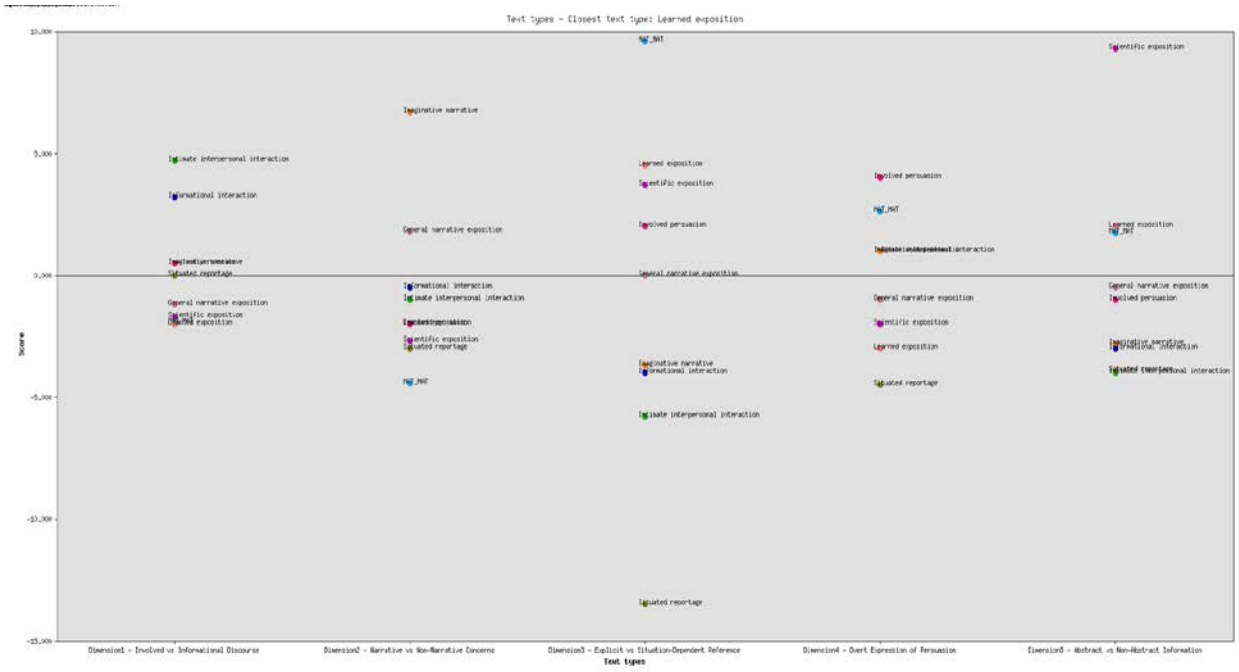

MAT тестували на надійність за допомогою корпусу Lancaster-Oslo/Bergen, LOB (британська англійська, 1970-ті рр.), та корпусу Брауна (американська англійська, 1960-ті рр.). Класифікація типів тексту через MAT оригінальній версії Байбера загалом відповідає тільки з незначними нюансами, можливо, спричиненими деякими розходженнями між словниками та правилами. Беручи до уваги той факт, що у корпусу Брауна ті ж жанри, як і в корпусі LOB, але тексти інші, результати отримані з аналізу корпусу Брауна

також підтверджують, що виміри, розроблені Байбером та використані MAT, є валідними для тих же жанрів під час дослідження інших текстів.

Отже, результати, отримані з останнього експерименту, вказують на те, що MAT можна застосовувати для класифікації кількісних показників текстів за вимірами Байбера. Більш того, MAT може віднести будь-який текст чи корпус текстів до певної категорії.

Усі середні показники MAT надаються у розрахунку на 100 слів (Nini, 2019). Завдяки своїй доступності та простоті у використанні MAT часто застосовується як головний метод для багатьох досліджень. Наприклад, R.Xiao (2009) застосовував його, щоб вивчити особливості світових різновидів англійської мови на основі п’яти корпусів, а саме п’яти складових International Corpus of English для Великої Британії (ICE-GB), Індії (ICE-IN), Філіппін (ICE-PH), Гонгконгу (ICE-HK) та Сингапуру (ICE-SG). Більш того, Zhang et al. (2023) обрав саме MAT для того, щоб порівняти китайський дипломатичний дискурс з американським.

П’ять головних угод дискурсу (Генеральна угода про тарифи та торгівлю, Генеральна угода про торгівлю послугами, ТРІПС, Статут про створення МВФ, Статут про створення МБРР), були обрані, щоб виявити головні граматичні особливості дискурсу міжнародного економічного права.

Тест ANOVA (Analysis of Variance – аналіз варіативності) був використаний для того, щоб інтерпретувати результати багатовимірного аналізу. ANOVA необхідний, коли потрібно порівняти середні кількісні показники трьох або більше груп, коли t-тесту вже недостатньо. У такому випадку застосування декількох t-тестів для окремих пар змінних може підвищити ризик отримати фальшиво позитивні результати у той час, коли ANOVA проводить порівняння в рамках одного тесту, що знижує можливість помилки.

У всіх статистичних тестів є гіпотези, яким вони повинні відповідати, щоб отримати валідні результати. Зокрема, для ANOVA існують наступні гіпотези:

1. Незалежність спостережень.
2. Гомогенність варіацій.
3. Нормальне розподілення.

Якщо будь-яка з цих гіпотез порушена, результати тесту можуть бути невалідними. У таких ситуаціях варто розглянути можливість використати непараметричні тести.

Алгоритм для застосування ANOVA складається з наступних стадій:

- Визначення гіпотези. Є дві гіпотези – нульова (усі варіації є рівними) та альтернативна (варіації не є рівними).
- Перевірка інших гіпотез ANOVA (незалежність спостережень, гомогенність варіацій, нормальне розподілення).
- Вираховування ANOVA (формули – у Додатку Б).
- Тлумачення ANOVA. Показники F-statistic означають співвідношення між міжгруповою варіацією та внутрішньогруповою варіацією. Більш високі показники F-statistic вказують на більш значну різницю між середніми показниками групи та рандомними варіаціями. **P-value** визначає, чи є різниця між середніми показниками груп статистично значущою. Якщо p-value нижче визначеного показника (як правило, 0,05), потрібно відмовитися від нульової гіпотези та зробити висновок про те, що принаймні в одної з груп є середній показник, який істотно відрізняється (Thevapalan, 2024, Butko, 2025).

Щоб провести корпусний аналіз текстів дискурсу міжнародного економічного права англійською та іспанською мовами, нами була обрана програма Sketch Engine. Зокрема, для підготовки збалансованих корпусів обома мовами, ми слугувалися наступними критеріями:

- Аутентичність текстів корпусу – усі тексти корпусу є аутентичними, щоб запобігти можливість впливу перекладацьких трансформацій на верифікованість результатів дослідження.

- Значущість обраних документів у межах дискурсу міжнародного економічного права англійською та іспанською мовами – усі обрані документи вплинули на його розвиток та досі є основою цього дискурсу.
- Обидва корпуси складаються з однакової кількості документів (70 документів), 90 % з яких є аутентичними текстами одного договору англійською та іспанською мовами, завдяки чому кількість токенів є приблизно однаковою – 232 141 токен у англомовному корпусі та 221091 – у іспаномовному.

Зокрема, обидва корпуси містять 62 резолюції Генеральної асамблеї ООН, присвячені розвитку ЮНСІТРАЛ, три головних документи СОТ – Генеральну угоду про тарифи та торгівлю (1947), Генеральну угоду про торгівлю послугами (1994), Угоду про пов'язані з торгівлею аспекти прав інтелектуальної власності (1994), а також Вашингтонську Конвенцію про вирішення інвестиційних спорів між державами та громадянами інших держав (1965).

У той же час у англомовний корпус, крім вищезгаданих угод, увійшли договори про утворення міжурядових фінансових організацій такі, як Articles of Agreement of the International Monetary Fund (1944, з поправками від 2016 року), Convention Establishing the Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA) (1985), International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) Articles of Agreement (1945, з поправками від 2012 року), International Development Association Articles of Agreement (1960), International Finance Corporation Articles of Agreement (2020).

Водночас через те, що у рамках іспаномовного дискурсу міжнародного економічного права важливу роль займає МЕРКОСУР – регіональна організація, яка допомогла утворити спільний ринок з чотирьох впливових латиноамериканських країн (Аргентини, Бразилії, Парагваю, Уругваю), основні документи, прийняті у рамках цієї організації також увійшли до корпусу, а саме:

- Acuerdo para la Facilitación de Actividades Empresariales en el Mercosur (2004);
- Acuerdo sobre Arbitraje Comercial Internacional del Mercosur (1998);
- Protocolo de Olivos para la Solución de Controversias en el MERCOSUR (2002);
- Tratado para la constitución de un Mercado Común entre la República Argentina, la República Federativa del Brasil, la República del Paraguay y la República Oriental del Uruguay (1991).

Операція очищення корпусу проводилася щодо 18 резолюцій Генеральної асамблеї ООН, присвячених розвитку ЮНСІТРАЛ, прийнятих у 1960-1980-х роках, тому що PDF-документи на офіційному сайті ООН містили частини інших резолюцій, прийнятих на тій же сесії ООН. Були створені окремі документи у форматі Word з резолюціями, які стали частиною корпусу.

За результатами цього корпусного дослідження були отримані та проаналізовані певні лексико-семантичні показники, що стало необхідним етапом у процесі виявлення лінгвопрагматичних особливостей дискурсу міжнародного економічного права.

Для паралельного аналізу корпусу дискурсу міжнародного економічного права англійською та іспанською мовами нами було обрано програму InterText, а в якості матеріалу дослідження тексти ГАТС англійською та іспанською мовами. Потрібно також зауважити, що, хоча в рамках права СОТ три мови є офіційними (англійська, іспанська, французька), англійська займає провідне місце, тобто тексти цією мовою є головними. Таким чином, під час аналізу ми фактично досліджували граматичні відмінності у дискурсі міжнародного економічного права англійською та іспанською.

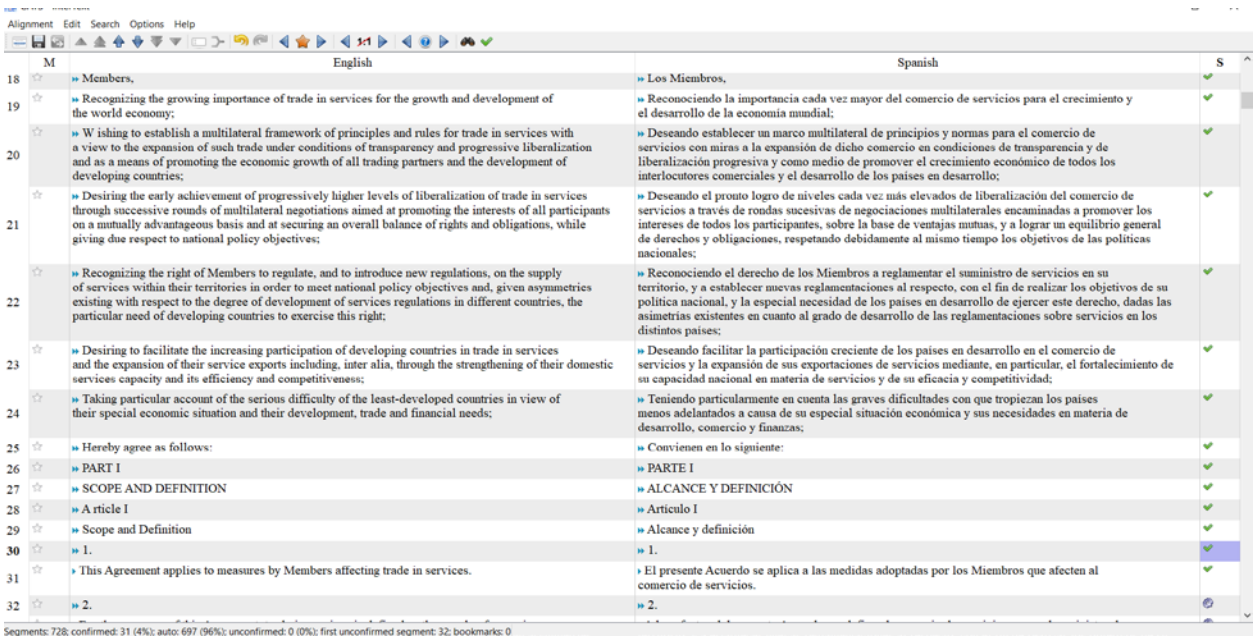

Sketch Engine, зокрема таку його функцію, як Thesaurus, було застосовано для вивчення концептуальних особливостей дискурсу міжнародного економічного права, щоб верифікувати дані, отримані під час КАД (критичного аналізу дискурсу).

2.3. Критичний аналіз дискурсу (КАД) як метод дослідження дискурсу міжнародного економічного права.

Для виявлення прагматичних особливостей дискурсу недостатньо використання корпусних інструментів (*corpus-based discourse studies*), вони є лише однією зі складових методологічної основи аналізу дискурсу (*corpus-assisted discourse studies – CADS*). Це зумовлено тим, що корпусні інструменти, як правило, орієнтовані на морфологічне та синтаксичне тегування (Aijmer, 2020; Nagy et al., 2025).

Однак, як вже було вище зазначено, корпусна прагматика не обмежується лише аналізом морфологічного та синтаксичного тегування. Результати такого тегування потім інтерпретуються відповідно до контексту дискурсу.

Для того, щоб дослідження дискурсу за допомогою корпусу (*CADS*) було максимально ефективним, його кількісні результати, сформовані за допомогою корпусних інструментів, повинні бути поєднані з підходом

«глибокого прочитання» (*close reading*), а в аналіз мають входити якісні інтерпретації кількісних тенденцій. Важливим є можливість визначити за допомогою *CADS* взаємозв'язку окремих дискурсів з певними соціокультурними контекстами.

Головною перевагою *CADS* є досягнення вищого рівня об'єктивності під час аналізу дискурсу шляхом застосування двох керівних принципів:

- Відсутності системної упередженості при виборі текстів до включення в корпус, тобто не можна запобігати використання текстів, які можуть не відповідати початковій теорії науковця.
- Повній підзвітності, тобто всі дані повинні враховуватися.

Ці принципи є емпіричною основою дослідження дискурсу за допомогою корпусу, яка слугує підвищенню репрезантативності корпусу та можливості відтворити результати дослідження.

З використанням Sketch Engine корпусна частина дослідження за допомогою *CADS* проводиться за наступними етапами:

- Аналіз ключових слів. Ключові слова будуть виявлені шляхом порівняння списків частотності між корпусом міжнародного економічного права (*target corpus*) та референтним корпусом (*reference corpus*).
- Аналіз колокацій (N-grams у Sketch Engine), що покаже асоціації та конотації у корпусі, тобто і концепти, які він втілює. Колокації даного дослідження відібрані з перших 100 за частотністю та тематично згруповані.
- Аналіз конкордансів, на етапі якого кількісний аналіз поєднується з якісним. Для розуміння контексту аналіз не обмежується лише рядком самого конкордансу.

Потрібно зауважити, що навіть за таких умов певна суб'єктивність з боку дослідника залишається, тому що кількісні результати дослідження кожен науковець тлумачить відповідно до своєї точки зору (Wright, 2025).

Під час розробки методології нашого дослідження були враховані здобутки відносно нової сфери лінгвістики – правової прагматики (*legal pragmatics*), яка виникла у 1990-х роках (Trosborg, 1995) та зараз активно розвивається (Kurzon & Kryk-Kastovsky, 2018). Правова прагматика стосується і діахронного дослідження правового дискурсу (наприклад, Салемський судовий процес, засудження до страти Томаса Мора) та питань багатомовності (взаємовплив англійської та французької мов у правовій системі Квебеку), однак загалом вона стосується лінгвістичного вивчення сучасного права.

Незважаючи на наявність правової прагматики, в іноземній науці не проводяться лінгвопрагматичні дослідження міжнародно-правового дискурсу.

У той же час у вітчизняній лінгвістиці цьому питанню була приділена окрема увага: зараз ведуться дослідження, присвячені комісивній модальності в міжнародно-правовому дискурсі. Зокрема, були виділені п’ять категорій комісивних дієслів відповідно до актів мовлення в цьому виді дискурсу: прямі, обмежено-прямі, непрямі, непрямі імпліцитні, обмежено-непрямі імпліцитні (Kravchenko et al., 2022). Більш того, була розроблена восьмикомпонентна таксономія директивних актів згідно із рівнем їхньої ілокутивної сили (Kravchenko & Pozhar, 2023).

КАД був застосований разом зі Sketch Engine для того, щоб виявити концептуальні особливості дискурсу.

2.4. Контрастивна лінгвістика у дослідженні дискурсу міжнародного економічного права.

Окрему проблему для методології дослідження представляла необхідність порівняти дискурс міжнародного економічного права в двох мовах – англійській та іспанській. На наш погляд, щоб виявити лінгвопрагматичні особливості дискурсу, потрібно взяти до уваги граматичні розбіжності обох мов. Для цього ми вирішили скористатися теоріями контрастивної лінгвістики.

Контрастивна лінгвістика – одна зі сфер контрастивного аналізу, яка, зокрема, включає і аналіз помилок. Вона загалом стосується відмінностей, а

іноді і подібних рис, між двома або більше мовами з точки зору фонології, морфології, синтаксису, семантики та прагматики, а також і інших лінгвістичних особливостей (El-Zawawy, 2016).

V. Gast (2012) зазначає, що контрастивну лінгвістику можна розглядати як у вузькому, так і широкому сенсі.

У вузькому сенсі контрастивну лінгвістику можна вважати частиною компаративної лінгвістики, яка вивчає пари мов, що мають соціально-культурні зв’язки.

Дві мови вважаються такими, що мають соціально-культурні зв’язки, за дотримання двох головних умов:

- Вони використовуються значною кількістю бі- або мультилінгвальних мовців.
- Велика частина дискурсу, як усного, так і письмового, перекладається з однієї мови на іншу (Gast, 2012).

Прикладами таких мов можуть бути французька та німецька (франкофонні та німецькомовні кантони в Швейцарії), а також англійська (8,7%) та зулу (24,4%)/африкаанс (10,6 %), тому що ці мови входять до 12 офіційних мов Південно-Африканської Республіки, тобто обидві використовуються значною кількістю населення та вживаються в парламентському та державному дискурсі (Alexander, 2025).

За більш широким визначенням термін «контрастивна лінгвістика» можна також іноді використовувати для компаративного вивчення, як правило, маленьких груп мов та не потребує соціокультурного зв’язку між мовами, що досліджується. З цієї точки контрастивна лінгвістика є одним з різновидів типології мов, а від інших типологічних підходів відрізняється лише порівнянням меншої кількості мов та високим ступенем детальності. Відповідно, будь-яку пару мов (наприклад, латину та зулу) можна порівняти.

Таким чином, сучасна контрастивна лінгвістика стикається з проблемою «непорівнювальних систем» (Haspelmath, 2010: 664). Однак, на відміну від

типології мов, контрастивна лінгвістика може вирішити цю проблему за допомогою використання великої кількості даних. Через те, що ця сфера лінгвістики вивчає пари/групи соціокультурно пов'язаних мов, вона може покладатися на значну кількість двомовного дискурсу (переклади, паралельні корпуси). Гіпотеза «можливості міжмовного порівняння» (*hypothesis of inter-lingual comparability*) у такому разі є не лише евристичним методом, але життєвим фактом для білінгвальних мовців з однаковим рівнем володіння обома мовами. Потрібно зауважити, що «можливість порівняння» (*comparability*) не означає еквівалентність. Саме контрастивні лінгвісти під час своїх досліджень визначають ступінь еквівалентності мов: не є еквівалентними, часткова еквівалентність, близька еквівалентність.

У той же час контрастивна лінгвістика, як і типологія мов, є невід'ємною від «компаративних концептів» (*comparative concepts*), тобто «концептів, які створюються компаративними лінгвістами» зі специфічною метою крослінгвістичного порівняння… Компаративні концепти універсально застосовуються, і їх визначають на основі інших подібних концептів: універсальних концептуально-семантичних концептів, універсальних формальних концептів, загальних формальних концептів та інших компаративних концептів» (Haspelmath 2010: 665).

Чіткий спосіб, за яким «можливість порівняння» (*comparability*) визначається, залежить від виду явища, яке розглядається. Зокрема, V.Gast (2012) виділяє наступні три способи проведення контрастивного аналізу:

- Порівняння, засноване на формі – фонологія.
- Порівняння, засноване на взаємозв'язку між формою та функцією – граматика.
- Порівняння функціональних сфер – синтаксис.

Як вже було зазначено, двомовний дискурс відіграє важливу роль у контрастивній лінгвістиці принаймні з двох точок зору. По-перше, він надає основу для порівняння. По-друге, він збирає матеріал, на якому створюються

контрастивні узагальнення. Існування двомовного дискурсу, таким чином, розглядається як ключова риса контрастивної лінгвістики, тому що саме вона відрізняє цю дисципліну від інших видів компаративних студій, особливо типологічних.

Отже, на основі *CADS* було проведено контрастивне дослідження дискурсу міжнародного економічного права у двох мовах, щоб виявити спільні та диференційні риси.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Визначено, що через міждисциплінарність дослідження особливості правового тлумачення впливають на методологію аналізу дискурсу міжнародного економічного права, тому що дослідження правового дискурсу лінгвістичними засобами вплинуло на теоретико-методологічні засади обох наук. Зокрема, у лінгвістиці були удосконалені методи критичного аналізу дискурсу та деконструкції, а у праві були змінені підходи до юридичної техніки.

Для аналізу дискурсу міжнародного економічного права був обраний особливий підхід *corpus-assisted discourse studies – CADS,* що зумовлено тим, що цифрові інструменти не розраховані на безпосереднє дослідження в сфері прагматики.

Визначені наступні цифрові та корпусні інструменти для проведення аналізу дискурсу: MAT (Multidimensional Analysis Tagger), Sketch Engine, InterText.

MAT (Multidimensional Analysis Tagger) був застосований для виявлення граматичних особливостей лише англомовного дискурсу міжнародного економічного права, тому що створений тільки для аналізу англомовного дискурсу.

Sketch Engine був необхідний для того, щоб визначити лексико-семантичні та концептуальні особливості дискурсу.

InterText використувався для порівняння англомовного дискурсу міжнародного економічного права з іспаномовним за домомогою аутентичного тексту дискурсу двома мовами.

Під час виявлення прагматичних рис дискурсу міжнародного економічного права КАД був критично необхідним, тому що цифрові інструменти надали потрібні для подальшого аналізу дані у сфері семантики та концептології.

РОЗДІЛ 3. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ, КОНЦЕПТУАЛЬНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСКУРСУ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРАВА АНГЛІЙСЬКОЮ ТА ІСПАНСЬКОЮ МОВАМИ

3.1. Лексико-семантичні особливості дискурсу міжнародного економічного права.

Будь-яка мова поступово еволюціонує, тому паралельно проходять два рівнозначних процеси: з одного боку, частина слів виходить з вжитку, тобто стають архаїзмами, а, з іншого, з'являються нові слова – неологізми. На наш погляд, потрібно дослідити дискурс міжнародного економічного права на наявність обох цих груп лексичних одиниць.

У XX столітті почалася кампанія за оновлення та спрощення англійської правової мови, яка ведеться й досі (Chen & Wang, 2024; Hernández García, 2022; Drăcșineanu, 2020) Незважаючи на спроби спростити мову юриспруденції, у правовому дискурсі в англійській мові досі розповсюджені 4 категорії архаїзмів, які складаються з 20 слів, зокрема:

- З префіксом *here – hereto, hereof,* etc.;
- З префіксом *there – thereupon, thereof,* etc.;
- З префіксом *where – whereof, whereas,* etc.;
- Деякі слова, які не входять до інших трьох груп – *forthwith, aforementioned, aforesaid,* etc. (Awe & Fanokun, 2018: 15)

У дискурсі міжнародного економічного права англійською мовою можна знайти усі ці групи архаїзмів.

The Council for TRIPS shall monitor the operation of this Agreement and, in particular, Members' compliance with their obligations ***hereunder****, and shall afford Members the opportunity of consulting on matters relating to the trade-related aspects of intellectual property rights.* (Article 68 of TRIPS)

Рада ТРІПС повинна наглядати за виконанням цієї угоди та особливо за дотриманням її членами обов'язків ***відповідно до її положень*** *та повинна*

надати членам можливість консультацій щодо проблем, які стосуються пов'язаних з торгівлею аспектів прав інтелектуальної власності (стаття 68 ТРІПС).

To facilitate the expansion and balanced growth of international trade, and to contribute ***thereby*** *to the promotion and maintenance of high levels of employment and real income and to the development of the productive resources of all members as primary objectives of economic policy.* (Section 5, Article VIII of IMF Articles).

Для того, щоб полегшити розширення та збалансований розвиток міжнародної торгівлі та ***в результаті цього*** *зробити внесок до підтримування високого рівня працевлаштування та реального доходу та до розвитку продуктивних ресурсів усіх членів у якості головних цілей економічної політики* (Секція 5, Стаття VIII Угоди про утворення МВФ).

Where a product is the subject of a patent application in a Member in accordance with paragraph 8(a), exclusive marketing rights shall be granted, notwithstanding the provisions of Part VI, for a period of five years after obtaining marketing approval in that Member or until a product patent is granted or rejected in that Member, whichever period is shorter, ***provided that****, subsequent to the entry into force of the WTO Agreement, a patent application has been filed and a patent granted for that product in another Member and marketing approval obtained in such other Member.* (Article 70 of TRIPS)

Коли продукт є предметом патентної заявки у державі-члені відповідно до пункту 8(а) виключні права щодо маркетингу повинні бути надані, незважаючи на положення Частини VI, на період п'яти років після отримання схвалення у тій державі-члені або патент на цей продукт не буде наданий або відхилений у тій державі-члені, на той з цих строків, який би був коротше, ***за умови того, що*** *після набрання чинності Угоди СОТ, заява на патент була подана, а патент на цей продукт наданий в іншій державі-члені та схвалення на маркетинг отримано в тій іншій державі* (Стаття 70 ТРІПС).

У той же час дискурсу міжнародного економічного права іспанською мовою не властиво застосування архаїзмів, тому що еволюція іспанської мови

довгий час проходить під егідою Real Academia Española, тому різниця у лексичному складі між дискурсом міжнародного економічного права та мовою загального вжитку є не настільки суттєвою.

Однак суспільні відносини поступово змінюються у тому числі через глобалізацію, тому поява термінів-неологізмів є неминучою (Álvarez Catalá, & Barité, 1998-1999; Chiesa, 2009). За останні роки такими неологізмами у правовому дискурсі англійської та іспанської мов стали *e-commerce, cryptocurrency, blockchain*. У цьому випадку ми бачимо, що неологізми стали наслідком діяльності суспільства, але в дискурсі міжнародного економічного права досить звичною є протилежна ситуація: нові терміни визначаються в окремій статті угоди. Зокрема, прикладом цього, на нашу думку може служити визначення терміну «кількісні обмеження» (*Quantitative Restrictions*) у статті XI ГАТТ:

No prohibitions or restrictions other than duties, taxes or other charges, whether made effective through quotas, import or export licences or other measures, *shall be instituted or maintained by any contracting party* ***on the importation of any product of the territory of any other contracting party or on the exportation or sale for export of any product destined for the territory of any other contracting party.***

Жодні заборони або обмеження, крім мит, податків або інших стягнень незалежно від того, чи вони застосовуються шляхом квот, імпортних та експортних ліцензій або інших заходів*, не повинні вводитися або підтримуватися жодною стороною договору* ***щодо імпорту будь-якого продукту на територію жодної іншої сторони договору або експорту будь-якого продукту, призначеного для території будь-якої іншої сторони договору.***

У даному випадку зрозуміло, що кількісні обмеження були звичайною торговою практикою впродовж всієї історії людства, навіть до створення перших протодержав, однак, по-перше, до цього не існувало загальновідомого терміну на позначення такої діяльності, а, по-друге, нарешті існування цієї

практики було визнано. Більш того, ця стаття ГАТТ надає і перелік виключень з загального правила, тобто фактично наведені ним види діяльності не підпадають під визначення терміну «кількісні обмеження».

Таким чином, в дискурсі міжнародного економічного права є звичайною ситуацією, коли після загального визначення терміну-неологізму надаються виключення з нього.

Лексичні особливості будь-якого дискурсу відрізняються у залежності від мови. Прикладом цього є використання латинізмів в дискурсі міжнародного економічного права англійською мовою, тому що латина, з одного боку, не є мовою, з якої виникли германські мови, але, з іншого боку, впродовж декількох століть через певні історичні фактори (вплив католицької церкви у Ранньому Середньовіччі, норманське завоювання у XI столітті) саме латина була мовою освічених людей у Великій Британії, зокрема, і судочинство велося нею. У результаті цього правовий та міжнародно-правовий дискурси в англійській мові включають в себе велику кількість латинізмів (*mutatis mutandis, i.e., inter alia*), деякі з яких є одночасно і маркерами дискурсу (*i.e., inter alia*). Аналогічна ситуація спостерігається і в дискурсі міжнародного економічного права, який з'явився на перетині міжнародно-правового та економічного дискурсів:

b) the importer and the right holder shall be promptly notified of the suspension. Where the importer has lodged an appeal against the suspension with the competent authorities, the suspension shall be subject to the conditions, ***mutatis mutandis****, set out at Article 55;* (Article 58 of the TRIPS)

b) імпортер та правомірний власник повинні бути своєчасно сповіщені про призупинення договору. Коли імпортер подає скаргу проти його призупинення до компетентних органів, призупинення повинно відповідати умовам, ***що змінилися****, визначеним у статті 55* (стаття 58 ТРІПС).

Водночас зрозуміло, що ми не можемо виявити таку лексичну категорію, як латинізми, в дискурсі міжнародного економічного права іспанською мовою,

тому що ця мова належить до романських мов, тобто походить з латини (Butko, 2025: 206-208).

Як ми вже зазначали в І розділі, неможливо виявити всі особливості дискурсу міжнародного економічного права без його порівняння на прикладі двох або більше мов. На наш погляд, створення паралельного корпусу дискурсу міжнародного економічного права є нагальним питанням. Паралельний корпус необхідний для того, щоб проаналізувати, наскільки відрізняється дискурс міжнародного економічного права у залежності від мови, чи є граматичні, синтаксичні та морфологічні особливості в одній мові, які відсутні в іншій мові.

Зокрема, на нашу думку, є доцільним провести контрастивне дослідження цього дискурсу шляхом створення його паралельного корпусу.

Ми вважаємо, що у даному дисертаційному дослідженні є необхідним використати головні здобутки контрастивної лінгвістики, зокрема, створити паралельний корпус дискурсу міжнародного економічного права англійською та іспанською мовами, щоб проаналізувати спільні та відмінні риси двома мовами. Цей паралельний корпус буде прикладом збалансованого двомовного дискурсу. Його контрастивний аналіз є можливим як в широкому, так і у вузькому сенсах, тому що між англійською та іспанською мовами існує соціокультурний зв’язок. Це зумовлено особливостями їхнього історичного розвитку. Як ми вище зазначили, норманське завоювання привело до непрямого запозичення латинізмів у середньоанглійську мову. Фактично за лексичним складом сучасна англійська, можливо, ближче до іспанської, а не до німецької, хоча і належить до германських мов.

Для паралельного аналізу корпусу дискурсу міжнародного економічного права англійською та іспанською мовами нами було обрано програму InterText, а в якості матеріалу дослідження тексти ГАТС англійською та іспанською мовами. Потрібно також зауважити, що, хоча в рамках права СОТ три мови є офіційними (англійська, іспанська, французька), англійська займає провідне місце, тобто тексти цією мовою є головними. Таким чином, під час

аналізу ми фактично досліджували трансформації у перекладі з англійської іспанською.

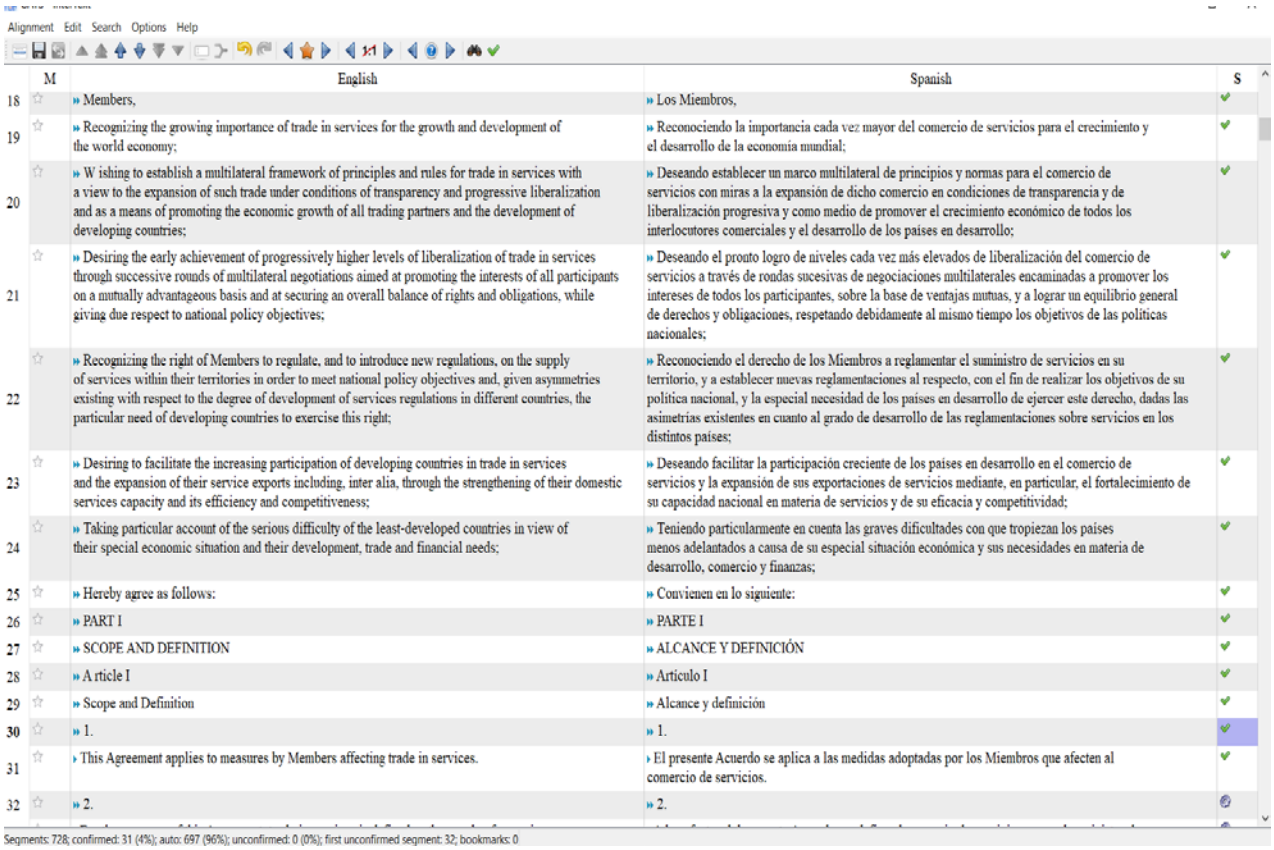

Alignment Edit Search Options Help

	M	English	Spanish	S
18	☆	» Members,	» Los Miembros,	✔
19	☆	» Recognizing the growing importance of trade in services for the growth and development of the world economy;	» Reconociendo la importancia cada vez mayor del comercio de servicios para el crecimiento y el desarrollo de la economía mundial;	✔
20	☆	» W ishing to establish a multilateral framework of principles and rules for trade in services with a view to the expansion of such trade under conditions of transparency and progressive liberalization and as a means of promoting the economic growth of all trading partners and the development of developing countries;	» Deseando establecer un marco multilateral de principios y normas para el comercio de servicios con miras a la expansión de dicho comercio en condiciones de transparencia y de liberalización progresiva y como medio de promover el crecimiento económico de todos los interlocutores comerciales y el desarrollo de los países en desarrollo;	✔
21	☆	» Desiring the early achievement of progressively higher levels of liberalization of trade in services through successive rounds of multilateral negotiations aimed at promoting the interests of all participants on a mutually advantageous basis and at securing an overall balance of rights and obligations, while giving due respect to national policy objectives;	» Deseando el pronto logro de niveles cada vez más elevados de liberalización del comercio de servicios a través de rondas sucesivas de negociaciones multilaterales encaminadas a promover los intereses de todos los participantes, sobre la base de ventajas mutuas, y a lograr un equilibrio general de derechos y obligaciones, respetando debidamente al mismo tiempo los objetivos de las políticas nacionales;	✔
22	☆	» Recognizing the right of Members to regulate, and to introduce new regulations, on the supply of services within their territories in order to meet national policy objectives and, given asymmetries existing with respect to the degree of development of services regulations in different countries, the particular need of developing countries to exercise this right;	» Reconociendo el derecho de los Miembros a reglamentar el suministro de servicios en su territorio, y a establecer nuevas reglamentaciones al respecto, con el fin de realizar los objetivos de su política nacional, y la especial necesidad de los países en desarrollo de ejercer este derecho, dadas las asimetrías existentes en cuanto al grado de desarrollo de las reglamentaciones sobre servicios en los distintos países;	✔
23	☆	» Desiring to facilitate the increasing participation of developing countries in trade in services and the expansion of their service exports including, inter alia, through the strengthening of their domestic services capacity and its efficiency and competitiveness;	» Deseando facilitar la participación creciente de los países en desarrollo en el comercio de servicios y la expansión de sus exportaciones de servicios mediante, en particular, el fortalecimiento de su capacidad nacional en materia de servicios y de su eficacia y competitividad;	✔
24	☆	» Taking particular account of the serious difficulty of the least-developed countries in view of their special economic situation and their development, trade and financial needs;	» Teniendo particularmente en cuenta las graves dificultades con que tropiezan los países menos adelantados a causa de su especial situación económica y sus necesidades en materia de desarrollo, comercio y finanzas;	✔
25	☆	» Hereby agree as follows:	» Convienen en lo siguiente:	✔
26	☆	» PART I	» PARTE I	✔
27	☆	» SCOPE AND DEFINITION	» ALCANCE Y DEFINICIÓN	✔
28	☆	» A rticle I	» Artículo I	✔
29	☆	» Scope and Definition	» Alcance y definición	✔
30	☆	» 1.	» 1.	✔
31	☆	› This Agreement applies to measures by Members affecting trade in services.	› El presente Acuerdo se aplica a las medidas adoptadas por los Miembros que afecten al comercio de servicios.	✔
32	☆	» 2.	» 2.	

Segments: 728; confirmed: 31 (4%); auto: 697 (96%); unconfirmed: 0 (0%); first unconfirmed segment: 32; bookmarks: 0

Під час аналізу паралельного корпусу дискурсу міжнародного економічного права за допомогою програми InterText були виявлені певні відмінності між англійською та іспанською мовами у виборі граматичних та синтаксичних засобів.

Наприклад, Participle I (активний дієприкметник) в англійській мові в більшості випадків підлягає перекладацькій трансформації в іспанській мові декількома способами. До них можна віднести, зокрема, наступні:

1. Прикметниковий – Participle I замінюється прикметником та словами, які відносяться до інших частин мови.

*the **growing** importance – la importancia **cada vez mayor.***

Як ми бачимо з цього випадку, крім вищого ступеню якісного прикметника *grande – mayor*, був використаний займенник *cada* та іменник *vez.*

2. Іменниковий – Participle I замінюється іменником та прийменником.

the development of ***developing*** *countries – el desarrollo de los países* ***en desarrollo***

Developing в англійській відповідає *en desarrollo* в іспанській.

3. Дієслівний (*affecting – que afecten*) – Participle I замінюється підрядним реченням.

Наступним важливим питанням є передача лівосторонніх означень з англійської мови іспанською. Як правило, при перекладі зберігаються правосторонні означення, однак трапляються і винятки: *the strengthening of their domestic* ***services*** *capacity – el fortalecimiento de su capacidad nacional* ***en materia de servicios*** *(посилення національної конкурентоздатності у сфері* ***послуг);*** *their* ***development, trade and financial*** *needs – sus necesidades* ***en materia de desarrollo, comercio y finanzas*** *(їхні нужди* ***у сфері розвитку, торгівлі та фінансів); national policy*** *objectives – los objetivos* ***de su política nacional*** *(цілі* ***національної політики)****.* У цих трьох випадках можна побачити, що одне лівостороннє означення перетворюється на один або декілька додатків.

Деякі слова, звісно, не мають свого еквівалента іспанською мовою: ***while*** *giving due respect to national policy objectives – respetando debidamente* ***al mismo tiempo*** *los objetivos de las políticas nacionales (****у той же час*** *приділяючи необхідну увагу цілі національної політики)*.

Для дискурсу міжнародного економічного права однією з визначальних характеристик є той факт, що при корпусному порівнянні у випадках з використанням модального дієслова *shall* в англійській мові ми бачимо Futuro imperfecto в іспанській: *Each Member* ***shall publish*** *promptly… - Cada Miembro* ***publicará*** *con prontitud…(Кожен член* ***повинен опублікувати*** *своєчасно…)* Фактично через це в іспанській втрачається семантичне значення зобов'язання у таких випадках.

У частині речень можна знайти одразу декілька перекладацьких трансформацій: *This Agreement applies to measures by Members affecting trade in services. - El presente Acuerdo se aplica a las medidas adoptadas por los Miembros*

que afecten al comercio de servicios. (Ця Угода застосовується щодо заходів членів, які впливають на торгівлю послугами…).

"Measures by Members" відповідає *"medidas* ***adoptadas*** *por los Miembros*", тобто фактично в іспанській уточнюється значення відповідного словосполучення. Participle I (активний дієприкметник) *affecting* замінюється підрядною частиною складнопідрядного речення *que afecten.*

З синтаксичної точки зору можна звернути увагу на те, що, хоча дискурс міжнародного економічного права відповідає жанру офіційних документів, в іспанській мові іноді вживається інверсія – непрямий порядок слів:

International agreements *pertaining to or affecting trade in services to which a Member is a signatory* ***shall also be published.*** *-* ***Se publicarán asimismo los acuerdos internacionales*** *que se refieran o afecten al comercio de servicios y de los que sea signatario un Miembro. (Міжнародні угоди, що стосуються або вплинули на торгівлю послугами та підписані державою-членом,* ***також повинні опубліковуватися****).*

Where publication *as referred to in paragraph 1* ***is not practicable****, such information shall be made otherwise publicly available. -* ***Cuando no sea factible la publicación*** *de la información a que se refiere el párrafo 1, ésta se pondrá a disposición del público de otra manera.* (***Коли публікація,*** *вказана у пункті 1,* ***не застосовується,*** *така інформація повинна бути оприлюднена іншим шляхом.)*

Відмінності дискурсу МЕП в англійській та іспанській мовах

№	Англійська мова	Іспанська мова
1.	Активні дієприкметники.	Іменникові, прикметникові та дієслівні словосполучення.
2.	Лівосторонні означення.	Додатки.
3.	Модальне дієслово *shall*	Futuro Imperfecto
4.	Тільки прямий порядок слів.	Можливість застосування інверсії.

На наш погляд, усі ці приклади вказують на аналітичність англійської мови, яка у випадку дискурсу міжнародного економічного права є скоріше перевагою, ніж недоліком, тому що може більш точно передати необхідне прагматичне значення. У той же час значення в іспанській не завжди відповідає актуальному. Як ми вже продемонстрували, у таких ситуаціях смисл може спотворюватися, наприклад, через втрату модальності або використання граматичних засобів, які не відповідають меті дискурсу (наприклад, інверсія).

Отже, ми вважаємо, що, крім політичних та економічних чинників (фактично універсальні міжнародні економічні організації були створені під егідою США), великий вплив на становлення англійської у якості *lingua franca* справила саме аналітичність цієї мови, адже завдяки таким структурно-функціональним особливостям англійська є однією з найлегших мов для вивчення.

Для того, щоб виявити лексико-семантичні особливості дискурсу міжнародного економічного права, ми вирішили використати корпусний менеджер Sketch Engine. Для відокремлення ключових слів Sketch Engine порівнює корпус дискурсу англійською мовою з English Web 2021 (enTenTen21), а іспанською мовою – зі Spanish Web 2023 (esTenTen23).

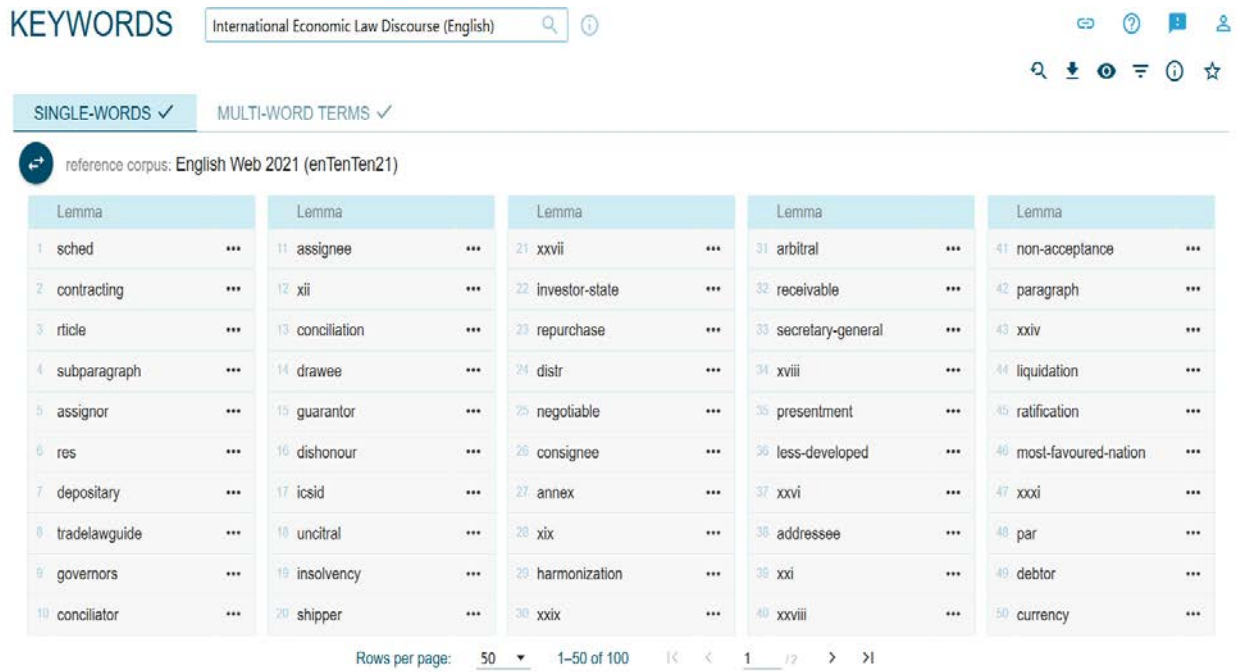

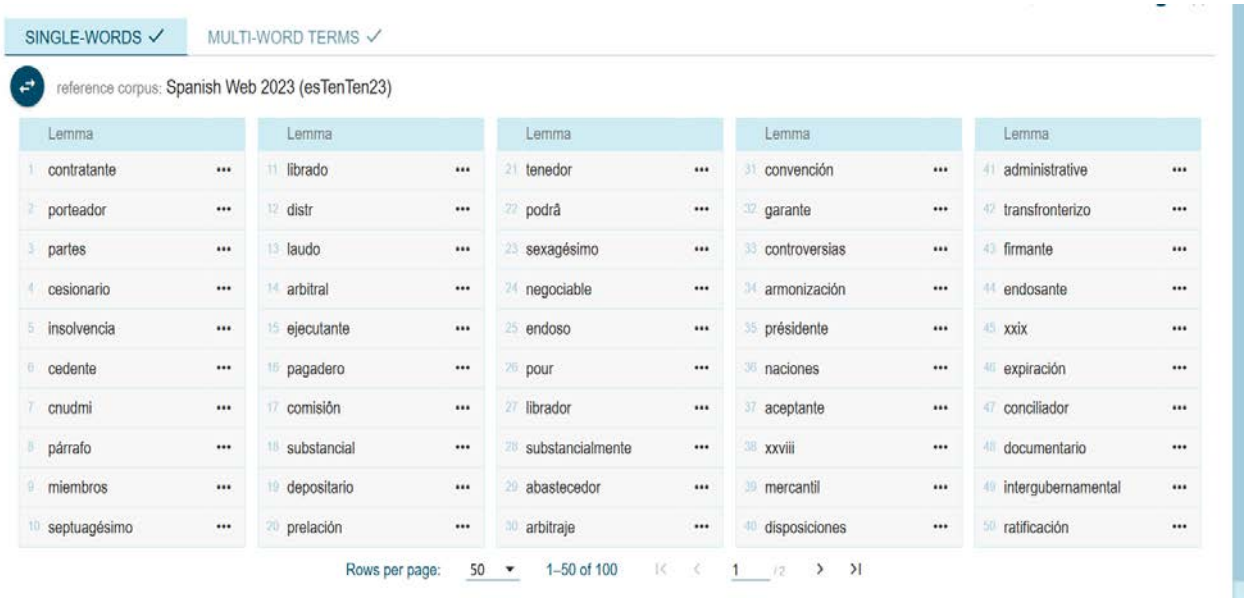

У результаті ми отримали ключові слова, які співпадають і в англійській, і в іспанській мовах, незважаючи на певні розбіжності між ними, головною з яких є полісемія англійської мови та неузгодженість у значеннях деяких слів.

Такими спільними ключовими словами в обох мовах стали: *insolvency/insolvencia, depositary/depositario, arbitral/arbitral, ratification/ ratificación, harmonization/armonización, conciliation/conciliación, arbitration/arbitraje.*

Той факт, що ключові слова є, як правило, правовими термінами, а економічних термінів серед них значно менше, пояснюється тим, що економічні терміни, на відміну від правових, значно частіше використовуються в мовленні, а тобто і у відповідних референтних корпусах.

За допомогою Sketch Engine (Multi-word terms) ми виділили найбільш поширені словосполучення у порівнянні з іншими видами дискурсу і в англомовному, і в іспаномовному корпусах дискурсу. Спільними є, зокрема, такі: *contracting party/parte contratante/сторона договору, judicial sale/venta judicial/продаж за судовим рішенням, foreign proceeding/procedimiento extranjero/іноземне провадження, transport document/document de transporte/транспортний документ, law of international trade/derecho mercantil*

internacional/право міжнародної торгівлі, international trade/comercio internacional/міжнародна торгівля.

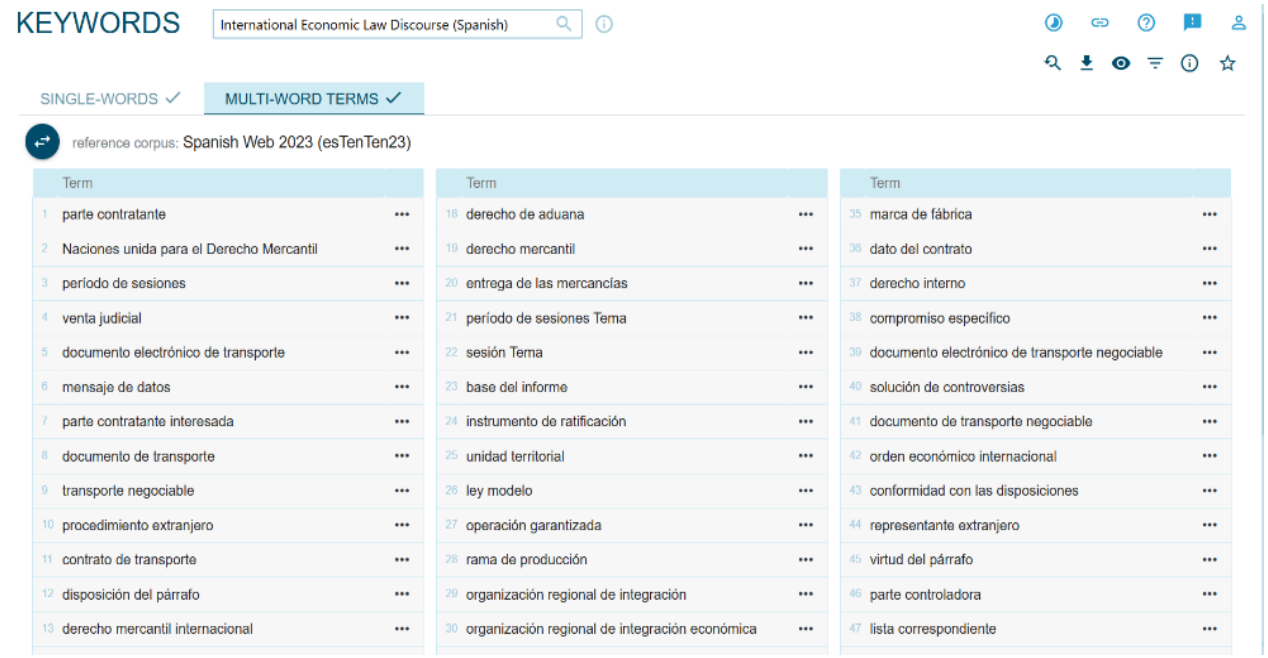

Отже, лексико-семантичними особливостями дискурсу міжнародного економічного права в англійській та іспанській мовах є використання правових та економічних термінів. Англомовному дискурсу притаманно: вживання латинізмів та архаїзмів; використання активних дієприкметників,

лівосторонніх означень; особливе значення модального дієслова shall; відсутність інверсії. Для іспаномовного дискурсу характерним є: вживання Futuro Imperfecto замість модального дієслова shall; можливість застосування інверсії; використання додатків замість лівосторонніх означень.

3.2. Концептуальні особливості дискурсу міжнародного економічного права.

Потрібно зауважити, що кожен дискурс, хоч і має свою власну концептосферу, формується лише навколо одного або декількох ключових/фундаментальних концептів (Zaitseva, 2025: 355).

Безсумнівно, що ключові концепти повинні відповідати прагматичній меті дискурсу:

- для економічного дискурсу – переконання цільової аудиторії у доцільності економічних теорій, тобто головними концептами є ЕКОНОМІКА (ECONOMY), РИНОК (MARKET), ПОПИТ (DEMAND), ПРОПОЗИЦІЯ (SUPPLY), ЦІНА (PRICE) (Aimenova, et al. 2019; Loma-Osorio, 2004);
- для правового метою є регулювання суспільних відносин під егідою держави, а концептами – ЗАКОН (LAW), ПОРЯДОК (ORDER), ПРАВОСУДДЯ (JUSTICE) (Coaguila, 2005; Dellavalle, 2017; Goy, 2022; Le Cheng & Machin, 2023);
- для міжнародно-правового головними прагматичними цілями є регулювання відносин держав на принципах рівності, суверенітету та співробітництва та водночас переконання держав добросовісно виконувати взяті на себе зобов’язання, а концептами є РІВНІСТЬ (EQUALITY), СУВЕРЕНІТЕТ (SOVEREIGNITY), СПІВРОБІТНИЦТВО (COOPERATION) (Azadbakht, 2019; Кравченко, 2007; Gotti, 2008);

- для дипломатичного метою є переконання свого опонента у вірності своєї позиції для того, щоб досягти необхідного компромісу, а концептами є ПЕРЕГОВОРИ (TALKS), МИР (PEACE), ВІЙНА (WAR) (Гольцева, 2023: 118).

Відповідно головним концептом, навколо якого побудований дискурс міжнародного економічного права, є концепт BENEFIT (ВИГОДА). Ми вважаємо за потрібне це розглянути на прикладі текстів ГАТТ та ГАТС, які складають ідеологічну основу цього дискурсу.

Під час лінгвістичного аналізу преамбул документів було складно помітити різницю з міжнародно-правовим дискурсом, тому що ми можемо спостерігати таку ж урочистість та невизначеність мови. Однак стаття I ГАТТ про режим найбільшого сприяння у торгівлі (*most favored nation treatment*) фактично не залишає сумнівів про автономну концептуальність дискурсу:

With respect to customs duties and charges of any kind imposed on or in connection with importation or exportation or imposed on the international transfer of payments for imports or exports, and with respect to the method of levying such duties and charges, and with respect to ***all rules and formalities*** *in connection with importation and exportation, and with respect* ***to all matters*** *referred to in paragraphs 2 and 4 of Article III,* any advantage, favour, privilege or immunity granted by any contracting party to any product originating in or destined for any other country shall be accorded* ***immediately and unconditionally*** *to the like product originating in or destined for the territories of* ***all other contracting parties****.*

Щодо мит та стягнень будь-якого виду введених на або у зв'язку з імпортуванням або експортуванням, або введені на міжнародний переказ платежів за імпорт або експорт, та щодо методу стягнення таких мит та податків, та щодо ***всіх норм та формальностей*** *у зв'язку з імпортуванням та експортуванням, та щодо усіх питань, що стосуються пунктів 2 та 4 Статті III, будь-яка перевага, привілей або імунітет, наданий будь-якою стороною договору щодо продукту, який походить з або призначений для будь-якої країни, повинні застосовуватися* ***негайно та безумовно*** *до*

подібного продукту, який походить з або призначений ***для всіх інших сторін договору.***

Перш за все привертає до себе увагу імперативний характер цієї статті. Зокрема, природа цієї норми є всеосяжною, що підкреслюється такими словосполученнями з вищезазначеної статті, як *all rules and formalities, to all matters, immediately and unconditionally, all other contracting parties.* Такі формулювання в міжнародно-правових документах не були звичайними на той час, тому ми вважаємо, що потрібно ще розглянути мову цього документу в історичній ретроспективі.

Ще наприкінці Другої Світової війни велися підготовчі роботи щодо створення міжнародної організації торгівлі. У 1947 році була прийнята ГАТТ, мова якої була революційною. Можливо, через це та беручи до уваги той факт, що СРСР, як і країни Варшавського договору, не бажали брати участь у створенні цієї організації, СОТ була утворена лише у 1994 році.

Саме тому ми хочемо звернутися до аналізу текстів ГАТС та ТРІПС, через те що вони були остаточно прийняті у 1994 році, під час створення СОТ, тобто були взяті до уваги всі проблемні питання, пов'язані з лінгвістичними особливостями ГАТТ.

With respect to any measure covered by this Agreement, ***each Member*** *shall accord immediately and unconditionally to services and service suppliers of any other Member treatment no less favourable than that it accords to like services and service suppliers of any other country* (Article II of the GATS).

Відповідно до будь-якого заходу, охопленого цією Угодою, ***кожен член*** *повинен застосувати негайно та безумовно до послуг та постачальників послуг будь-якого іншого члену ставлення не менш сприйнятне, ніж він застосовує до подібних послуг та постачальників послуг будь-якої іншої країни* (Стаття II ГАТС)

Стаття II ГАТС про режим найбільшого сприяння у торгівлі (*most favored nation treatment*) здається схожою на статтю I ГАТТ, але, звісно, можна побачити певні нюанси з точки зору семантики та прагматики. З точки зору

прагматики ми спостерігаємо, що державам-членам відведена більша роль у визначенні торгівлі товарами, тому що вони у цій статті ГАТС виступають підметом (…***each Member*** *shall accord immediately and unconditionally…*), а не додатком, як в ГАТТ (*any advantage, favour, privilege or immunity granted* ***by any contracting party****… shall be accorded*).

Потрібно зауважити, що, незважаючи на різницю в формулюваннях, обидва документи, як ми бачимо, об'єднані концептом BENEFIT (ВИГОДА), тому що норма про рівноправність у торгівлі, хоча і обмежена певними положеннями угод, фактично є непрямим мовленнєвим актом, адже накладає на держави-члени СОТ зобов'язання на умовах взаємності. З точки зору соціальних комунікацій це можна описати у якості схеми: "You'll scratch my back and I'll scratch yours" («Ти – мені, а я – тобі»).

З точки зору прагматики цікавим є регулювання питання найменш розвинутих країн у дискурсі міжнародного економічного права. Зокрема, стаття XXXVII ГАТТ проголошує наступне: "***The developed contracting parties*** *shall to the fullest extent possible - that is, except when compelling reasons, which may include legal reasons, make it impossible - give effect to the following provisions: (a) accord high priority to the reduction and elimination of barriers to products currently or potentially of particular export interest to* ***less-developed contracting parties****, including customs duties and other restrictions which differentiate unreasonably between such products in their primary and in their processed forms…"*

(«***Сторони договору, що є країнами, що розвиваються,*** *повинні до найбільш можливого рівня – що, крім тих випадків, коли є важливі причини, які можуть включати і юридичні причини, які роблять це неможливим – зробити чинними наступні положення: а) надати високий приорітет зменшенню та ліквідації бар'єрів для продуктів, що є зараз або потенційно предметом особливого експортного інтересу для* ***сторін договору, що є найменш розвинутими країнами,*** *включаючи мита та інші обмеження, які*

нерозумно відрізняються між такими продуктами в їхній первинній та в їхній переробленій формах»).

Перше, що ми бачимо, тут використана не просто таксономія актантів, а протиставлення двох класів держав – розвинутих (*developed contracting parties*) та найменш розвинутих (*less-developed contracting parties*). Однак необізнана людина може не знайти тут концепт BENEFIT (ВИГОДА), а навпаки уявити, що в положеннях цієї статті є альтруїстична складова. Звісно, дискурс міжнародного економічного права є більш чітким та однозначним, ніж міжнародно-правовий, але у даному випадку була вжита імплікатура. Країни Глобального Півдня є сировинною базою для розвинутих країн, вони майже не мають своєї переробної промисловості, тому через брак власних мінеральних ресурсів будь-які затримки у торгівлі товарами з ними означають економічні проблеми, включаючи навіть можливість рецесії для розвинутих країн. Одним з найбільш відомих історичних випадків економічної рецесії, спричиненої дефіцітом сировини, є так звані *'oil shocks'* – обмеження виробництва нафти країнами ОПЕК у 1970-х роках, які призвели до сильної економічної кризи в розвинутих країнах (Kettell, 2025).

Усе більшу роль в сучасній економіці відіграє інтелектуальна власність, тому ТРІПС також становить основу дискурсу міжнародного економічного права. Зокрема, стаття I ТРІПС надає певну свободу державам-членам СОТ: *"Members shall give effect to the provisions of this Agreement.* ***Members may, but shall not be obliged to, implement*** *in their law more extensive protection than is required by this Agreement, provided that such protection does not contravene the provisions of this Agreement.* ***Members shall be free to determine the appropriate method of implementing*** *the provisions of this Agreement within their own legal system and practice".*

(*Члени повинні зробити чинними положення цієї Угоди.* ***Члени можуть, але не зобов'язані,*** *імплементувати у своє законодавство більш суворий захист, ніж вимагається цією Угодою за умови того, що такий захист не порушує положення цієї Угоди.* ***Члени повинні бути вільними у визначенні***

відповідного методу імплементації *положень цієї Угоди у межах власних правових систем та практики.*)

По-перше, з цієї статті випливає, що ТРІПС надає мінімальний рівень захисту для прав інтелектуальної власності, пов'язаних з торгівлею, тому держави мають право законодавчо встановити вищий рівень їхнього захисту за умов його відповідності положенням цієї угоди. Крім того, держава сама вирішує спосіб імплементації норм ТРІПС у свою правову систему.

На наш погляд, менш жорсткий характер ТРІПС прямо витікає з концепту BENEFIT (ВИГОДА), тому що на практиці саме розвинуті країни встановлюють найбільш жорсткі стандарти у сфері захисту прав інтелектуальної власності у той час, коли в інших категоріях держав навіть наявні правові норми, як правило, ігноруються в повсякденному житті. Таке ставлення спричинено тим, що більшість інновацій виникають саме в розвинутих державах, а інші країни навпаки часто мають тіньову економіку, яка заснована на порушеннях прав інтелектуальної власності.

Беручи до уваги той факт, що концепт BENEFIT (ВИГОДА), стосується всіх держав, але, як ми бачимо, не всі країни отримують однакові переваги у дискурсі міжнародного економічного права, важливим стає необхідність переконання та подекуди маніпуляції з боку більш розвинених держав при створенні нових економічних угод. Основною особливістю при цьому є те, що мова дискурсу міжнародного економічного права повинна залишатися чіткою, точною та за можливістю недвозначною, тому що інакше не буде виконуватися прагматична мета цього дискурсу, яка відповідає його імперативному характеру.

Головним прикладом такої маніпулятивності є Частина IV ГАТТ TRADE AND DEVELOPMENT, присвячена перш за все пільгам для найменш розвинутих країн. Частина I статті XXXVI про принципи та цілі нагадує преамбули міжнародно-правових договорів:

The contracting parties,

(a) recalling that the basic objectives of this Agreement include the raising of standards of living and the progressive development of the economies of all contracting parties, and considering that the attainment of these objectives is particularly urgent for less-developed contracting parties;

(b) considering that export earnings of the less-developed contracting parties can play a vital part in their economic development and that the extent of this contribution depends on the prices paid by the less-developed contracting parties for essential imports, the volume of their exports, and the prices received for these exports;

(c) noting, that there is a wide gap between standards of living in less-developed countries and in other countries;

(d) recognizing that individual and joint action is essential to further the development of the economies of less-developed contracting parties and to bring about a rapid advance in the standards of living in these countries;

(e) recognizing that international trade as a means of achieving economic and social advancement should be governed by such rules and procedures - and measures in conformity with such rules and procedures - as are consistent with the objectives set forth in this Article;

(f) noting that the CONTRACTING PARTIES may enable less-developed contracting parties to use special measures to promote their trade and development; agree as follows.

(Сторони договору,

(а) нагадуючи, що основні цілі цієї Угоди включають підвищення рівня життя та прогресивний розвиток економік усіх сторін договору та розглядаючи те, що здійснення цих цілей є особливо необхідним для сторін договору, що є найменш розвинутими країнами;

(b) беручи до уваги те, що дохід від експорту для сторін договору, що є найменш розвинутими країнами, можуть відігравати визначальну роль у їхньому економічному розвитку та що обсяг внеску залежить від цін, які

платять сторони договору, що є найменш розвинутими країнами, за основний імпорт, обсяг їхнього експорту, та ціни, які вони отримують за цей експорт;

(c) відмічаючи те, що існує велика різниця між рівнем життя у найменш розвинутих країнах та інших країнах;

(d) визнаючи, що індивідуальна та спільна дія є головною, щоб підтримати розвиток економік сторін договору, що є найменш розвинутими країнами та здійснити швидкий прогрес рівня життя в цих країнах;

(e) визнаючи, що міжнародну торгівлю, як спосіб досягнення економічного та соціального прогресу, потрібно регулювати такими нормами та процедурами – та заходами згідно з такими нормами та процедурами – як такі, що відповідають цілям, встановленим у цій статті;

(f) відмічаючи те, що СТОРОНИ ДОГОВОРУ можуть дозволити сторонам договору, що є найменш розвинутими країнами, вживати спеціальні заходи, щоб підтримати свою торгівлю та розвиток;

погодилися на наступне:

По-перше, тут використані однорідні дієприкметникові звороти (*recalling..., considering.., noting.., etc.*). По-друге, використані слова та словосполучення, які впливають на емоційну складову читача (*particularly urgent, essential imports, a wide gap, a rapid advance, economic and social advancement, to promote their trade and development*). Така лексика розрахована не тільки на політика з країни Глобального Півдня, але перш за все на пересічного громадянина з цієї держави, тому що усім людям властива так звана когнітивна упередженість *(cognitive biases)* у різних формах (Зайцева, 2012; Зайцева & Пєтухова, 2013; McIntyre, 2018). У цьому випадку ми можемо спостерігати когнітивний дисонанс як засіб зберегти обличчя та ментально сховатися від жорстокої реальності, адже ніхто не хоче відчувати себе жертвою. Лексика, обрана при створенні цієї статті, дозволяє кожному відчути підтримку та співчуття.

*2. There is need for **a rapid and sustained expansion** of the export earnings of the less-developed contracting parties.*

*3. There is need for **positive efforts** designed to ensure that less-developed contracting parties secure a share in the growth in international trade commensurate with the needs of their economic development.* (Article XXXVI of the GATT)

2. Існує потреба швидкого та сталого зростання доходів за експорт сторін договору, що є найменш розвинутими країнами.

3. Існує необхідність позитивних зусиль, спрямованих на те, щоб забезпечити сторонам договору, що є найменш розвинутими країнами свою частку у міжнародній торгівлі відповідно до потреб їхнього економічного розвитку. (Стаття XXXVI ГАТТ)

Наступні частини статті, на нашу думку, також є засобом маніпуляції. Такі словосполучення як швидкий та сталий розвиток (*a rapid and sustained expansion**),*** позитивні спроби *(positive efforts)* мають тільки емоційне забарвлення, але за своєю природою не становлять зобов'язань, а є тільки обіцянками та прагненнями.

З точки зору маніпулятивності частина 2 статті 66 ТРІПС, яка також стосується найменш розвинутих країн, становить великий інтерес для лінгвістів з точки зору прагматики:

*Developed country Members **shall provide incentives** to enterprises and institutions in their territories for the purpose of promoting and encouraging technology transfer to least-developed country Members in order to enable them to **create a sound and viable technological base*** (Article 66 of the TRIPS).

*Члени, які є розвинутими країнами, **мають просувати ініціативи** для підприємств та інституцій на своїх територіях з метою підтримки та заохочення трансферу технологій до членів, які є найменш розвинутими країнами для того, дозволити їм створити **стійку та сталу технологічну базу** (Стаття 66 ТРІПС).*

Як ми бачимо з цієї статті розвинуті країни мають просувати ініціативи з метою підтримки та заохочення трансферу технологій до найменш розвинутих країн, щоб дозволити їм створити стійку та сталу технологічну

базу. Однак, на наш погляд, це зобов'язання допомогти настільки нечітко сформульовано, що його можна вважати порадою. Крім того, ***a sound and viable technological base*** – також дуже відносне поняття.

Як вже було вищезгадано, одночасно з маніпулятивністю чіткість та точність є основоположними рисами дискурсу міжнародного економічного права.

Базовими концептами, які визначають сутність дискурсу міжнародного економічного права, стали ECONOMY (ЕКОНОМІКА), LAW (ПРАВО). Зокрема, саме ці концепти спливають на думку людині, яка не працює з дискурсом міжнародного економічного права. На наш погляд, для того, щоб розглянути втілення цих концептів у досліджуваному дискурсів, треба звернутися до текстів Articles of Agreement of the International Monetary Fund, International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) Articles of Agreement.

(a) The authorized capital stock of the Bank shall be $10,000,000,000, in terms of United States dollars of the weight and fineness in effect on July 1, 1944. The capital stock shall be divided into 100,000 shares having a par value of $100,000 each, which shall be available for subscription only by members.

(b) The capital stock may be increased when the Bank deems it advisable by a three-fourths majority of the total voting power. (Section 2, Article II, International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) Articles of Agreement).

(a) Статутний капітал Банку повинен складати $10,000,000,000, за курсом долару США станом на 1 липня 1944 року. Основний капітал повинен бути розділений на 100,000 акцій з вартістю $100,000 за кожну, що повинно бути доступним за пропозицією тільки членам.

(b) Основний капітал може бути збільшений, якщо Банк вважає це необхідним абсолютною більшістю у три четверті голосів (Секція 2, стаття II Угоди про створення Міжнародного банку реконструкції та розвитку).

З одного боку, ми можемо спостерігати властиві концепту LAW (ПРАВО) граматичні конструкції (*shall be, may be increased*) та відповідну

термінологію (*authorized, in effect, voting power*). У той же час концепт ECONOMY (ЕКОНОМІКА) є основою вищенаданого тексту: *capital stock, shares, subscription.*

Section 2. Adjustment of quotas

(a) The ***Board of Governors*** *shall at intervals of not more than five years conduct a* ***general review****, and* ***if it deems*** *it appropriate propose* ***an adjustment****, of the quotas of the members. It may also, if it thinks fit, consider at any other time the* ***adjustment*** *of any particular quota* ***at the request*** *of the member concerned.* (Article 2, Articles of Agreement of the International Monetary Fund)

Секція 2. Розподілення квот.

(а) ***Рада керуючих*** *повинна принаймні раз на п'ять років проводити* ***загальний перегляд,*** *та* ***якщо вважає*** *це прийнятним запропонувати* ***розподілення*** *квот членів. Вона також може, якщо вважає це необхідним, розглянути у будь-який інший час* ***розподілення*** *будь-якої окремої квоти* ***за запитом*** *зацікавленого члену* (стаття 2 Угоди про утворення МВФ).

Цю частину статті 2 Articles of Agreement of the International Monetary Fund можна назвати втіленням концепту LAW (ПРАВО) у дискурсі міжнародного економічного права. Зокрема, частиною номінативного поля вищезазначеного концепту є наступні лексичні одиниці: *Board of Governors, if it deems, adjustment, at the request, general review.*

(a) The Bank may make or facilitate ***loans*** *which satisfy the general conditions of Article III in any of the following ways:*

(i) By making or participating in direct loans out of its own ***funds*** *corresponding to its unimpaired* ***paid-up capital*** *and* ***surplus*** *and, subject to Section 6 of this Article, to its* ***reserves****.*

(ii) By making or participating in ***direct loans*** *out of* ***funds*** *raised in the* ***market*** *of a member, or otherwise* ***borrowed*** *by the Bank.*

(iii) By guaranteeing in whole or in part loans made by ***private investors*** *through the usual* ***investment channels****.* (Section 1, Article IV, International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) Articles of Agreement).

(a) Банк може надати або спростити отримання запозичень, які відповідають загальним умовам статті III будь-яким з наступних способів:
(i) Шляхом надання або участі в прямих запозиченнях зі своїх власних ***фондів*** *відповідно до недоторканого* ***оплаченого капіталу*** *та* ***активного сальдо*** *та, згідно з Секцією 6 цієї статті, відповідно до своїх* ***резервів.***
(ii) Шляхом надання або участі в ***прямих запозиченнях*** *з* ***фондів,*** *зібраних на* ***ринку*** *члена, або іншим чином* ***запозичених*** *Банком.*
(iii) Шляхом повного або часткового гарантування запозичень, зроблених ***приватними інвесторами*** *через звичайні* ***інвестиційні канали***. (Секція I, стаття IV Угоди про створення МБРР).

У вищенаведеному тексті до номінативного поля концепту ECONOMY (ЕКОНОМІКА) входять наступні лексичні одиниці: *loans, funds, paid-up capital, surplus, reserves, direct loans, market, borrowed, private investors, investment channels.*

Концептуальне поле DERECHO (ПРАВО) дискурсу міжнародного економічного права представлено в наступному фрагменті тексту (***Acuerdo, normas, disposiciones***):

El presente ***Acuerdo*** *será aplicado sin perjuicio de* ***normas, disposiciones*** *internas o de* ***acuerdos*** *de los Estados Partes que sean más favorables a sus beneficiarios* (Artículo 10 del Acuerdo para la Facilitacion de Actividades Empresariales en el Mercosur)

Чинна угода буде використовуватися без шкоди для норм, внутрішніх розпоряджень або угод держав-учасниць, які були би більше прийнятними для їхніх бенефіціарів (стаття 10 Угоди щодо полегшення підприємницької діяльності у Меркосур).

У наступному фрагменті тексту *гарантовані кредити, прав інтелектуальної власності* представляють частину концептуального поля ECONOMÍA (ЕКОНОМІКА).

La Asamblea General,

Reconociendo la importancia que reviste para todos los Estados disponer de regímenes eficientes de operaciones garantizadas para promover el acceso al ***crédito garantizado****,*

Reconociendo también la necesidad de que los propietarios y otros titulares de ***derechos de propiedad intelectual*** *puedan acceder con mayor facilidad y menor costo a créditos garantizados, y de aumentar así el valor de los derechos de propiedad intelectual como garantía de crédito,* (Resolución 65/23 aprobada por la Asamblea General el 6 de diciembre de 2010. Guía Legislativa de la CNUDMI sobre las Operaciones Garantizadas: Suplemento relativo a las Garantías Reales sobre Propiedad Intelectual)

Генеральна Асамблея,

Визнаючи важливість перегляду для того, щоб усі держави ввели ефективні режими гарантованих операцій для того, щоб підтримувати доступ до ***гарантованого кредиту****,*

Визнаючи також необхідність того, щоб власники та інші володільці прав інтелектуальної власності могли б з найбільш легкістю та з найменшими витратами отримати ***гарантовані кредити*** *та щоб цінність* ***прав інтелектуальної власності*** *в якості гарантій кредиту збільшилася (Резолюція 65/23, прийнята Генеральною Асамблеєю 6 грудня 2010 року. Керівні засади ЮНСІТРАЛ щодо гарантованих операцій:* Додаток щодо реальних гарантій у формі прав інтелектуальної власності).

Концепту BENEFICIO приділяється особлива увага в тексті ТРІПС, зокрема в статтях 7 та 45:

Artículo 7 de TRIPS

Objetivos

La protección y la observancia de los derechos de propiedad intelectual deberán contribuir a la promoción de la innovación tecnológica y a la transferencia y difusión de la tecnología, en ***beneficio*** *recíproco de los productores y de los usuarios de conocimientos tecnológicos y de modo que favorezcan el bienestar*

social y económico y el equilibrio de derechos y obligaciones.

Стаття 7 ТРІПС

Цілі

Захист та дотримання прав інтелектуальної власності повинні будуть допомагати в підтримці технічної інновації та у передачі та розповсюдженні технології за взаємною ***вигодою*** *виробників та споживачів технологічних розробок та способом, який сприятиме соціальному та економічному добробуту та рівновазі прав та обов'язків.*

Ми вирішили верифікувати результати критичного аналізу дискурсу міжнародного економічного права за допомогою корпусного інструменту Sketch Engine, а саме створити концептуальні поля на основі функції Thesaurus.

Як ми бачимо у нижченаведеній схемі, у центрі концепту LAW (ПРАВО) знаходяться такі поняття, як *article* (стаття), *provision* (положення), *agreement* (угода), *convention* (конвенція), *rule* (норма), *legislation* (законодавство), які безпосередньо пов'язані зі структурою права. У той же час на периферії концептуального поля знаходяться більш абстрактні поняття (*guide*/керівний, *regime*/режим, *policy*/політика, *restriction*/обмеження, *regulation*/регулювання) або ті, що можна замінити поняттями з центру концептуального поля (*treaty*/міжнародний договір, *instrument*/документ, *paragraph*/пункт, *procedure*/процедура). Зокрема, замість *treaty*/міжнародний договір, *instrument*/документ використовують *convention* (конвенція) або *agreement* (угода), замість *paragraph*/пункт, *procedure*/процедура – *provision* (положення) або *rule* (норма). Виключеннями є *territory*/територія, *term*/термін.

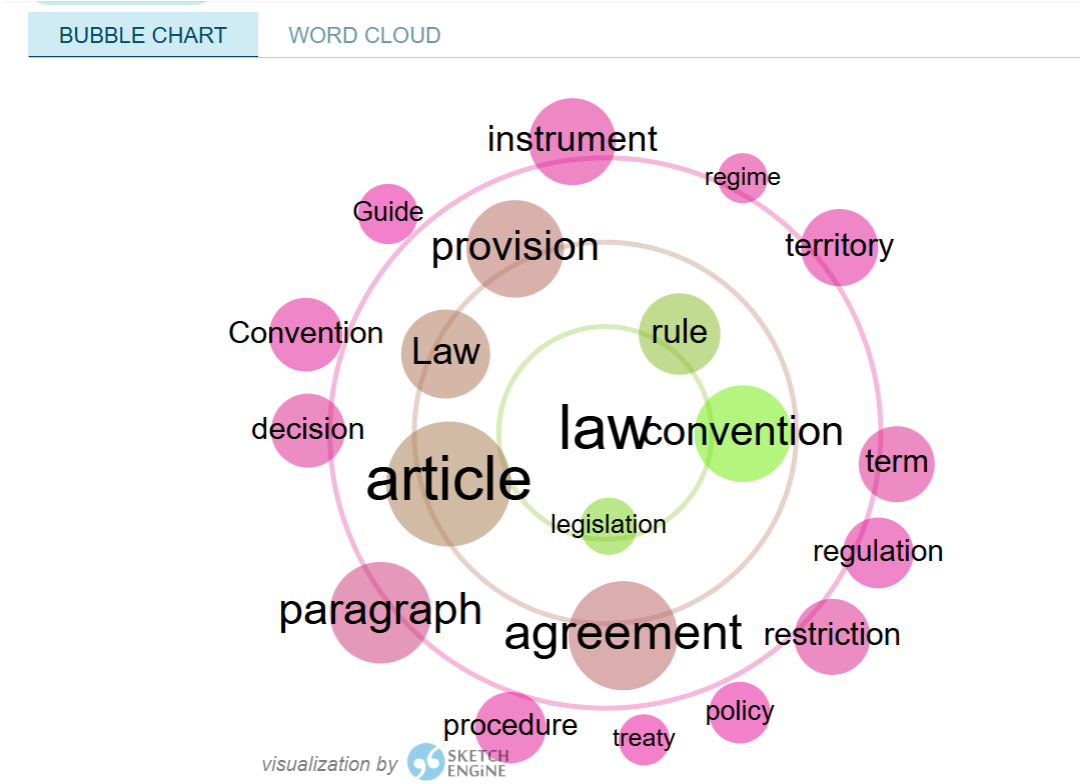

У той же час в іспаномовному дискурсі міжнародного економічного права центр концептуального поля DERECHO (ПРАВО) не співпадає з англомовним: *medida* (захід), *procedimiento* (процедура), *obligación* (обов'язок), *ley* (закон), *título* (заголовок), *concesión* (поступка). На периферії знаходяться наступні слова: *crédito* (кредит), *consulta* (консультація), *condición* (умова), *acuerdo* (угода), *producto* (продукт), *restricción* (обмеження), *norma* (норма), *pago* (оплата), *acción* (акція), *artículo* (стаття), *información* (інформація), *comercio* (торгівля), *relación* (стосунок), *interés* (інтерес). Це зумовлено тим, що концептуальне поле DERECHO (ПРАВО) включає і derechos/rights.

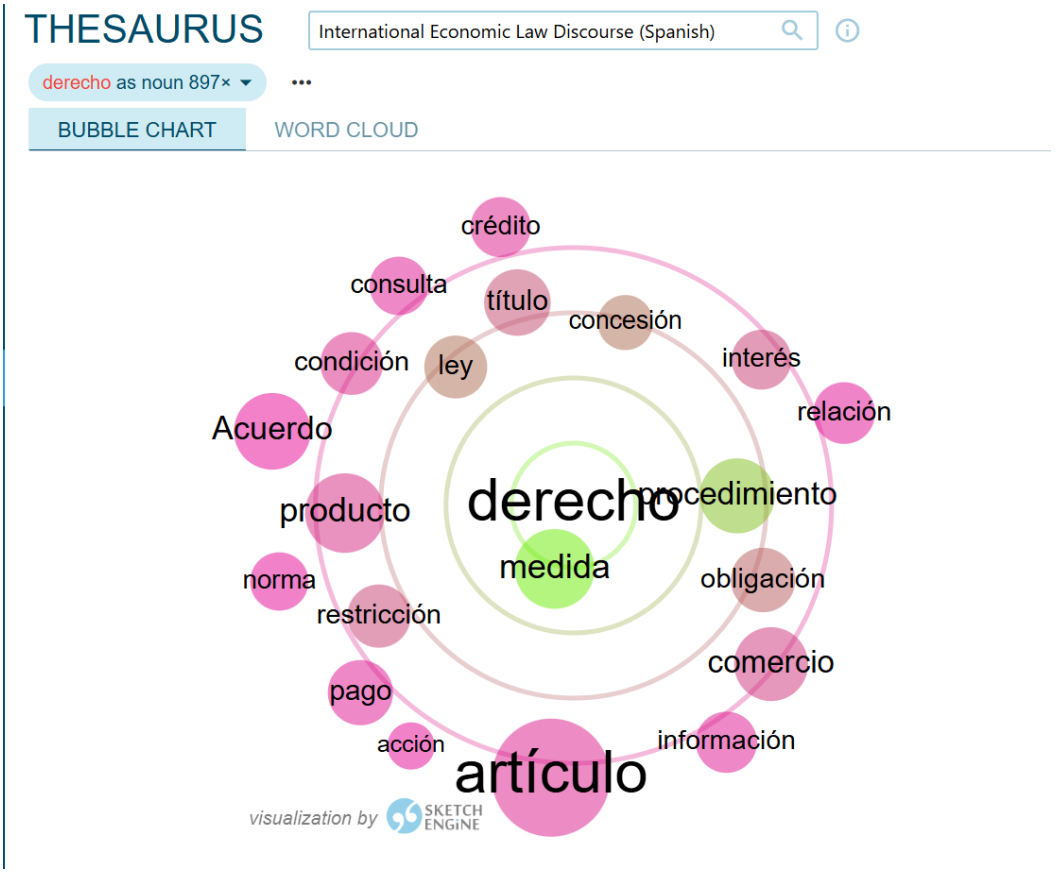

У центрі концептуального поля ECONOMY (ЕКОНОМІКА) знаходяться не лише економічні терміни, а і загальновживані слова: *market* (ринок), *consent* (згода), *need* (необхідність), *trade* (торгівля), *capacity* (спроможність), *nationality* (національність), *earnings* (заробіток). На периферії знаходяться лише терміни: *successor* (правонаступник), *accession* (приєднання), *importation* (імпортування), *interest* (інтерес), *consistency* (відповідність), *drawee* (платник), *confirmation* (підтвердження), *authorization* (надання повноважень), relation (стосунок), *stability* (стабільність), *address* (адреса), *tribunal* (трибунал), *competition* (конкуренція).

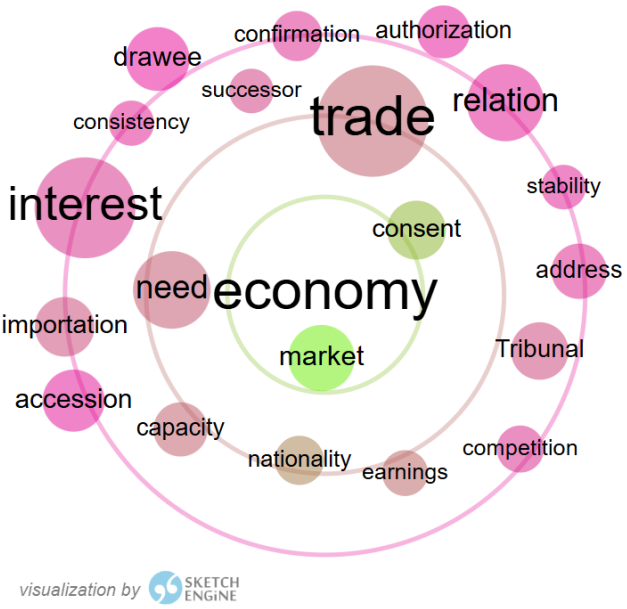

У іспаномовному дискурсі концептуальне поле ECONOMÍA (ЕКОНОМІКА) включає невелику кількість економічних термінів як у центрі, так і на периферії. Зокрема, економічними термінами можна вважати лише *mercado* (ринок), *producción* (виробництво), *infraestructura* (інфраструктура), *moneda* (валюта), *recurso* (ресурс).

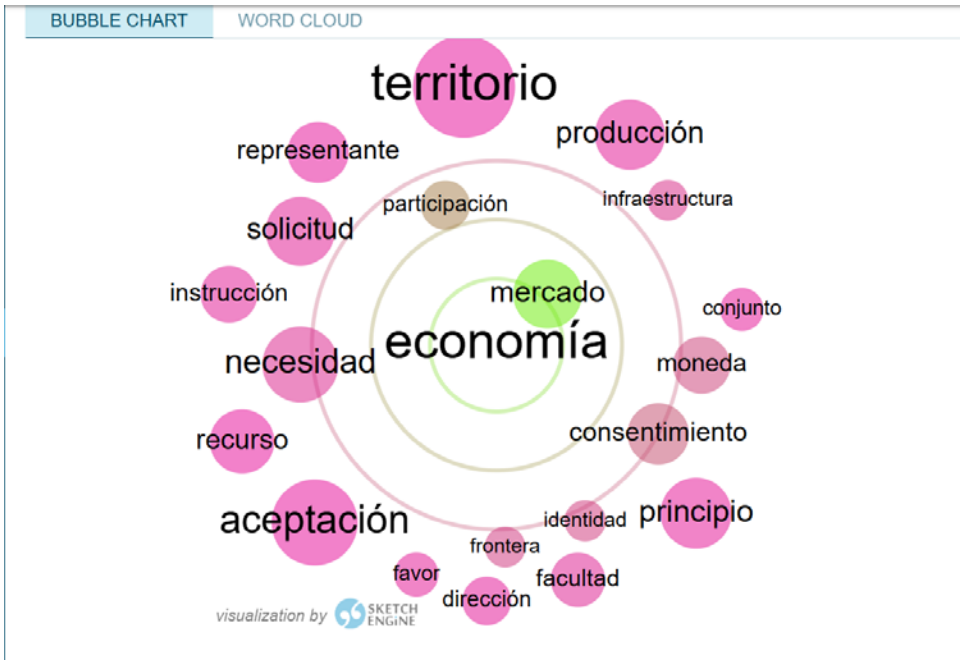

У центрі концептуального поля BENEFIT знаходяться лише два терміни – *competence* (компетенція), *modification* (зміна). Усі інші слова є

загальновживаними: *knowledge* (знання), *advantage* (перевага), *assistance* (допомога), *writing* (письмо), *channel* (канал), *reason* (причина), *consent* (згода).

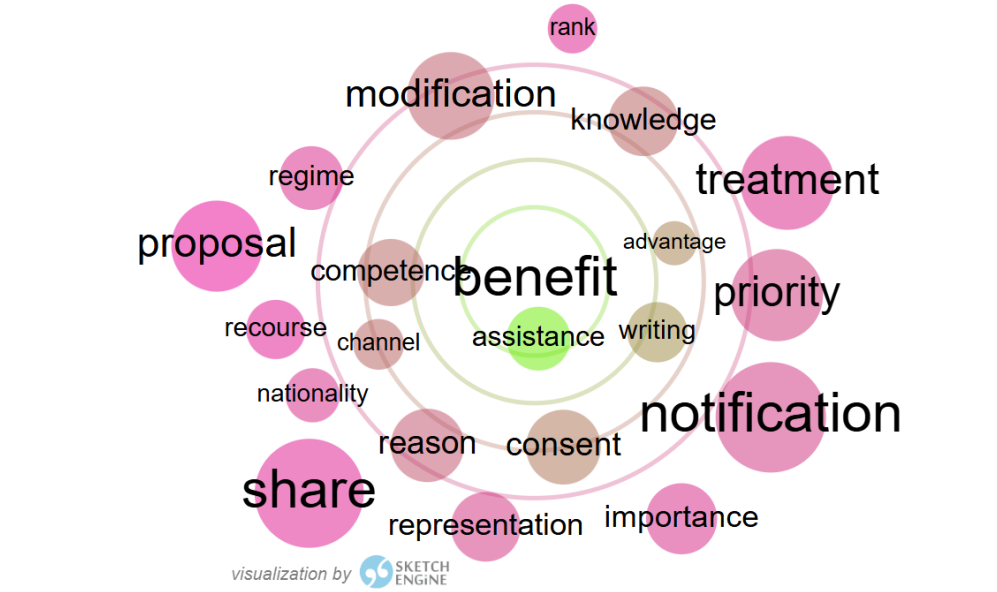

У іспаномовному дискурсі проявляється інша тенденція: половина слів у центрі концептуального поля BENEFICIO є економічними термінами (*liberalización* – лібералізація, *dumping* – демпінг), а половина – загальновживаними словами (*preferencia* - преференція, *esfera* - сфера).

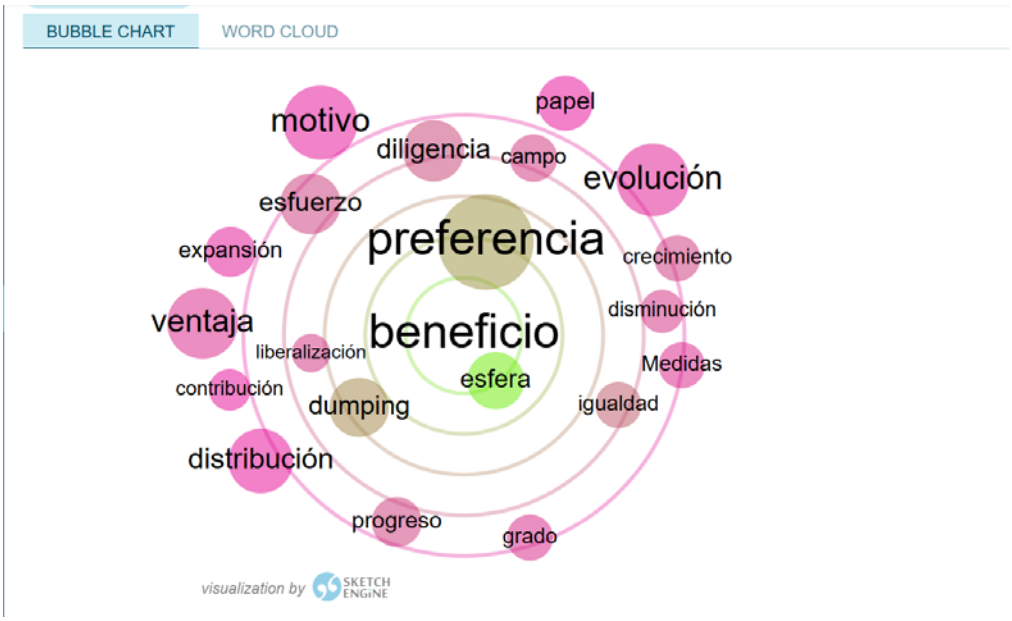

На основі дослідження базових концептів дискурсу міжнародного економічного права ми також виявили, що в темпоральному аспекті положення дискурсу відповідають сценарію ОТРИМАННЯ ПЕРЕВАГИ. Актанту надаються певні права, здійснення яких дозволяє отримати вигоду завдяки своєму новому статусу. Ми можемо проілюструвати це вищезгаданими пільгами для найменш розвинутих країн, існування яких фактично забезпечується добросовіснісю та гуманністю розвинутих країн. Аналогічну ситуацію ми спостерігаємо і в МВФ, де права власників СПЗ гарантуються за рахунок інших членів організації.

Отже, базовими концептами дискурсу міжнародного економічного права є BENEFIT/BENEFICIO, ECONOMY/ECONOMÍA, LAW/DERECHO. Однак концептуальні поля сильно відрізняються в обох мовах, що спричинено двома факторами: неможливістю розробити повністю збалансовані корпуси через відсутність аутентичних документів обома мовами та відмінностями між мовами, про які ми зазначали у розділі 3.1, присвяченому лексико-семантичним особливостям дискурсу міжнародного економічного права. Крім того, був виявлений сценарій ОТРИМАННЯ ПЕРЕВАГИ.

3.3 Прагматичні особливості дискурсу міжнародного економічного права.

Відповідно до результатів проведеного багатовимірного аналізу дискурс міжнародного економічного права належить до демонстрацій вчень (Learned Exposition). Незважаючи на це, ми вважаємо, що потрібно розглянути кожен з вимірів цього аналізу окремо, тому що наявний дискурс не відповідає всім критеріям, щоб вважатися прикладом демонстрації вчень.

Перш за все ми повинні взяти до уваги той факт, що згідно з традиційною стилістичною класифікацією дискурс міжнародного економічного права є невід'ємною частиною жанру офіційних документів. У той же час офіційні документи розподілені між двома типами багатовимірного аналізу – демонстраціями вчень (Learned Exposition) та науковими демонстраціями (Scientific Exposition). Отже, ми можемо порівняти кількісні

показники дискурсу міжнародного економічного права з індикаторами академічної прози та оглядів преси. Однак демонстрації вчень завжди включають в себе огляди преси, а академічна проза так само, як і офіційні документи, розподіляється або до навчальних, або до наукових текстів. Показники цих трьох типів тексту надаються у нижчевикладеній таблиці.

Таблиця 1.

Назва типу тексту	**D1**	**D2**	**D3**	**D4**	**D5**	**D6**
Огляд преси	-12.45	-0.74	5.38	-2.32	0.36	-1.01
Академічна Проза	-12.16	-2.16	5.38	-0.02	5.14	0.23
Угоди МЕП	-19.32	-4.50	10.02	2.75	2.06	0.52

Відповідно до тесту ANOVA (Analysis of Variance – аналіз варіативності) F-statistic дорівнює 0.039 and P-value - 0.96185. Таким чином, через те, що p-value вище встановленого мінімуму (як правило, 0,05), ми можемо прийняти нульову гіпотезу про те, що усі три регістри мають приблизно подібні середні кількісні показники, хоча, як ми вже згадували раніше і академічна проза, і офіційні документи, до яких, до речі, відносяться і угоди МЕП, можуть належати і до демонстрацій вчень (Learned Exposition), і до наукових демонстрацій (Scientific Exposition), а огляди преси класифікуються тільки як демонстрації вчень (Learned Exposition). Отже, різниця між демонстраціями вчень (Learned Exposition) та науковими демонстраціями (Scientific Exposition) є достатньо нечіткою, а їх можна розмежувати лише за допомогою багатовимірного аналізу. Таблиця 1 вказує на цю неявну різницю.

Таблиця 2

Вимір 1

№	Linguistic Features	Mean
1.	Private verbs – приватні дієслова (PRIV)	0.91

2.	Subordinator *that* deletion – видалення *that* (THATD)	0.06
3.	Present tense (VPRT)	2.13
4.	Second person pronouns – займенники другої особи (SPP2)	0.00
5.	Pro-verb *do* – дієслово *do* у якості присудка (PROD)	0.00

Вимір 1 повністю відповідає критеріям офіційних документів: тільки Present tense широко використовується у дискурсі міжнародного економічного права, а видалення *that,* займенники другої особи та дієслово *do* у якості присудка не вживаються, тому що вони є необхідними для більш неформальних регістрів для того, щоб спростити взаємне розуміння під час комунікації. Усі ці критерії можна знайти в Таблиці 2.

Таблиця 3.

Вимір 3

№	Linguistic Features	Mean
1.	Total adverbs – загальна кількість прислівників (RB)	1.30
2.	Place adverbials – прислівники місця (PLACE)	0.23
3.	Time adverbials – прислівники часу (TIME)	0.07
4.	Nominalizations – номіналізація (NOMZ)	7.13
5.	Phrasal coordination – фразова координація (PHC)	0.84
6.	WH relative clauses on subject position (WHSUB)	0.27
7.	WH relative clauses on object position (WHOBJ)	0.11
8.	Pied-piping relative clauses (PIRE)	0.26

Дискурс міжнародного економічного права так само, як і офіційні документи, можна охарактеризувати великою кількістю номіналізацій та дефіцитом прислівників. Так склалося не тільки через те, що дискурс міжнародного економічного права не залежить від контексту, але й тим, що

термінологія, більшість з якої є номіналізаціями, складає значну частку в його лексиці. Усі ці особливості згадуються в Таблиці 3.

Таблиця 4

Вимір 4

№	Linguistic Features	Mean
1.	Infinitives - інфінітиви (TO)	1.49
2.	Predictive modals – модальні дієслова передбачення (PRMD)	2.00
3.	Suasive verbs (SUAV)	0.67
4.	Conditional adverbial subordinators (COND)	0.34
5.	Necessity modals – модальні дієслова необхідності (NEMD)	0.04
6.	Possibility modals – модальні дієслова можливості (POMD)	0.64
7.	Split auxiliaries – розділення допоміжних дієслів (SPAU)	0.17

Високий рівень переконання, який можна порівняти з особистим листуванням, досягається через значне вживання модальних дієслів, особливо передбачення (*will, would, shall*). Однак така особливість є звичайною для правового дискурсу. Зокрема, зараз *shall* використовується лише в офіційних документах, а для інших регістрів є архаїзмом. Ці основні риси можна знайти в Таблиці 4.

Таблиця 5

Вимір 6

№	Linguistic Features	Mean
1.	*That* verb complements (THVC)	0.21
2.	*That* adjective complements (THAC)	0.00
3.	*That* relative clauses on subject position (TSUB)	0.12
4.	WH relative clauses on subject position (WHSUB)	0.27
5.	Existential *there* (EX)	0.05

6.	Demonstratives (DEMO)	1.38
7.	Demonstrative pronouns – вказівні займенники (DEMP)	0.14
8.	Total prepositional phrases – загальна кількість фраз з прийменниками (PIN)	15.56
9.	Phrasal coordination – координація фраз (PHC)	0.84

Вимір 6 співпадає з академічною прозою через пріоритет прийменникових фраз у дискурсі міжнародного економічного права, тому що йому не потрібні зміни та уточнення. У той же час кількість таких синтаксичних конструкцій, як відносні підрядні частини, де *that* є підметом, відносні підрядні частини, де *which* є підметом, екзістенційне *there* є дійсно незначним. Усі ці особливості згадуються в Таблиці 5.

Таблиця 6

Вимір 2

№	Linguistic Features	Mean
1.	Past tense (VBD)	0.53
2.	Perfect aspect (PEAS)	0.30
3.	Third person pronouns – займенники третьої особи (TPP3)	0.46
4.	Word length – довжина слова (AWL)	5.09
5.	Present tense (VPRT)	2.13
6.	Attributive adjectives – прикметники у ролі означення (JJ)	6.79
7.	Present participial clauses – дієприкметникові звороти теперішнього часу (PRESP)	0.11
8.	Past participial WHIZ deletion relatives – видалення (WZPAST)	0.59
9.	Public verbs – публічні дієслова (PUBV)	0.27
10.	Synthetic negation – синтетичне заперечення (SYNE)	0.12

Таблиця 7

Вимір 5

№	Linguistic Features	Mean
1.	Conjuncts (CONJ)	0.25
2.	Agentless passives (PASS)	1.41
3.	Past participial clauses (PASTP)	0.05
4.	By-passives (BYPA)	0.21
5.	Past participial WHIZ deletion relatives (WZPAST)	0.59
6.	Other adverbial subordinators (OSUB)	0.04
7.	Predicative adjectives – прикметники-присудки (PRED)	0.43

Незважаючи на той факт, що, як ми бачимо, відповідно до більшості вимірів дискурс міжнародного економічного права належить до демонстрацій вчень (Learned Exposition). Виміри 2 та 5 заперечують відповідну тенденцію. Згідно з обома цими вимірами дискурс міжнародного економічного права є частиною текстів загального наративу. Зокрема, вимір 2, (не)зосередженість на наративі, класифікується як новини, а вимір 5, (не)абстрактна інформація, відносить цей дискурс до прес репортажу. Це прямий наслідок процедури формування дискурсу міжнародного економічного права: його мова повинна бути зрозумілою для представників держав-членів, які, як правило, не є носіями англійської мови. Вищезгадані Таблиці 6 та 7 підтверджують наявність відповідних рис у дискурсі.

Отже, ми можемо виділити такі основні граматичні та синтаксичні особливості дискурсу міжнародного економічного права:

- Часте вживання теперішнього часу.
- Відсутність займенників другої особи, дієслова *do* у якості присудка, видалення підрядного *that.*
- Дефіцит прислівників.
- Високий рівень використання модальних дієслів передбачення (*will, would, shall*), особливо *shall.*
- Пріоритет прийменникових фраз.

- Незначна частка таких синтаксичних конструкцій, як відносні підрядні частини, де *that* є підметом, відносні підрядні частини, де *which* є підметом, екзістенційне *there.*
- Такий ступінь чіткості, щоб його мова була зрозумілою для представників держав-членів, які зазвичай не є носіями англійської мови (Butko, 2025: 12-16).

Ми вважаємо, що потрібно порівняти дискурс міжнародного економічного права з міжнародно-правовим дискурсом, щоб виявити, чи існує різниця між ними не тільки на семантичному та прагматичному рівнях, а й на граматичному. Нами були обрані наступні чотири міжнародних договори англійською мовою, які складають основу міжнародно-правового дискурсу (100897 токенів):

- United Nations Charter (1945).
- United Nations Convention on the Law of the Sea (1982).
- Vienna Convention on Diplomatic Relations (1961).
- Vienna Convention on the Law of Treaties (1969).

Нижче надаємо Таблицю 8 для порівняння середніх показників вимірів для двох дискурсів.

Таблиця 8

Text type name	D1	D2	D3	D4	D5	D6
МП дискурс	-18.7	-3.83	11.21	2.00	1.39	-0.91
Дискурс МЕП	-19.32	-4.50	10.02	2.75	2.06	0.52

Як ми можемо побачити з неї, кількісні розбіжності є незначними, а обидва дискурси класифікуються у якості демонстрацій вчень (Learned Exposition), тому що вони є типовими прикладами офіційних документів. Однак головна різниця існує на рівні Виміру 6: з цієї точки зору дискурс

міжнародного економічного права відноситься до академічної прози у той час, коли міжнародно-правовий дискурс – до офіційних документів.

Таблиця 9

Вимір 6

№	Лінгвістичні риси	СЗ для дискурсу МЕП	СЗ для МП дискурсу
1.	*That* verb complements (THVC)	0.21	0.17
2.	*That* adjective complements (THAC)	0.00	0.01
3.	*That* relative clauses on subject position (TSUB)	0.12	0.01
4.	WH relative clauses on subject position (WHSUB)	0.27	0.29
5.	Existential *there* (EX)	0.05	0.05
6.	Demonstratives (DEMO)	1.38	0.84
7.	Demonstrative pronouns (DEMP)	0.14	0.06
8.	Total prepositional phrases (PIN)	15.56	16.13
9.	Phrasal coordination (PHC)	0.84	1.15

Вище ми надаємо Таблицю 9 задля порівняння лінгвістичних особливостей цих двох дискурсів щодо Виміру 6. Відповідно до даних, отриманих від багатовимірного аналізу, п’ять показників відрізняються. Зокрема, у дискурсі міжнародного економічного права більше поширені підрядні частини речення, які починаються з *that (article that means subsidies for least-developed countries)*, вказівні займенники *that, this, these, those,* а міжнародно-правовому дискурсу у свою чергу більш властиві фразова координація (частіше використання *and*) та використання прийменників.

Хоча кількість модальних дієслів суттєво не вплинула на результати аналізу, на наш погляд, є потреба порівняти їх у двох дискурсів, тому що модальні дієслова відіграють важливу роль у будь-яких офіційних документах.

Таблиця 10

Вид модальних дієслів	**Дискурс МЕП**	**Міжнародно-правовий дискурс**
Можливості	0.64	0.77
Необхідності	0.04	0.13
Передбачення	2.00	1.69

Як ми можемо побачити з Таблиці 10, хоча ієрархія модальних дієслів на перший погляд однакова, але модальні дієслова передбачення (*will, would, shall*) мають більше значення для дискурсу міжнародного економічного права, а *shall*, згідно з дослідженнями, проведеними за допомогою інших корпусних інструментів, займає особливе місце та входить до основи лексики дискурсу міжнародного економічного права. З цього факту можна зробити висновок, що дискурс міжнародного економічного права у певних аспектах навіть більш лінгвістично консервативний, ніж міжнародно-правовий.

Отже, певний ступінь розбіжностей існує між міжнародно-правовим дискурсом та дискурсом міжнародного економічного права і на граматичному рівні.

МАТ аналізує лише тексти англійською мовою, тому ми спробували виявити граматичні та синтаксичні риси дискурсу міжнародного економічного права іспанською, які є подібними до тих, що можуть бути досліджені МАТ, за допомогою Sketch Engine.

Зокрема, ми вирішили дослідити такі кількісні показники дискурсу міжнародного економічного права в іспанській:

- Конструкція hay, яка відповідає there is/are в англійській;
- Модальні дієслова deber, poder;
- Прийменники;
- Прислівники;

- Вживання сполучнику que як індикатору підрядності речення, який в англійській виражаються сполучниками *what, which, that.*

Визначення кількості займенників третьої та другої особи ми вважаємо недоцільним, тому що іспанській властиво їхнє видалення.

Граматичні та синтаксичні особливості дискурсу МЕП в англійській та іспанській мовах

Англійська мова	Іспанська мова
Незначна частка такої синтаксичної конструкції, як екзістенційне *there*	Відсутність вживання конструкції hay
Домінування складнопідрядних речень	Абсолютне домінування складнопідрядних речень
Пріоритет прийменникових фраз	Велика кількість прийменників, особливо *de, a, en, con, para*
Дефіцит прислівників	Незначна частка прислівників
Високий рівень використання модальних дієслів передбачення (*will, would, shall*)	Низький рівень використання модальних дієслів

Контекст дискурсу можна виявити шляхом дослідження його функцій. Одна з останніх робіт з цієї теми присвячена вивченню особливостей політичного дискурсу на основі матеріалів президентських передвиборчих дебатів у США 2020 року (Воробйова & Цьокан, 2024). Зокрема, у статті були виявлені п’ять основних функцій сучасного політичного дискурсу:

- Комунікативна – забезпечення взаємодії між політиком та його/її аудиторією;
- Когнітивна – формування уявлення, концепцій та світогляду аудиторії;

- Переконання/спонукання – орієнтація на суспільну свідомість.
- Емотивна – створення певної емоційної реакції аудиторії;
- Естетична – використання мовних засобів задля посилення впливу на думку аудиторії.

На наш погляд, необхідно визначити функції дискурсу міжнародного економічного права задля кращого розуміння його прагматичних особливостей. Ми вважаємо доцільним у якості ілюстративного матеріалу для дискурсу міжнародного економічного права використати тексти Генеральної угоди про торгівлю послугами англійською та іспанською мовами.

Договір підпорядкований досягненню інформативної функції, а саме поширенню інформації щодо норм вищезгаданого дискурсу:

El presente Acuerdo se aplica a las medidas adoptadas por los Miembros que afecten al comercio de servicios.

Наступна Угода застосовується до заходів, вжитих членами, які впливають на торгівлю послугами.

Водночас однією з головних функцій Генеральної угоди про торгівлю послугами є імперативна, яка більш чітко виражена в англійському тексті документу через широке використання модального дієслова shall, яке в іспанській мові відповідає Futuro imperfecto:

*In sectors where specific commitments are undertaken, each Member **shall ensure** that all measures of general application affecting trade in services are administered in a reasonable, objective and impartial manner.*

*En los sectores en los que se contraigan compromisos específicos, cada Miembro **se asegurará** de que todas las medidas de aplicación general que afecten al comercio de servicios sean administradas de manera razonable, objetiva e imparcial.*

(У секторах, де були прийняті специфічні зобов'язання, кожний член повинен забезпечити, щоб усі заходи загального виконання, які впливають на торгівлю послугами, вживалися обміркованим, об'єктивним та безстороннім чином).

Термінотворча функція виявляється на початку договору, у статті, присвяченій визначенню термінів: *"services" includes any service in any sector except services supplied in the exercise of governmental authority («послуги» включає будь-яку послугу у будь-якому секторі, крім послуг, наданих для забезпечення урядової влади).*

Преамбула Генеральної угоди, як і будь-якого міжнародного економічного договору має на меті підкреслити урочистий характер факту його прийняття, тому використання специфічної лексики можна вважати необхідним для досягнення **риторичної** функції:

Los Miembros,

Reconociendo la importancia cada vez mayor del comercio de servicios para el crecimiento y el desarrollo de la economía mundial;

Члени,

Щоразу визнаючи все більшу важливість торгівлі послугами для для зростання та розвитку світової економіки;

На наш погляд, беручи до уваги особливості дискурсу міжнародного економічного права, з метою кращого розуміння його специфіки є доцільним позначити виявлені функції таким чином:

- Інформаційна;
- Імперативна;
- Термінотворча;
- Риторична.

На відміну від інших функцій термінотворча є інтерналізованою, тобто спрямованою на забезпечення єдності та стабільності дискурсу міжнародного економічного права у той час, коли інформаційна, імперативна та риторична зосереджені на безпосередньому використанні дискурсу його актантами.

Для того, щоб забезпечити найбільш можливу однозначність тлумачення, відповідність базовим концептам та прагматичній меті дискурсу вживаються маркери дискурсу (Fraser, 1990; Fraser, 1998; Halliday & Hasan,

1976; Schiffrin, 1987; Schiffrin, 2001), які визначають його прагматичні особливості (Wodak, 2007). Відповідно до класифікації, запропонованої М. Перротом (2004:345-363), у дискурсі міжнародного економічного права ми можемо знайти наступні групи маркерів письмового дискурсу (*textual discourse markers*):

1. Додавання нової інформації (*Adding something*);
2. Узагальнення (*Generalising*);
3. Переформулювання (*Re-stating*);
4. Першого інформування, яке не відповідає очікуванням (*Introducing something that contrasts with expectations*);
5. Причин та наслідків (*Causes and results);*
6. Надання прикладів та конкретизації (*Exemplifying and narrowing down*).

На наш погляд, потрібно розглянути та проаналізувати кожну з груп маркерів у цьому дискурсі окремо.

Додавання нової інформації (*Adding something*) означає, як правило, надання нових прав або накладання нових обов'язків на держави-члени організацій.

In addition, *members may, by mutual accord, cooperate in measures for the purpose of making the exchange control regulations of either member more effective, provided that such measures and regulations are consistent with this Agreement.* (Section 2, Article VIII, Articles of Agreement of the International Monetary Fund)

Крім того, *члени можуть за взаємною згодою співпрацювати щодо заходів, вжитих з метою прийняття більш ефективних регламентів про контроль обміном валют будь-яким членом за умовою того, що такі заходи та регламенти відповідають цій Угоді* (Секція 2, стаття VIII Угоди про створення МВФ).

Moreover, *no contracting party shall otherwise apply internal taxes or other internal charges to imported or domestic products in a manner contrary to the principles set forth in paragraph 1.* (Article III of the GATT)

***Більш того**, жодна сторона договору не повинна застосовувати внутрішні податки або інші внутрішні стягнення на імпортовані або вітчизняні продукти таким чином, що суперечить принципам, визначеним у пункті 1* (Стаття ІІІ ГАТТ).

*Each contracting party shall maintain, or institute as soon as practicable, judicial, arbitral or administrative tribunals or procedures for the purpose, **inter alia,** of the prompt review and correction of administrative action relating to customs matters.* (Article X of the GATT)

*Кожна сторона договору повинна підтримувати або створювати за можливістю швидко судові, арбітражні або адміністративні трибунали чи процедури, **зокрема**, з метою негайного перегляду адміністративного позову, що стосується митних питань* (Стаття Х ГАТТ).

Важливим фактом у вищезазначених прикладах є те, що, крім загальновживаних маркерів *in addition, moreover* можна побачити латинізм *inter alia**.***

Узагальнення (*Generalising*) не є у дискурсі міжнародного економічного права звичайним маркером:

***As a general rule,** no special duty or penalty should be imposed by any contracting party for failure to comply with marking requirements prior to importation unless corrective marking is unreasonably delayed or deceptive marks have been affixed or the required marking has been intentionally omitted.* (Article IX of the GATT).

***Як правило,** стороні договору не потрібно накладати спеціальне мито або штраф за невідповідність вимогам маркування перед імпортуванням, якщо виправлення маркування не було необґрунтовано відкладено або не було застосовано оманливе маркування або вимоги до маркування не були умисно порушені* (Стаття ІХ ГАТТ).

Розмовні маркери on the whole, in general замінені тут контекстуальним *as a general rule.*

Переформулювання (*Re-stating*), як правило відбувається за допомогою маркеру *i.e.*:

(vii) international investment position, ***i.e.,*** *investments within the territories of the member owned abroad and investments abroad owned by persons in its territories so far as it is possible to furnish this information;* (Section 5, Article VIII, Articles of Agreement of the International Monetary Fund).

(vii) розміщення міжнародних інвестицій, ***тобто*** *інвестиції на територіях члену, якими володіють за кордоном, та інвестиції за кордоном, якими володіють особи на його територіях, наскільки є можливим зібрати цю інформацію;* (Секція 5, Стаття VIII, Угода про створення МВФ).

Маркером першого інформування, яке не відповідає очікуванням (*Introducing something that contrasts with expectations*) є, незважаючи на його розмовний характер, *however*:

Members undertake, ***however****, to furnish the desired information in as detailed and accurate a manner as is practicable and, so far as possible, to avoid mere estimates* (Section 5, Article VIII, Articles of Agreement of the International Monetary Fund)

Члени, ***однак,*** *зобов'язуються зібрати бажану інформацію настільки детальним та чітким чином, наскільки є можливим, та уникати за можливістю теоретичних оцінок* (Секція 5, Стаття VIII, Угода про створення МВФ).

Any contracting party shall, ***however,*** *be free to maintain its requirements of direct consignment existing on the date of this Agreement, in respect of any goods in regard to which such direct consignment is a requisite condition of eligibility for entry of the goods at preferential rates of duty or has relation to the contracting party's prescribed method of valuation for duty purposes.* (Article V of the GATT)

Будь-яка сторона договору повинна, ***однак****, бути вільною у підтримці своїх вимог щодо прямого коносаменту, які існують на дату цієї Угоди, відповідно до будь-яких товарів, щодо яких такий прямий коносамент є необхідною умовою для права в'їзду товарів за преференційним рівнем мита*

або стосується визначеного стороною договору методу оцінки для митних цілей (Стаття V ГАТТ).

Причини та наслідки (*Causes and results)* можуть бути виражені різними маркерами – *thus, therefore, accordingly*:

It shall act as a centre for the collection and exchange of information on monetary and financial problems, ***thus*** *facilitating the preparation of studies designed to assist members in developing policies which further the purposes of the Fund* (Section 5, Article VIII, Articles of Agreement of the International Monetary Fund).

Він повинен діяти в якості центру для збору та обміну інформацією щодо валютних та фінансових проблем, ***таким чином****, полегшуючи підготовку їхнього вивчення, розробленого для допомоги членам у розробці політики, яка підтримує цілі Фонду* (Секція 5, Стаття VIII, Угода про створення МВФ).

There is, ***therefore****, need for increased access in the largest possible measure to markets under favourable conditions for processed and manufactured products currently or potentially of particular export interest to less-developed contracting parties* (Article XXXVI of the GATT)

Отже, *існує необхідність для підвищення доступу до ринків найбільш можливим чином за сприятливими умовами для перероблених та вироблених продуктів, які зараз або потенційно представляють особливий експортний інтерес для сторін договору, які є найменш розвинутими країнами* (Стаття XXXVI ГАТТ).

Accordingly, *in case this par value is reduced consistently with the Articles of Agreement of the International Monetary Fund by more than twenty per centum, such specific duties and charges and margins of preference may be adjusted to take account of such reduction; provided that the CONTRACTING PARTIES (i.e., the contracting parties acting jointly as provided for in Article XXV) concur that such adjustments will not impair the value of the concessions provided for in the appropriate Schedule or elsewhere in this Agreement, due account being taken of*

all factors which may influence the need for, or urgency of, such adjustments. (Article II of the GATT)

***Відповідно**, у тому випадку, якщо номінальну вартість послідовно зменшують відповідно до Угоди про створення МВФ на більше ніж на 20 відсотків, такі спеціальні мита, стягнення та преференційні різниці можуть бути застосовані, щоб врегулювати таке зменшення; за умови того, що СТОРОНИ ДОГОВОРУ (тобто сторони договору, які діють спільно, як регулюється в статті XXV) погоджуються, що таке застосування не зменшить цінність поступок, наданих у відповідному Розкладі або в іншій частині Угоди, приділяючи належну увагу всім факторам, які можуть вплинути на необхідність та своєчасність такого застосування (Стаття II ГАТТ).*

Маркерами надання прикладів та конкретизації (*Exemplifying and narrowing down*) не виступають *for instance, for example*, а такі слова, як *in particular, except:*

*The Fund shall possess full juridical personality, and **in particular,** the capacity:*

(i) to contract;

(ii) to acquire and dispose of immovable and movable property; and

(iii) to institute legal proceedings (Section 2, Article IX of IMF Articles).

*Фонд повинен мати повну юридичну дієздатність та, **зокрема**, здатність:*

(i) укладати угоди;

(ii) придбавати та розпоряджатися нерухомою та рухомою власністю; та

(iii) ініціювати правове провадження (Секція 2, Стаття IX Угоди про створення МВФ).

All Governors, Executive Directors, Alternates, members of committees, representatives appointed under Article XII, Section 3(j), advisors of any of the foregoing persons, officers, and employees of the Fund:

(i) shall be immune from legal process with respect to acts performed by them in their official capacity ***except*** *when the Fund waives this immunity;* (Section 8, Article IX of IMF Articles)

Усі керуючі, виконавчі директори, їхні заступники, члени комітетів, представники, призначені відповідно до статті XII, секції 3(j), радники будь-якої з вказаних осіб, службовці та робітники Фонду:

(і) повинні мати імунітет від правового процесу щодо актів, які виконувалися ними, як частина їхньої посадової діяльності, ***крім*** *тих випадків, коли Фонд знімає цей імунітет* (Секція 8, Стаття IX Угоди про створення МВФ).

У дискурсі міжнародного економічного права не були виявлені деякі групи маркерів дискурсу, зокрема:

- Перерахування та визначення пріоритетності (*Numbering and ordering points*) – *first, finally, last, first of all, then, afterwards*;
- Об'єднання подібної інформації (*Linking similar things together*) – *similarly, equally, likewise*;
- Підведення підсумків (*Rounding off*) – *to sum up, in conclusion, to conclude*.

Фактично, не використовуються маркери з неформального регістру мови (художня література, періодичні ЗМІ, реклама).

Таким чином, за виключенням групи маркерів першого інформування, яке не відповідає очікуванням, маркери дискурсу міжнародного економічного права відносяться до тих, що застосовуються у формальному регістрі.

Маркери письмового дискурсу в англійській мові

№	Тип маркерів	Приклади маркерів
1.	Додавання нової інформації	*in addition, moreover, inter alia*
2.	Узагальнення	*on the whole, in general, as a general rule.*
3.	Переформулювання	*i.e., that is.*

4.	Першого інформування, яке не відповідає очікуванням	*However*
5.	Причин та наслідків	*thus, therefore, accordingly*
6.	Надання прикладів та конкретизації	*for instance, for example, in particular, except*
7.	Перерахування та визначення пріоритетності	*first, finally, last, first of all, then, afterwards*
8.	Об'єднання подібної інформації	*similarly, equally, likewise*
9.	Підведення підсумків	*to sum up, in conclusion, to conclude*

В іспаномовній лінгвістиці класифікації сильно відрізняються від тих, що розроблені у англомовних країнах. Це обумовлено як особливостями двох мов, так і різницею в методологічних підходах.

Однією з найбільш відомих та популярних є типологія, запропонована у 1999 році М.А. Мартін Сорракіно та Х. Портолесом Лазаро. Відповідно до неї усі маркери дискурсу (*los marcadores del discurso*) можна поділити на наступні п'ять груп:

1. Структурування інформації (*estructadores de la informacíon*), що встановлюють інформаційну структуру дискурсу;
2. З'єднання інформації (*conectores*) слугують зв'язком між різними частинами дискурсу;
3. Переформулювання інформації (*reformuladores*), що представляють частину дискурсу з більш чітким значенням;
4. Наведення аргументації (*operadores argumentativos*), що дають можливість аргументації в іншій частині дискурсу того, що не було раніше згадано;
5. Розмовні маркери (*marcadores conversacionales*), які часто вживають саме в розмовах.

Більш того, кожна з груп маркерів поділяється ще на декілька підгруп, які відрізняються за своїми функціональними особливостями.

Estructadores de la información (маркери структурування інформації) поділяються на 3 групи:

- *Comentadores* (коментування), які надають нову інформацію – *pues, pues bien*;
- *Ordenadores* (впорядкування), що слугують для групування різних частин дискурсу, як одного блоку інформації – *por una/otra parte, en primer lugar*;
- *Digresores* (ремарки), які вводять додаткову інформацію, що відповідає наданій в попередній частині дискурсу – *por cierto, a todo esto*.

Розрізняють три підгрупи *conectores (маркери поєднання)*:

- *Conectores aditivos* (з'єднання додаткової інформації), що слугують зв'язком між однорідними частинами дискурсу – *además, aparte, encima, incluso*;
- *Conectores consecutivos* (послідовного з'єднання інформації) – *por ende, por tanto, así, entonces*;
- *Conectores contraargumentativos* (з'єднання контраргументації), які дозволяють уникнути одного з висновків, які можуть випливати з минулої інформації – *en cambio, por el contrario, sin embargo, con todo.*

Reformuladores (переформулювання) поділяють на 4 групи:

- *Reformuladores explicativos* (Переформулювання інформації для її пояснення), які представляють нову частину дискурсу у якості пояснення попередньої – *esto es, es decir, a saber;*
- *Reformuladores rectificativos* (Переформулювання інформації для її виправлення) – *mejor dicho, mejor aún, más bien;*
- *Reformuladores de distanciamiento* (Переформулювання інформації для зменшення її важливості), які позбавляють актуальності минулу частину дискурсу – *en cualquier caso, en todo caso, de todos modos;*
- *Reformuladores recapitulativos* (Переформулювання інформації для її підсумовування) – *en suma, en fin, en definitiva.*

Розрізняють тільки 2 групи *operadores argumentativos (аргументативні оператори):*

- *Operadores de refuerzo argumentativo* (допомоги в наведенні аргументації) слугують у якості аргументу в користь певної частини дискурсу – *en realidad, en el fondo, de hecho;*
- *Operadores de concrecíon* (конкретизації) показують на ту частину дискурсу, в якій міститься конкретизація або приклад для певного узагальнення – *por ejemplo, en particular.*

Marcadores conversacionales (розмовні маркери) також поділяють на 4 підгрупи, однак, на нашу думку, специфіка цього типу маркерів дискурсу не є актуальною для теми цього дисертаційного дослідження, тому що стосується усного дискурсу.

У дискурсі міжнародного економічного права можна знайти наступні підгрупи маркерів дискурсу:

- *Conectores aditivos* (з'єднання додаткової інформації) застосовуються для того, щоб додати нову інформацію – *además* (moreover; більш того).

Artículo 15, Párrafo 5 de TRIPS

Materia objeto de protección

Los Miembros publicarán cada marca de fábrica o de comercio antes de su registro o sin demora después de él, y ofrecerán una oportunidad razonable de pedir la anulación del registro. ***Además,*** *los Miembros podrán ofrecer la oportunidad de oponerse al registro de una marca de fábrica o de comercio.*

Стаття 15, Пункт 5 ТРІПС

Об'єкт захисту

Члени опублікують кожну торговельну або комерційну марку перед її реєстрацією або невідкладно після неї та нададуть розумну можливість подавати скарги для анулювання реєстрації. ***Більш того,*** *члени зможуть надати можливість протидіяти реєстрації торговельної або комерційної марки.*

- *Conectores consecutivos* (послідовного з'єднання інформації) слугують для надання інформації, яка безпосередньо пов'язана з вже наданою - *así como* (as well as; так само, як), *a tal efecto* (to this end; з тією ж метою).

Los Estados Partes, de común acuerdo, podrán introducir modificaciones al Anexo I del presente Acuerdo, ***así como*** *incorporar nuevos Anexos* (Artículo 9, Acuerdo para la Facilitacion de Actividades Empresariales en el MERCOSUR).

Держави, які є сторонами загальної угоди, зможуть проводити зміни Додатку 1 чинної Угоди так само, як і впроваджувати нові Додатки (Стаття 9, Угоди про полегшення підприємницької діяльності в МЕРКОСУР).

En las relaciones con terceros países, los Estados Partes asegurarán condiciones equitativas de comercio. ***A tal efecto****, aplicarán sus legislaciones nacionales para inhibir importaciones cuyos precios estén influenciados por subsidios, dumping o cualquier otra práctica desleal. Paralelamente, los Estados Partes coordinarán sus respectivas políticas nacionales, con el objeto de elaborar normas comunes sobre competencia comercial* (Artículo 4, Tratado para la constitución de un Mercado Común entre la República Argentina, la República Federativa del Brasil, la República del Paraguay y la República Oriental del Uruguay).

У відносинах з третіми країнами держави, які є сторонами договору, забезпечують рівні умови торгівлі. ***З цією метою*** *будуть застосовувати таке національне законодавство, щоб зменшити імпортування, ціни на яке залежать від субсидій, демпінгу або будь-якої іншої недобросовісної практики. У той же час держави, які є сторонами договору, будуть співпрацювати щодо своєї відповідної національної політики, щоб покращити загальні норми у сфері торгової компетенції* (Стаття 4, Договір про створення загального ринку між Республікою Аргентина, Федеративною Республікою Бразилія, Республікою Парагвай та Східною Республікою Уругвай).

Artículo 14, Párrafo 3 de TRIPS

Protección de los artistas intérpretes o ejecutantes, los productores de fonogramas (grabaciones de sonido) y los organismos de radiodifusión

Los organismos de radiodifusión tendrán el derecho de prohibir los actos siguientes cuando se emprendan sin su autorización: la fijación, la reproducción de las fijaciones y la retransmisión por medios inalámbricos de las emisiones, ***así como*** *la comunicación al público de sus emisiones de televisión.*

Стаття 14, Пункт 3 ТРІПС

Захист прав виконавців, виробників фонограм та телерадіокомпаній

Телерадіокомпанії матимуть право заборонити наступні дії, коли виконуються без їхнього дозволу: запис, відтворення записів та повторне теле- та радіомовлення бездротовими засобами мовлення ***так само, як і*** *публічне виконання шляхом телемовлення.*

- *Conectores contraargumentativos* (з'єднання контраргументації) необхідні для того, щоб зв'язати суперечливі частини в одному тексті - *no obstante* (however, nevertheless; однак)*; aunque* (though, although; хоч), *sin embargo* (however, nevertheless, in spite of; однак, незважаючи на).

Artículo 9 de TRIPS

Relación con el Convenio de Berna

1. Los Miembros observarán los artículos 1 a 21 del Convenio de Berna (1971) y el Apéndice del mismo. ***No obstante,*** *en virtud del presente Acuerdo ningún*

Miembro tendrá derechos ni obligaciones respecto de los derechos conferidos por el artículo 6 bis de dicho Convenio ni respecto de los derechos que se derivan del mismo.

Стаття 9 ТРІПС

Члени будуть виконувати положення статей 1-21 Бернської конвенції (1971) та Додатку до неї. ***Однак,*** *відповідно до чинної Угоди жодний член не матиме ні прав, ні обов'язків щодо прав, наданих згідно зі статтею* 6 bis *тієї Конвенції, ні щодо прав, які походять з неї.*

Artículo 14

Protección de los artistas intérpretes o ejecutantes, los productores de fonogramas (grabaciones de sonido) y los organismos de radiodifusión

6. En relación con los derechos conferidos por los párrafos 1, 2 y 3, todo Miembro podrá establecer condiciones, limitaciones, excepciones y reservas en la medida permitida por la Convención de Roma. ***No obstante,*** *las disposiciones del artículo 18 del Convenio de Berna (1971) también se aplicarán mutatis mutandis a los derechos que sobre los fonogramas corresponden a los artistas intérpretes o ejecutantes y los productores de fonogramas.*

Стаття 14 ТРІПС

Захист прав виконавців, виробників фонограм та телерадіокомпаній

6. Стосовно прав, які закріплені пунктами 1, 2, 3 кожний член зможе визначити умови, обмеження, виключення та застереження тим способом, який дозволений Римською конвенцією. ***Однак,*** *положення статті 18 Бернської конвенції (1971) також будуть виконуватися, враховуючи зміну обставин, щодо прав на фонограми, які належать виконавцям та виробникам фонограм.*

Artículo 22, Párrafo 4

Protección de las indicaciones geográficas

La protección prevista en los párrafos 1, 2 y 3 será aplicable contra toda indicación geográfica que, ***aunque*** *literalmente verdadera en cuanto al territorio,*

región o localidad de origen de los productos, dé al público una idea falsa de que éstos se originan en otro territorio.

Стаття 22, Пункт 4

Захист географічних зазначень

Захист відповідно до пунктів 1, 2 та 3 буде застосовуватися проти географічного зазначення, яке, ***хоча****, буквально і є правдивим у питанні щодо території, регіону або місцевості походження цих продуктів, вводить в оману громадськість щодо свого походження з іншої території.*

Artículo 27, Párrafo 3

Materia patentable

b) las plantas y los animales excepto los microorganismos, y los procedimientos esencialmente biológicos para la producción de plantas o animales, que no sean procedimientos no biológicos o microbiológicos. ***Sin embargo****, los Miembros otorgarán protección a todas las obtenciones vegetales mediante patentes, mediante un sistema eficaz sui generis o mediante una combinación de aquéllas y éste.*

Стаття 27, Пункт 3 ТРІПС

Предмет патенту

b) рослини та тварини, крім мікроорганізмів та загалом біологічних процедур для вироблення рослин або тварин, які не є небіологічними або немікробіологічними процедурами. ***Однак,*** *члени надають захист різновидам рослин через патенти, через ефективну систему sui generis або через поєднання обох видів захисту.*

- *Operadores de concreción* (конкретизації) вживаються, щоб навести приклади або навпаки зробити винятки з загального правила – *en particular* (in particular; зокрема), *por ejemplo* (for example, for instance; наприклад), *como por ejemplo* (as for example; як наприклад), *excepto* (except; крім), *particularmente* (in particular; зокрема).

Artículo 15, Párrafo 1 de TRIPS

Materia objeto de protección

Tales signos podrán registrarse como marcas de fábrica o de comercio, ***en particular*** *las palabras, incluidos los nombres de persona, las letras, los números, los elementos figurativos y las combinaciones de colores, así como cualquier combinación de estos signos.*

Стаття 15, Пункт 1 ТРІПС

Об'єкт захисту

Такі знаки зможуть реєструвати в якості торговельних марок, ***зокрема****, слова, включаючи особисті імена, літери, числа, фігурні елементи та поєднання кольорів так само, як і будь-яке поєднання цих знаків.*

Artículo 17 de TRIPS

Excepciones

Los Miembros podrán establecer excepciones limitadas de los derechos conferidos por una marca de fábrica o de comercio, ***por ejemplo,*** *el uso leal de términos descriptivos, a condición de que en ellas se tengan en cuenta los intereses legítimos del titular de la marca y de terceros.*

Стаття 17 ТРІПС

Винятки

Члени зможуть встановлювати обмежені винятки щодо прав, наданих торговельній марці, ***наприклад****, добросовісне використання описових термінів за умови того, що беруться до уваги легітимні інтереси власника марки та третіх осіб.*

Artículo 20 de TRIPS

Otros requisitos

No se complicará injustificablemente el uso de una marca de fábrica o de comercio en el curso de operaciones comerciales con exigencias especiales, ***como por ejemplo*** *el uso con otra marca de fábrica o de comercio, el uso en una forma especial o el uso de una manera que menoscabe la capacidad de la marca para distinguir los bienes o servicios de una empresa de los de otras empresas.*

Стаття 17 ТРІПС

Інші вимоги

Використання торговельної марки під час торгівлі не буде невиправдано ускладнюватися спеціальними вимогами, ***наприклад, як*** *використання з іншою торговельною маркою, використання в спеціальній формі або використання таким чином, що шкодить здатності розпізнавати товари та послуги одного підприємства від товарів та послуг інших підприємств.*

Artículo 24, Párrafo 8 de TRIPS

Negociaciones internacionales; excepciones

Las disposiciones de esta Sección no prejuzgarán en modo alguno el derecho de cualquier persona a usar, en el curso de operaciones comerciales, su nombre o el nombre de su antecesor en la actividad comercial, ***excepto*** *cuando ese nombre se use de manera que induzca a error al público.*

Стаття 24, Пункт 8 ТРІПС

Міжнародні перемови; винятки

Положення цієї Секції не перешкоджають жодним чином праву будь-якої особи використовувати під час торгівлі своє ім'я або ім'я свого попередника в торгівлі, ***крім*** *тих випадків, коли використання таким чином вводить громадськість в оману.*

Artículo 25, Párrafo 2 de TRIPS

Condiciones para la protección

Cada Miembro se asegurará de que las prescripciones que hayan de cumplirse para conseguir la protección de los dibujos o modelos textiles – ***particularmente*** *en lo que se refiere a costo, examen y publicación- no dificulten injustificablemente las posibilidades de búsqueda y obtención de esa protección.*

Стаття 25, Пункт 2 ТРІПС

Умови захисту

Кожен член буде забезпечувати, щоб вимоги для надання захисту моделей текстилю, ***зокрема****, тих, що стосуються коштів, перевірки та публікації, не ускладнювали невиправдано можливості просити та отримувати цей захист.*

Таким чином, хоча ми бачимо суттєву відмінність у методологічних підходах до класифікацій маркерів дискурсу в англо- та іспаномовних країнах, маркери, які застосовуються в дискурсі міжнародного економічного права, потрібно виділити в групи, які підходять, як мінімум, для цих двох мов, а, як максимум, для всіх європейських.

На наш погляд, можна виділити наступні групи маркерів, притаманних цьому дискурсу:

1. Розділові (disjunctive) надають винятки до основної частини тексту дискурсу – *except (Eng.); excepto (Esp.).*

2. Єднальні (uniting) зв'язують дві частини дискурсу, додаючи нову інформацію або підсумовуючи вже наявну - *in addition, moreover, inter alia, thus, therefore, accordingly (Eng.); además, así como, para tal efecto (Esp.).*

3. Протиставні (contradicting) надають нові факти, які суперечать минулим – *however (Eng.), no obstante, aunque, sin embargo (Esp.).*

4. Пояснювальні (explaining) надають приклад або роз'яснюють першу частину дискурсу – *a s a general rule, i.e., in particular (Eng.); en particular, por ejemplo, como por ejemplo, particularmente (Esp.).*

Маркери дискурсу міжнародного економічного права

	Тип маркерів	**Приклади**
1.	Розділові (disjunctive)	*except (Eng.); excepto (Esp.)*
2.	Єднальні (uniting)	*in addition, moreover, inter alia, thus, therefore, accordingly (Eng.); además, así como, para tal efecto (Esp.).*
3.	Протиставні (contradicting)	*however (Eng.), no obstante, aunque, sin embargo (Esp.)*
4.	Пояснювальні (explaining)	*as a general rule, i.e., in particular (Eng.); en particular, por ejemplo, como por ejemplo, particularmente (Esp.).*

За допомогою Sketch Engine ми вирішили виявити поширеність прагматичних маркерів у дискурсі міжнародного економічного права.

У англомовному дискурсі прагматичні маркери, запозичені з латини (*inter alia, i.e.*), досі використовуються, але досить рідко. Зокрема, *inter alia* зустрічається у корпусі 11 разів, а *i.e.* – 6 разів. Це може бути зумовлено тим, що дискурс міжнародного економічного права розробляється представниками всієї міжнародної спільноти, а не тільки носіями англійської мови.

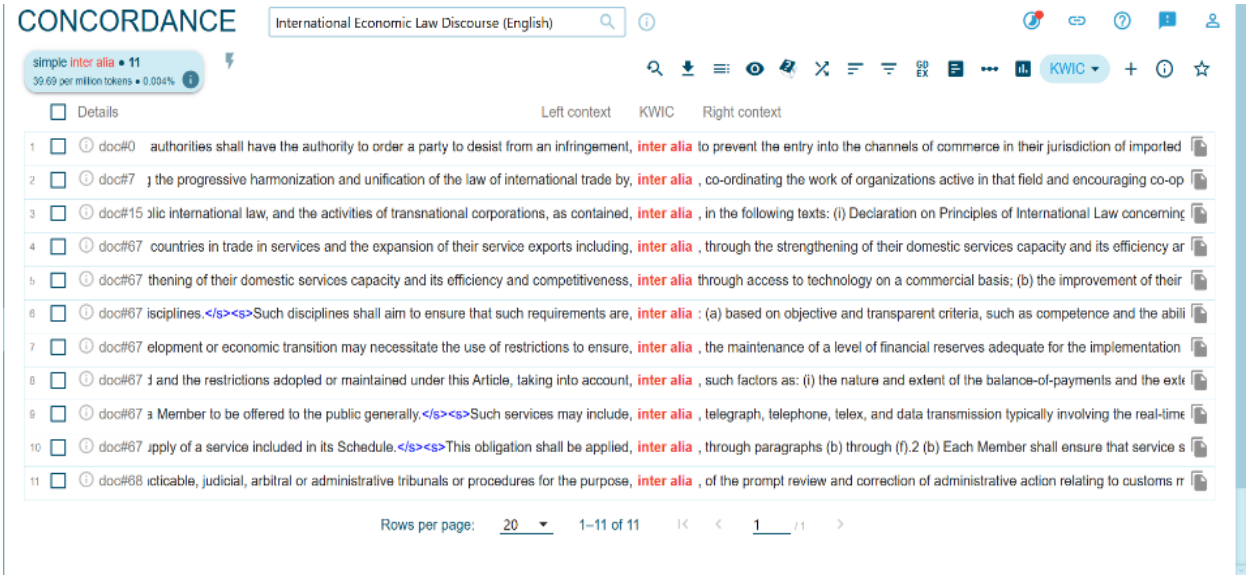

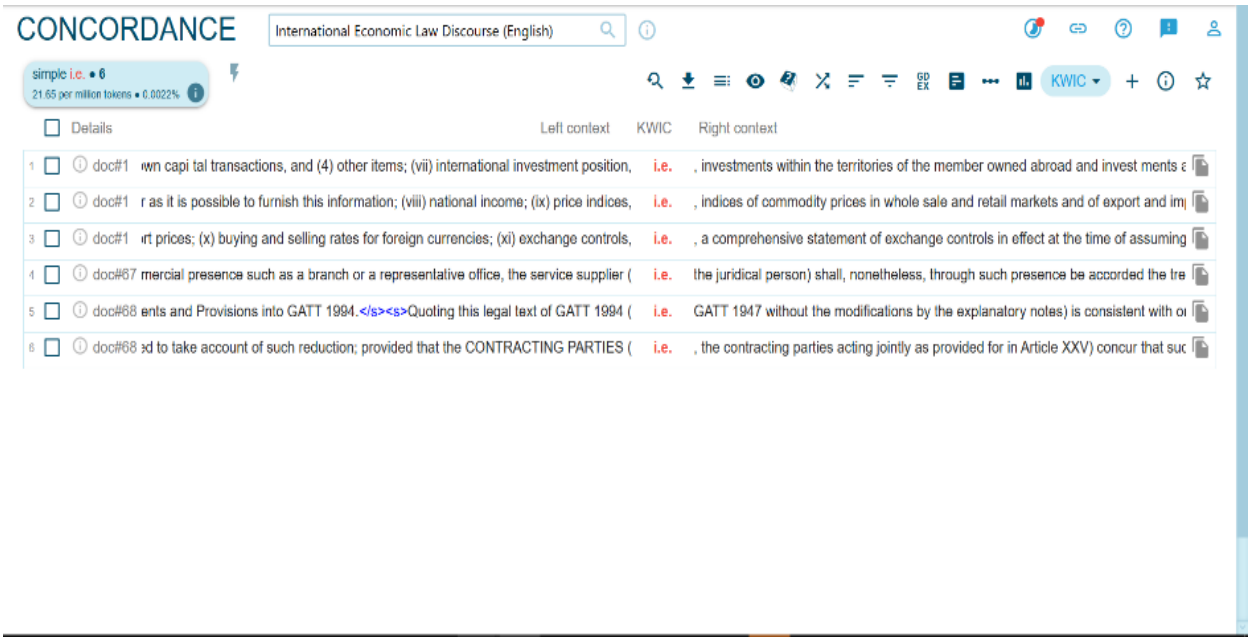

Найбільш поширеними в англомовному корпусі міжнародного економічного права є наступні прагматичні маркери: *except/крім* (193 рази), *in particular/зокрема* (100 разів), *however/однак* (61 раз).

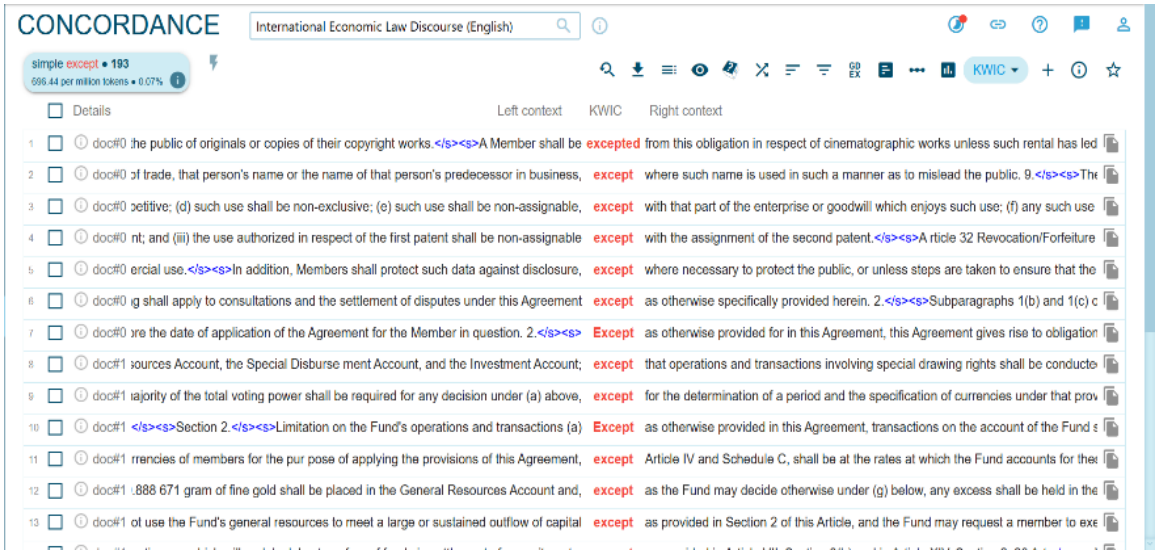

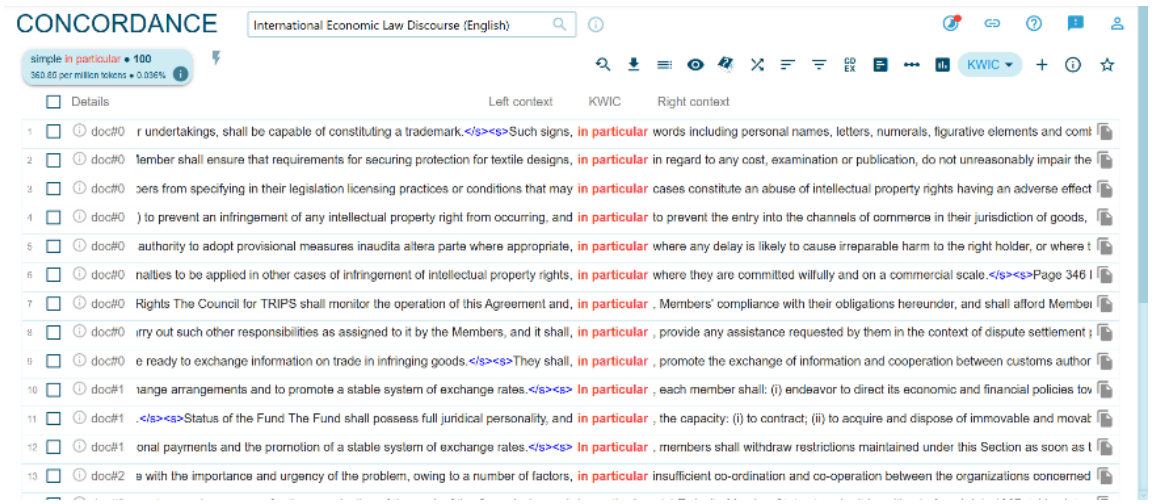

Найбільш поширеними в іспаномовному корпусі міжнародного економічного права є наступні прагматичні маркери: *así como/так само як*, *також* (109 разів), *no obstante/однак* (90 разів), *en particular/зокрема* (88 разів).

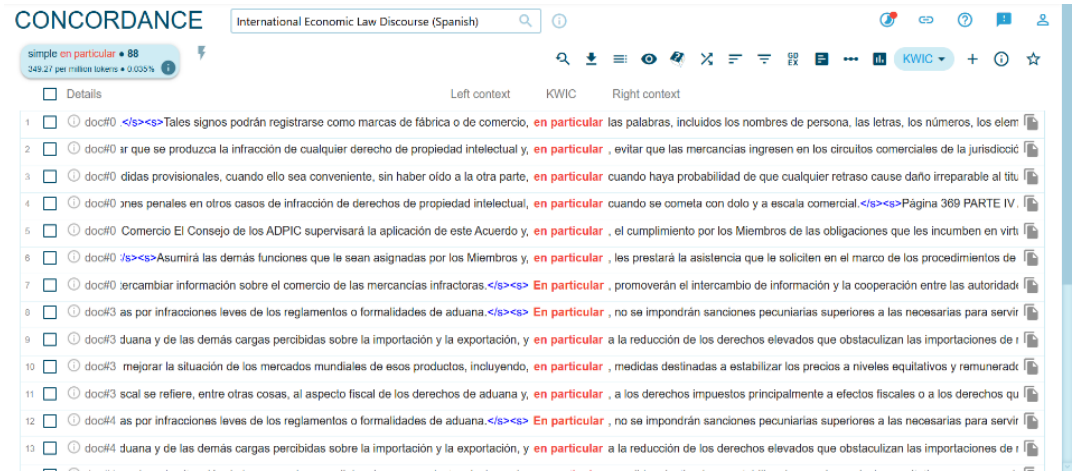

Таким чином, протиставні (*however (Eng.), no obstante (Esp.)*) та пояснювальні маркери (*in particular (Eng.); en particular (Esp.)*) є найбільш

поширеними і в англомовному, і в іспаномовному дискурсі міжнародного економічного права. У той же час розділовий маркер *except* є найбільш поширеним в англомовному дискурсі, а єднальний *así como* – в іспаномовному.

На наш погляд, є доречним проаналізувати дискурс міжнародного економічного права з точки зору теорії мовленнєвих актів (*speech acts*). Зокрема, через те, що дискурс міжнародного економічного права має деонтичну природу, тобто накладає обов'язки на суб'єктів права, директиви, комісиви та перформативи відіграють в ньому визначальну роль, що можна підтвердити за результатами дослідження дискурсу за допомогою корпусу (CADS).

Згідно з корпусними даними, отриманими за результатами Sketch Engine, одними з найбільш поширених слів у англомовному дискурсі є модальні дієслова *shall* (2958 разів) та *may* (1196 разів).

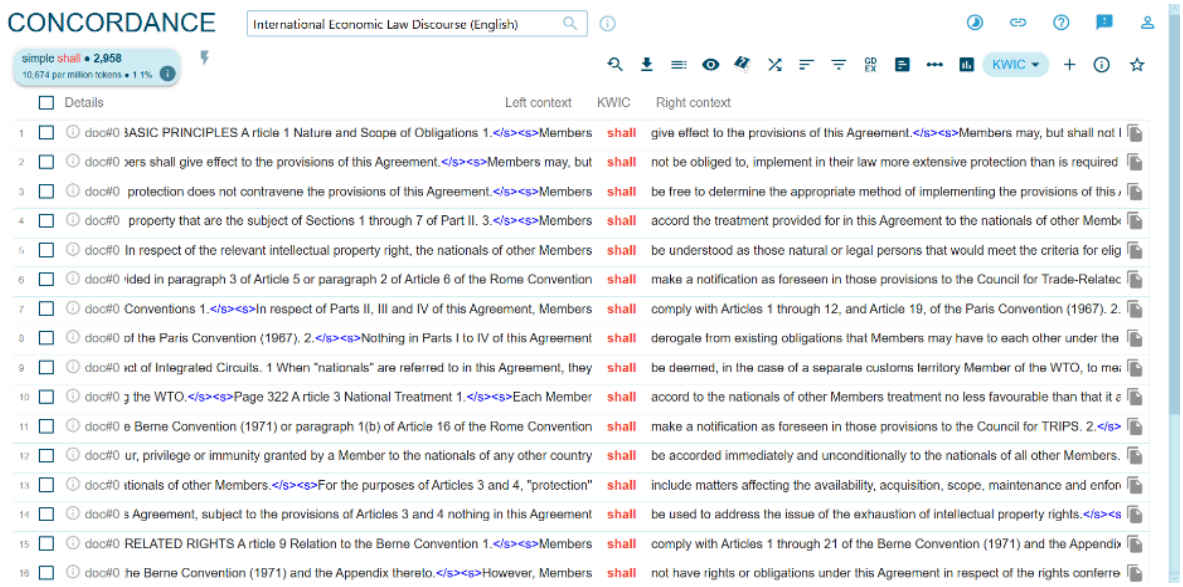

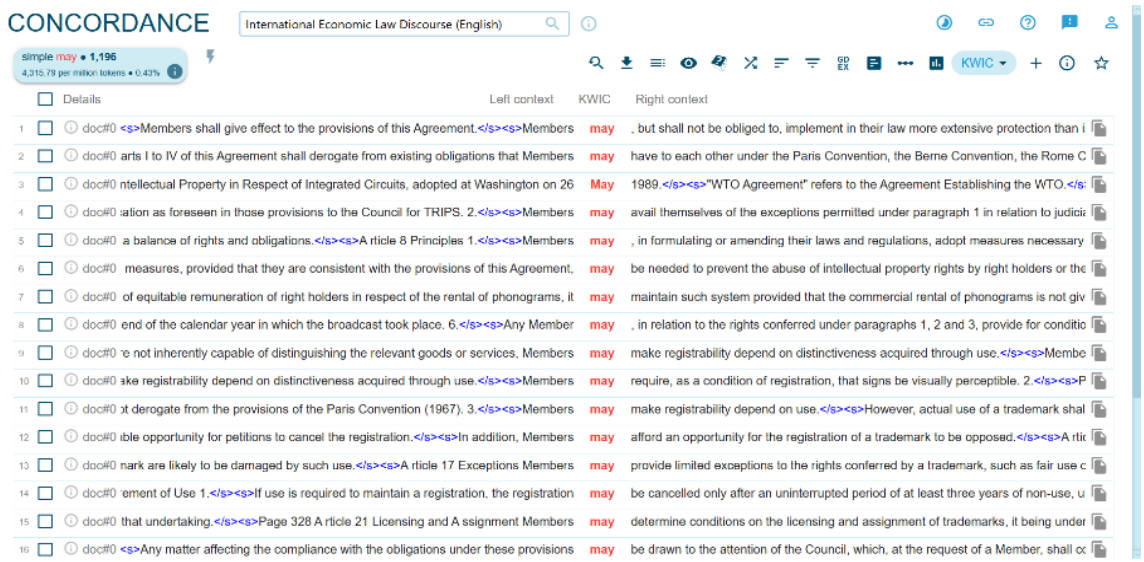

Article II

Most-Favoured-Nation Treatment

*2.A Member **may maintain** a measure inconsistent with paragraph 1 provided that such a measure is listed in, and meets the conditions of, the Annex on Article II Exemptions.*

*3. The provisions of this Agreement **shall not be so construed** as to prevent any Member from conferring or according advantages to adjacent countries in order to facilitate exchanges limited to contiguous frontier zones of services that are both locally produced and consumed* (GATS).

Стаття ***II***

Режим найбільшого сприяння

*2. Член **може підтримати** захід, який не відповідає пункту 1 за умови того, що такий захід включений та відповідає вимогам Додатку щодо виключень зі статті II.*

*3. Положення цієї Угоди **не повинні тлумачитися*** так, *щоб заборонити будь-якому члену надавати переваги для сусідніх країн, обмежені прикордонними зонами щодо послуг, які і виробляються, і споживаються у тих зонах* (ГАТС).

Розглянувши вищенаведені приклади, ми прийшли до висновку, що перше речення є комісивом (***may maintain)***, тобто з боку адресата є порада та/або пропозиція діяти певним чином. Хоча за загальним правилом комісиви

застосовуються у першій особі однини, але в документах англомовного дискурсу міжнародного економічного права, як і в міжнародно-правовому дискурсі (Kravchenko et al., 2022), вони застосовуються в третій особі множини (*Contracting States, Members, etc.*). У той же час другий приклад (***shall not be so construed)*** є директивом, тому що прагматичною метою цього речення є наказ.

У той же час, як ми вже аналізували у пункті 3.1, замість *shall* у іспаномовному дискурсі міжнародного економічного права вживається Futuro Imperfecto. Аутентичний вищезазначеному фрагмент тексту ГАТС є наступним:

2. Un Miembro ***podrá mantener*** *una medida incompatible con el párrafo 1 siempre que tal medida esté enumerada en el Anexo sobre Exenciones de las Obligaciones del Artículo II y cumpla las condiciones establecidas en el mismo.*

3. Las disposiciones del presente Acuerdo ***no se interpretarán*** *en el sentido de impedir que un Miembro confiera o conceda ventajas a países adyacentes con el fin de facilitar intercambios, limitados a las zonas fronterizas contiguas, de servicios que se produzcan y consuman localmente.*

Podrá mantener (зможе підтримати) є комісивом, а *no se interpretarán* (не будуть тлумачитися) є директивом та має більшу іллокутивну силу, ніж *shall not be so construed,* тому що є наказ, що виражений у якості факту в майбутньому, який не мають право заперечити.

The Contracting States… have agreed as follows/ los Estados Partes… acuerdan lo siguiente (Держави, які є сторонами договору, ... погодилися на наступне) є стандартним формулюванням в преамбулах документів дискурсу міжнародного економічного права. Таке формулювання можна класифікувати у якості перформативного висловлювання в класичному тлумаченні Austin (1962, 1970), тому що це висловлювання уособлює акт прийняття тексту міжнародного договору або угоди уповноваженими на це особами, зокрема, вже на норми прийнятого тексту держави дають свою згоду шляхом підписання, прийняття, ратифікації, приєднання.

Отже, найбільш важливими та поширеними мовленнєвими актами в дискурсі міжнародного економічного права є директиви, комісиви та перформативи.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.

Лексико-семантичними особливостями дискурсу міжнародного економічного права в англійській та іспанській мовах є використання правових та економічних термінів. Англомовному дискурсу притаманно: вживання латинізмів та архаїзмів; використання активних дієприкметників, лівосторонніх означень; особливе значення модального дієслова shall; відсутність інверсії. Для іспаномовного дискурсу характерним є: вживання Futuro Imperfecto замість модального дієслова shall; можливість застосування інверсії; використання додатків замість лівосторонніх означень.

Базовими концептами дискурсу міжнародного економічного права є BENEFIT/BENEFICIO, ECONOMY/ECONOMÍA, LAW/DERECHO. Однак концептуальні поля сильно відрізняються в обох мовах, що спричинено двома факторами: неможливістю розробити повністю збалансовані корпуси через відсутність аутентичних документів обома мовами та відмінністю між мовами. Крім того, нами був виявлений сценарій ОТРИМАННЯ ПЕРЕВАГИ.

У дискурсі міжнародного економічного права можна виділити наступні функції: інформаційну; імперативну; термінотворчу; риторичну.

Протиставні (*however (Eng.), no obstante (Esp.)*) та пояснювальні маркери (*in particular (Eng.); en particular (Esp.)*) є найбільш поширеними і в англомовному, і в іспаномовному дискурсі міжнародного економічного права. У той же час розділовий маркер *except* є найбільш поширеним в англомовному дискурсі, а єднальний *así como* – в іспаномовному.

Найбільш важливими та поширеними мовленнєвими актами в дискурсі міжнародного економічного права є директиви, комісиви та перформативи.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Було надано визначення *дискурсу міжнародного економічного права* як гібридного виду дискурсу, що з'явився на перетині економічного та міжнародно-правового дискурсів у другій половині XX століття під впливом глобалізаційних факторів. За результатами дослідження ми встановили, що його гібридний характер зумовлений особливостями взаємодії його актантів, їхньої мовленнєвої діяльності, а також його культурними та лінгвоконцептуальними характеристиками.

Ізоморфними особливостями дискурсу міжнародного економічного права в англійській та іспанській мовах є наступні:

1. Вживання економічної та правової термінології.
2. Вербальна надлишковість.
3. Імперативний характер.
4. Таксономія актантів.
5. Інституціоналізація.
6. Дефініційність.
7. Урочистість лише в преамбулах.
8. Домінування складнопідрядних та складносурядних речень.
9. Регулювання як головна прагматична мета.

Аломорфні риси для англомовного дискурсу включають: вживання латинізмів та архаїзмів; використання активних дієприкметників, лівосторонніх означень; особливе значення модального дієслова shall; відсутність інверсії. Для іспаномовного дискурсу характерним є: вживання Futuro Imperfecto замість модального дієслова shall; можливість застосування інверсії; використання додатків замість лівосторонніх означень.

Базовими концептами дискурсу міжнародного економічного права є BENEFIT/BENEFICIO, ECONOMY/ECONOMÍA, LAW/DERECHO. Однак концептуальні поля сильно відрізняються в обох мовах, що спричинено двома факторами: неможливістю розробити повністю збалансовані корпуси через відсутність аутентичних документів обома мовами та суттєвою відмінністю

між мовами. Крім того, нами був виявлений сценарій ОТРИМАННЯ ПЕРЕВАГИ.

У дискурсі міжнародного економічного права можна виділити наступні функції: інформаційну; імперативну; термінотворчу; риторичну.

Протиставні (*however (Eng.), no obstante (Esp.)*) та пояснювальні маркери (*in particular (Eng.); en particular (Esp.)*) є найбільш поширеними і в англомовному, і в іспаномовному дискурсі міжнародного економічного права. У той же час розділовий маркер *except* є найбільш поширеним в англомовному дискурсі, а єднальний *así como* – в іспаномовному.

Найбільш важливими та поширеними мовленнєвими актами в дискурсі міжнародного економічного права є директиви, комісиви та перформативи.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів вивчення дискурсу міжнародного економічного права. Зокрема, можна розглянути, як відрізняється цей вид дискурсу в інших офіційних мовах міжнародних економічних організацій, зокрема, французькій (одна з офіційних мов СОТ) та португальській (одна з офіційних мов МЕРКОСУР), виявити, чи можна виділити з дискурсу міжнародного економічного права такі види дискурсів, як міжнародного торгового права, міжнародного фінансового права, міжнародного інвестиційного права. Також вони можуть бути використані при викладанні на курсах “Юридичний переклад”, International Legal English, Economic English, Професійна англійська мова, Теорія тексту та дискурсу, Контрастивна лінгвістика. Крім того, здобутки цієї дисертації можна використати при створенні навчально-методичного посібника з дисципліни «Юридичний переклад».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безугла, Л. (2015). До питання розмежування прагматики, стилістики та прагмастилістики. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*, 1102(77), 6-10. https://periodicals.karazin.ua/foreignphilology/article/view/2550
2. Білик, К.М. (2023). Жанр «надзвичайні новини» у сучасному європейському медіадискурсі: дис. на здобуття наукового ступеню доктора філософії з філології. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. 263 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/45575/
3. Біскуб, І. (2025). Критичний аналіз дискурсу і глобалізаційні виклики XXI століття: прикладні аспекти. *“Folium”*, 6, 16-23. https://doi.org/10.32782/folium/2025.6.2
4. Бутко, О.А. (2025). Право та критичний аналіз дискурсу. *3rd International Scientific and Practical Conference "Innovative Solutions in Science: Balancing Theory and Practice"(San Francisco, USA)*, 183-188 https://www.eoss-conf.com/en/archive/innovative-solutions-in-science-balancing-theory-and-practice-28-04-25/
5. Вінтонів, М., Бортун, К. (2018). Семантико-прагматичні вияви припису в офіційно-діловому дискурсі. *Філологічний часопис* № 1(11), 3-12. https://doi.org/10.31499/2415-8828.1.2018.142240
6. Вінтонів, М. (2020). Динаміка методів і напрямків синтаксичного аналізу речення. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 33(1), 145-150. http://www.aphn-journal.in.ua/33-1-2020
7. Воробйова, О. П. (2011). Концептологія в Україні: здобутки, проблеми, прорахунки. *Вісник КНЛУ. Сер. Філологія*, 14 (2), 53−64.
8. Воробйова, О. П., Цьокан, В. (2024). Функції сучасного політичного дискурсу та мовні засоби їхньої реалізації (на матеріалі президентських передвиборчих дебатів у США 2020 р.). *Advanced Linguistics*, 14, 100–106. https://doi.org/10.20535/.2024.14.314585

9. Гайдук, Н.А., Піскус, Є.О. (2025). Концептуальні основи англомовної юридичної термінології та основні стратегії її перекладу українською мовою. *Закарпатські філологічні студії,* 42 (1), 216-220. https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.42.1.37
10. Голубенко, Н. І (2021). Критичний дискурс-аналіз у дослідженні модальності в інтерсемітичному перекладі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*, № 52, том 2, 121-124. https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.52-2.29
11. Гольцева, М. (2023). Англомовний дипломатичний дискурс Ради безпеки ООН: структура і прагматика: дис. на здобуття наукового ступеню доктора філософії з філології. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. 300 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/46099/
12. Жаботинська, С. (2011). Лексичні поля й нелінійна динаміка когнітивних структур. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, 52, 3-11.
13. Зайцева, М.О. (2012). Засоби маніпулятивного впливу в сучасному політичному дискурсі (лінгвістичний аспект). *Лінгвістичні дослідження: Зб. наук. праць ХНПУ ім. Г.С. Сковороди*, 34. https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/13093/1/Zaitseva_101-104.pdf
14. Зайцева, М.О., Пєтухова, І.О. (2013). Юридичний та політичний дискурси з точки зору персуазивності. *Лінгвістичні дослідження: Зб. наук. праць ХНПУ ім. Г.С. Сковороди*, 35. https://dspace.nlu.edu.ua/jspui/handle/123456789/7979
15. Колесник, О.С. (2019). Екзистенційні феномени у мові та міфологічному просторі. *Мовні і концептуальні картини світу* (65 (1)). 77-87. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/28917
16. Кравець, Т.В. (2021). Гендерні стереотипи в сучасному українському масмедійному дискурсі: автореф. дис. на здобуття наукового ступеню

доктора філософії з філології (10. 02. 01 – українська мова). Київський національний університет імені Тараса Шевченка. 22 с.

17. Кравченко, Н.К. (2007). Міжнародно-правовий дискурс: когнітивно-комунікативний аспект: автореф. дис. на здобуття наукового ступеню доктора філологічних наук (10. 02. 15 – Загальне мовознавство). Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ. 31 с.
18. Лазебна, Н.В. (2021). Лінгвосеміотика англомовного дигітального дискурсу: дис. на здобуття наукового ступеню доктора філологічних наук (10. 02. 04 – Германські мови). Запорізький національний університет. 508 с.
19. Любимова, С.А. (2024). Динаміка соціокультурних стереотипів у медійному дискурсі США: лінгвокогнітивний аспект: дис. на здобуття наукового ступеню доктора філологічних наук (10. 02. 04 – Германські мови). Київський національний лінгвістичний університет. 525 с.
20. Малишева, М.Г. (2024). Вербальна агресія в мережевому дискурсі: лінгвопрагматичний аспект: дис. на здобуття наукового ступеню доктора філософії з філології. Одеський національний університет імені І.І. Мечникова. 248 с.
21. Матвєєва, С.А. (2020). Лінгвокогнітивне моделювання професійної мовної картини світу. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації,* 3(1), 34–40. 10.32838/2663-6069/2020.1-3/06
22. Матвєєва, С.А. (2020). Лінгвістична реконструкція когнітивної терміноструктури REFUGEE / БІЖЕНЕЦЬ в англо-українському корпусі юридичних текстів: дис. на здобуття наукового ступеню доктора філологічних наук (10.02.17 – Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство, 10.02.21 – Структурна, прикладна та математична лінгвістика). Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. 426 с.

23. Махачашвілі, Р.К., Білик, К. (2019). Корпусне дослідження текстів рубрики “надзвичайні новини” у французькій, англійській та українській мовах. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, Серія Філологія*, 4 (43), 151-154. http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=158
24. Махачашвілі, Р.К., Білик К. (2021). Дослідження функціонально-лінгвістичних аспектів заголовків текстів новин у сучасному французькому медіадискурсі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, Серія Філологія*, 1 (48), 139-143. http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=185
25. Махачашвілі, Р.К., Семеніст, І.В. (2021). Моделювання інноваційної мовної комунікації у цифровому середовищі (на матеріалі європейських та азійських варіантів англійської мови). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, Серія Філологія*, 52(1), 127-131. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/40902
26. Мельничук, О.Д. (2024). Когнітивне схематизування досвіду *невербального* в англійськомовному художньому дискурсі: дис. на здобуття наукового ступеню доктора філологічних наук (10. 02. 04 - Германські мови). Національний університет «Львівська політехника», Львівський національний університет імені Івана Франка. 474 с.
27. Науменко, Л.П. (2016). Лінгвальна природа та категорійний статус професійного концепту. *Філологічні студії*, 6, 63-70.
28. Ницполь, В. (2023). Критичний дискурс-аналіз політичного дискурсу (на матеріалі промови Дж. Байдена). *“Folium”*, спецвипуск, 124-130. https://doi.org/10.32782/folium/2023.3.18
29. Плотнікова Н. В. (2020). Поняття «Концептосфера» та «Концепт» у сучасній лінгвістиці. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*, 31 (70) № 1 Ч.1, 91-96. https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.1-1/17

30. Пожар, А. (2021). Мовленнєві акти експресивів у міжнародно-правовому дискурсі: типи, структура і функції. *Scientific journal of the Lviv State University of Life Safety "Philological Periodical of Lviv"*, № 10, 2021. https://doi.org/10.32447/2663-340X-2021-10.17
31. Поліщук, І., Осовська, І. (2025). Номінативне поле концепту PSYCHOTRAUMA в англомовному науковому дискурсі. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Германська філологія*, 855-856, 156-165. https://doi.org/10.31861/gph2025.855-856.156-165
32. Приходько, А.М. (2008). *Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики.* Запоріжжя: Прем'єр, 331 с.
33. Приходько, А. М. (2013). Концептологія дискурсу: апелювання концепту до дискурсів. *Англістика та американістика*, 10, 43-50. http://nbuv.gov.ua/UJRN/antame_2013_10_14.
34. Приходько, А. М. (2020). Когнітивно-дискурсивні параметри (лінгво) концепту. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*, 187, 421-427. https: //doi.org./ 10.36550/2522-4077.2020.187.67
35. Приходько, Г.І. (2024). Специфіка концепту CRIME в англійськомомовній картині світу. Мова. *Література. Фольклор*, 2, 47-52. https://doi.org/10.26661/2414-9594-2024-2-6
36. Савелюк, Н. (2020). Економічний дискурс: теоретичне обґрунтування психолінгвістичних аспектів. *Proceedings of the 15th International Scientific and Practical Conference (Pereiaslav-Khmelnytskyi, 22–23 October, 2020)*, pp.212-216. https://doi.org/10.31470/2706-7904-2020-15-212-216
37. Сіваєва, О.С. (2024). Вербалізація HEALTH в англомовному медійному дискурсивному просторі: дис. на здобуття наукового ступеню доктора філософії з філології. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. 302 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/50356/

38. Соколов, Б.Е. (2025). Цифровий дискурс у соціальних мережах: методологічні виклики дискурс-аналізу. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Філологія*, 10, 44-48 https://doi.org/10.32782/philspu/2025.10.7
39. Стрельченко, К. С. (2018). Номінативний простір MYSTERY: лінгвокогнітивний та лінгвосеміотичний аспекти (на матеріалі англомовних художніх творів XX–XXI ст.): дис. на здобуття наукового ступеню доктора філософії з філології. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. 235 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/23765/
40. Тихоніна, С. (2025). Концепт у лінгвістичному просторі: від одиниці мислення до концептосфери. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 86 (3), 229-234. https://doi.org/10.24919/2308-4863/86-3-34
41. Томчаковська, Ю.О. (2025). Англомовний окультний дискурс (онтологічний, гносеологічний та аксіологічний аспекти): дис. на здобуття наукового ступеню доктора філологічних наук (10. 02. 04 – Германські мови). Запорізький національний університет. 406 с.
42. Фісак, І. В. (2014). Категорія Концепт у сучасному науковому дискурсі. *Філологічні науки*, (17), 69-77. http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4168/1/Fisak.pdf
43. Шарапановська, Ю. В. (2021). Засади вивчення концепту в лінгвістиці. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*, 34, С. 95–100. http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v34/25.pdf
44. Шевченко, І.С. (2013). Концепти комунікативної поведінки та дискурс. *Вісник ХНУ імені ВН Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов,* 76, 15-20.
45. Шкворченко, Н.М. (2023). Типологічна індексація політичної токсичності в медійному дискурсі США, Великої Британії і України: дис. на здобуття наукового ступеню доктора філологічних наук (10. 02.

17 – Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство). Київський національний лінгвістичний університет. 522 с.

46. Abeillé, A., Clement, L., Kinyon, A., Toussenel, F. (2000). Building a Treebank for French. *Proceedings of the Second Conference on Language Resources and Evaluation (Athens)*, 87-94.
47. Aijmer, K., Altenberg B., Johansson M. (eds.) (1996). Languages in contrast. *Papers from a symposium on text-based cross-linguistic studies, Lund 4-5 March, 1994. Lund Studies in English 88. Lund: Lund University Press.*
48. Aijmer, K. (2020). Contrastive Pragmatics and Corpora. *Contrastive Pragmatics*, 1, 28-57. 10.1163/26660393-12340004
49. Aimenova, M., Ospanova, A., Rakhimova, A., Sarsembayeva, A., Mazhit, Z. (2019). Phraseological terminology in the English economic discourse, *XLinguae*, Volume 12 Issue 1. http://xlinguae.eu/files/XLinguae1_2019_18.pdf
50. Al-Hindawi, F.H., Saffah, M.D. (2017). *Pragmatics and Discourse Analysis, Journal of Education and Practice*, Vol.8, No.19, pp.93-107
51. Alexander, M. (2025). The languages of South Africa. South Africa Gateway. https://southafrica-info.com/arts-culture/the-languages-of-south-africa/
52. Alexy, R., Atienza, M. (1989). *Teoría de la Argumentación Jurídica*. Madrid, Centro de Estudios Constitucionales.
53. Álvarez Catalá, S., Barité, M. (1998-1999). Terminología y Derecho: Neología y Bancos de Datos Terminológicos. *INFORMATIO*, 3/4, 85-105.
54. Álvarez García, M. C. (2011). Estudio del lenguaje de especialidad económico: el lenguaje del comercio internacional, *Entreculturas*, (3), pp.279-290.
55. Amariglio, J. (1990). Economics as a Postmodern Discourse. In W. J. Samuels (Ed.), *Economics As Discourse*, 15-64. Springer Science+Business Media, New York https://doi.org/10.1007/978-94-017-1377-1

56. Ammon, U., Kruse, J. (2013). Does translation support multilingualism in the EU? Promises and reality – the example of German. *International Journal of Applied Linguistics*, 23(1) https://doi.org/10.1111/ijal.12017
57. Annamalai, E. (2003). Reflections on a Language Policy for Multilingualism. *Language Policy* 2, 113–132. https://doi.org/10.1023/A:1024689217801
58. Anthony, L. (2024). AntConc (Version 4.3.1) [Computer Software]. Tokyo, Japan: Waseda University. https://www.laurenceanthony.net/software/AntConc
59. Austin, J.L. (1962). *How to Do Things with Words.* Oxford University Press.
60. Austin, J.L. (1970). Performative Utterances. In J.O. Urmson, G.J. Warnock (Eds.), *Philosophical Papers*, 233-252. Oxford University Press.
61. Awe, B.I. & Fanokun, P.S. (2018). Archaisms in Legal Contracts – a Corpus-based Analysis. *European Journal of English Language and Literature Studies*, Vol.6, No.4, 5-20
62. Azadbakht, F. (2019). The Language of International Law; Monologue or Polyphonic Test. *International Studies Journal (ISJ)* 4 (60). 19-30.
63. Bachiller, J., Fraile, E. (2015). Caricatura y metáfora sobre la crisis del euro en la prensa económica europea, *Estudios de Economía aplicada, 34 (2)*, pp.441-468. https://www.redalyc.org/pdf/301/30146038007.pdf
64. Bader A., Abdel-karim, S. (2010). Pragmatic Concepts in Discourse Analysis, *Journal of the College of Arts. University of Basrah*, No. (54) Vol. (2), pp. 24-37.
65. Bamman, D., Crane, G. (2010). Corpus Linguistics, Treebanks and the Reinvention of Philology. *INFORMATIK 2010. Service Science – Neue Perspektiven für die Informatik. Band 2. Bonn: Gesellschaft für Informatik*, 542-551. Regular Research Papers. Leipzig. 27.09.-01.10.2010 https://dl.gi.de/items/f9c4ae9a-59b7-45f9-a1e7-8b12708a2ef2
66. Barsalou, L.W., Wiemer-Hastings, K. (2005). Situating abstract concepts. In D. Pecher, R. Zwaan (Eds.), *Grounding cognition: The role of perception*

and action in memory, language, and thought, 129-163. New York: Cambridge University Press.

67. Bauer, J., Kiddon, C., Yeh, E., Shan, A., Manning, C. D. (2023). Semgrex and Ssurgeon, Searching and Manipulating Dependency Graphs. *Proceedings of the 21st International Workshop on Treebanks and Linguistic Theories (TLT, GURT/SyntaxFest 2023)*. Washington, D.C.
68. Belsey, C. (1980). *Critical Practice*. London: Methuen.
69. Benton, R.Jr. (1990). A Hermeneutic Approach to Economics: If Economics is not Science, and if it is not Merely Mathematics, then What could it be? In W. J. Samuels (Ed.), *Economics As Discourse*, 65-99. Springer Science+Business Media, New York https://doi.org/10.1007/978-94-017-1377-1
70. Bhatia, V.K., Candlin, C.N. (2008). Interpretation across Legal Systems and Cultures: A Critical Perspective. In V. K. Bhatia, C.N. Candlin, J. Engberg (Eds.), *Legal Discourse across Cultures and Systems*, 127-143. Hong Kong University Press.
71. Białek, E. (2025) Koncept polskość w ujęciu etnolingwistycznym. Etnolingwistyka. *Problemy Języka i Kultury*, 37, 111-128. http://dx.doi.org/10.17951/et.2025.37.111
72. Biber, D. (1988). *Variation across Speech and Writing.* Cambridge: Cambridge University Press.
73. Biber, D. (1989). A typology of English texts. *Linguistics*, 27(1), 3–43.
74. Biber D. (1995). *Dimensions of register variation: A cross-linguistic comparison.* Cambridge University Press.
75. Biber, D., Conrad, S. (2001). Register Variation: A Corpus Approach. In D. Schiffrin, D. Tannen and H.E. Hamilton (eds.), *The Handbook of Discourse Analysis*, 175-196, Blackwell Publishers.
76. Biber D., Conrad S. (2013). Introduction: Multi-dimensional analysis and the study of register variation. In Conrad S., Biber D. (Eds.), *Variation in English: Multi-dimensional studies*, 3–12. Routledge.

77. Bielenia-Grajewska, M. (2009). Linguistic Borrowing in the English Language of Economics, *Journal in English Lexicology* 3/2009,https://doi.org/10.4000/lexis.643

78. Blommaert, J., Collins, J., Slembrouck, S. (2005). Spaces of multilingualism. *Language & Communication*, 25, 197–216. https://doi.org/10.1016/j.langcom.2005.05.002

79. Bloschchynskyi, I., Borakovskyy, L., Prihodko, G., Novikova, T., Moroz, N., Kalyniuk, N. (2021). The Comparative Analysis of the English and German Term-Formation in the Legislative Documents (Based on the Schengen Border Code). *International Journal of Society, Culture & Language*, 9 (3), 73-81.

80. Boers, F. (1997). 'No pain, no gain' in a free market rhetoric: A test for cognitive semantics? *Metaphor and Symbol*, 12, 231–241.

81. Bonnafous, S., Tournier, M. (1995). Analyse du discours, lexicometrie, communication et politique. *Langages*, 117, 67-81.

82. Brants, S., Dipper, S., Hansen, S., Lezius, W., Smith, G. (2002). The TIGER Treebank. *Proceedings of the Workshop on Treebanks and Linguistic Theories (Sozopol, Bulgaria).*

83. Briz A., Pons Bordería, S. (2010). Unidades, marcadores discursivos y posición. *Los Estudios Sobre Marcadores del Discurso en Español, Hoy*. Edited by Óscar Loureda and Esperanza Acín. Madrid: Arco Libros, 327–58. https://www.researchgate.net/publication/269095469_UNIDADES_MARCADORES_DISCURSIVOS_Y_POSICION

84. Brown, P., Levinson, S. (1987). *Politeness: some universals in language usage*. Cambridge University Press

85. Busquet, S.A. (2021). El uso de metáforas en el discurso económico: Breve análisis sobre el modo en que las crisis sanitarias permean la información sobre cuestiones económicas, *Bridging Cultures*, 6. https://erevistas.uca.edu.ar/index.php/BRID/article/download/3787/3735

86. Butko, N., Butko, O. (2023). A Short Analysis of English Legal Discourse. *XXIV International Scientific and Practical Conference «Current scientific opinions on the development of current education». Milan, Italy,* 208-209 https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2023/05/Current-scientific-opinions-on-the-development-of-current-education.pdf

87. Butko, N., Butko, O. (2023). A Glimpse on the WTO Law Multilingualism, its Issues and Challenges. *XXV Міжнародна науково-практична конференція «Promising ways of improving science and scientific solutions» (Warsaw, Poland),* 147-148 https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2023/05/PROMISING-WAYS-OF-IMPROVING-SCIENCE-AND-SCIENTIFIC-SOLUTIONS.pdf

88. Butko, O. (2023). The Pragmatics and the Discourse Interconnection. *II International scientific and practical conference «Modern Approaches to Problem Solving in Science and Technology». Warsaw, Poland,* 372-374 https://isu-conference.com/arkhiv/modern-approaches-to-problem-solving-in-science-and-technology/

89. Butko, O. (2023). Economic Discourse: Main Peculiarities in English and Spanish. *Studia Philologica*. 21, 35-45. 10.28925/2311-2425.2023.213

90. Butko, O. (2024). Multilingualism as a Sociocultural Phenomenon. *XXV International scientific and practical conference «Current Trends in the Development of Scientific Research in Today's Conditions». Florence, Italy,* 162-165. https://isu-conference.com/arkhiv/current-trends-in-the-development-of-scientific-research-in-todays-conditions/

91. Butko, O. A. (2024). Corpora Use in Modern Linguistics. *II Всеукраїнський науково-практичний семінар «Лінгвістика, лінгводидактика та міжмовна комунікація: сучасний стан та проблеми». Харків: Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба)*, 29-30.

92. Butko, O.A. (2025). International Legal Discourse in English: its Notion and Main Peculiarities. *Studia Philologica*, 24(1), 34-44.

http://dx.doi.org/10.28925/2311-2425.2025.24

93. Butko, O.A. (2025). International Economic Law Discourse in English and Spanish: a Short Overview. *Transcarpathian Philological Studies*, 41 (1), 185-188. https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.41.1.29
94. Butko, O.A. (2025). Lexical Peculiarities of English and Spanish International Economic Law Discourse. *The 5th International Scientific and Practical Conference «Modern Perspectives on Global Scientific Solutions» (October 13-15, 2025, Bergen, Norway)*, 206-208. https://www.eoss-conf.com/en/archive/modern-perspectives-on-global-scientific-solutions-13-10-25/
95. Butko. O.A. (2025). English International Economic Law Discourse: its Multidimensional Analysis. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Філологія*, 11, 12-16. 10.32782/philspu/2025.11.2
96. Calvo, J. (1996). *Derecho y Narración*. Editorial Ariel, Barcelona.
97. Carnap, R. (1937). *The Logical Syntax of Language*. London: Routledge & Kegan Paul.
98. Cartoni, B., Zufferey, S., Meyer, T., Popescu-Belis, A. (2011). How Comparable are Parallel Corpora? Measuring the Distribution of General Vocabulary and Connectives. *Proceedings of the 4th Workshop on Building and Using Comparable Corpora, 49th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics, Portland, Oregon,* 78–86. https://aclanthology.org/W11-1211.pdf
99. Chen, S., Wang G. (2024). The Functions and Translation Strategies of Archaic Terms in Legal English. *Frontiers in Sustainable Development*, 4(8), 21-25.
100. Cheng, L., Machin, D. (2023). The law and critical discourse studies. *Critical Discourse Studies*. 20(3), 243-255. https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17405904.2022.2102520
101. Chiesa, R. (2009). Creación y uso de neologismos en el español jurídico de la Argentina. *Lecciones y Ensayos*, 87, 339-353

102. Civila, S., Romero-Rodríguez, L.M., & Aguaded, I. (2020). Otherness as a form of intersubjective social exclusion. Conceptual discussion from the current communicative scenario. *Journal of Information, Communication & Ethics in Society*. https://doi.org/10.1108/JICES-11-2019-0130

103. Clark, J.B. (2012). Introduction: Journeys of integration between multiple worlds: reconceptualising multilingualism through complex transnational spaces, *International Journal of Multilingualism*, 9(2), 132-137. http://dx.doi.org/10.1080/14790718.2011.644555

104. Coagulila Valdivia, J. F. (2004). El análisis discursivo del derecho. *Opinión Jurídica*, 3(5), 103–112. https://revistas.udem.edu.co/index.php/opinion/article/view/1327

105. Coaguila, J. (2005) El análisis discursivo del derecho. *Isonomía. Revista de Teoría y Filosofía del Derecho*, 23, 165-177.

106. Condon, B.J. (2011). Language Discrepancies in WTO Law. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1789191

107. Connerton, P. (ed.) (1976) Critical Sociology, Harmondsworth: Penguin.

108. Conrad S., Biber D. (2013). Multi-dimensional methodology and the dimensions of register variation in English. In Conrad S., Biber D. (Eds.), *Variation in English: Multi-dimensional studies*, 13–42. Routledge

109. Cubo de Severino, L., Israel, D.A, & Zonana, V. G. (2001). Globalisation for beginners in Argentina: A cognitive approach. In Rener Dirven, Roslyn Frank, and Cornelia Ilie (Eds.), *Language and ideology*, 2, *Descriptive cognitive approaches*, 215–234, Amsterdam: John Benjamins.

110. D'Acquisto, G. (2017). *A Linguistic Analysis of Diplomatic Discourse: UN Resolutions on the Question of Palestine*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars.

111. Danesi, M. (2021). The Law and Emojis: Emoji Forensics. *International Journal for the Semiotics of Law - Revue internationale de Sémiotique juridique*, 34(2), 1117-1139. 10.1007/s11196-021-09854-6

112. Davies, M. (2009). The 385+ million word Corpus of Contemporary American English (1990–2008+): Design, architecture, and linguistic insights. *International Journal of Corpus Linguistics*, 14(2), 159-90.

113. De Peretti Della Rocca, C., Derrida, J. (1989). *Jacques Derrida, texto y deconstrucción.* Barcelona: Anthropos.

114. Dellavalle, S. (2017). Law as a Linguistic Instrument Without Truth Content? On the Epistemology of Koskenniemi's Understanding of Law. *Max-Planck-Institut für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*. 199-233.

115. Denysova, N. & Tsapro, G. (2024). Discourse: from general notions to academic discourse. *Закарпатські філологічні студії,* (35), 81-88. http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/index.php/35-2024

116. Denysova, N. & Tsapro, G. (2024). When 'online' Leads The Way in Academic Discourse: A Corpus-Based Study of Collocations. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 81 (1), 158-164. https://www.aphn-journal.in.ua/archive/81_2024/part_1/26.pdf

117. Derrida, J. (1994). *Fuerza de ley: el fundamento místico de la autoridad*. Edit, Tecnos, Madrid.

118. Dirven, R., Polzenhagen, F., & Wolf, H.-G. (2007). Cognitive Linguistics, Ideology, and Critical Discourse Analysis. *Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*, D. Geeraerts & H. Cuyckens (Eds.) Oxford University Press, 1222-1240.

119. Dogan, B., & Michailidou, A. (2008). Trading in prehistory and protohistory: perspectives from the Eastern Aegean and beyond, *The National Hellenic Research Foundation*, 17-53. https://helioseie.ekt.gr/EIE/bitstream/10442/8464/1/A01.053.0.01.pdf

120. Doherty, M. (2001). Discourse relators and the beginnings of sentences in English and German. *Languages in Contrast*, 3(2), 223– 251.

121. Domínguez, F.N. (1999). El discurso jurídico. Aspectos lingüísticos y culturales del lenguaje jurídico en los países del área francófona y su relación

con la traducción. *Lengua y cultura estudios en torno a la traducción: volumen II de las actas de los VII Encuentros Complutenses en torno a la traducción*, 437-446.

122. Doval, I. (2023). The English–Spanish parallel corpus PaEnS. *Current trends on digital technologies and gaming for language teaching and linguistics*, I. Santos Díaz et al. (Eds.) Berlin: Peter Lang, 145-164

123. Drăcșineanu, C. (2020). The use of Latinisms and Archaisms in Legal English. *Acta Universitatis George Bacovia. Juridica*, 9(1).

124. Dworkin, R. (1986). *Law's Empire.* Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

125. Dworkin, R. (2011). *Justice for Hedgehogs*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

126. Eagleton, T. (1976). *Criticism and Ideology*. London: New Left Books.

127. El-Zawawy, A.M. (2016*). Studies in Contrastive Linguistics and Stylistics.* New York, Nova Science Publishers. ISBN: 978-1-63485-660-7

128. Engberg, J., Heller, D. (2008). Vagueness and Indeterminacy in Law. In V. K. Bhatia, C.N. Candlin, J. Engberg (Eds.), *Legal Discourse across Cultures and Systems*, 145-168. Hong Kong University Press.

129. Eubanks, P. (2000). *A war of words in the discourse of trade: The rhetorical constitution of metaphor*. Carbondale: Southern Illinois University Press.

130. Fairclough, N. (1993). Critical discourse analysis and the marketization of public discourse: The universities. *Discourse & Society*, 4.

131. Fairclough, N. (1993). *Discourse and Social Change.* Cambridge: Polity Press.

132. Fanego, T., Rodríguez-Puente, P. (2019). “Why may not that be the skull of a lawyer?” English legal discourse past and present. In T. Fanego, P. Rodríguez-Puente (Eds.), *Corpus-based Research on Variation in English Legal Discourse*, 1-21. John Benjamins Publishing Company. https://doi.org/10.1075/scl.91

133. Fillmore C.J. (1982). Frame semantics. *Linguistics in the Morning Calm, Linguistic Society of Korea* (Eds.) Seoul: Hanshin Publishing Company, 111–137.

134. Fishman, J. A. (Ed.) (2001). *Can threatened languages be saved? Reversing language shift, revisited.* Clevedon: Multilingual Matters.

135. Foucault, M. (1982). The subject and power. *Critical inquiry*, 4 (8), 777-795.

136. Fowler, R., Hodge, R., Kress, G. & Trew, T. (1979). *Language and Control*. London: Routledge & Kegan Paul.

137. Fowler, R. (1996). On critical linguistics. In Carmen Rosa Caldas-Coulthard & Malcolm Coulthard (Eds.), *Texts and Practices. Readings in Critical Discourse Analysis*, 3-14. London: Routledge.

138. Fraser, B. (1990). An approach to discourse markers. *Journal of Pragmatics.* 14, 383–95.

139. Fraser, B. (1998). Contrastive discourse markers in English. In A. Jucker and Y. Ziv (Eds.), *Discourse Markers: Description and Theory*. Amsterdam/ Philadelphia: Benjamins, 301–26.

140. Gadamer, H.G. (1977). *Verdad y Método*. Salamanca, Ediciones Sigúeme.

141. Gast, V. (2012). Contrastive Linguistics: Theories and Methods. *Dictionaries of Linguistics and Communication Science: Linguistic theory and methodology*. Mouton de Gruyter. https://www.researchgate.net/publication/265070904_Contrastive_Linguistics_Theories_and_Methods

142. Gazzaniga, M. S. (Ed.) (1995). *The cognitive neurosciences*. Cambridge, MA: The MIT Press.

143. Gębka-Wolak, M. (2023). Korpusy i narzędzia cyfrowe w lingwistycznych analizach problemów prawnych: jednostki tekstu prawnego w ustawie "Prawo własności przemysłowej". *Polonica*, 43, 145–167. https://doi.org/10.17651/polon.43.8

144. Geha, R. (2025). Scenario-Building in Linguistic Understanding. CRÍTICA. Revista Hispanoamericana de Filosofía, 57 (171), 181–206. https://doi.org/10.22201/iifs.18704905e.2025.1756

145. Gibson, E., & Hickok, G. (1993). Sentence processing with empty categories. *Language and Cognitive Processes*, 2(8), 147-161.

146. Glucksberg, S. (2015). When evolution isn't enough: How cultures shape thought and language. A Review of *More Than Nature Needs: Language, Mind, and Evolution* by Derek Bickerton. PsycCRITIQUES, 60(10). 10.1037/a0038624

147. Goodrich, P. (1984). *Legal Discourse; Studies in Linguistics, Rhetoric and Legal Analysis*. University of Edinburgh.

148. Gotti, M. (2008). El discurso jurídico en diversas lenguas y culturas: Tendencia a la globalización e identidades locales. *Revista Signos*, 41(68), 381-401

149. Goy, C. Q. (2022). La lingüística y el derecho. Un análisis desde la perspectiva de género. *Revista Digital de Políticas Linguísticas,* 16. https://revistas.unc.edu.ar/index.php/RDPL/article/view/39528

150. Granger, S. (1998). *Learner English on Computer*. London: Longman.

151. Greene, J. & Cohen, J. (2004). For the law, neuroscience changes nothing and everything. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 359, 1775–1785. 10.1098/rstb.2004.1546

152. Grice, H. P. (1967). *Logic and Conversation. The William James lectures*. Harvard University.

153. Grice, H. P. (1989). Studies in the Way of Words. Harvard University Press.

154. Gries, S.T. (2022). Multi-word units (and tokenization more generally): a multi-dimensional and largely information-theoretic approach. *Lexis - Journal in English Lexicology*, 19. https://doi.org/10.4000/lexis.6231

155. Gryshchenko, O.V. (2025). The Multiplicity of Discourse: Typological Challenges and Emerging Forms. *Transcarpathian Philological Studies*, 40(1). 54-61.

156. Guibon, G., Courtin, M., Gerdes, K., & Guillaume, B. (2020). When collaborative treebank curation meets graph grammars. *LREC 2020-12th Language Resources and Evaluation Conference, Marseille.*

157. Gyuró, M. (2013). Legal Discourse, Power and Pragmatics. Discourse and Interaction, 6(2), 5-13. 10.5817/DI2013-2-5

158. Habermas, J. (1991). *Teoría de la Acción Comunicativa*. Buenos Aires, Editorial Taurus.

159. Habermas, J. (1998). *Facticidad y validez: Sobre el derecho y el Estado democrático de derecho en términos de teoría de discurso*. Madrid, Edit. Trota.

160. Hajič, J. (1998). Building a Syntactically Annotated Corpus: The Prague Dependency Treebank. *Issues of Valency and Meaning. Studies in Honor of Jarmila Panevová. Prague, Charles University Press.*

161. Hall, E.T., & Hall M. R. (1990). *Understanding Cultural Differences.* Yarmouth, Maine: Intercultural Press.

162. Halliday, M.A.K. (1973). *Explorations in the Functions of Language*, London: Edward Arnold.

163. Halliday, M., Hasan, R. (1976). *Cohesion in English.* London: Longman.

164. Harari, J.V. (Ed.) (1979). *Textual Strategies: Perspectives in Post-Structuralist Criticism*. Ithaca, NY: Cornell University Press.

165. Hardt-Mautner, G. (1995). *Only Connect. Critical Discourse Analysis and Corpus Linguistics.* Unit for Computer Research on the English Language Technical Papers 6, Lancaster University.

166. Hasegawa, Y., Lee-Goldman, R., & Fillmore, C.J. (2014). On the universality of frames: Evidence from English-to-Japanese translation. *Constructions and Frames*, 6(2), 170-201. 10.1075/cf.6.2.03has

167. Haspelmath, M. (2010). Comparative concepts and descriptive categories in cross-linguistic studies. *Language*, 86(3), 663–687.

168. Haspelmath, M., & Michaelis, S.M. (2015). Analytic and synthetic. Typological change in varieties of European languages. *International Conference on Language Variation in Europe (ICLaVE 8), Leipzig*, May 2015, 3-22 10.1075/silv.19.01has

169. Haug, D.T.T., & Jøhndal, M.L. (2008). Creating a Parallel Treebank of the Old Indo-European Bible Translations. Proceedings of the Second Workshop on Language Technology for Cultural Heritage Data (LaTeCH2008)

170. Hernández García, V. (2022). Las formas que adoptan los arcaísmos de los contratos: una investigación de corpus. *Íkala, Revista de Lenguaje y Cultura*, vol. 27, 2, 411-429. https://www.redalyc.org/journal/2550/255073750007/html/

171. Hobbes, T. (1651). *Leviathan or the Matter, Forme, & Power of a Common-wealth Ecclesiasticall and Civill.* London, 445 p.

172. Hoffman, L. (1984). Seven Roads to LSP, *Fachsprache*, 6(1-2), 28-37.

173. Hofstede, G. (2001). *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions and Organizations Across Nations.* Thousand Oaks: Sage.

174. House, J. (2003). English as a lingua franca: A threat to multilingualism? *Journal of Sociolinguistics*, 7(4), 556-578. https://doi.org/10.1111/j.1467-9841.2003.00242.x

175. Johansson, S. (1998). On the role of corpora in cross-linguistic research. In S. Johansson and S. Oksefjell (Eds.), *Corpora and cross-linguistic research: Theory, method, and case studies*, Amsterdam and Atlanta, GA: Rodopi. (pp. 3-24)

176. Kalish, C.W. (2015). Normative Concepts. In Margolis E., Laurence, S. (Eds.), *The Conceptual Mind. New Directions in the Study of Concepts*, 519-539. MIT Press.

177. Katamba, F. (2004). *English Words: Structure, History, Usage*. Abingdon, Routledge.

178. Kehoe, A., & Renouf, A. (2002). WebCorp: Applying the Web to Linguistics and Linguistics to the Web. *Proceedings of the World Wide Web Conference, Honolulu, Hawaii.*

179. Kelly-Holmes, H. (2006). Multilingualism and commercial language practices on the Internet. *Journal of Sociolinguistics*, 10(4), 507–519. https://doi.org/10.1111/j.1467-9841.2006.00290.x

180. Kettell, S. (2025). Oil crisis. *Britannica Money*. https://www.britannica.com/money/oil-crisis

181. Kilgarriff, A., & Grefenstette, G. (2003). Introduction to the Special Issue on Web as Corpus. *Computational Linguistics*, 29(3), 333-48.

182. Kilgarriff, A., Rychly, P., Smrz, P., & Tugwell, D. (2004). The Sketch Engine. In Williams, Geoffrey, and Sandra Vessier (Eds.), *Proceedings of the 11th Euralex International Congress*, 105-16.

183. Kilgarriff, A., & Kosem, I. (2012). Corpus tools for lexicographers. In Sylviane Granger, Magali Paquot (eds.) *Electronic Lexicography*, 31-56 https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199654864.003.0003

184. Klamer, A. (1990). The Textbook Presentation of Economic Discourse. In W. J. Samuels (Ed.), *Economics As Discourse*, 129-165. Springer Science+Business Media, New York https://doi.org/10.1007/978-94-017-1377-1

185. Kloss, H. (1967). 'Abstand Languages' and 'Ausbau Languages'. *Anthropological Linguistics*, 9(7), 29-41 http://www.jstor.org/stable/30029461

186. Kolesnyk, O. (2018). Verbal Representations of the Value-Concepts: A Linguo-Cultural Sketch. *Linguaculture*, *9*(1), 41–54. https://doi.org/10.47743/lincu-2018-1-0112

187. Kolesnyk, O.S., Holtseva, M. (2022). Lies and deception in modern english diplomatic discourse: pragmatics in interdisciplinary focus, *Cogito* -

Multidisciplinary research journal, 14(1), 154-173 https://cogito.ucdc.ro/COGITO_MARTIE_2022.pdf

188. Koller, V. (2002). “A shotgun wedding”: Co-occurrence of war and marriage metaphors in mergers and acquisitions discourse. *Metaphor and Symbol*, 17, 179–203.

189. Kopytina, A.S. (2019). Cognition, Language and Society in the Conceptual Field “Space”. *Науковий вісник Херсонського державного університету, Серія Лінгвістика,* 35, 46-50. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/28725/1/A_Kopytina_NVKHDU_Linguistics%2835%29.pdf

190. Kopytina, A.S., & Makhachashvili, R.K. (2021). Associative conceptual constant of subconcepts E-space and Cyberspace, *Periodyk naukowy akademii polonijnej,* 1, 71-84. http://pnap.ap.edu.pl/index.php/pnap/article/view/660

191. Kravchenko, N.K., & Nikolska, N.V. (2020). Discourse Structure Relationships (Based on International Legal “Soft Law” Discourse). *International journal of philology*, 11(1), 101-107. https://doi.org/10.31548/philolog2020.01.101

192. Kravchenko, N., Chaika O., Kryknitska I., Letunovska I., & Yudenko O. (2022). Commissive Modality of International Legal Discourse: An Implicit Mitigation of the Bindingness. *Theory and Practice in Language Studies*, 12(6), 1039-1047. https://doi.org/10.17507/tpls.1206.03

193. Kravchenko, N., & Pozhar A. (2023). Directive Acts in International Legal Discourse: Scale of Illocutionary Force Intensity. *International journal of philology| «Міжнародний філологічний часопис»*,14(2), 13-22. http://dx.doi.org/10.31548/philolog14(2).2023.02

194. Kroch, A., & Taylor, A. (2000). Penn-Helsinki Parsed Corpus of Middle English, second edition. https://varieng.helsinki.fi/CoRD/corpora/PPCME2/

195. Kroch, A., Santorini, B., & Delfs, L. (2004). Penn-Helsinki Parsed Corpus of Early Modern English. https://varieng.helsinki.fi/CoRD/corpora/PPCEME/

196. Kurohashi, S., & Nagao, M. (1998). Building a Japanese Parsed Corpus while Improving the Parsing System. *Proceedings of the First International Conference on Language Resources and Evaluation (Granada).*

197. Kurzon, D., Kryk-Kastovsky, B. (2018). Introduction. In D. Kurzon, B. Kryk-Kastovsky (Eds.), *Legal Pragmatics*, 1-18. John Benjamins Publishing Company

198. Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago, University of Chicago.

199. Landert, D., Dayter, D., Messerli, T.C., Locher, M.A. (2023). *Corpus Pragmatics.* Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/9781009091107

200. Landowsky, E. (1993). *La Sociedad Transfigurada: Ensayos de Sociosemiótica*. México, Fondo de Cultura Económica.

201. Langacker, R.W. (1986). An introduction to cognitive grammar. *Cognitive Science* 10(1), 1–40.

202. Liashko, O., Bober, N., Kapranov, Y., Cherkhava, O., & Meleshkevych, L. (2022). Interpretation of keywords as indicators of intertextuality in English New Testament texts (AntConc Corpus Manager Toolkit). *WISDOM*, 2(22), 193-207.

203. Linderfalk, U. (2013). The Functionality of Conceptual Terms in International Law and International Legal Discourse. *SSRN*, 1-32. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2305963

204. Linderfalk, U. (2021). Concepts as Tools of Legal Reasoning – How Pragmatics May Promote the Rationality of International Legal Discourse and the Work of Legal Scholars. Nordic Journal of International Law, 90(3), 373-404. https://doi.org/10.1163/15718107-90030003

205. Lo Bianco, J. (2010). The importance of language policies and multilingualism for cultural diversity. *International Social Science Journal*, 61 (199), 37-67 https://doi.org/10.1111/j.1468-2451.2010.01747.x

206. Locke, J. (1824). *The Works of John Locke in Nine Volumes.* London: Rivington, 12th ed.

207. Loma-Osorio Fontecha, M. (2004). Estructura y función del texto económico fundamentos de una léxico-gramática del discurso económico en español y en inglés [Thesis for PhD Degree in Philology, Universidad Complutense de Madrid] https://www.europeana.eu/mt/item/9200101/BibliographicResource_1000126629852

208. Lucy, J.A. (1997). Linguistic Relativity, *Annual Review of Anthropology 1997/26*, 291-312. https://www.annualreviews.org/toc/anthro/26/1

209. Makhachashvili, R., & Bilyk, K. (2021). Structural organization of breaking news texts in contemporary French media discourse. *ΛΟΓΟΣ: collection de papiers scientifiques*, (4). 10-13. DOI 10.36074/logos-05.02.2021. v4.02

210. Mani, I. (2013). Computational linguistics. In Ralph Fasold & Jeff Connor-Linton (Eds.), *An Introduction to Language and Linguistics*, 465-492. Cambridge University Press, New York.

211. Marcus, M.P., Marcinkiewicz, M.A., & Santorini, B. (1993). Building a Large Annotated Corpus of English: The Penn Treebank. *Computational Linguistics*, 19, 313-330.

212. Marking, M. (2020). How WTO Translators and Interpreters Enable International Trade https://slator.com/how-wto-translators-and-interpreters-enable-international- trade/

213. Martín Zorraquino, M.A., & Portóles Lázaro, J. (1999). Los marcadores del discurso. In I. Bosque y V. Demonte (Eds.), *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid, EspasaCalpe, 4051-4213.

https://www.academia.edu/32537974/Zorraquino_y_Portol%C3%A9s_Los_Marcadores_del_Discurso

214. McEnery, T. & Wilson, A. (2001). *Corpus Linguistics. An Introduction.* Edinburgh University Press.

215. McIntyre, L. (2018). *Post-Truth*. The MIT Press. Cambridge, Massachusetts, London, England.

216. Meurer, P., Butt, M., & King, T.H. (2012). INESS-Search: A search system for LFG (and other treebanks). *Proceedings of the LFG'12 Conference, LFG Online Proceedings.*

217. Michaelson, E. (2024). What is the proper function of language? *Inquiry*, 67(8), 2791-2814. 10.1080/0020174X.2024.2325616

218. Millikan, R.G. (2017). *Beyond Concepts. Unicepts, Language, and Natural Information.* Oxford University Press.

219. Milroy, J. (1992). The interpretation of language change, in Rissanen M. (Eds.), *History of Englishes: 8ew Methods and Interpretations in Historical Linguistics*, Berlin, Walter de Gruyter.

220. Montemagni, S., Barsotti, F., Battista, M., Calzolari, N., Corazzari, O., Lenci, A., Zampolli, A., Fanciulli, F., Massetani, M., Raffaelli, R., Basili, R., Pazienza, M. T., Saracino, D., Zanzotto, F., Mana, N., Pianesi, F. & Delmonte, R. (2000). The Italian Syntactic-Semantic Treebank: Architecture, Annotation, Tools and Evaluation. *Proceedings of the COLING Workshop on Linguistically Interpreted Corpora (LINC-2000).*

221. Moreno, A., Grishman, R., López, S., Sánchez, F., & Sekine, S. (2000). A Treebank of Spanish and its Application to Parsing. *Proceedings of the Second Conference on Language Resources and Evaluation.*

222. Morris, C. (1938). Foundations of the Theory of Signs. *International Encyclopedia of Unified Science*, Chicago, IL: University of Chicago Press.

223. Mowbray, J. (2014). The future of international law: shaped by English. *Völkerrechtsblog*. https://voelkerrechtsblog.org/the-future-of-international-law-shaped-by-english/

224. Myers, G. (1991). Lexical cohesion and specialised knowledge in science and popular science texts. *Discourse Processes*, 14, 1-26.

225. Nagy, K.C, Németh, E.T., Németh, Z. (2025). How to investigate implicit pragmatic phenomena in corpora. *Journal of Pragmatics*, 240, 79-90. https://doi.org/10.1016/j.pragma.2025.02.007

226. Nini, A. (2019). The Multi-Dimensional Analysis Tagger. In Berber Sardinha, T. & Veirano Pinto, M. (Eds.), *Multi-Dimensional Analysis: Research Methods and Current Issues*, 67-94, London; New York: Bloomsbury Academic.

227. Norris, C. (1982). *Deconstruction: Theory and Practice*. London: Methuen.

228. Padilla Cruz, M. (2015). Pragmatics and Discourse Analysis. *The Encyclopedia of Applied Linguistics*, Wiley, URL:10.1002/9781405198431.wbeal1463

229. Parrot, M. (2004). Chapter 23. Discourse Markers. *Grammar for English Language Teachers.* Cambridge University Press, 345-366.

230. Peirce, C.S. (1955). Abduction and induction. Justus Buchler (Eds.), *Philosophical Writings of Peirce*, 150–156. New York: Dover Books.

231. Piskorska, A., Padilla Cruz, M. (2023). Concepts and context in relevance-theoretic pragmatics. New developments. *Pragmatics*, 33(3), 313–323. https://doi.org/10.1075/prag.22064.pad

232. Portner, P.H. (2005). *What is meaning?: Fundamentals of formal semantics.* John Wiley & Sons.

233. Potter, J. (1996). *Representing reality: Discourse, rhetoric and social construction.* Sage.

234. Priestley J., Nøklestad, A., Hagen, K., Laanemets, A., & Haug, D.T.T. (2024). Treebanks for the Ordinary Working Grammarian. *Computational Humanities Research Conference, December 4–6, 2024, Aarhus, Denmark*, 313-321.

235. Rainer, F., & Schnitzer, J. (2010). Neología y variación regional en la terminología económica del español. *Actes del I Congrés Internacional de Neologia de les Llengües Romàniques*, Barcelona, Spain: IULA, 661–672.

236. Rainer, F. (2018). The Language of the Economy and Business in the Romance Languages. *Oxford Research Encyclopedia of Linguistics.* https://doi.org/10.1093/acrefore/9780199384655.013.476

237. Redondo Redondo, A. (2017). Análisis del discurso económico en el ámbito político de la crisis del euro (inglés-español), *Universidad de Valladolid*. https://uvadoc.uva.es/handle/10324/27730

238. Riggs, F.W. (1989). Terminology and Lexicography: Their Complementarity, *International Journal of Lexicography*, 2(2), 89-110.

239. Robins, R. H., Uhlenbeck, E., (Eds.), (1991). *Endangered languages.* Oxford: Berg.

240. Robles, G. (1998). *El Derecho como texto*. Edit. Civitas, Madrid.

241. Saputa, K., Tomaszewska, A., Zawadzka-Paluektau, N., Kieraś, W., & Kobyliński, Ł. (2023). Korpusomat.eu: A multilingual platform for building and analysing linguistic corpora. *23rd International Conference, Prague, Czech Republic, July 3–5, 2023, Proceedings, Part II, number 14074 in Lecture Notes in Computer Science*, 230–237, Cham, 2023. Springer Nature Switzerland

242. Schiffrin, D. (1987). *Discourse Markers*. Cambridge: Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/CBO9780511611841

243. Schiffrin, D. (2001). Discourse Markers: Language, Meaning and Context. In D. Schiffrin, D. Tannen and H.E. Hamilton (Eds.), *The Handbook of Discourse Analysis* (pp.54-75). Blackwell Publishers.

244. Schmidt, A. (1993). *The loss of Australia's aboriginal language heritage*. Canberra: Aboriginal Studies Press.

245. Schroeter, F., Schroeter, L., Toh, K. (2020). A New Interpretivist Metasemantics for Fundamental Legal Disagreements. Legal Theory, 26, 62-99. https://doi.org/10.1017/S1352325220000063

246. Scott, R. (2001). *Institutions and Organizations*. Sage.

247. Searle, J.R. (1969). *Speech acts*. Cambridge: Cambridge University Press.

248. Searle, J.R. (1999). *Expression and Meaning. Studies in the Theory of Speech Acts.* Cambridge: Cambridge University Press.

249. Semenist, I.V., & Makhachashvili, R.K. (2021a). Verbal modelling of innovative educational communication in the digital discourse. *Scientific notes of V. I. Vernadsky Taurida National University, Series: "Philology. Journalism"*, 32(71) (4), 54-61. https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/archive?id=78

250. Semenist, I.V., & Makhachashvili, R.K. (2021b). Innovative educational communication in the digital discourse: models and tools, *Topical Issues in the Humanities: Intercollegiate Collection of Scientific Papers of Young Scientists of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University*, 41 (3), 119-128. http://www.aphn-journal.in.ua/41-3-2021

251. Sharapanovska, Yu.V. (2021). Linguistic approaches to the concept study. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*, 47, 150–153. http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v47/part_2/36.pdf

252. Shpeniuk, I. (2025). American communicative style in the context of academic discourse. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика*, 1(37). https://doi.org/10.17721/1728-2659.2025.37.15

253. Shuy, R.W. (2001). Discourse Analysis in the Legal Context, in D. Schiffrin, D. Tannen and H.E. Hamilton (Eds.), *The Handbook of Discourse Analysis* (pp.437-452). Blackwell Publishers.

254. Shvedova, M., & von Waldenfels, R. (2021). Regional Annotation within GRAC, a Large Reference Corpus of Ukrainian: Issues and Challenges. *COLINS-2021: 5th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems, April 22–23, 2021, Kharkiv, Ukraine.* https://ceur-ws.org/Vol-2870/paper4.pdf

255. Singh, R. (2010). Multilingualism, sociolinguistics and theories of linguistic form: some unfinished reflections. *Language Sciences*, 32, 624–637. https://doi.org/10.1016/j.langsci.2010.08.005

256. Smolka, J., & Pirker, B. (2016). International Law and Pragmatics — An Account of Interpretation in International Law. *International Journal of Language & Law*, 5, 1-40. https://doi.org/10.14762/jll.2016.001

257. Sperber D., & Wilson, D. (1995). *Relevance. Communication and cognition*. Oxford, UK: Blackwell Publishers

258. Stemmer, B., & Schönle, P.W. (2000). Neuropragmatics in the 21st century. *Brain and Language*, 71 (1), 233-236.

259. Taylor, C. (2016). Pragmatics and discourse analysis [Review] (Version 1). University of Sussex. https://sussex.figshare.com/articles/journal_contribution/_Pragmatics_and_discourse_analysis_Review_/23427011

260. Thevapalan, A. (2024). ANOVA Test: An In-Depth Guide with Examples. https://www.datacamp.com/tutorial/anova-test

261. Thompson, J.B. (1984). *Studies in the Theory of Ideology*. Cambridge, Polity Press.

262. Trosborg, A. (1995). Statutes and contracts: An analysis of legal speech acts in the English language of the law. *Journal of Pragmatics*, 23, 31-53.

263. van Dijk, T.A., & Kintsch, W. (1983). Strategies of Discourse Comprehension. New York: Academic Press.

264. van Dijk, T.A. (2008). Critical Discourse Analysis. In D. Schiffrin, D. Tannen and H.E. Hamilton (Eds.), *The Handbook of Discourse Analysis* (pp.352-371). Oxford, Blackwell Publishers.

265. van Leeuwen, T. (1996). The representation of social actors. In Carmen Rosa Caldas-Coulthard & Malcolm Coulthard (Eds.), *Texts and Practices. Readings in Critical Discourse Analysis* (pp.32-70). London: Routledge.

266. Vattimo, G. (1994). *Hermenéutica y Racionalidad*. Editorial Norma S.A.

267. Verschueren, J. (1999). *Understanding Pragmatics*. London: Edward Arnold.

268. Wilson D., & Sperber, D. (1993). Linguistic form and relevance. *Lingua*, 90 (1-2), 1-25.

269. Wilson, D.& Carston, R. (2007). A Unitary Approach to Lexical Pragmatics: Relevance, Inference and Ad Hoc Concepts. In N.Burton-Roberts (ed.), *Pragmatics*. 10.1057/978-1-349-73908-0_12

270. White, M., & Herrera, H. (2003). Metaphor and ideology in the press coverage of business consolidations. In René Dirven, Roslyn Frank, and Martin Pütz (Eds.), *Cognitive models in language and thought: Ideologies, metaphors, and meanings* (pp. 277–323). Berlin: Mouton de Gruyter.

271. Whittaker, S. (2014). Contrastive legal discourse research. Corpus design and applications. *Revue française de linguistique appliquée.* 1 (XIX), 49-57. https://www.cairn.info/revue-francaise-de-linguistique-appliquee-2014-1-page-49.htm?ref=doi

272. Wierzbicka, A. (1972). *Semantic Primitives*. Athenäum Verlag.

273. Włodkowska, A., & Gajda, J. (2023). Gender in Poland's Presidential Election Campaigns. https://www.clarin.eu/impact-stories/gender-polands-presidential-election-campaigns

274. Wodak, R. (2007). Pragmatics and Critical Discourse Analysis. A cross-disciplinary inquiry. *Pragmatics & Cognition*, 15 (1), 203–225.

275. Wright, D. (2025). Corpus Approaches to Discourse in Forensic and Legal Contexts. Routledge.

276. Wurm, S. A., (Ed.) (2001). *Atlas of the world's languages in danger of disappearing*. 2nd edn. Paris: UNESCO.

277. Xiao, R. (2009). Multidimensional analysis and the study of world Englishes. *World Englishes*, 28 (4), 421–450.

278. Yeh, W., Barsalou, L.W. (2006). The situated nature of concepts. *American Journal of Psychology*, 119 (3), 349–384.

279. Zaitseva, M., & Ericsson, S. (2024). Architectonics of American Courtroom Discourse: An Implicit Way of Content Management. *Alfred Nobel University of Philology*, 28 (2), 180-196. https://doi.org/10.32342/3041-217X-2024-2-28-11

280. Zaitseva, M. O., & Malieieva T. Ye. (2024). Evolution of Strategies in Courtroom Discourse. *Publishing House "Baltija Publishing"*, 410-426.

281. Zaitseva, M. O. (2025). Cognitive and Communicative Dimensions of Courtroom Discourse. *Publishing House "Baltija Publishing"*, 353-371. https://doi.org/10.30525/978-9934-26-554-9-35

282. Zhang, J. (2015). *Implicitness Constructed and Translated in Diplomatic Discourse*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

283. Zhang, W., & Grenier, G. (2012). How can Language be linked to Economics? A Survey of Two Strands of Research. *WORKING PAPER #1206E Department of Economics Faculty of Social Sciences Université d'Ottawa University of Ottawa*. https://socialsciences.uottawa.ca/economics/sites/socialsciences.uottawa.ca.economics/files/1206E.pdf

284. Zhang, C., Afzaal, M., Omar, A., & Altohami, W. (2023). A corpus-based analysis of the stylistic features of Chinese and American diplomatic discourse.
Frontiers in Psychology, 14, 1-10. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1122675

285. Zhang, Y. (2023). A Multidimensional Analysis of Language Use in English Argumentative Essays: An Evidence From Comparable Corpora. *SAGE Open*, 13(3). https://doi.org/10.1177/21582440231197088

СЛОВНИКИ І ДОВІДКОВІ ДЖЕРЕЛА

1. Бацевич, Ф.С. (2004). *Основи комунікативної лінгвістики*. Київ. Видавничий центр «Академія».
2. Врабель, Т. (2020). *Словотворча прагматика у сучасній англійській мові.* ТОВ «РІК-У».
3. Мартинюк, А.П. (2012). *Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики.* Харків, ХНУ імені В. Н. Каразіна.
4. Чубарєв, В. Л. (2009). *Міжнародне економічне право*. Київ, Юрінком Інтер.
5. ACTRES Parallel Corpus (P-ACTRES 2.0) https://actres.unileon.es/wp/parallel-corpora
6. Alcaraz Varó, E. & Hughes B. (2002). *Diccionario de términos económicos, financieros y comerciales. Inglés-Español, Español-Inglés*. Barcelona: Ariel.
7. Alcaraz Varó, E. (2000). *El inglés profesional y académico*. Madrid: Alianza Editorial.
8. Barlow, G.M. (2009). MonoConc Easy. Athelstan.
9. British National Corpus (BNC). http://www.natcorp.ox.ac.uk
10. Cambridge Dictionary. https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/
11. Collins English Dictionary. https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english
12. Corpus Bilingüe del Valle CoBiVa. https://www.utrgv.edu/cobiva/about/cobiva-description/index.htm
13. Corpus de Referencia del Espacol Actual (CREA). https://www.rae.es/banco-de-datos/crea
14. Corpus WorkBench, version 3.5. https://cwb.sourceforge.io
15. Coulthard, M., & Johnson, A. (2007). *An Introduction to Forensic Linguistics. Language in Evidence*. Routledge, London and New York.
16. (DRAE) Diccionario de la Real Academia Española. https://www.rae.es

17. Diccionario panhispánico del español jurídico https://dpej.rae.es
18. Gee, J.P. (2001). *An Introduction to Discourse Analysis. Theory and Method*. Taylor & Francis e-Library.
19. Halliday, M.A.K. (2014). Halliday's Introduction to Functional Grammar. Fourth Edition. Routledge.
20. Horn, L. R. & Ward, G. (Eds.). (2006). *The Handbook of Pragmatics.* Blackwell.
21. KorpusDK. https://ordnet.dk/korpusdk
22. Kroeger, P.R. (2018). *Analyzing meaning: An introduction to semantics and pragmatics.* Berlin: Language Science Press. ISBN: 978-3-96110-034-7
23. Leech, G.N. (1983). *Principles of Pragmatics*. Longman, London & New York.
24. Levinson, S.C. (2003). *Space in language and cognition: explorations in cognitive diversity.* Cambridge University Press.
25. List of Developing Countries. https://www.tfadatabase.org/en/developing-countries
26. Longman Dictionary of Contemporary English. https://www.ldoceonline.com/
27. Merriam-Webster: America's Most Trusted Dictionary. https://www.merriam-webster.com/
28. Oxford English Dictionary. https://www.oed.com/
29. Reservations and declarations made by State parties of the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) (2017). https://ccprcentre.org/files/media/List_of_ICCPR_reservations.pdf
30. Sketch Engine. https://www.sketchengine.eu
31. Spanish-English website parallel corpus (Processed). https://portulanclarin.net/repository/browse/spanish-english-website-parallel-corpus-

processed/6ac35e4e9e3111ea9c3102420a000407ea8f78c44ec8416bbb3d41013e5659a3

32. UNCTAD (2024). UN list of least developed countries https://unctad.org/topic/least-developed-countries/list
33. United Nations. New globalization report: Three mega-trends expected to impact our future. https://www.un.org/en/desa/new-globalization-report-three-mega-trends-expected-impact-our-future
34. United Nations (2024). Peremptory norms of general international law (Jus cogens). Analytical Guide to the Work of the International Law Commission. https://legal.un.org/Ilc/guide/1_14.shtml
35. van den Bossche, P., Zdouc, W. (2013) *The Law and Policy of the World Trade Organization: Text, Cases and Materials*. 3d Edition, Cambridge University Press.
36. Webcorp. https://www.webcorp.org.uk/wcx
37. WordSmith Tools 9.0. https://www.lexically.net/wordsmith
38. WTO OFFICIAL WORKING LANGUAGES. https://docs.wto.org/gtd/Default.aspx?pagename=WTOLanguages&langu=e
39. WTO public trilingual corpus. https://www.wto.org/english/res_e/corpus_e/corpus_e.htm
40. Yebra, V.G. (1984). *Teoría y práctica de la traducción*. Gredos.

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ ООН ТА ІНШИХ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

1. Acuerdo General sobre Aranceles Aduaneros y Comercio (1947). https://www.wto.org/spanish/docs_s/legal_s/gatt47.pdf
2. Acuerdo General sobre el Comercio de Servicios (1994). https://www.wto.org/spanish/docs_s/legal_s/gats_s.htm
3. Acuerdo para la Facilitacion de Actividades Empresariales en el Mercosur (2004). https://servicios.infoleg.gob.ar/infolegInternet/anexos/115000-119999/117547/norma.htm

4. Acuerdo sobre Arbitraje Comercial Internacional del Mercosur (1998). https://servicios.infoleg.gob.ar/infolegInternet/anexos/60000-64999/61846/norma.htm
5. Acuerdo sobre los Aspectos de los Derechos de Propiedad Intelectual Relacionados con el Comercio (1994). https://www.wipo.int/wipolex/es/treaties/details/231
6. Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (1994). https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips.pdf
7. Articles of Agreement of the International Monetary Fund (1944, as amended effective January 26, 2016). https://www.imf.org/external/pubs/ft/aa
8. Asamblea General de las Naciones Unidas (1966). Resolución 2205 (XXI). Establecimiento de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
9. Asamblea General de las Naciones Unidas (1972). Resolución 2929 (XXVII). Conferencia de las Naciones Unidas sobre la prescripción en la compraventa internacional de mercaderías. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
10. Asamblea General de las Naciones Unidas (1974). Resolución 3317 (XXIX). Conferencia de las Naciones Unidas sobre la prescripción en la compraventa internacional de mercaderías. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
11. Asamblea General de las Naciones Unidas (1976). Resolución 31/98. Reglamento de arbitraje de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
12. Asamblea General de las Naciones Unidas (1976). Resolución 31/100. Conferencia de las Naciones Unidas sobre el Transporte Marítimo de Mercancías. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
13. Asamblea General de las Naciones Unidas (1978). Resolución 33/93. Conferencia de las Naciones Unidas sobre los Contratos de Compraventa Internacional de Mercaderías. https://uncitral.un.org/es/general_assembly

14. Asamblea General de las Naciones Unidas (1979). Resolución 34/142. Coordinación en materia de derecho mercantil internacional. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
15. Asamblea General de las Naciones Unidas (1979). Resolución 34/150. Consolidación y desarrollo progresivo de los principios y normas del derecho económico internacional relativos en especial a los aspectos jurídicos del nuevo orden económico internacional. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
16. Asamblea General de las Naciones Unidas (1980). Resolución 35/52. Reglamento de Conciliación de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
17. Asamblea General de las Naciones Unidas (1980). Resolución 35/166. Consolidación y desarrollo progresivo de los principios y normas del derecho económico internacional relativos en especial a los aspectos jurídicos del nuevo orden económico internacional. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
18. Asamblea General de las Naciones Unidas (1981). Resolución 36/107. Desarrollo progresivo de los principios y normas del derecho Internacional relativos al nuevo orden económico internacional. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
19. Asamblea General de las Naciones Unidas (1981). Resolución 36/111. Examen del proyecto de artículos sobre las cláusulas de la nación más favorecida. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
20. Asamblea General de las Naciones Unidas (1982). Resolución 37/103. Desarrollo progresivo de los principios y normas del derecho internacional relativos al nuevo orden económico internacional. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
21. Asamblea General de las Naciones Unidas (1982). Resolución 37/107. Disposiciones relativas a la unidad de cuenta y al ajuste de los límites de

responsabilidad aprobadas por la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional. https://uncitral.un.org/es/general_assembly

22. Asamblea General de las Naciones Unidas (1983). Resolución 38/128. Desarrollo progresivo de los principios y normas del derecho internacional relativos al nuevo orden económico internacional. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
23. Asamblea General de las Naciones Unidas (1983). Resolución 38/135. Normas uniformes sobre cláusulas contractuales por las que se establece una suma convenida en razón de la falta de cumplimiento. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
24. Asamblea General de las Naciones Unidas (1985). Resolución 40/72. Ley modelo sobre arbitraje comercial internacional de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
25. Asamblea General de las Naciones Unidas (1987). Resolución 42/153. Proyecto de Convención sobre letras de cambio internacionales y pagarés internacionales. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
26. Asamblea General de las Naciones Unidas (1988). Resolución 43/165. Convención de las Naciones Unidas sobre letras de cambio internacionales y pagarés internacionales. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
27. Asamblea General de las Naciones Unidas (1993). Resolución 48/33. Ley Modelo sobre la contratación pública de bienes y de obras de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
28. Asamblea General de las Naciones Unidas (1993). Resolución 48/34. Convenio de las Naciones Unidas sobre el Transporte Marítimo de Mercancías, 1978 (Reglas de Hamburgo). https://uncitral.un.org/es/general_assembly
29. Asamblea General de las Naciones Unidas (1994). Resolución 49/54. Ley Modelo de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil

Internacional sobre la Contratación Pública de Bienes, Obras y Servicios. https://uncitral.un.org/es/general_assembly

30. Asamblea General de las Naciones Unidas (1995). Resolución 50/48. Convención de las Naciones Unidas sobre Garantías Independientes y Cartas de Crédito Contingente. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
31. Asamblea General de las Naciones Unidas (1996). Resolución 51/162. Ley Modelo sobre Comercio Electrónico aprobada por la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
32. Asamblea General de las Naciones Unidas (1997). Resolución 52/158. Ley Modelo de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional sobre la insolvencia transfronteriza. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
33. Asamblea General de las Naciones Unidas (2001). Resolución 56/80. Ley Modelo sobre las Firmas Electrónicas, de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
34. Asamblea General de las Naciones Unidas (2001). Resolución 56/81. Convención de las Naciones Unidas sobre la cesión de créditos en el comercio internacional. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
35. Asamblea General de las Naciones Unidas (2002). Resolución 57/18. Ley Modelo sobre Conciliación Comercial Internacional de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
36. Asamblea General de las Naciones Unidas (2002). Resolución 57/19. Mejoramiento de la coordinación en la esfera del derecho mercantil internacional y fortalecimiento de la secretaría de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional. https://uncitral.un.org/es/general_assembly

37. Asamblea General de las Naciones Unidas (2003). Resolución 58/76. Disposiciones Legales Modelo de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional sobre Proyectos de Infraestructura con Financiación Privada. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
38. Asamblea General de las Naciones Unidas (2004). Resolución 59/40. Guía Legislativa de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional sobre el Régimen de la Insolvencia. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
39. Asamblea General de las Naciones Unidas (2005). Resolución 60 /21. Convención de las Naciones Unidas sobre la Utilización de las Comunicaciones Electrónicas en los Contratos Internacionales. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
40. Asamblea General de las Naciones Unidas (2006). Resolución 61/33. Artículos revisados de la Ley Modelo de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional sobre Arbitraje Comercial Internacional y recomendación relativa a la interpretación del párrafo 2 del artículo II y el párrafo 1 del artículo VII de la Convenciyn sobre el Reconocimiento y la Ejecución de las Sentencias Arbitrales Extranjeras, hecha en Nueva York el 10 de junio de 1958. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
41. Asamblea General de las Naciones Unidas (2008). Resolución 63/121. Guía Legislativa de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional sobre las Operaciones Garantizadas. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
42. Asamblea General de las Naciones Unidas (2008). Resolución 63/122. Convenio de las Naciones Unidas sobre el contrato de transporte internacional de mercancías total o parcialmente marítimo. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
43. Asamblea General de las Naciones Unidas (2009). Resolución 64/112. Guía de prácticas de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil

Internacional sobre cooperación en la insolvencia transfronteriza. https://uncitral.un.org/es/general_assembly

44. Asamblea General de las Naciones Unidas (2010). Resolución 65/22. Revisión de 2010 del Reglamento de Arbitraje de la CNUDMI. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
45. Asamblea General de las Naciones Unidas (2010). Resolución 65/23. Guía Legislativa de la CNUDMI sobre las Operaciones Garantizadas: Suplemento relativo a las Garantías Reales sobre Propiedad Intelectual. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
46. Asamblea General de las Naciones Unidas (2010). Resolución 65/24. Tercera parte de la Guía Legislativa de la CNUDMI sobre el Régimen de la Insolvencia. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
47. Asamblea General de las Naciones Unidas (2011). Resolución 66/95. Ley Modelo de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional sobre la Contratación Pública. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
48. Asamblea General de las Naciones Unidas (2011). Resolución 66/96. Ley Modelo de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional sobre la Insolvencia Transfronteriza: la Perspectiva Judicial. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
49. Asamblea General de las Naciones Unidas (2012). Resolución 67/90. Recomendaciones para ayudar a las instituciones arbitrales y a otros órganos interesados en relación con los arbitrajes regidos por el Reglamento de Arbitraje de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional revisado en 2010. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
50. Asamblea General de las Naciones Unidas (2013). Resolución 68/108. Guía de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional sobre la Creación de un Registro de Garantías Reales. https://uncitral.un.org/es/general_assembly

51. Asamblea General de las Naciones Unidas (2013). Resolución 68/109. Reglamento sobre la Transparencia en los Arbitrajes entre Inversionistas y Estados en el Marco de un Tratado y Reglamento de Arbitraje (según el texto revisado de 2010, con el nuevo artículo 1, párrafo 4, aprobado en 2013) de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional https://uncitral.un.org/es/general_assembly
52. Asamblea General de las Naciones Unidas (2014). Resolución 69/116. Convención de las Naciones Unidas sobre la Transparencia en los Arbitrajes entre Inversionistas y Estados en el Marco de un Tratado https://uncitral.un.org/es/general_assembly
53. Asamblea General de las Naciones Unidas (2016). Resolución 71/136. Ley Modelo de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional sobre Garantías Mobiliarias. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
54. Asamblea General de las Naciones Unidas (2016). Resolución 71/137. Notas de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional de 2016 sobre la organización del proceso arbitral https://uncitral.un.org/es/general_assembly
55. Asamblea General de las Naciones Unidas (2016). Resolución 71/138. Notas técnicas de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional sobre la solución de controversias en línea. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
56. Asamblea General de las Naciones Unidas (2017). Resolución 72/114. Ley Modelo de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional sobre Documentos Transmisibles Electrónicos. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
57. Asamblea General de las Naciones Unidas (2018). Resolución 73/199. Ley Modelo de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional sobre Mediación Comercial Internacional y Acuerdos de

Transacción Internacionales Resultantes de la Mediación. https://uncitral.un.org/es/general_assembly

58. Asamblea General de las Naciones Unidas (2018). Resolución 73/200. Ley Modelo de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional sobre el Reconocimiento y la Ejecución de Sentencias Relacionadas con Casos de Insolvencia. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
59. Asamblea General de las Naciones Unidas (2019). Resolución 74/183. Disposiciones Legales Modelo de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional sobre las Alianzas Público-Privadas https://uncitral.un.org/es/general_assembly
60. Asamblea General de las Naciones Unidas (2019). Resolución 74/184. Ley Modelo de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional sobre la Insolvencia de Grupos de Empresas. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
61. Asamblea General de las Naciones Unidas (2021). Resolución 76/107. Reglamento de Mediación de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional https://uncitral.un.org/es/general_assembly
62. Asamblea General de las Naciones Unidas (2021). Resolución 76/108. Reglamento de Arbitraje Acelerado de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional https://uncitral.un.org/es/general_assembly
63. Asamblea General de las Naciones Unidas (2022). Resolución 77/100. Convención de las Naciones Unidas sobre los Efectos Internacionales de las Ventas Judiciales de Buques. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
64. Asamblea General de las Naciones Unidas (2022). Resolución 77/101. Ley Modelo sobre la Utilización y el Reconocimiento Transfronterizo de la Gestión de la Identidad y los Servicios de Confianza. https://uncitral.un.org/es/general_assembly

65. Asamblea General de las Naciones Unidas (2023). Resolución 78/104. Disposiciones Modelo sobre la Mediación de Controversias Internacionales relativas a Inversiones y Directrices sobre la Mediación de Controversias Internacionales relativas a Inversiones de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional https://uncitral.un.org/es/general_assembly
66. Asamblea General de las Naciones Unidas (2023). Resolución 78/105. Código de Conducta para Árbitros en la Solución de Controversias Internacionales relativas a Inversiones y Código de Conducta para Jueces en la Solución de Controversias Internacionales relativas a Inversiones, con sus respectivos comentarios, de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional https://uncitral.un.org/es/general_assembly
67. Asamblea General de las Naciones Unidas (2023). Resolución 78/106. Guía sobre el acceso de las microempresas y pequeñas y medianas empresas al crédito de la Comisión de las Naciones Unidas para el Derecho Mercantil Internacional https://uncitral.un.org/es/general_assembly
68. Asamblea General de las Naciones Unidas (2024). Resolución 79/118. Ley Modelo sobre Resguardos de Almacenaje. https://uncitral.un.org/es/general_assembly
69. Asamblea General de las Naciones Unidas (2024). Resolución 79/119. Ley Modelo sobre Contratación Automatizada https://uncitral.un.org/es/general_assembly
70. Convenio sobre Arreglo de Diferencias Relativas a Inversiones entre Estados y Nacionales de otros Estados (1965). https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20575/volume-575-I-8359-Other.pdf
71. Convention Establishing the Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA) (1985). https://jusmundi.com/en/document/treaty/en-convention-establishing-the-multilateral-investment-guarantee-agency-miga-miga-seoul-convention-1985-friday-11th-october-1985

72. Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States (ICSID Convention) (1965). https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20575/volume-575-I-8359-English.pdf
73. General Agreement on Tariffs and Trade (1947). https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/gatt47_e.htm
74. General Agreement on Trade in Services (1994). https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/gatsintr_e.htm
75. International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) Articles of Agreement (1945, as amended effective June 27, 2012). https://www.worldbank.org/en/about/articles-of-agreement
76. International Covenant on Civil and Political Rights. (1966). https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-civil-and-political-rights
77. North American Free Trade Agreement Between the Government of Canada, the Government of the United Mexican States and the Government of the United States of America (1993). https://www.italaw.com/sites/default/files/laws/italaw6187%2814%29.pdf
78. International Development Association Articles of Agreement (1960). https://thedocs.worldbank.org/en/doc/2a209939e876fdcd0d957036daebff6e-0410011960/original/IDA-Articles-of-Agreement-English.pdf
79. International Finance Corporation Articles of Agreement (2020). https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/2023/ifc-articles-of-agreement-en.pdf
80. Protocolo de Olivos para la Solución de Controversias en el MERCOSUR (2002). https://www.mercosur.int/documento/protocolo-olivos-solucion-controversias-mercosur
81. Tratado de Libre Comercio de América del Norte (1994). http://www.gobernacion.gob.mx/work/models/SEGOB/Resource/1687/4/images/43_%20Tratado_de_Libre_Comercio_de_America_del_Norte-TLCAN.pdf

82. Tratado para la constitución de un Mercado Común entre la República Argentina, la República Federativa del Brasil, a República del Paraguay y la República Oriental del Uruguay (1991). https://www.wipo.int/wipolex/es/text/234263
83. United Nations Charter. (1945). https://untso.unmissions.org/sites/default/files/united_nations_charter.pdf
84. United Nations Convention on the Law of the Sea. (1982). https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf
85. United Nations General Assembly (1966). Resolution 2205 (XXI), Establishment of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly
86. United Nations General Assembly (1972). Resolution 2929 (XXVII). United Nations Conference on Prescription (Limitation) in the International Sale of Goods. https://uncitral.un.org/en/general_assembly
87. United Nations General Assembly (1974). Resolution 3317 (XXIX). United Nations Conference on Prescription (Limitation) in the International Sale of Goods. https://uncitral.un.org/en/general_assembly
88. United Nations General Assembly (1976). Resolution 31/98. Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly
89. United Nations General Assembly (1976). Resolution 31/100. United Nations Conference on the Carriage of Goods by Sea. https://uncitral.un.org/en/general_assembly
90. United Nations General Assembly (1978). Resolution 33/93. United Nations Conference on Contracts for the International Sale of Goods. https://uncitral.un.org/en/general_assembly
91. United Nations General Assembly (1979). Resolution 34/142. Co-ordination in the field of international trade law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

92. United Nations General Assembly (1979). Resolution 34/150. Consolidation and progressive development of the principles and norms of international economic law relating in particular to the legal aspects of the new international economic order. https://uncitral.un.org/en/general_assembly
93. United Nations General Assembly. (1980). Resolution 35/52. Conciliation Rules of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly
94. United Nations General Assembly. (1980). Resolution 35 /166. Consolidation and progressive development of the principles and norms of international economic law relating in particular to the legal aspects of the new international economic order. https://uncitral.un.org/en/general_assembly
95. United Nations General Assembly. (1981). Resolution 36/107. Progressive development of the principles and norms of international law relating to the new international economic order. https://uncitral.un.org/en/general_assembly
96. United Nations General Assembly. (1981). Resolution 36/111. Consideration of the draft articles on most-favoured-nation clauses. https://uncitral.un.org/en/general_assembly
97. United Nations General Assembly. (1982). Resolution 37/103. Progressive development of the principles and norms of international law relating to the new international economic order. https://uncitral.un.org/en/general_assembly
98. United Nations General Assembly (1982). Resolution 37 /107. Provisions for a unit of account and adjustment of limitations of liability adopted by the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly
99. United Nations General Assembly. (1983). Resolution 38/128. Progressive development of the principles and norms of international law relating to the

new international economic order. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

100. United Nations General Assembly. (1983). Resolution 38/135. Uniform Rules on Contract Clauses for an Agreed Sum Due upon Failure of Performance. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

101. United Nations General Assembly. (1985). Resolution 40/72. Model Law on International Commercial Arbitration of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

102. United Nations General Assembly. (1987). Resolution 42/153. Draft Convention on International Bills of Exchange and International Promissory Notes. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

103. United Nations General Assembly. (1988). Resolution 43/165. United Nations Convention on International Bills of Exchange and International Promissory Notes. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

104. United Nations General Assembly. (1993). Resolution 48/33. Model Law on Procurement of Goods and Construction of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

105. United Nations General Assembly. (1993). Resolution 48/34. United Nations Convention on the Carriage of Goods by Sea, 1978 (Hamburg Rules). https://uncitral.un.org/en/general_assembly

106. United Nations General Assembly. (1994). Resolution 49/54. Model Law on Procurement of Goods, Construction and Services of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

107. United Nations General Assembly. (1995). Resolution 50/48. United Nations Convention on Independent Guarantees and Stand-by Letters of Credit. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

108. United Nations General Assembly. (1996). Resolution 51/162. Model Law on Electronic Commerce adopted by the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

109. United Nations General Assembly. (1997). Resolution 52/158. Model Law on Cross-Border Insolvency of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

110. United Nations General Assembly. (2001). Resolution 56/80. Model Law on Electronic Signatures of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

111. United Nations General Assembly. (2001). Resolution 56/81. United Nations Convention on the Assignment of Receivables in International Trade. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

112. United Nations General Assembly. (2002). Resolution 57/18. Model Law on International Commercial Conciliation of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

113. United Nations General Assembly. (2002). Resolution 57/19. Enhancing coordination in the area of international trade law and strengthening the secretariat of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

114. United Nations General Assembly. (2003). Resolution 58/76. Model Legislative Provisions on Privately Financed Infrastructure Projects of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

115. United Nations General Assembly. (2004). Resolution 59/40. Legislative Guide on Insolvency Law of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

116. United Nations General Assembly. (2005). Resolution 60/21. United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

117. United Nations General Assembly. (2006). Resolution 61/33. Revised articles of the Model Law on International Commercial Arbitration of the United Nations Commission on International Trade Law, and the recommendation regarding the interpretation of article II, paragraph 2, and article VII, paragraph 1, of the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, done at New York, 10 June 1958. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

118. United Nations General Assembly. (2008). Resolution 63/121. Legislative Guide on Secured Transactions of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

119. United Nations General Assembly. (2008). Resolution 63/122. United Nations Convention on Contracts for the International Carriage of Goods Wholly or Partly by Sea. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

120. United Nations General Assembly. (2009). Resolution 64/112. Practice Guide on Cross-Border Insolvency Cooperation of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

121. United Nations General Assembly. (2010). Resolution 65/22. UNCITRAL Arbitration Rules as revised in 2010. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

122. United Nations General Assembly. (2010). Resolution 65/23. UNCITRAL Legislative Guide on Secured Transactions: Supplement on Security Rights in Intellectual Property. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

123. United Nations General Assembly. (2010). Resolution 65/24. Part three of the UNCITRAL Legislative Guide on Insolvency Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

124. United Nations General Assembly. (2011). Resolution 66/95. United Nations Commission on International Trade Law Model Law on Public Procurement. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

125. United Nations General Assembly. (2011). Resolution 66/96. United Nations Commission on International Trade Law Model Law on Cross-Border Insolvency: The Judicial Perspective. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

126. United Nations General Assembly. (2012). Resolution 67/90. Recommendations to assist arbitral institutions and other interested bodies with regard to arbitration under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law as revised in 2010. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

127. United Nations General Assembly. (2013). Resolution 68/108. United Nations Commission on International Trade Law Guide on the Implementation of a Security Rights Registry. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

128. United Nations General Assembly. (2013). Resolution 68/109. United Nations Commission on International Trade Law Rules on Transparency in Treaty-based Investor-State Arbitration and Arbitration Rules (as revised in 2010, with new article 1, paragraph 4, as adopted in 2013). https://uncitral.un.org/en/general_assembly

129. United Nations General Assembly. (2014). Resolution 69/116. United Nations Convention on Transparency in Treaty-based Investor-State Arbitration. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

130. United Nations General Assembly. (2016). Resolution 71/136. Model Law on Secured Transactions of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

131. United Nations General Assembly. (2016). Resolution 71/137. 2016 Notes on Organizing Arbitral Proceedings of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

132. United Nations General Assembly. (2016). Resolution 71/138. Technical Notes on Online Dispute Resolution of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

133. United Nations General Assembly. (2017). Resolution 72/114. Model Law on Electronic Transferable Records of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

134. United Nations General Assembly. (2018). Resolution 73/199. Model Law on International Commercial Mediation and International Settlement Agreements Resulting from Mediation of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

135. United Nations General Assembly. (2018). Resolution 73/200. Model Law on Recognition and Enforcement of Insolvency-Related Judgments of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

136. United Nations General Assembly. (2019). Resolution 74/183. Model Legislative Provisions on Public-Private Partnerships of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

137. United Nations General Assembly. (2019). Resolution 74/184. Model Law on Enterprise Group Insolvency of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

138. United Nations General Assembly. (2021). Resolution 76/107. Mediation Rules of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

139. United Nations General Assembly. (2021). Resolution 76/108. Expedited Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

140. United Nations General Assembly. (2022). Resolution 77/100. United Nations Convention on the International Effects of Judicial Sales of Ships. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

141. United Nations General Assembly. (2022). Resolution 77/101. Model Law on the Use and Cross-border Recognition of Identity Management and Trust Services. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

142. United Nations General Assembly. (2023). Resolution 78/104. Model Provisions on Mediation for International Investment Disputes and Guidelines on Mediation for International Investment Disputes of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

143. United Nations General Assembly. (2023). Resolution 78/105. Code of Conduct for Arbitrators in International Investment Dispute Resolution and Code of Conduct for Judges in International Investment Dispute Resolution with respective commentary of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

144. United Nations General Assembly. (2023). Resolution 78/106. Guide on Access to Credit for Micro-, Small and Medium-sized Enterprises of the United Nations Commission on International Trade Law. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

145. United Nations General Assembly. (2024). Resolution 79/118. Model Law on Warehouse Receipts. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

146. United Nations General Assembly. (2024). Resolution 79/119. Model Law on Automated Contracting. https://uncitral.un.org/en/general_assembly

147. Vienna Convention on Diplomatic Relations. (1961). https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_1_1961.pdf

148. Vienna Convention on the Law of Treaties. (1969). https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_1_1969.pdf

ДОДАТКИ

Додаток А

Графіки MAT для дискурсу міжнародного економічного права.

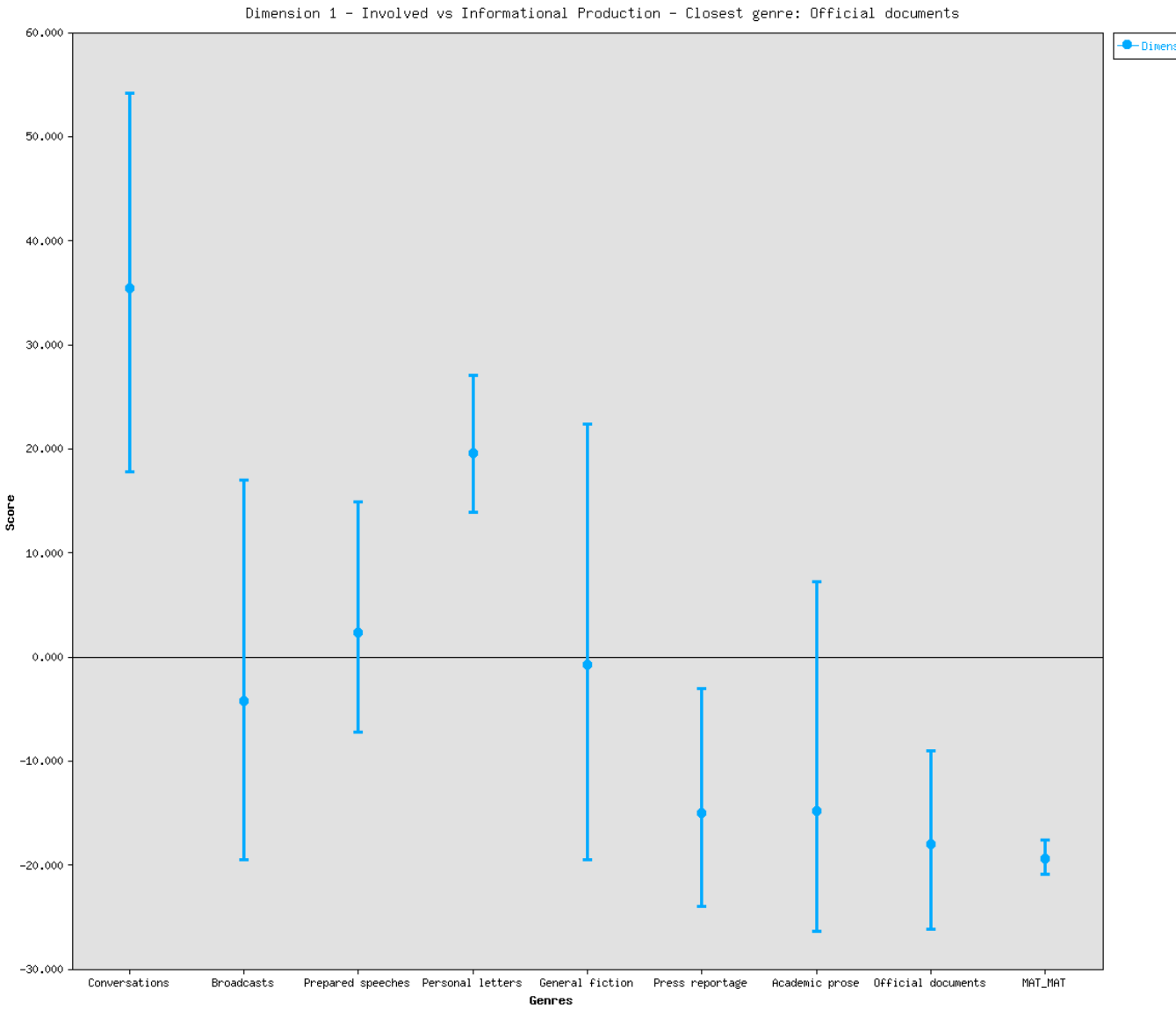

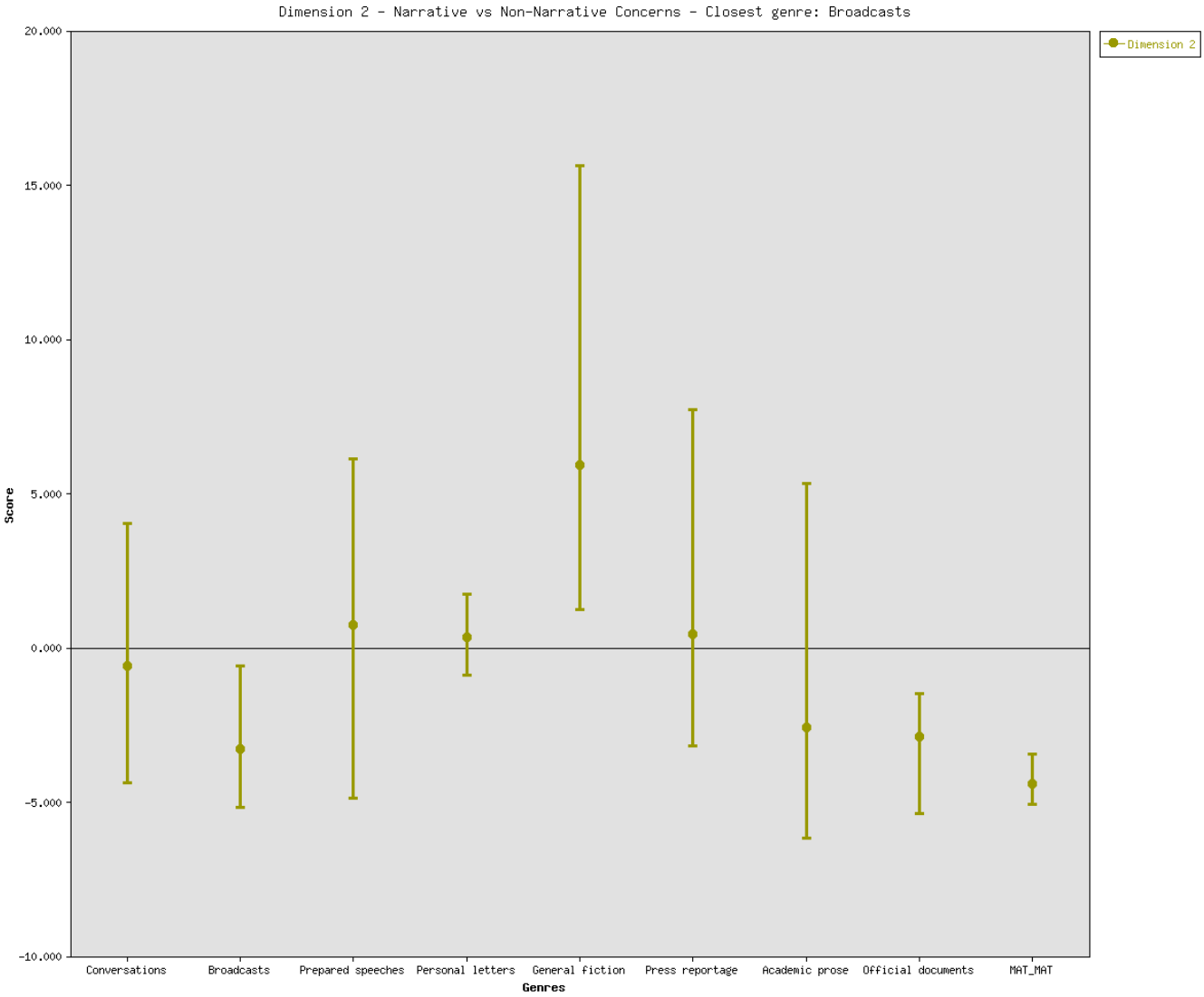
Dimension 2 - Narrative vs Non-Narrative Concerns - Closest genre: Broadcasts
Dimension 2
20.000
15.000
10.000
5.000
0.000
-5.000
-10.000
Score
Conversations
Broadcasts
Prepared speeches
Personal letters
General fiction
Press reportage
Academic prose
Official documents
MAT_MAT
Genres

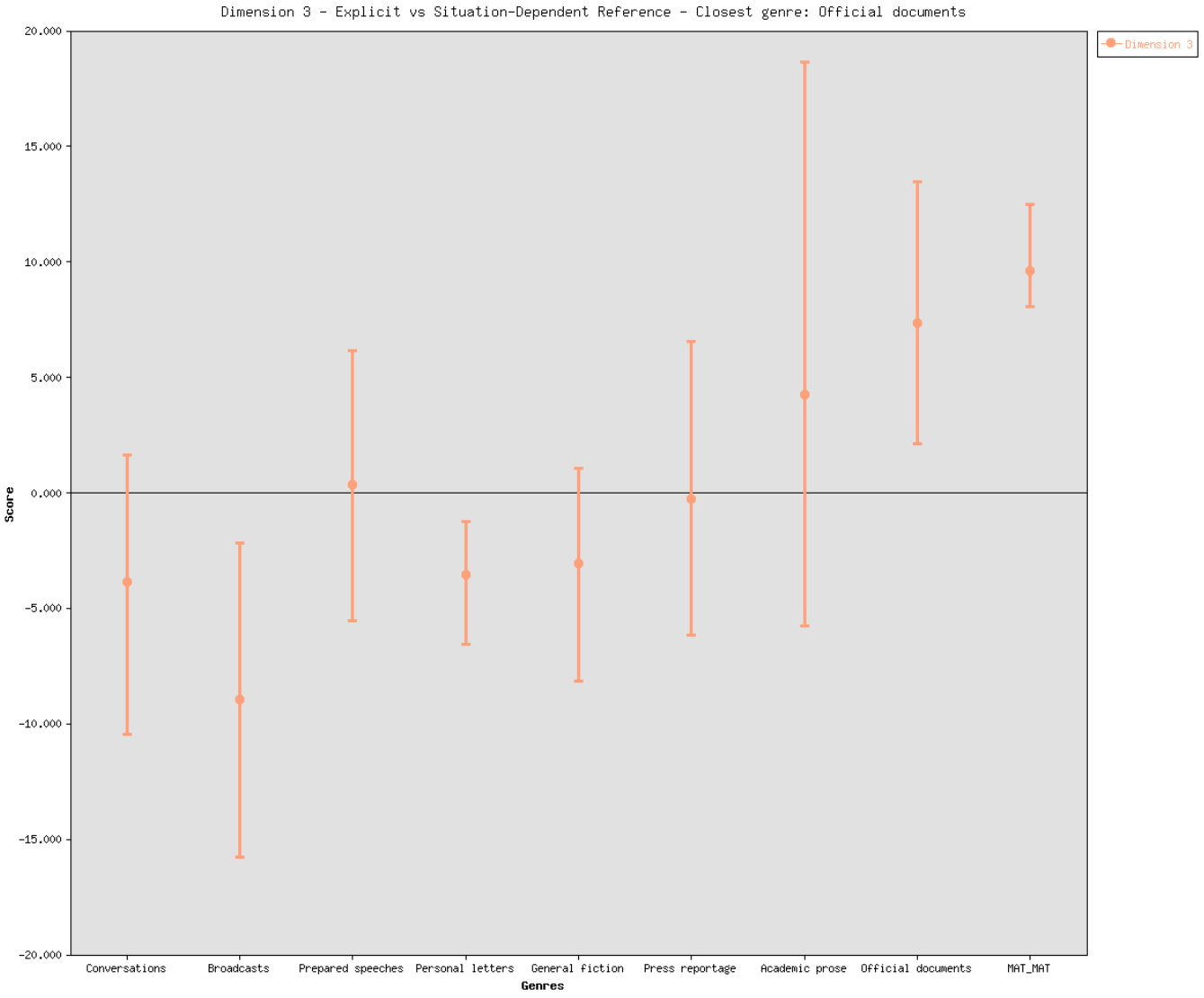
Dimension 3 - Explicit vs Situation-Dependent Reference - Closest genre: Official documents
Dimension 3
20.000
15.000
10.000
5.000
0.000
-5.000
-10.000
-15.000
-20.000
Score
Conversations
Broadcasts
Prepared speeches
Personal letters
General fiction
Press reportage
Academic prose
Official documents
MAT_MAT
Genres

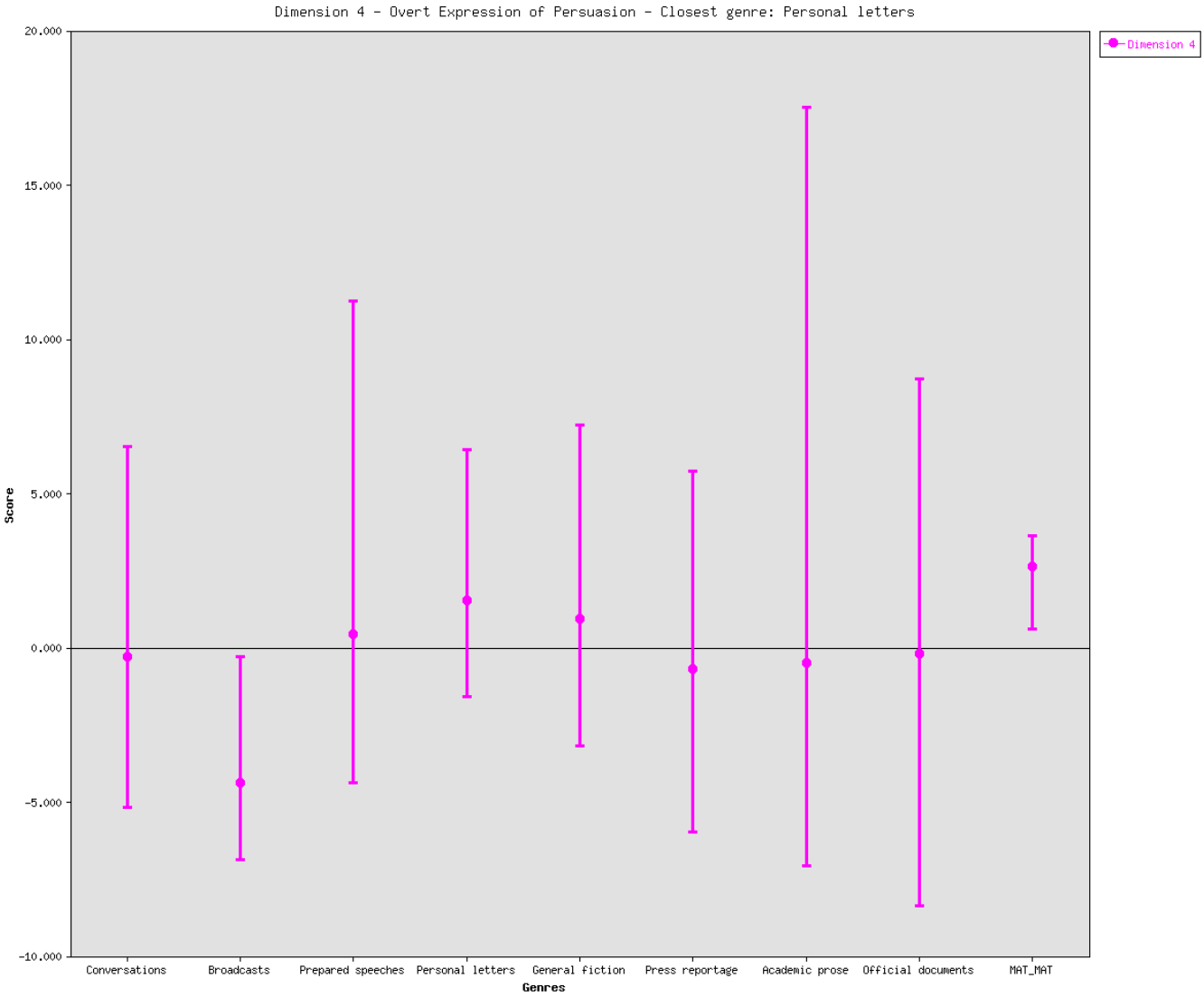
Dimension 4 - Overt Expression of Persuasion - Closest genre: Personal letters
Dimension 4
20.000
15.000
10.000
5.000
0.000
-5.000
-10.000
Score
Conversations
Broadcasts
Prepared speeches
Personal letters
General fiction
Press reportage
Academic prose
Official documents
MAT_MAT
Genres

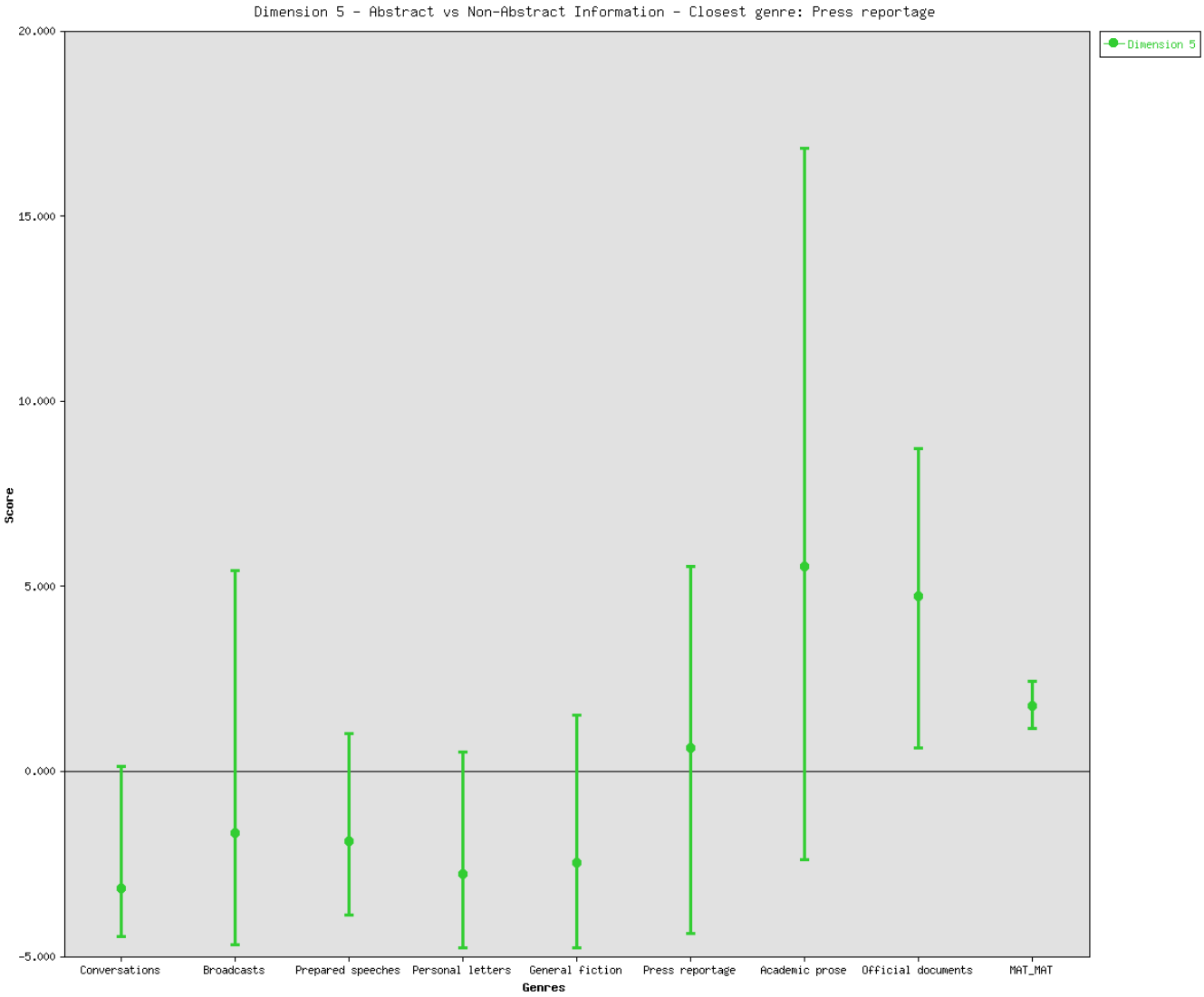
Dimension 5 - Abstract vs Non-Abstract Information - Closest genre: Press reportage
Dimension 5
20.000
15.000
10.000
5.000
0.000
-5.000
Score
Conversations
Broadcasts
Prepared speeches
Personal letters
General fiction
Press reportage
Academic prose
Official documents
MAT_MAT
Genres

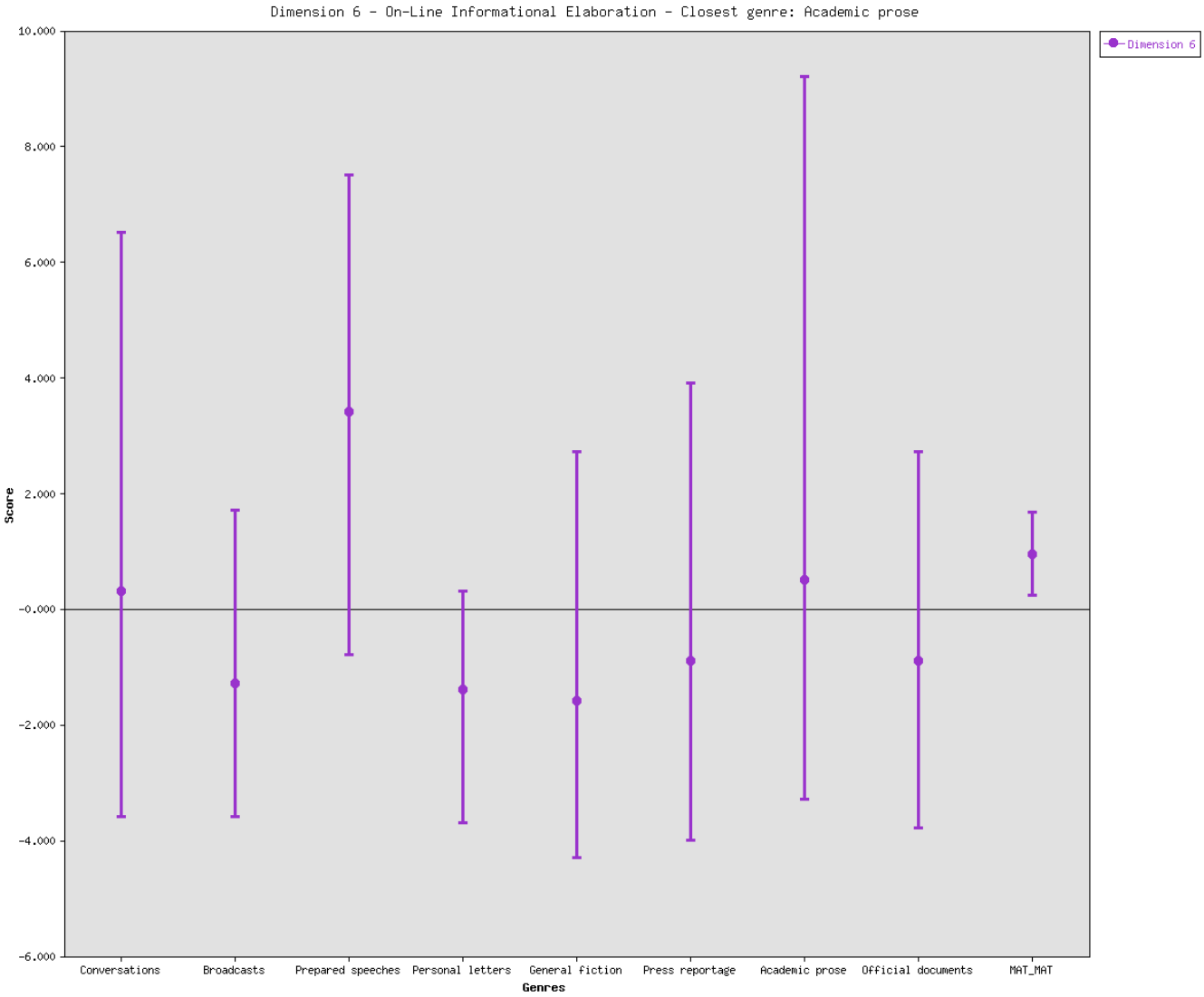
Dimension 6 - On-Line Informational Elaboration - Closest genre: Academic prose
Dimension 6
10.000
8.000
6.000
4.000
2.000
-0.000
-2.000
-4.000
-6.000
Score
Conversations
Broadcasts
Prepared speeches
Personal letters
General fiction
Press reportage
Academic prose
Official documents
MAT_MAT
Genres

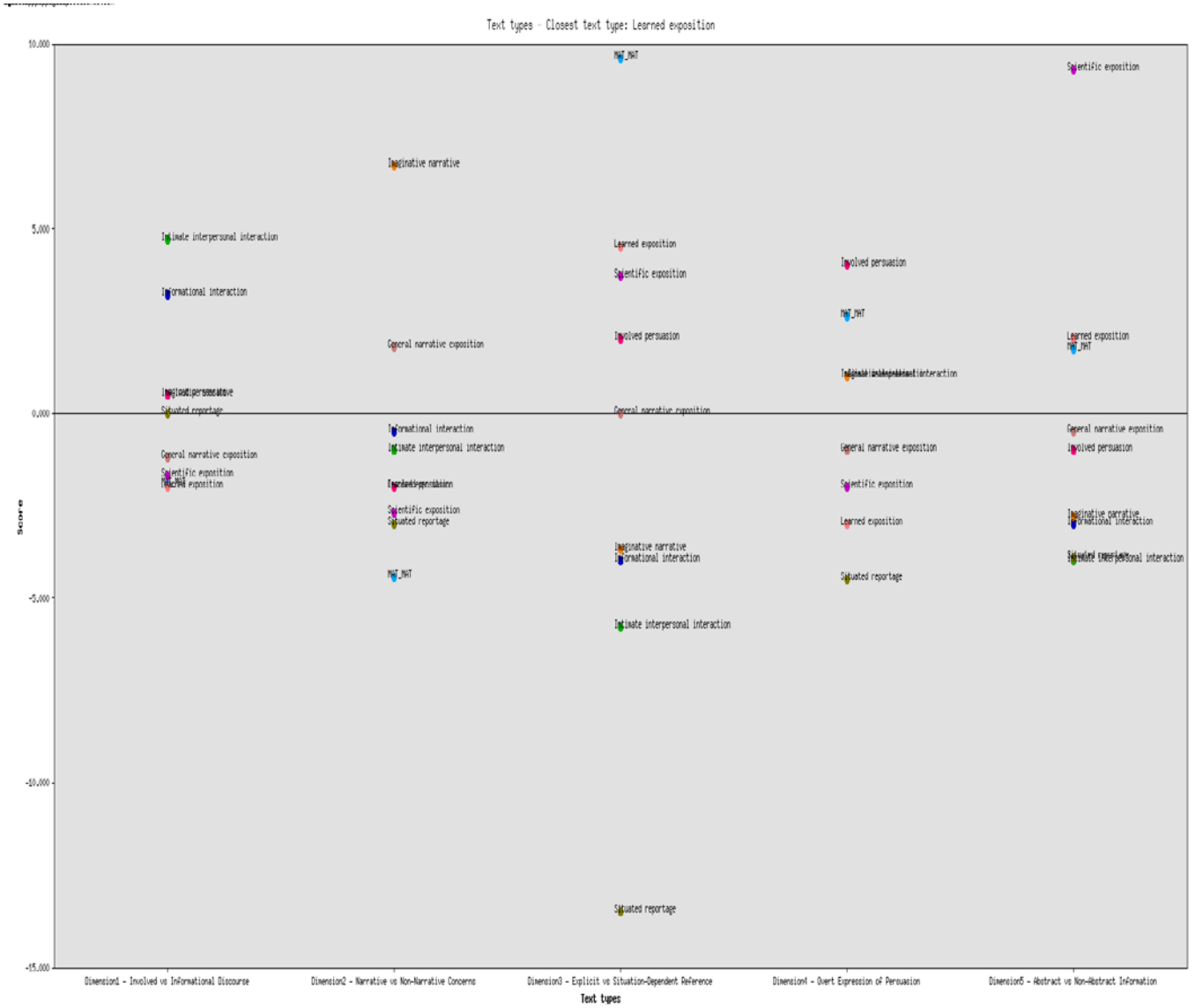
Text types - Closest text type: Learned exposition
10.000
5.000
0.000
-5.000
-10.000
-15.000
Score
Dimension1 - Involved vs Informational Discourse
Dimension2 - Narrative vs Non-Narrative Concerns
Dimension3 - Explicit vs Situation-Dependent Reference
Dimension4 - Overt Expression of Persuasion
Dimension5 - Abstract vs Non-Abstract Information
Text types

Додаток Б

Графіки MAT для міжнародно-правового дискурсу.

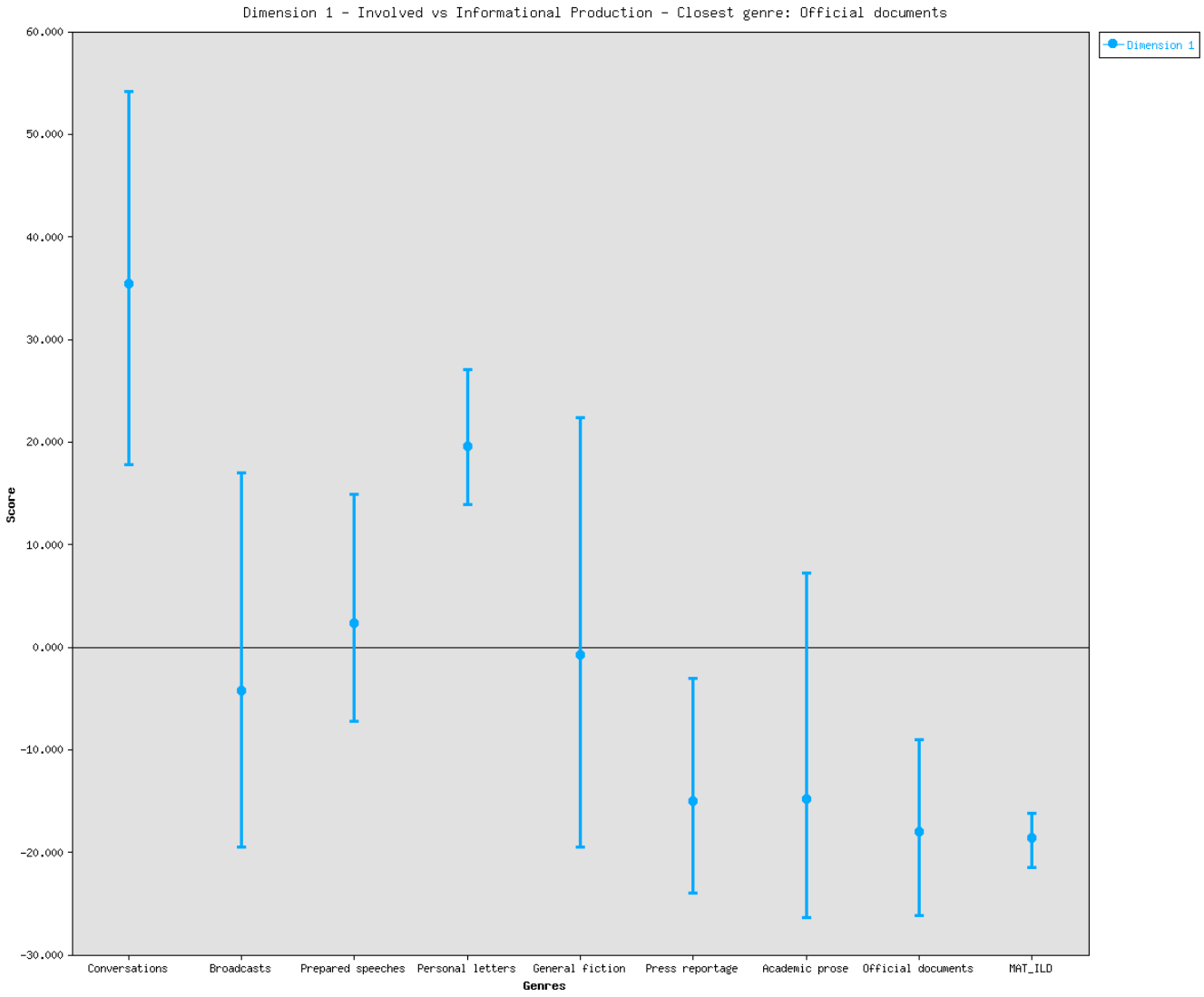

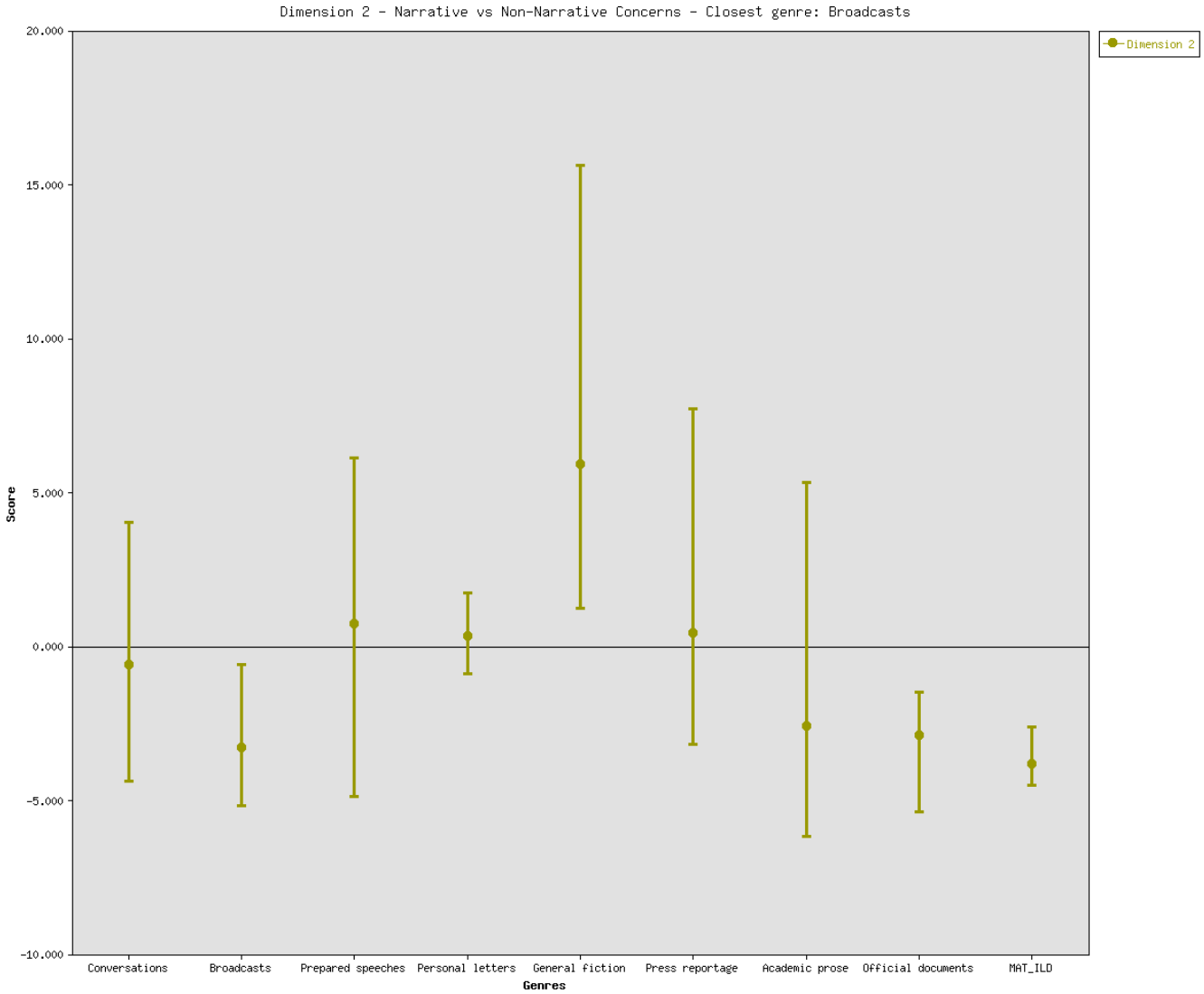
Dimension 2 - Narrative vs Non-Narrative Concerns - Closest genre: Broadcasts
Dimension 2
20.000
15.000
10.000
5.000
0.000
-5.000
-10.000
Score
Conversations
Broadcasts
Prepared speeches
Personal letters
General fiction
Press reportage
Academic prose
Official documents
MAT_ILD
Genres

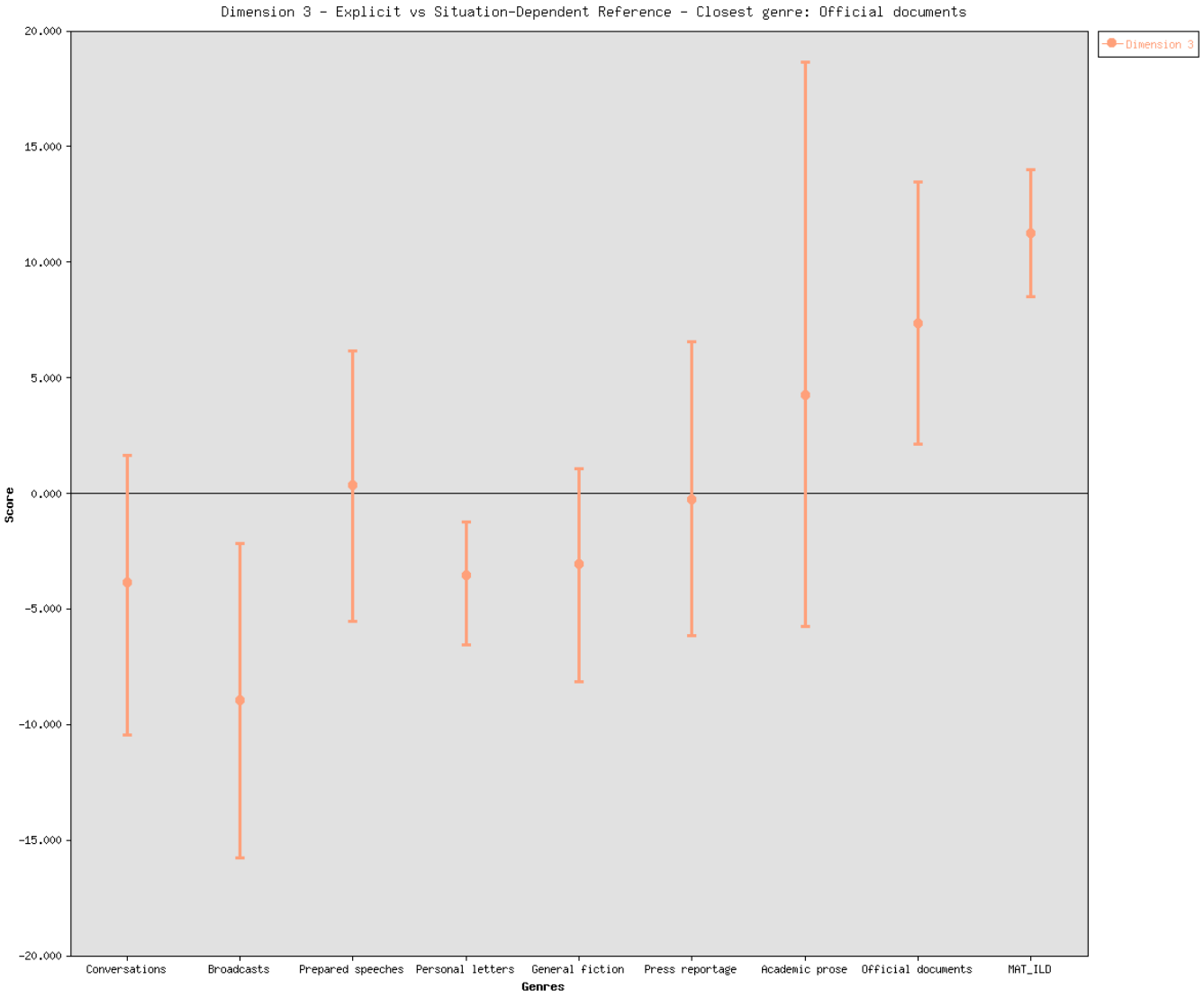
Dimension 3 - Explicit vs Situation-Dependent Reference - Closest genre: Official documents
Dimension 3
20.000
15.000
10.000
5.000
0.000
-5.000
-10.000
-15.000
-20.000
Score
Conversations
Broadcasts
Prepared speeches
Personal letters
General fiction
Press reportage
Academic prose
Official documents
MAT_ILD
Genres

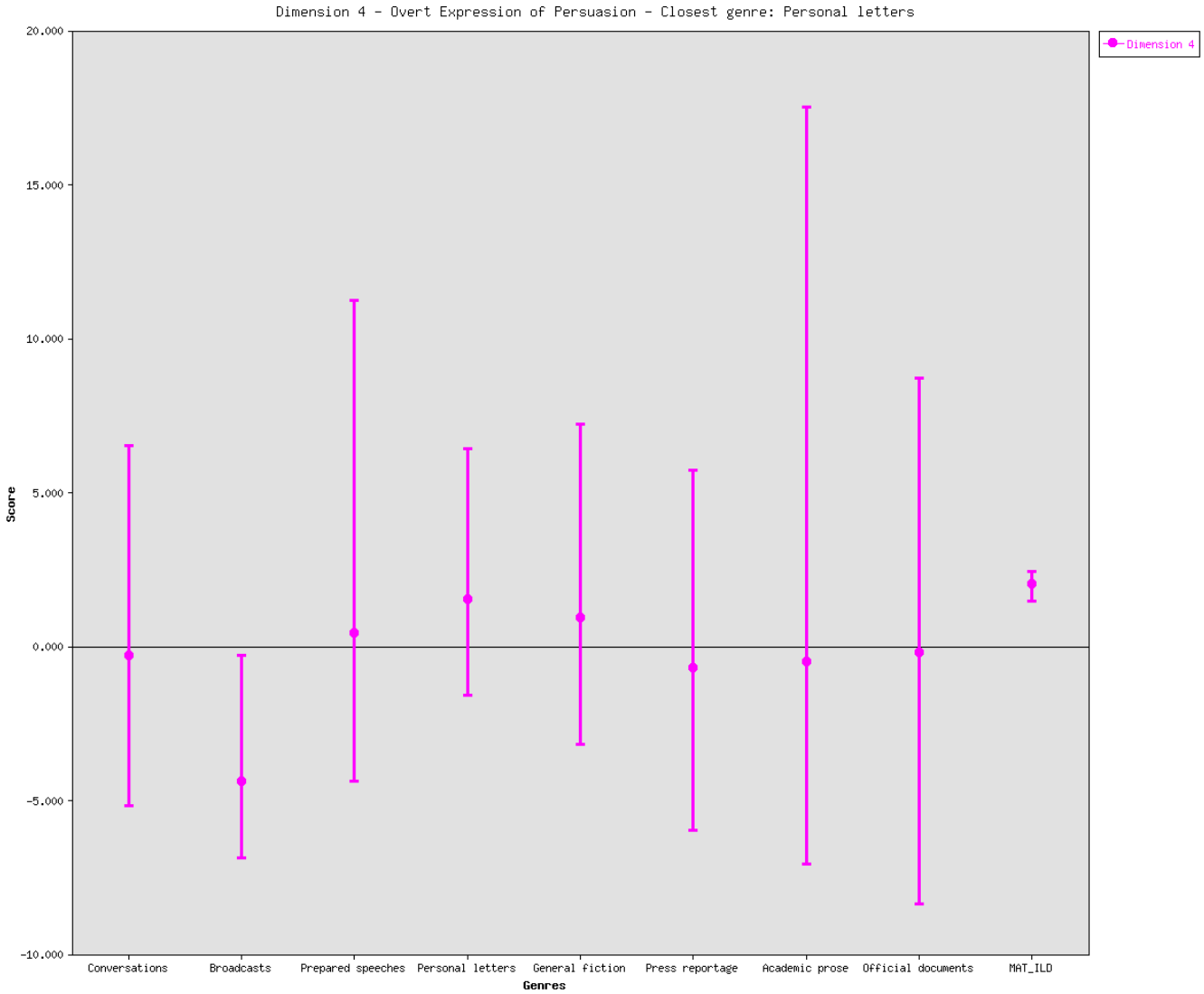
Dimension 4 - Overt Expression of Persuasion - Closest genre: Personal letters
Dimension 4
20.000
15.000
10.000
5.000
0.000
-5.000
-10.000
Score
Conversations
Broadcasts
Prepared speeches
Personal letters
General fiction
Press reportage
Academic prose
Official documents
MAT_ILD
Genres

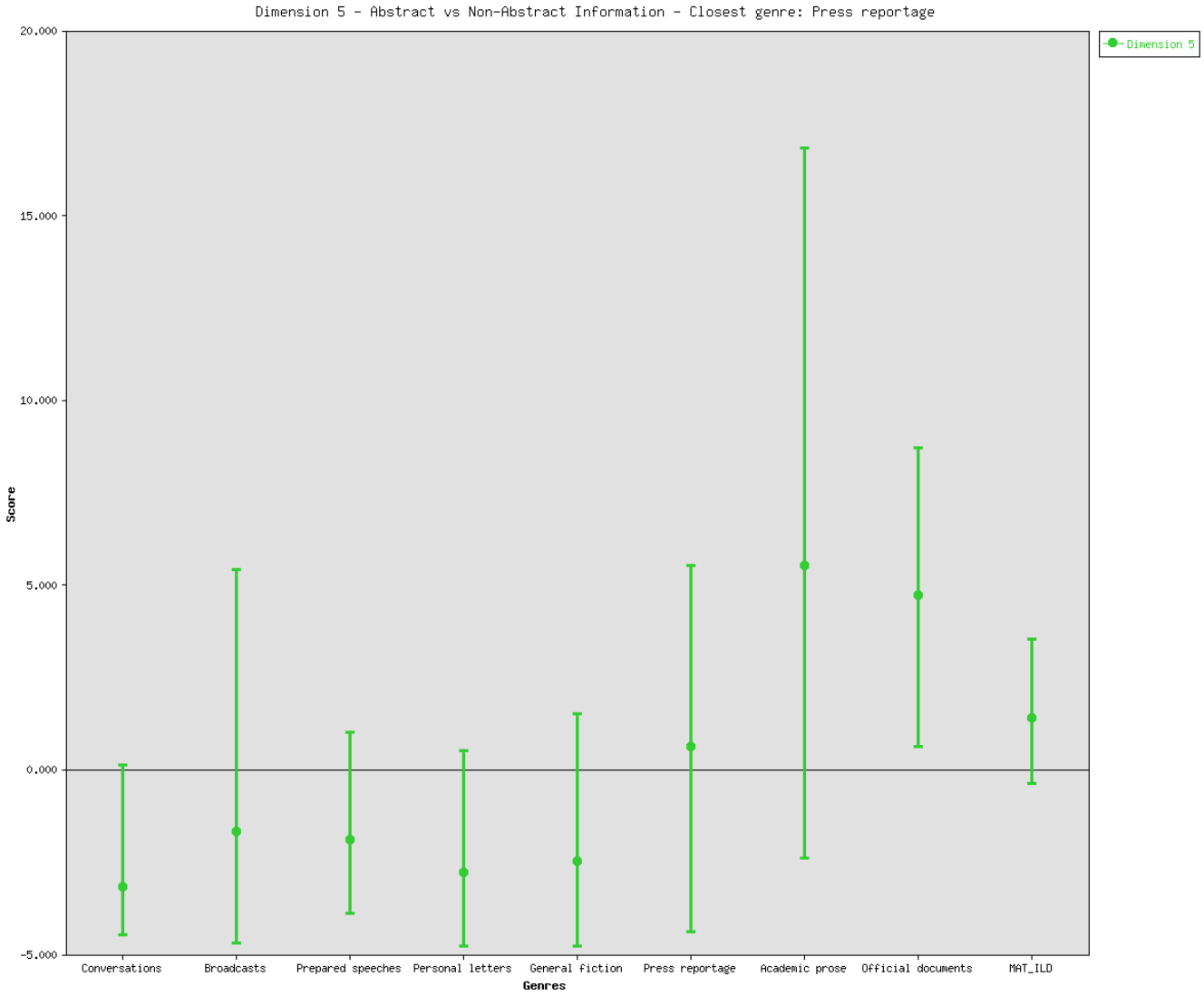
Dimension 5 - Abstract vs Non-Abstract Information - Closest genre: Press reportage
Dimension 5
20.000
15.000
10.000
5.000
0.000
-5.000
Score
Conversations
Broadcasts
Prepared speeches
Personal letters
General fiction
Press reportage
Academic prose
Official documents
MAT_ILD
Genres

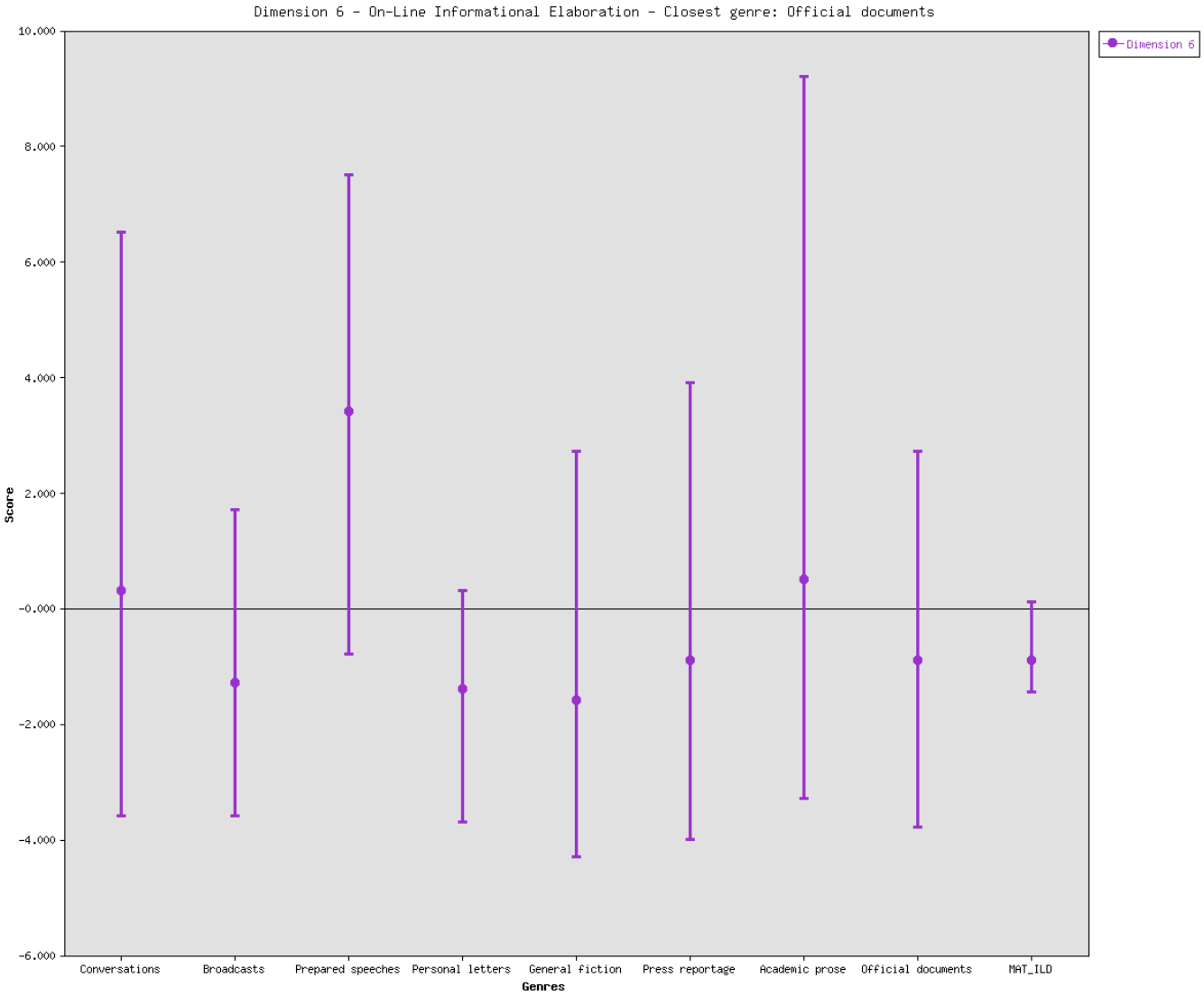
Dimension 6 - On-Line Informational Elaboration - Closest genre: Official documents
Dimension 6
10.000
8.000
6.000
4.000
2.000
-0.000
-2.000
-4.000
-6.000
Score
Conversations
Broadcasts
Prepared speeches
Personal letters
General fiction
Press reportage
Academic prose
Official documents
MAT_ILD
Genres

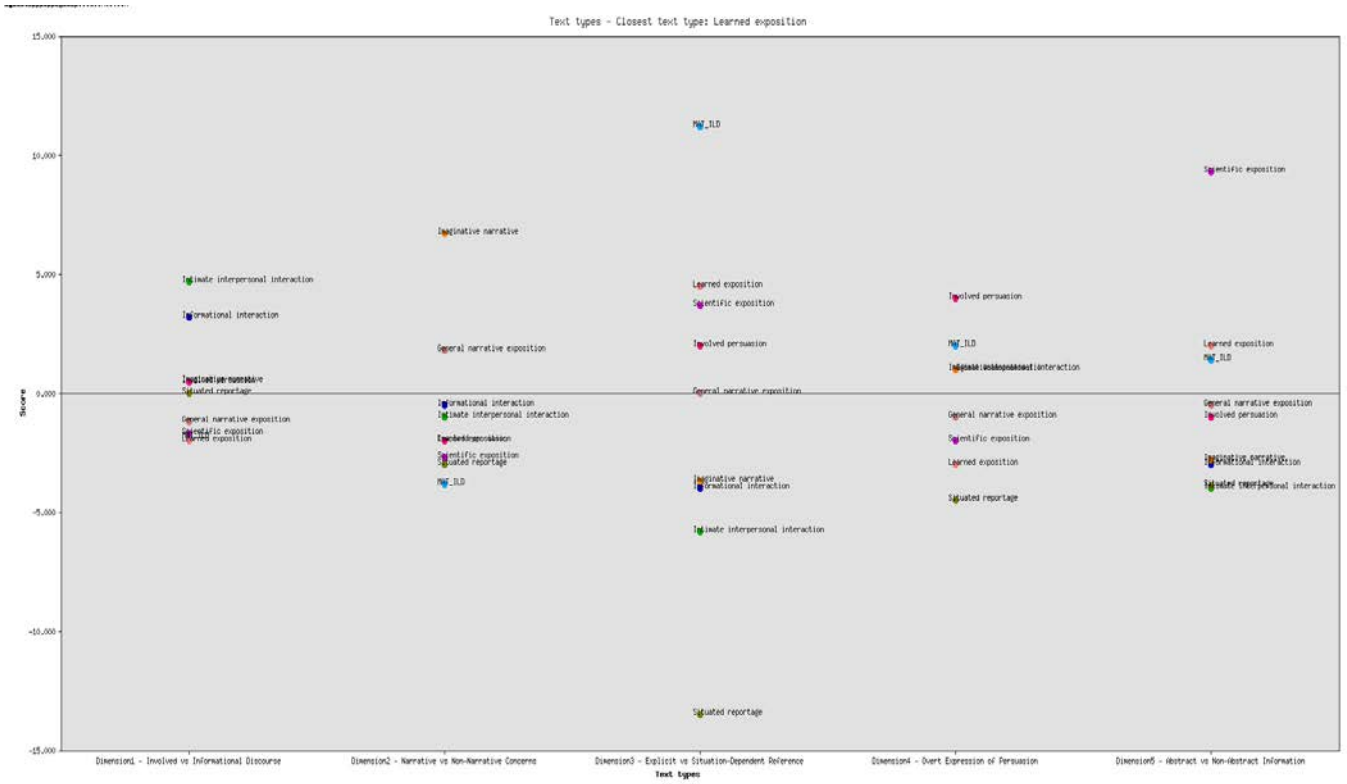
Text types - Closest text type: Learned exposition
15,000
10,000
5,000
0,000
-5,000
-10,000
-15,000
Score
Dimension1 - Involved vs Informational Discourse
Dimension2 - Narrative vs Non-Narrative Concerns
Dimension3 - Explicit vs Situation-Dependent Reference
Dimension4 - Overt Expression of Persuasion
Dimension5 - Abstract vs Non-Abstract Information
Text types
MAF_TLD
Imaginative narrative
Intimate interpersonal interaction
Informational interaction
Learned exposition
Scientific exposition
General narrative exposition
Involved persuasion
Situated reportage